Volume IV, 1939–1940] [Part 1

ANNALS

OF

ORIENTAL RESEARCH

OF THE UNIVERSITY OF MADRAS

OFFICE OF THE REGISTRAR OF BOOKS
-3 JAN 1940
MADRAS

UNIVERSITY OF MADRAS

1939

Volume IV, 1939–1940] [Part 1

976

ANNALS
OF
ORIENTAL RESEARCH

OF THE UNIVERSITY OF MADRAS

OFFICE OF THE REGISTRAR OF BOOKS
-3 JAN 1940
MADRAS

UNIVERSITY OF MADRAS

1939

98450

Om, N 36
N 39 ...

PRINTED AT THE G. S. PRESS, MOUNT ROAD, MADRAS.

CONTENTS

PAGES

SANSKRIT :

Śārīrakanyāyasaṅgraha
By Dr. T. R. Chintamani .. 1-4

Fragments of Paiṭhīnasi Dharmasūtra
By Dr. T. R. Chintamani .. 1-40

Tattvaśuddhi
By Mr. S. S. Suryanarayana Sastri and Mr. E. P. Radhakrishnan .. 115-131

The Date and Works of Ānandapūrṇa Vidyāsāgara
By Dr. V. Raghavan .. 1-5

TAMIL :

Primary Significance of Certain Tamil Words
By Mr. M. V. Venkata Rajulu Reddiar .. 1-9

Nalladikōn
By Rao Sahib M. Raghava Ayyangar .. 10-12

Aṇṇāmalai Reddiār
By Mr. S. Somasundara Desikar .. 13-16

Place-Name Suffixes in Tamil
By Mr. R. P. Sethu Pillai .. 1-14

TELUGU :

The Dravidian Languages and Prākrits
By Mr. K. Ramakrishnaiya .. 1-22

Etymological Notes on Certain Telugu Words
By Mr. S. Lakshmipathi Sastri .. 1-10

MALAYALAM :

The Histrionic Art of Malabar
By Dr. C. Achyuta Menon .. 1-17

A criticism of the views of the Bhāṭṭas on Dhvani
By Mr. P. Krishnan Nair .. 1-10

CONTENTS—(*Contd.*)

	PAGES
KANNADA :	
Kavijihvābandhana *By Mr. H. Sesha Ayyangar* ..	41-58 & i-xvi
ARABIC, PERSIAN AND URDU :	
Seyda-k-Kādi Pēril Noṇḍi Nāṭakam (in Tamil) .. *By Dr. S. Muhammad Husayn Nainar* ..	i-xix 1-36 & i-iii

PREFACE

The Śārīrakanyāyasaṅgraha of Prakāśātman holds an important place among the works on Advaita Vedānta. The history of Advaita Vedānta after the days of Śaṅkara shows that immediately after the great teacher there arose a schism amongst his followers. One school was headed by Padmapāda, one of the pupils of Śaṅkara and author of a commentary on the bhāṣya—the Pañcapādikā. The other school was headed by Vācaspati Miśra, another, but somewhat late commentator on the bhāṣya. It is well known that the main basis for the difference in the interpretation of the philosophic view point of Śaṅkara by his followers is due to the fact that Maṇḍana Miśra—a contemporary of Śaṅkara holding views different from that of the latter, had exerted a tremendous influence on Vācaspatimiśra, whereas Padmapāda did not in any manner submit to it. The cause of this difference in the attitude of the followers of Śaṅkara is sought to be explained thus: Maṇḍana Miśra, it is said was a gṛhastha, and viewed with disfavour the theory that saṁnyāsa was a necessary preliminary to the attainment of *tattvajñāna.* Padmapāda was a saṁnyāsin and cannot therefore compromise with Maṇḍana. Vācaspati, on the other hand, seems to have remained a gṛhastha and never took to saṁnyāsa. It is natural that his attitude should be sympathetic towards Maṇḍana's. This being the case, it is but proper that under the influence of Maṇḍana, Vācaspati differed from Padmapāda. Padmapāda's views were clearly explained by Prakāśātman in the Vivaraṇa, the standard commentary on the Pañcapādikā and the school, of which the originator was Padmapāda, came to be designated the *Vivaraṇa-prasthāna* on account of the importance of the Vivaraṇa; and the school following the views expounded in the commentary of Vācaspatimiśra came to be designated in later days as the *Bhāmatī-prasthāna* after his commentary, the Bhāmatī.

The first *complete* exposition of the views of the *Vivaraṇa-prasthāna* is contained in the work now issued. The Pañcapādikā, though according to the name should have covered the five pādas of the bhāṣya, stops with the *Samanvayādhikaraṇa.* The Vivaraṇa thereon similarly stops with the Samanvayādhikaraṇa. Besides this commentary on the Pañcapādikā, Prakāśātman seems to have felt the need for an elucidation of the Nyāyas contained in

the Brahmasūtras and has accordingly composed the Śārīraka-nyāyasaṅgraha.

The Pūrva Mīmāṁsā and the Uttara Mīmāṁsā sūtras have been constituted into different adhikaraṇas by commentators. Each adhikaraṇa contains a pūrvapakṣa and a siddhānta. The pūrvapakṣa is intended to enunciate a principle of interpretation and the siddhānta refuting the validity of the principle under those circumstances states the correct procedure that should be followed in the interpretation of the relevant and similar passages. The principle of interpretation stated in the Siddhānta is said to be the *Adhikaraṇa-siddha-nyāya.* The Pūrva Mīmāṁsā is divided into nearly a thousand adhikaraṇas and a thousand principles of interpretation are enunciated therein. These rules are intended mainly for the intrepretation of the Karmakāṇḍa portion of the Vedas. While many of these rules could be applied to the Jñāna-kāṇḍa portion also, there are several passages in the latter portion, where those rules cannot be satisfactorily applied. Hence the Uttara Mīmāṁsā sūtras, constituted into different adhikaraṇas give us certain other rules of interpretation, applicable to the jñānakāṇḍa portion. Prakāśātman in the work now issued, states the definite form of the Nyāyas that could be gathered from the work of Bādarāyaṇa. Incidentally he gives his own interpretation of the sūtras also.

For purposes of giving the Nyāyas, Prakāśātman does not rest content with the traditional grouping of the sūtras into different adhikaraṇas. Many of the adhikaraṇas that are treated as single, have been divided by Prakāśātman. While he does not say that they are different adhikaraṇas, he derives several Nyāyas and for that purpose takes up for discussion the guṇasūtras. The following table will illustrate the difference.

I - i - 24 to 27.	.. (1)	I - i - 24.
	(2)	I - i - 25[1] to 27.
I - ii - 13 to 17	.. (1)	I - ii - 13, 14.
	(2)	I - ii - 15 to 17.
I - iii - 14 to 21	.. (1)	I - iii - 14 to 18.[2]
	(2)	I - iii - 19 to 21.

1. Citsukha begins with this sūtra a different adhikaraṇa in his Adhikaraṇasaṅgati.—See my edition of it in the J.O.R.M., Vol. VII, pt. i.

2. Here again the adhikaraṇas have been separated by Citsukha and followed by me in the Prakaṭārthavivaraṇa, Vol. I, p. 251.

I – iii – 26 to 33	.. (1) I – iii – 26, 27.
	(2) I – iii – 28.
	(3) I – iii – 29.
	(4) I – iii – 30.
	(5) I – iii – 31 to 33.
II – i – 4 to 11	.. (1) II – i – 4 to 6.
	(2) II – i – 7 to 10.
	(3) II – i – 11.
II – i – 14 to 20	.. (1) II – i – 14.
	(2) II – i – 15.
	(3) II – i – 16 to 20.
III – i – 24 to 27	.. (1) III – i – 24.
	(2) III – i – 25 to 27.
IV – i – 18	.. This is not treated separately.

The date of Prakāśātman cannot be definitely ascertained, though the earlier and lower limits may be definitely fixed. Rāmānujācārya knew the Vivaraṇa of Prakāśātman, for he quotes and criticises the famous vivaraṇānumāna relating to *Ajñāna* in his Śrī Bhāṣya. And we know that Rāmānuja lived in the 11th century (1015-1137 A.D.). Ānandabodha, perhaps the pupil of Vimuktātman,[1] the author of the Iṣṭasiddhi, has commented upon the Śābdanirṇaya of Prakāśātman; and the Iṣṭasiddhi is quoted by Sarvajñātman in his Pañcaprakriyā.[2] Sarvajñātman lived in Travancore in the last quarter of the 10th century.[3] In the concluding part of the third adhikaraṇa in the Pañcapādikāvivaraṇa, Prakāśātman pre-supposes the Iṣṭasiddhi. In chronological order these writers may be mentioned thus :

Vimuktātman. — Prakāśātman.

Sarvajñātman. (974 A.D.)

Ānandabodha. (probably pupil)

Rāmānujācārya. (1015 A.D.)

The earlier limit for the date of Prakāśātman is hard to fix. The only thing that we know of is that he is later than Vācaspati-

1. See Pramāṇamālā, p. 4.
2. See Pañcaprakriyā, last section.
3. Travancore Archaeological Series, Vol. II, pp. 144-6.

miśra (841 A.D.). In all likelihood Prakāśātman was an younger contemporary of Vimuktātman and both might have lived about 900 A.D. It is difficult in the present state of our knowledge to narrow down the limits still further.

A word with regard to this edition. After the printing of nearly the entire work, it came to my notice that there was already an old edition of this work, printed in the *Pandit*. For a long time no copy was available to me for use and it was late when I got access to the work to utilize it in this edition. The readings found in the Pandit are given in an appendix.

FRAGMENTS OF PAIṬHĪNASI DHARMASŪTRA

By

T. R. Chintamani

Dharma Sūtra literature is at present restricted to a few extant works like the Dharma Sūtras of Āpastamba, Bodhāyana, Hiraṇyakeśin, Gautama, Vaikhānasa, Viṣṇu, Vasiṣṭha, Sumantu. Other Sūtra works on Dharma, if extant, are not available to us at present. Among the extant works we find sūtras belonging to the Ṛgveda, Yajurveda and Sāmaveda. Vasiṣṭha's work belongs to the Ṛgveda and Gautama's to the Sāmaveda. The rest belong to the Yajurveda. Due apparently to the numerical strength of the followers of the Yajurveda a large number of Dharmasūtra texts belonging to that school have been preserved.

Several Dharmasūtras have, in course of time, come to be remembered only in citations and many more only in name. Among the former we find works belonging to the Ṛgveda, Yajurveda, Sāmaveda and Atharvaveda. Among such works, mention may be made of the Sūtra of Hārīta, belonging to Yajur Veda in the Maitrāyaṇīya Śākhā, that of Śaṅkha Likhita belonging to the same Veda in the Vājasaneya Śākhā; and others like those of Devala, Cyavana, Jātūkarṇya, Marīci etc., which cannot be assigned to any śākhā in any Veda, as the material available is very scanty. The restoration, at least in a fragmentary form, of all these sūtras from the available citations in Dharmaśāstra digests is likely to shed more light on the development of social, religious and political aspects of life in ancient India. The extracts from the sūtras of Śaṅkha Likhita have been already brought together by Mr. P. V. Kane. A collection of the sūtras of Hārīta is being published by the Madras University. Those of Paiṭhīnasi are being presented now.

The writings of sages of old are found to be sometimes in verse and sometimes in prose. Authors of later digests do make a clear distinction between the two kinds of compositions. Gadya Vyāsa, Śloka Gautama, etc., are cited independently of Padya Vyāsa and Gadya Gautama. In several cases, we are able to note that the metrical version is a later production or recast of the prose version. Very probably for purposes

of easy memorising, the prose was recast into metrical form by later writers. In most of these cases, those that were responsible for putting them in metrical form remain anonymous, for they are convinced of the fact that their own contribution to the subject is little or only next to nothing. Chronologically therefore, the prose version of a smṛti may be regarded as older than the metrical version of the same. In presenting the extracts from Paiṭhīnasi I have been guided by this principle and I have contended myself by referring to the prose extracts alone.

Paiṭhīnasi seems to have been a follower of the Atharvaveda. This view is shared by Drs. Jolly and Caland, and is mainly based on the extracts dealing with the Śrāddhakalpa.

Yājñavalkya mentions a number of writers on Dharma Śāstra but does not mention Paiṭhīnasi. Gautama does not include Paiṭhīnasi in his list. Parāśara also omits this name. On the other hand the Bhaviṣya Purāṇa mentions Paiṭhīnasi as the author of an Upasmṛti. Mitramiśra in his Vīramitrodaya also refers to Paiṭhīnasi as an Upasmartā. To Paiṭhīnasi himself is attributed the following verses in which his own name also is found, though he does not refer to himself as an Upasmartā. The verses are

तेषां मन्वङ्गिरोव्यासगौतमात्र्युशनोयमाः ।
वसिष्ठदक्षसंवर्तशातातपपराशराः ॥
विष्ण्वापस्तम्बहारीताः शङ्खः कात्यायनो भृगुः ।
प्रचेता नारदो योगी बोधायनपितामहौ ॥
सुमन्तुः कश्यपो बभ्रुः पैठीनो व्याघ्र एव च ।
सत्यव्रता भरद्वाजो गार्ग्यः कार्ष्णाजिनिस्तथा ॥
जाबालिर्जमदग्निश्च लौकाक्षिर्ब्रह्मसंभवः ।
इति धर्मप्रणेतारः षद्त्रिंशदृषयः स्मृताः ॥[1]

Lakṣmīdhara in his Kalpataru, while commenting on the word आदि in the sūtra of Śaṅkhalikhita

तेषां प्रणेतारो मनुविष्णुयमदक्षाङ्गिरोऽत्रिबृहस्पत्युशनआपस्तम्बवसिष्ठकात्यायनपराशरव्यासशङ्खलिखितसंवर्तगौतमशातातपहारीतयाज्ञवल्क्यप्रचेतसादयः

1. Smṛticandrikā, Āhnika, 1.
Vīramitrodaya, Paribhāṣā, 15-16.

is said to have remarked[1] :—

आदिशब्देन बुधदेवलसोमजमदग्निविश्वामित्रप्रजापतिनारदपैठोनसिपितामह-बौधायनछागलेयजाबालिच्यवनमरीचिकश्यपा उक्ताः।

From these it may be seen that Paiṭhīnasi was the author perhaps of only an Upasmṛti and was later than the authors of the major Dharma Sūtras.

On the other hand, we find Viśvarūpa, the earliest of the later day authors of digests, referring to Paiṭhīnasi. We know that Viśvarūpa was the pupil of Śaṅkara who lived between 655-687. So by the middle of the 7th century the Smṛti of Paiṭhīnasi held an important place, as to be cited as an authority.

In the following pages the prose extracts found in the name of Paiṭhīnasi are brought together and are classified according to the subject matter. They are distributed under the following divisions :—

1. Saṁskāra.
2. Āhnika.
3. Ācāra.
4. Śrāddha.
5. Āśauca.
6. Vyavahāra.
7. Prāyaścitta.
8. Miscellaneous.

1. See Vīramitrodaya, Paribhāṣā, 16.

FRAGMENT 1.

गर्भपञ्चमे ब्राह्मणमुपनयेत् गर्भाष्टमे वा गर्भैकादशे राजन्यं गर्भद्वादशे वैश्यं गर्भषोडशे वा ॥

Hemādri, Pari. II, 745.

FRAGMENT 2.

कार्पासमुपवीतं[1] ब्राह्मणस्य क्षौमं राजन्यस्य आविकं वैश्यस्य ॥

P.M., I, ii, 35 ; V.M. Saṁ., 416 ; Govind. Saṁ., 129-b ; Catur. Sa., 21.

1. V. M. and Govind. add षट्तन्तु त्रिवृतं

FRAGMENT 3.

मौञ्जी मेखलाश्मन्तकी ब्राह्मणस्य ॥

Apa. I, 28 ; V.M. Saṁ., 431.

FRAGMENT 4.

उत्तानाभ्यां हस्ताभ्यां दक्षिणेन दक्षिणं सव्यं सव्येन पादावभिवादयेत् । दक्षिणोपरिभावेन व्यत्यासो वायं शिष्टसमाचारात् ॥

Kullūka, II, 72 ; V.M. Saṁ., 457.

FRAGMENT 5.

[2]कुलोत्पन्नां [3]साध्वाचारां वरयेत् । [4]पितृष्वसृमातृष्वसृदुहितरो मातुलसुता[5] च[6] धर्मतस्ता भगिन्यो वर्जयेत् ॥

S.C. Saṁ., 190 ; V.M., Saṁ., 715 ; G.R., 10 ; Govind. Saṁ., 48-a ; Catur. Sa., 95.

2. S. C. omits कुलो ... येत्

3. G. R. युक्ताचारां

4. All except V. M. पितृमातृष्वसृ Catur. Sā. omits up to वरयेत् and reads the rest thus :- पितृमातृष्वसुर्दुहितरः मातुलसुता धर्मतः भगिन्यस्ता वर्जयेत् ॥

5. G. R. सुताः

6. S. C. omits च

FRAGMENT 6.

[7] असमानार्षेयीं [8]कन्यां वरयेत् । [9] पञ्च मातृतः परिहरेत्[10] । सप्त[11] पितृतः । त्रीन्मातृतः पञ्च पितृतो[12] वा[13] ॥

Vijñā., I, 53 ; Apa., I, 53 ; Ujjvalā, II, v. 10 ; P.M., I, ii, 61, 223 ; G.R., 10 ; V.M. Saṁ., 703 and 707 ; Madana, 139 ; Saṁ. M., 50 ; V.P., 694, 698 ; S.R., 409 ; Govind. Saṁ., 36-b ; Catur. Sa., 93 ; D.K., 8, N.S., 263.

7. Govind and Catur. Sa. omit अस...येत्
8. V. M. र्षेयां
9. P.M., Sam. M. and Catur. Sa. पञ्चर्मी
10. G.R. omits परिहरेत् here but adds it after पितृतः
11. P.M., Sam. M. and Catur. Sa. सप्तर्मी
12. G. R. adds इति
13. Vijñā., Mādhava (P.M. I, ii, 223), Madana and Govind. read as follows :— पञ्च मातृतः सप्त पितृतः त्रीनतीत्य मातृतः पञ्चातीत्य वा पितृतः

The reading in V.P., 698 and N.S., is:—

त्रीन् मातृतः पञ्च पितृतः पुरुषानतीत्य उद्वहेत् ।

G.P., 224 and D.K., 8 read त्रीन् मातृतः पञ्च पितृत इति वा । D.K. omits इति alone.

S.R. reads त्रीनतीत्य मातृतः पञ्चातीत्य पितृतः ।
D.K. reads in a different place (p. 8)

असमानार्षगोत्रजां कन्यां वरयेत् । परिहरेत् पञ्च मातृतः सप्त पितृतः । पञ्च पितृतो वा ॥

FRAGMENT 7.

ब्राह्मप्राजापत्यार्षदैवा ब्राह्मणस्य गान्धर्व आसुरो राजन्यस्य पैशाचः शूद्रस्य सर्वेषामार्षं प्रमाणमार्षं वेदवाक्यम् ॥

G.R., 61-2.

FRAGMENT 8.

तस्मान्नग्निकां कन्यां सहिरण्यां दद्यात् । अयं [13a]ब्राह्मो विवाहः ॥

G.R., 67 ; V.M. Saṁ., 848.

13a. G.R. स ब्राह्मो

FRAGMENT 9.

शुल्केन [14] पणित्वा ददतो राक्षसः ॥

G.R., 72 ; Govind. Saṁ., 90-a ; V.M. Saṁ., 853.

14. V. M. कन्यामाददतो

FRAGMENT 10.

साङ्गुष्ठं ब्राह्मण्याः पाणिं गृह्णीयात् । क्षत्रियायाः [15] सशरम् । वैश्यायाः [15]सप्रतोदम् । शूद्राया वस्त्रदशाम् । [15a]परिक्रमो ब्राह्मणस्योक्तो राजन्यवैश्ययोराचार्य-परिक्रमः ॥

P.M., I, ii, 98 ; G.R., 57 ; Govind. Saṁ., 81a.

15. G.R. and P.M. omit स
15a. G.R. and Govind. omit from here to end.

FRAGMENT 11.

यावन्नोद्भिद्येते [16] स्तनौ [17] तावद्देया । अथ ऋतुमती भवति, [18]दाता प्रतिग्रहीता [18a]च नरकमाप्नोति [19] । पिता पितामहश्चैव विष्ठायां जायते [20]क्रिमिः तस्मान्नग्निका देया[21] ॥

Hemādri, Pari. II, 804 ; G.R., 45 ; Govind. Saṁ., 67-b ; Bāla., II, 205.

16. G. R. उद्भिद्यतः Hemādri उद्भिद्यतौ
17. G. R. and Bāla. तावदेव देया
18. G. R. adds तदा
18a. Bāla. omits च
19. Hemādri प्राप्नोति
20. Hemādri omits क्रिमिः The last sentence is read in the Bāla thus:—
पिता पितामहः प्रपितामहश्च विष्ठायां जायन्ते। तस्मान्नग्निका दातव्या ॥
21. G.R. दातव्या

FRAGMENT 12.

[22]अलाभे कन्यायाः स्नातकव्रतं चरेत् । अपि वा क्षत्रियायां पुत्रमुत्पादयेत्[23] [24]वैश्यायां वा । शूद्रायां वेत्यन्ये[25] ॥

P.M. I, ii, 96 ; G.R., 34 ; Govind. Saṁ., 94b ; V.M. Saṁ., 748.

22. G. R. अलाभे कन्यकायाश्च स्नातकव्रतमाचरेत्। अपि क्षत्रि
23. P. M. यीत G.P. पुत्रानुत्पादयीत
24. P. M. omits वैश्यायां वा ; Govind. omits वा only
25. P. M. वेत्येके. G. P. omits this sentence ; G. R. omits वेत्यन्ये

FRAGMENT 13.

ऋतुमुपासीत । तस्मिन्नपि पर्वाणि वर्जयेत् । पुमांसमुपपाद[मुत्पाद]येत् ॥

Hemādri, Pari. II, 724.

FRAGMENT 14.

[26]स्नात्वा शुचिः प्रेतं[27] मनसा ध्यायन् दक्षिणाभिमुखः त्रीनुदकाञ्जलीन् निनयेत्[28] । [29]शावदाहप्रभृति एकादशेऽह्नि विरमेत् ॥

Apa. III, 4; Hāra. 147; P.M., I, ii, 288; S.C. Āśau. 100; Hemādri, Pari. I, 1585.

26. Apa., Hemādri, P. M. and Hāra. omit. स्नात्वा शुचिः
27. Hāra. मृतम् । Hemādri omits this word.
28. Hāra. निक्षिपेत् । P. M. cites only up to this.
29. Apa. शाव प्रभृत्येकादशाहे Hāra. and Hemādri शावप्रभृत्येकादशाहे.

FRAGMENT 15.

तृणपर्णोदकेन अङ्गुल्या वा दन्तान् धावयेत् प्रदेशिनीवर्जम् ॥

S.C. Āh., 281.

FRAGMENT 16.

"हिरण्यवर्णाः" इति सूक्तेन स्नात्वा शौचं कृत्वा अपां मध्ये त्रीन् प्राणायामान् कुर्यात् ॥

Hemādri, Pari. I, 900.

FRAGMENT 17.

अन्तरुदक आचान्तोऽन्तः[30] शुद्धो भवति । बहिरुदक आचान्तो बहिरेव [31]शुद्धिः स्यात्[32] । तस्मादन्तरेकं बहिरेकं चपादं[32a] कृत्वाआचामेत्[32b] सर्वत्र शुद्धो[33] भवति ॥

S.C. Āh., 272 ; Hemādri, Pari. I, 908-9 ; G.P. Ācāra., 70. M.M.Y., I, 20.

30. S. C. and M. M. Y. एव शुद्धयति G. P. adds एव
31. S. C. and M. M. Y. शुद्धयति Hemādri शुद्धः
32. G. P. भवति and omits the rest of the citation.
32a. All except M. M. Y. read पाद after कृत्वा
32b. S. C. आचमनं Hemādri and G. P. आचरेत्
33. M. M. Y. प्रयतः

FRAGMENT 18.

गन्धलेपक्षयाद्वा प्रक्षाल्याचम्य प्रयतो भवति ॥

Cha. Ā., 2-b.

FRAGMENT 19.

अग्निरङ्गुष्ठः तस्मात्तेनैव सर्वाणि स्थानानि स्पृशेत् ॥

S.C. Āh., 259 ; Madana, 55.

FRAGMENT 20.

[33a]सव्ये पाणौ शेषा अपो निनयेत् ॥

S.C. Āh., 258 ; Madana, 54 ; Sadā. 14a.

33a. Sadā. adds ततः at the beginning.

FRAGMENT 21.

वैवाहिकमग्निं समिन्धीत सायंप्रातर्यथाकालं समिध अभ्यादध्यात् "अग्नये प्रजापतये अनुमतये" इति सायम् । "सूर्याय प्रजापतये अनुमतये अग्नये स्विष्टकृते च सूर्याय प्रजापतये अनुमतये" ॥

G.R., 94.

FRAGMENT 22.

मुखमग्निर्देवानां मनुष्याणां तस्मादग्निमादधीत अग्निमुखा देवा हव्यं वहति देवानां कव्यं पितृणां सायंप्रातर्बलिहरणं दर्शपूर्णमासौ वेष्टिरष्टका पशुबन्धः पिण्डपितृयज्ञ इति पाकयज्ञः ॥

G.R., 96.

FRAGMENT 23.

अग्निमेवेनोपासीत नान्यं दैवतम् । अग्निर्भूम्यामिति विज्ञायते । न प्रवसेत् । यदि प्रवसेदुक्तमुपस्थानं चलितस्य प्राशितमभ्याधेयं जुहुयात् ॥

G.R., 100.

FRAGMENT 24.

औपवसथ्येऽहनि भुक्तं हविष्यमित्युक्तम् । न क्रुध्येत् । नानृतं वदेत् । न वृथा जनैः सह संभाषेत । शुचिर्दान्तोऽप्रमत्तो जितेन्द्रियो व्रजेत् । मध्याह्नस्योपरिष्टाद्धविष्यं बहि[र्बहि]रेधांसि संनिधाप्याग्निपरिग्रहणं कृत्वा न प्रसरेत्। अधः शयीत कामं बाधयेत् । पौर्णमास्यां कृत्तश्मश्रुः अलङ्कृतोऽभ्यक्तो गन्धपुष्पाणि सेवेत। पितरोह्वे शुचिकामः । श्राद्धकल्पेन ब्राह्मणतर्पणं व्याख्यातम् ॥

G.R., 113.

FRAGMENT 25.

रथ्यामाक्रम्य कृतमूत्रपुरीषः पञ्चनखास्थ्यस्नेहं स्पृष्ट्वा आचान्तः पुनराचामेत् । चण्डालम्लेच्छसंभाषणे च ॥

Hemādri, Pari. I, 967 ; Acā. M., 14.

FRAGMENT 26.

भुक्त्वा क्षुत्वा च सुप्त्वा च वासश्च विपरिधाय कलिलकासश्वासगमे च रथ्याचत्वरश्मशानाक्रान्तेष्वाचान्तः पुनराचामेत् ॥

Hemādri, Pari. I, 966 ; Acā. M., 14.

FRAGMENT 27.

[33b]अङ्गुष्ठेन प्रदेशिन्या च [33c]नासिके स्पृशेत् अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां [33d]च नेत्रे[33e]कनीनिकाङ्गुष्ठाभ्यां च श्रोत्रे [33f]मध्यमिकया मुखं अङ्गुष्ठेन नाभिं सर्वाभिः शिरः प्रदेशिनी वायुः अनामिका सूर्यः कनीनिका मघवान् मध्यमिका प्रजापतिः अङ्गुष्ठः तस्मात्तेनैव सह सर्वाणि स्थानानि स्पृशति वायुः सूर्य इन्द्रः प्रजापतिः अग्निः इत्येता देवता एनं पुनीयुः ॥

Hemādri, Pari. I, 999 ; G.R., 155 ; Cha. Ā., 4a-b ; Sadā., 14a.

33b. Cha. Ā. cites thus अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां नेत्रे कनीनिकाङ्गुष्ठाभ्यां श्रोत्रे and omits the rest.

Sadā. cites thus :— सूर्यं कनीनिका मध्यमावङ्गुष्ठोऽग्निः तस्मादेभिः स्पृशेत् ।

G.R. cites from the beginning upto शिरः

33c. G. R. संस्पृशेत्

33d. G. R. omits च

33e. Hemādri. कनिष्ठिका

33f. G. R. मध्यमाङ्गुष्ठाभ्यां नाभिम्

FRAGMENT 28.

अङ्गुष्ठमूलेन द्विः परिमृज्यान्निर्लेपपाणिः कृतशौचः ॥

Hemādri, Pari. I, 996.

FRAGMENT 29.

अङ्गुष्ठमूलस्योत्तरतो रेखा ब्राह्मं तीर्थं त्रिराचामेत् ॥

Hemādri, Pari. I, 991.

FRAGMENT 30.

अथ प्रथमकल्पः । प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा उपविश्य अन्तरूर्वोः हस्तौ कृत्वा शुद्धा आपः संगृह्य आ मणिबन्धनात् पाणी प्रक्षाल्य अभिमुखं ब्रह्माद्वारं मनुष्याणां प्राचीनं चैव देवानां पितृणां दक्षिणं स्मृतम् ॥

Hemādri, Pari. I, 989.

FRAGMENT 31.

हृदयङ्गमाभिरद्भिः ब्राह्मणः । राजन्यः कण्ठगाभिः । आस्यंप्राप्ताभिः वैश्यः । स्त्रीशूद्रः[द्रौ] स्पृष्टाभिः ॥

Hemādri, Pari I, 986.

FRAGMENT 32.

अशृताभिरफेनाभिरबुद्बुदाभिः ॥

Hemādri, Pari. I, 984.

FRAGMENT 33.

भूमिगता बिन्दवः परामृष्टाः पूताः . विप्रुषः शुद्धाः[34] [35]विलोमक्लिन्नेष्वाचामेत् ॥

Hemādri, Pari. I, 973 ; G.R., 169 ; G.P. Ācā., 53 ; Śuddhi K., 353 ; V.M. Śuddhi. 142.

The Śuddhi K. reads मुखच्युता भूमिगता बिन्दवः परामृष्टाः शुद्धाः ।

34. G. R. omits शुद्धाः

35. G. R. रोमद्वयक्लिन्ना आ G. P. द्विरोम

FRAGMENT 34.

द्वादशवर्षाण्येकवेदे ब्रह्मचर्यां[चर्यं] चरेत् प्रतिद्वादशं वा सर्वेषु ग्रहणान्ते वा ॥

Hemādri, Pari. II, 779.

FRAGMENT 35.

[36] द्वादश षोडश विंशतिश्च इत्यतीता अविरुद्धाः काला भवन्ति ॥

Hemādri, Pari. II, 752; V.M. Saṁ., 342; Govind. Saṁ., 123b.

36. The reading in Hemādri is—
द्वाविंश षोडश चतुर्विंशतिश्चेत्यतीताविरुद्धकाला भवन्ति ॥

FRAGMENT 36.

शुक्लचतुर्दश्यां सर्वासु चाष्टमीषु नक्तमनध्यायः अष्टकावर्जम् ॥

Hemādri, Pari. II, 759; V.M. Saṁ., 528.

FRAGMENT 37.

एकादशाहं भुक्त्वा रात्राविन्द्रधनुर्दृष्ट्वा वज्रपतनादाचार्यमरणात् सूर्याचन्द्रमसोरुपप्लवात् केतुदर्शननिर्घातभूमिचलनोदकेषु एकस्मिन् त्रिरात्रम् । श्रोत्रियमरणे सन्ध्यास्तमिते करकापतने नीललोहितप्रादुर्भावे च ॥

Hemādri, Pari. II, 763.

FRAGMENT 38.

पौषप्रभृतयः[37] कृष्णे भवाः तिस्रोऽष्टका [37a]मार्गशीर्षप्रभृतय इत्येके ॥

Apa., I, 146; S.C. Saṁ., 155; Hemādri, Pari. II, 760; P.M., I, i. 157.

37. P. M. omits पौषप्रभृतयः Hemādri प्रोष्ठप्रभृतयः
37a. Hemādri. मार्गशिरः

FRAGMENT 39.

यदा वर्षास्वेव विद्युत्स्तनितं वा तदा स ज्योतिः ॥

Saṁ. M., 38.

FRAGMENT 40.

अथ गृहस्थधर्माश्चरिष्यन्नलोपेन धर्मस्य वृत्तिमुपाददीत ॥

G.R., 417.

FRAGMENT 41.

[38]पर्वसु न तैलं न मैथुनं न क्षुरं न मांसमुपेयात् । नामावास्यायां [39]हरितमपि छिन्द्यात्[40] ॥

Hemādri, Pari. II, 684 ; S.C. Āh. 331 ; G.R., 410 ; V.K. 86.

38. Hemādri reads न पर्वसु तैलं क्षुरं मैथुनं मांसमित्युपेयात् and omits the rest. G. R. also reads in the same way as Hemādri but does not omit the rest.

39. G. R. तृणानि

40. S.C. reads only the latter sentence.

FRAGMENT 42.

अयुग्मेन [40a]चरतः स्त्री जायते युग्मे पुमान् भवति । [40b]संवृते देशे मैथुनमाह्वयेत् । न[40c] प्रथमे न द्वितीये न तृतीये न चतुर्थे आह्वयेत् ॥

S.C. Saṁ., 38 ; V.M. Saṁ., 156 ; Hemādri, Pari. II, 725 ; G.R., 405 ; S.R., 688.

40a. G. R. आचरतः

40b. S. R. cites only the second sentence and the reading there is आह्वयीत ।

40c. Except G. R., the rest cite from here.

FRAGMENT 43.

न शीर्णायां खट्वायामुपविशेत् । नाद्वारेण प्रविशेत् । [40d]ना दीक्षितः कृष्णचर्मणि सुप्यात् । न सन्धिवेलायां शयीत । नान्यपूर्वे । नानुवंशास्तीर्णे नाश्मपीठोपधाने न तिर्यगुदक्प्रत्यक्शिराः । न नग्नो नाशुचिः न चासने नोच्छिष्टे न प्रगे । नोच्चैः निशायां भाषेत ॥

G.R., 398 ; Sadā., 174b.

40d. Sadā. cites only this sentence.

FRAGMENT 44.

सर्व एव गृहस्थमूलास्तदुपजीविनः ॥

G.R., 306

FRAGMENT 45.

तस्माद्रक्षेत भार्याः सर्वतो मा स्म वर्णसङ्करा भवन्तीत्याह ।

अप्रमत्ता रक्षत तन्तुमेनं मावः क्षेत्रे परबीजानि वाप्सुः । भार्यो रक्षत कौमारीं बिभ्यतः परेरेतसः इति । [40e] स्त्रियो गृहदेवतास्तासां न शौचं न व्रतं नोपवासः । पतिशुश्रूषया[40f] गच्छन्ति परमां गतिमिति च ॥

Bāla., I, 216 ; S.C. Vyava, 252.

40e. S. C. cites only from here.

40f. S. C. adds एव स्त्रियः

FRAGMENT 46.

[40g]परकृतान् सेतून् कूपांश्च वर्जयेत् । अंशभाक् तत्र सेतुकृत् । त्रीन् पिण्डानुद्धृत्य स्नायात् ॥

K.V., 328 ; G.R., 193 ; Bāla. I, 420.

40g. The reading in the K.V., is:—

परकृतनिपानकूपांश्च वर्जयेदंशभाक् । तत्र सेतोः त्रीन् पिण्डानुद्धृत्य स्नायात्.

Bāla omits from here to तत्र

FRAGMENT 47.

[40h]कलिलकाशश्वासागमे च रथ्याचत्वरश्मशानाक्रान्तेषु च आचान्तः पुनराचामेत् ॥

G.R., 167 ; Śuddhi K. 350.

40h. The reading in Śuddhi K. is :—

कलिलकासश्वासमेव रथ्याचत्वरश्मशानानि चङ्क्रम्य आचान्तः पुनराचामेत् ॥

FRAGMENT 48.

[40i]उच्छिष्टं रेतो मूत्रं संस्पृश्य उन्मृज्याचम्य प्रयतो भवति । प्रक्षाल्य च तं प्रदेशमुच्छिष्टादिलिप्तकायभागम् ॥

G.R., 163 ; V.M. Śuddhi, 135.

40i. The reading in V. M. is :—

उच्छिष्टरेतोविण्मूत्रं संस्पृश्योन्मृज्याचम्य प्रयतो भवति । त्रिः प्रक्षाल्य च देशम् ॥

FRAGMENT 49.

न खादन् तिष्ठेत् । न हसन् जल्पेत । नाग्निं लङ्घयेत् । समिद्धमग्निं हस्ताभ्यां न स्पृशेत् । नोदके चिरं स्नायात् ॥

G.R., 585.

FRAGMENT 50.

विद्यापूर्तमिष्टं गावः शङ्खश्च ऊर्णाश्चेति विक्रेयाणि ॥

G.R., 436.

FRAGMENT 51.

[40j]कुलीरवार्ताकपूतनजलानर्तक्षिप्रगाश्चेत्यभक्ष्याः ॥

G.R., 379; Bāla. I, 443.

40j. G. R. कुलीरवातुकि Bāla. कुलीरवार्ताकपतनजलावर्त

FRAGMENT 52.

[401]नापुष्पितं वृक्षमारोहेत् । नान्यस्मै दीयमानं प्रतिनुदेत् ॥

N.P., 539; Govind. Saṁ., 164-a.

401. N. P. cites only the first sentence.

FRAGMENT 53.

[41] काण्डमूलपर्णपुष्पफलप्ररोहेषु[42] गन्धादीनां सादृश्येन प्रतिनिधिं कुर्यात् । [42a]सर्वालाभे यवः प्रतिनिधिर्भवति ॥

Hemādri, Vrata. II, 42; G.R., 131; V.M. Pari. 109; V. M. Tīrtha, 55.

41. G. R. पर्णमूलकन्दपुष्प

42. G. R. and V. M. प्ररोहरसगन्धा

42a. G. R. सर्वाभावे

FRAGMENT 54.

कामं तु पापीयसे दद्यादित्येके । न ज्यायसीं वृद्धिमुपाददीत [43]न त्वेव कनीयसीम् ॥

S.C. Āh. 472; G.R., 446.

43. S. C. omits this sentence.

FRAGMENT 55.

वार्धुष्यं परिहरेत् ॥

G. R. 445.

FRAGMENT 56.

[43a]लोके ब्राह्मणराजन्यौ[43b] वार्धुषिकं न दद्याताम् ।

[43c]अथाप्युदाहरन्ति—

समर्घं धनमुद्धृत्य महार्घं यः प्रयच्छति ।

स वै वार्धुषिको नाम ये च वृद्ध्या प्रयुञ्जते ॥

G.R., 344 ; Bāla. I, 368.

43a. Bāla. omits लोके

43b. Bāla. वार्धुष्यं

43c. G. R. omits from here to end.

FRAGMENT 57.

[44] ब्राह्मं प्राजापत्यं वा स्थानं ब्राह्मणस्य । ऐन्द्रं राजन्यस्य । मारुतं वैश्यस्य गान्धर्वं शूद्रस्य ॥

G.R., 481 ; Madana, 235.

44. The reading in Madana is as follows :—

ब्राह्मणस्य प्राजापत्यम्. ऐन्द्रं पदं क्षत्रियस्य, मारुतं वैश्यस्य, गान्धर्वं शूद्रस्य, स्वस्वस्थानं व्रजन्ति स्वे स्वे कर्मण्यभिरताश्च ये ॥

FRAGMENT 58.

न गोब्राह्मणाभ्यामन्तरेण व्यपेयात्[45] । अनुज्ञाप्य वा व्रजेत् ॥

Apa., I, 132 ; G.R., 549 ; V.M. Saṁ., 573 ; Govind. Saṁ., 163-b ; Sadā., 30b ; N.P. 522.

45. V. M. णाग्न्यन्तरे व्यवधेयात् ; Govind णाग्न्यन्तरे व्यपेयात् अग्निं ब्राह्मणं च G. R. णाग्नीनामन्तरेणोपेयात् and omits the rest. Sadā. ब्राह्मणान्तरं N. P. णान्तरे व्यपेयात् and omits the rest.

FRAGMENT 59.

ततो ब्राह्मणहस्तेषु उदकपूर्वमर्घोदकं ददाति " या दिव्या " इत्युक्त्वा " असावेतत्ते अर्घ्योदकम् " इति । अप उपस्पृश्य । एवमेवेतरयोः ॥

Catur. Sa. 153.

FRAGMENT 60.

मृत्तिकां संगृह्य एका लिङ्गे अपाने पञ्च एकस्मिन् हस्ते दश उभयोः सप्त मृत्तिकाः । द्विगुणं ब्रह्मचारिणां वनवासिनां यतीनां च चतुर्गुणम् । गन्धलेपक्षयं यावत् प्रक्षाल्याचम्य प्रयतो भवति ॥

G.R., 146.

FRAGMENT 61.

[45a]मत्तप्रमत्तोन्मत्तैः सह संभाषं[46] न कुर्वीत। न परस्त्रियं रहसि संभाषेत[46a]॥

G.R., 537; Madana, 118; V.M. Saṁ., 572; Govinda. Saṁ., 165-b; N.P., 507.

45a. G. R. मत्तोन्मत्तप्रमत्तैश्च

46. G. R. संभाषणं न कुर्यात्

46a. G. R. संभाषयेत् N. P. रहसि न संभाषेत.

FRAGMENT 62.

प्रयताय शुचये सर्वत्र देयं हव्यं कव्यं च । तस्मात् शुचिरिति विज्ञायते ॥

Hemādri, Pari. I, 380.

FRAGMENT 63.

[47]गन्धवर्णशुद्धा आपो भूमिगता वितृष्णा यत्र गौर्भवेत् [47a]विपर्यस्तमहोदकमपि वर्ज्यम् ॥

Hemādri, Pari. I, 619-20; V.M. Śuddhi, 103; Puru. Dra. 59a.

47. V. M. reads गन्धवर्णरसयुक्ताः शुद्धा आपो भूमिगताः and omits the rest.

47a. Puru. cites from here.

FRAGMENT 64.

[47b]सीसकायसपात्राणि रीतिशेषाणि पात्राणि चेत्ययज्ञियानि ॥

Hemādri, Pari. I, 676; Śrā. K. 153; Sadā. 97a; N.S. 411.

47b. The reading in Śrā. K. is as follows:—

लोहानां शीषकायसानि पाषाणहीनपात्राणि भग्नपात्राणि च [वर्जयेत्] ॥

The reading in Sadā. is:—

सीसकायसपाषाणहीनभग्नपात्राणि च वर्ज्यानि ।

The reading in N. S. is सीसकायसरीतिपात्राण्ययज्ञियानि.

FRAGMENT 65.

[47c]उच्छिष्टोपेताभ्युक्षणाच्छुचिर्विण्मूत्रं संस्पृश्योन्मृज्य आचम्य प्रयतो भवति त्रिः प्रक्षाल्य च तं प्रदेशम् ॥

Hemādri, Pari. I, 794 ; G. P. Ācāra., 45 ; Sadā., 15b.

47c. The reading in G. P. is :—
उच्छिष्टरेतोमूत्रस्पर्शे उत्सृज्याचम्य
The reading in Sadā. is:—
उच्छिष्टरेतोविण्मूत्रं संस्पृश्योन्मृज्याचम्य प्रयतो भवति and omits the rest.

FRAGMENT 66.

नानियुक्तः अग्रासनं गच्छेत् ॥

S.C. Āh., 618.

FRAGMENT 67.

आ हिमवत आ[47d] कुमार्याः सिन्धुर्वैतरणी नदी सूर्यस्योदयनं पुनः[47e] यावद्वा कृष्णमृगो विचरति तत्र धर्मः चतुष्पादो भवति ॥

Hemādri, Vrata II, 29 ; V.M., Pari., 58.

47d. V. M. आच
47e. V. M. पुरः

FRAGMENT 68.

केशकीटगवाघ्रातमन्नं हिरण्येन भस्मना स्पृष्टं प्रोक्षितं च ॥

Hemādri, Pari. I, 826.

FRAGMENT 69.

मधु सर्पिः फलं बालस्त्रीणामनुच्छिष्टम् ॥

Hemādri, Pari. I, 840.

FRAGMENT 70.

गौरजोऽश्वरजोवायुर्मक्षिका वेति [चेति] स्पर्शे मेध्यानि ॥

Hemādri, Pari. I, 839.

FRAGMENT 71.

दन्तवद्दन्तलग्नानां दन्तान्तरगतेषु च निगिरन्नेवान्तर्मुखे शुद्धः ॥

Hemādri, Pari. I, 975.

FRAGMENT 72.

चमसानां चोच्छिष्टगन्धहिरण्यरजतताम्राणामलेपानामद्भिः सलेपानां गोमयेन । भिन्नमभिन्नमिति न दोषः । कार्ष्णायसानां सिकताभिः । दाहेन मृन्मयानाम् । अद्भिः शैलानाम् । [47f]त्रपुसीसकानां गोमयतुषैः। कांस्यं भस्मना। काष्ठमयं तक्षणेन । क्षीरोदकाभ्यां शङ्खशुक्तौ । वस्त्राणां निर्णेजनेन । शैलवदुपलमणीनाम् । [47g]कृष्णाजिनानां गौरसर्षपैः ।[47h]गवाविबस्ताजिनानां बिल्वतण्डुलैः। कुतपानां अरिष्टैः॥

Hemādri, Pari. I, 813 ; V.M., Śuddhi, 115 ; Apa. I, 184.

47f. This sentence alone is cited by V. M. and is read thus:— त्रपुसीसकानां गोमयतुषैः । तथोच्छिष्टस्नेहसंसृष्टे क्षारोदकाभ्यामब्जकस्य ॥

47g. Apa. cites from here to the end of तण्डुलैः

47h. Apa. रौरववस्ता

FRAGMENT 73.

काष्ठं तृणं चाण्डालादिस्पृष्टमादित्यदर्शनात् पूतं भवति ॥

Hemādri, Pari. I, 817.

FRAGMENT 74.

यतिपात्राणामद्भिः शौचम् ॥

Hemādri, Pari. I, 815.

FRAGMENT 75.

[48] ताम्ररजतशङ्खशुक्त्यश्मस्फटिकानां भिन्नमभिन्नं [49]वेति न दोषः ॥

Kullūka, IV, 65 ; S.C. Āh., 601 ; Madana, 328.

48. Kullūka reads:— ताम्ररजतसुवर्णानां Madana reads ताम्ररजतसुवर्णशङ्खमुक्ताश्म

49. S. C. omits वा Madana omits वेतिन दोषः

FRAGMENT 76.

छागेन सर्वलोहानन्त्यम् ॥

Kullūka, III, 272.

FRAGMENT 77.

अथातः पङ्क्तिपावना भवन्ति। त्रिणाचिकेतः त्रिमधुः त्रिसुपर्णः चीर्णव्रतः छन्दोगो [49a]ज्येष्ठसामको [50]वेदाध्याय्यनूचानपुत्रो ब्रह्मदेयानुसन्तानः सहस्रदः [51]रुद्राध्यायी चतुर्वेदः [51a]षडङ्गवित् अथर्वशिरोऽध्यायी पञ्चाग्निः वेदजापी चेति[52]। तेषामेकैकः पुनाति[53] नियुक्तः [54]पङ्क्तिमूर्धनि सहस्रैरप्युपसेविताम्[55] ॥

S.C. Śrā., 189 ; P.M., I, ii, 342 ; Hemādri, Pari. I, 402 ; Nṛ. P. Śrā., 37.

49a. Hemādri and Nṛ. P. ज्येष्ठसामगो
50. Hemādri alone adds वेद ...पुत्रो.
51. P. M. and Nṛ. P. वेदाध्यायी
51a. Hemādri. वेदषडङ्ग
52. S. C. and Hemādri add पङ्क्तिपावनाः
53. P. M., Hemādri and Nṛ. P. add पङ्क्तिं
54. P. M. and Hemādri omit पङ्क्ति
55. P. M. उपहताम्. Hemādri रथाहूयताम्।

FRAGMENT 78.

[55a]कुनखी श्यावदन्तः पित्रा विवदमानः स्त्रीचितः कुष्ठी पिशुनः सोमविक्रयी वाणिजको ग्रामयाजकोऽभिशस्तो वृषल्यामभिजातः परिवित्तिः परिविविदानो दिधिषूपतिः पुनर्भूपुत्रः चौरः काण्डपृष्ठः सेवकश्चेत्यभोज्यान्ना अपाङ्क्तेया अश्राद्धार्हाः। एषां भुक्त्वा दत्वा चाविज्ञानात् त्रिरात्रम् ॥

Apa., III, 290 ; Hemādri, Pari. I, 492 ; Vijñā. III, 290.

55a. The reading in Hemādri is as follows:—

कुनखिकिलासिश्यावदन्ताः पित्रा विवदमानश्च यश्च स्त्रीजितः कुष्ठी क्लीबःकितवो दुर्वारो दुश्चर्मा सुरागर्भो विद्धप्रजननः पतितः पिशुनः सोमविक्रयी यज्ञवेदविक्रयी वाणिजको ग्रामयाजी मिथ्याभिशस्तो वृषल्यामभिजातः परिवित्तिः परिविन्दानो दिधिषूपतिः पुनर्भूपुत्रः गोलककुण्डाजाविकाश्चौरः काण्डपृष्ठः सेवकश्चेत्यपाङ्क्तेयाः। श्राद्धे चैतान्न भोजयेत् न यज्ञकर्मणि ॥

FRAGMENT 79.

सांवत्सरघाण्टिकग्रामकूटान्नं विषम्। [55b]तथा परिवित्तिपरिविद्धानविद्ध-[55c]प्रजननवृषलीपतिदिधिषूपतिपुनर्भूपुत्राणां रुधिरम् ॥

Apa. I, 164 ; S.C. Śrā., 240.

55b. S. C. omits तथा
55c. S. C. परिविद्धप्रजनन

FRAGMENT 80.

[55d]घृतेन मासं प्रीणाति । कालशाकेन द्विमासम् । यवाग्वपूपकृशरेण त्रिमासम् । मत्स्यैः चतुरो मासान् । आजेन मांसेन पञ्च । पायसेन षण्मासान् । शाकुनेन सप्त मासान् । अष्टौ मासानैणेयेन । नव मासान् पार्षतेन । दश मासान् गव्येन । एकादश मासान् माहिषेण । द्वादश मासान् छागेन । खड्गेन त्रयोदश मासान् । सर्वलोहच्छागेनानन्त्यम् ॥

Hemādri, Pari. I, 595 ; G.P. Kāla, 538.

55d. The G. P. cites only to the end of त्रिमासम् ।

FRAGMENT 81.

कामं दध्ना घृतेनाभिघारितं पर्युषितान्नं भुञ्जीत न उष्णं न स्विन्नं दद्यात् । न द्विःपक्वं दद्यात् ॥

Hemādri, Pari. I, 617.

FRAGMENT 82.

गृहमेधी नान्यस्यान्नं काङ्क्षेदिति । उदाहरन्ति—

परपाकमुपाश्नन्ति ये द्विजा गृहमेधिनः ।
श्वभासरासभानां ते योनिं गच्छन्ति दुर्धियः ॥

Hemādri, Pari. I, 770.

FRAGMENT 83.

गृहमेधी न शूद्रान्नमश्नीयात् । [56]अस्मात् ब्रह्मवर्चसं बलं तेज इति व्यपक्रामति ॥

Hemādri, Pari. I, 783 ; G.R., 335.

56. G. R. आयुर्बलं तेजः

FRAGMENT 84.

गणान्नं गणिकान्नं च दुष्कृतं वार्धुषेर्विष्ठा [57]सांवत्सरघाण्टिकग्रामकौटान्नं[58] विषं बन्धकीनां रेतः भिषक्शल्यकृतोः[59] पूयं [60] परिवित्तिपरिविविदानविद्धप्रजनन[61]

वृषलीपतिदिधिषूपतिअग्रेदिधिषूपतिपुनर्भूपुत्राणां रुधिरं पतितानां च [62]दुष्कृतहेतुत्वात् दुष्कृतम् ॥

Hemādri, Pari. I, 782-3; G.R., 349; G.P., Ācāra, 429.

57. G. R. ज्यौतिषक

58. G. R. कूटान्नं

59. G. R. कृत

60. G. P. cites only from here and reads परिविच्चिपरिविदानप्रजनानां रुधिरमन्नम् ॥ G. R. reads परिवित्तिपरिवेविदान

61. G. R. omits अग्रेदिधिषूपति

62. G. R. omits from here to the end.

FRAGMENT 85.

वृन्ताकनालिकापौत[63]कुसुंभावमन्तकाश्चेति [63a]शाकानामभक्ष्याश्च[63b]।

G.R., 357; P.M., I, ii, 378; N.S., 380; Nṛ. P. Śrā., 68.

63. G. R. पोतु Nṛ. P. पौतीक

63a. G. R. शाकदलानां Nṛ. P. omits from here.

63b. N. S. वृन्ताकं नलिका पौतकुसुम्भाश्मन्तकानि च शाकानामभक्ष्याः ॥

FRAGMENT 86.

ग्राम्यारण्याश्चतुर्दश [64]गौरविरजोऽश्वोऽश्वतरो गर्दभो मनुष्यश्चेति सप्त ग्राम्याः [64a]पशवः। महिषवानरसरीसृपरुरुपृषतमृगाश्चेति सप्तारण्याः पशवः ॥

Apa. I, 173; G.P. Ācāra., 399. Bāla. I, 443.

64. Apa. cites from here to the end of ग्राम्याः पशवः

64a. Bāla. omits this word.

FRAGMENT 87.

अथ रजस्वलां परिहरेत्। त्वाष्ट्रं विश्वरूपं जघान वज्रेणेन्द्रः। तं देवा भ्रूणहन्नित्यवदन्। स स्त्रिय उपादधीत। अस्यै भ्रूणहत्यायै तृतीयं भागं प्रतीगृह्णीत वरं दास्यामि ततो अंशं तृतीयं ब्रह्महत्यायाः स्त्रियः प्रपद्यन्ते। एवं भूमिर्वनस्पतयश्चैकं तासां वरं तुष्टः प्रायच्छत्। भूमेः स्थिरत्वं वृक्षाणां छिन्नप्ररोहणं स्त्रीणां सर्वकाले

संभवः तस्माद्रजस्वलां नोपासीत । ब्रह्महत्याप्रमुक्तां तां चतूरात्रेण स्नातां सर्वकर्माणि कारयेत् ॥

G. R. 408.

FRAGMENT 88.

64b त्रिरात्रं मलवद्वासोधारयमाणा न स्नायात् । न भुञ्जीत । नाञ्जयात् । 64c न नखान् निकृन्तेत् । नापमार्जयेत् । न रज्जुं स्पृशेत् । न दन्तान् धावयेत् । न गन्धान् सेवेत । न प्रणीयात् । न खर्वेण पिबेत् । न पर्णैश्च प्रयायिणीम् । न गोपीथं गवामिव जलादिपानम् ॥

Apa., I, 80 ; G.R., 408 ; G.P. Ācāra, 463 ; V.M. Śuddhi, 11.

64b. The reading in Apa. is :—

त्रिरात्रं मलवद्वस्त्रधारणम्। न स्नायान्नाभ्यञ्ज्यात् न नखान्निकृन्तेत् न रज्जुं सृजेत् न दन्तान् धावेत् न स्रजं धारयेत् न गन्धान् सेवेत न वृष्याणि न खर्वेण पिबेत् ।

The reading in G.P. is :—

मलवद्वासोधारयमाणा नोपमार्जयेत् न वस्त्रं स्रजं धारयेत् न गन्धान् सेवेत न विभूषयीत नाग्निं स्पृशेत् ॥

64c. V. M. cites only from न नखान् but the reading is as follows:—

न नखान्निकृन्तयेत् । नोपमार्जयेत् । न स्रजं सृजेत् । न गन्धान् सेवेत । न पर्णेन पिबेत् । न गोपीथेन ॥

FRAGMENT 89.

शुचिरित्यशुचिरिति प्रतिषेधो वाग्दुष्यानि वर्जयेत् । वाक्प्रशस्तानि च कुर्वीत ॥

Hemādri, Pari. I, 818.

FRAGMENT 90.

श्वः श्राद्धं करिष्यामीति सङ्कल्प्य [64d]ब्राह्मणान् [64e]सप्त पञ्च [65]वा श्रोत्रियान् [66]निमन्त्रयेत्। ....[67] प्राङ्मुखान् विश्वेदेवानुपवेशयेत्[67a] । पितॄन् दक्षिणपूर्वेण ॥

S.C. Śrā., 191; Hemādri, Pari. I, 1142, 1199; P.M., I, ii, 362; Madana, 461; S.M.P. Śrā., 391; N.S. 366.

64d. S. M. P. cites only from ब्राह्मणान् to निमन्त्रयेत् ।

64e. N. S. cites from here to निमन्त्रयेत्

65. P. M. and N. S. add द्वौ

66. P. M. आमन्त्रयेत्

67. Hemādri and Madana cite only from here.

67a. Hemādri (1199) adds बर्हिष्मत्स्वासनेषु

FRAGMENT 91.

ततो ब्राह्मणहस्तेषु उदकपूर्वं दर्भान् प्रदाय उदकपूर्वं अर्घ्योदकं ददाति "या दिव्या आपः" इत्यृचा[68] । "एतत्ते अर्घ्योदकम्" इत्यप उपस्पृशेत् इति। एवमेवेतरयोः ॥

S.C. Śrā., 307-8; P.M., I, ii, 410; S.M.P. Śrā., 429.

68. P. M. and S. M. P. read from here thus:—
इत्युक्त्वा "असावेतत्ते अर्घ्योदकम्" इत्यप उपस्पृश्य एवमेवेतरयोः ।

FRAGMENT 92.

"इदं हविः" इत्येवं साङ्गुष्ठमन्नविधं ब्राह्मणेभ्यो दद्यात् ॥

Śrā. K. 164; Śrā. V. 8.

FRAGMENT 93.

शुचौ देशे गवां गोष्ठेऽन्यागारे वा गोमयेनोपलिप्य पुष्पोपहारं कृत्वा ॥

Hemādri, Pari. I, 1165.

FRAGMENT 94.

दैवे सौवर्णानि पित्र्येषु राजतानि परिवेषपात्राणि ॥

V. M. Śrā. 157.

FRAGMENT 95.

[68a]तिला दौहित्रकुतपा इति पवित्राणि। [68b]श्राद्धे सत्यं चाक्रोधं च शौचं चात्वरां[68c] च प्रशंसन्ति ॥

Hemādri, Pari. I, 1011 and 1175; V.M. Śrā., 112; G.P. (Kāla), 518.

68a. V. M. omits तिला...इति ।

68b. Hemādri (1011) cites only from here to end.

68c. Hemādri (1175) चाचारं

FRAGMENT 96.

देवांश्च पितॄंश्च आवाहयिष्य इत्यनुज्ञाप्य "सौम्याः सन्तु" इत्युक्त्वा अग्नौ करिष्यामीत्यनुज्ञाप्य ॥

Hemādri, Pari. I, 1223.

FRAGMENT 97.

ब्राह्मणानलङ्कृत्य मांसापूपदधिमधुघृतपायसक्रुसरफलविकारानिति मत्स्यांश्चोपसाधयेत् ॥

Hemādri, Pari. I, 1367.

FRAGMENT 98.

धूपगन्धमाल्यादर्शप्रदीपाञ्जनादीनि चोपहरेत् ॥

Hemādri, Pari. I, 1471.

FRAGMENT 99.

[68d]पवित्रैरभ्युक्ष्याचम्य "वसुभ्यो ब्रह्मणे वैश्रवणाय" इत्युदकं निनयेत्। "उदीरताम्" इति त्रिभिर्मन्त्रैः त्रीनुदकाञ्जलीन् निनयेत् पितृवंशस्य[68e] नाम गृह्णन्[68f]। आचार्याय मात्रे मातामहाय मातुलेभ्यश्च ॥

Hemādri, Pari. I, 940; Smṛti R. 150; N.P. 313.

68d. N. P. गुरुभ्यो ब्रह्मणे चैव श्रवणाय इत्युदकैः क्षिपेत्।

68e. N.P. पितृभ्यो

68f. The reading in Smṛtiratna has only a bare resemblance to this extract. The reading there is:—

स्वनामगोत्रग्रहणं पुरुषं प्रति तिलोदकान्जलीन् त्रींस्त्रिरुच्चैर्निक्षिपेत् ॥

FRAGMENT 100.

गन्धान् पितृगोत्रनाम गृहीत्वा अपः स्पृशेत् । एवमितरयोः धूपदीपमाल्याच्छादनमेवम् ॥

S.C. Śrā., 312.

FRAGMENT 101.

वसवः पितरो रुद्राः पितामहा आदित्याः प्रपितामहाः [69]य एवं विद्वान् पितॄन् यजते वसवो रुद्रा आदित्याश्चास्य प्रीता भवन्ति ॥

S.C. Śrā., 300 ; Kullūka, III, 284 ; S.M.P., Śrā., 418-9, 471 ; D.K. 30 ; G.P. 562 ; V.M. Śrā., 13.

69. Kullūka and D.K. quote only from here. V. M. and G. P. cite य एव.. यजते alone.

FRAGMENT 102.

[70]" पृथिवी ते पात्रं द्यौरपिधानं ब्राह्मणस्य मुखेऽमृतं[71] जुहोमि स्वधा " । " इदं विष्णुर्विचक्रमे " इत्यनेनाङ्गुष्ठमन्ने चोदके चावधार्य[71a] [72]व्याहृतिपूर्वां गायत्रीं जप्त्वा वाग्यतः स्वदतेति ब्रूयात् ॥

Apa., I, 257 ; S.C. Śrā., p. 343 ; Hemādri, Pari. I, 1377 ; V. M. Śrā., 239.

70. S. C. quotes पृथिवी...स्वधा only.

71. S. C. omits अमृतं

71a. Hemādri चावधाय

72. Hemādri and V. M. omit from here to end.

FRAGMENT 103.

[72a] मासि मासि मृतस्य श्राद्धं कुर्यात् [72b]संवत्सरान्ते विसर्जनं [72c]नवममास्यम् ॥[72d]

Śrā. K. 354 ; V.M. Śrā 224 ; G.P. (Kāla), 416.

72a. G. P. मृतस्य मासि मासि

72b. V. M. and N. S. cite only from here. N. S. संवत्सरान्ते संसर्जनं नवममासीत्येके ॥

72c. G. P. नवमास्यं

72d. V. M. adds इत्येके

FRAGMENT 104.

श्राद्धानि षोडश कृत्वा नैव कुर्यात्सपिण्डनम् ॥

G.P. Kāla. 404.

FRAGMENT 105.

पञ्चम्यां पुत्रकामो यजेत । षष्ठयां पशुकामः । सप्तम्यां [73]वृद्धिकामः । अष्टम्यामन्नाद्यकामः । नवम्यां ब्रह्मवर्चसकामः । दशम्यां सर्वकामः । एकादश्यां धनकामः । द्वादश्यां क्षेत्रकामः । त्रयोदश्यां स्त्रीवशित्वम् । चतुर्दश्यां शस्त्रेण हतानाम् । सर्वकामोऽमावास्यायाम् ॥

Hemādri, Pari. I, 263 ; Pari. II, 509.

73. Hemādri, Pari II reads ऋद्धि

FRAGMENT 106.

बाले चाजातदन्ते त्रिरात्रं शावमाशौचम् ॥

Apa., III, 24.

FRAGMENT 107.

अकृतचूडानां त्रिरात्रम् । [73a]सगुणसपिण्डानां तु द्विवर्षपर्यन्तं सद्यः शौचम् ॥

S.C. Āśau., 27 ; S.M.P. Āśau., 510 ; Hāra. 40 ; Śuddhi K., 24.

73a. This portion is omitted in all except Śuddhi K.

FRAGMENT 108.

दत्ता कन्या परैव भवति ॥

S.C. Āśau. 34 ; S.M.P. Āśau. 516.

FRAGMENT 109.

मातृष्वसृतत्सुतदुहित्रोः पक्षिणी परस्परम् ॥

S.M.P. Āśau. 527.

FRAGMENT 110.

आहिताग्निश्चेत् प्रवसन् म्रियेत पुनः संस्कारं कृत्वा शावः शौचमिष्यते ॥

S.M.P. Āśau. 538 ; Srā., 137.

FRAGMENT 111.

षोडशाहं क्षत्रियस्य ॥

Hāra. 11.

FRAGMENT 112.

सूतिकां [74]पुत्रवतीं [75]स्नातां विंशतिरात्रेण [76]कर्माणि कारयेत् मासेन स्त्रीजननीन् ॥

Apa., III, 17 ; Vijñā., III, 17 ; S.C. Āśau., 5 ; Hāra. 20 ; Śuddhi, M. 5 ; Śuddhi K. 10 ; G.P. 289 ; Saṁ. R. 845 ; S.M.P. Āśau., 493 ; N.S. 479 ; V.M. Śuddhi, 20 ; Tṛṁśa. Vyā. 56.

74. S. C. read पुत्रजननीं
75. Śuddhi M. and S. M. P. omit this word.
76. Hāra. सर्वकर्माणि

FRAGMENT 113.

असंबन्धिनो[76a] द्विजान् वहित्वा[76b] [76c]दग्ध्वा च सद्य शौचम् । [76d]संबन्धे [76e]तु त्रिरात्रम् ॥

Hāra., 87 ; V.M. Śuddhi, 35 and 70 ; N.S. 497.

76a. N. S. असंबन्धिद्विजान्

76b. Hāra. and V. M. 35. दहित्वा

76c. V. M. 35 omits this word.

76d. Hāra. omits from here to end.

76e. N. S. omits तु

FRAGMENT 114.

सूतके[77] सावित्र्याञ्जलिं[77a] प्रक्षिप्य [78]प्रदक्षिणं कृत्वा सूर्यं ध्यायन्नमस्कुर्यात्[79] ॥

Apa., III, 17 ; S.C. Āśau., 74 ; S.C. Āh., 367 ; P.M., I, ii, 210 ; Madana, 420 ; Vijñā., III, 17 ; Hemādri, Pari II, 696 ; V.P. II, 228 ; Śuddhi, K. 192 ; G.P. Kāla. 265 ; Saṁ. R., 840 ; N.S. 513.

77. Hemādri adds तु

77a. Vijñā. and Śuddhi. K. read चाञ्जलिं

78. S. C. reads प्रदक्षिणीकृत्य Madana. दक्षिणं N. S. omits प्रदक्षिणं कृत्वा

79. Hemādri कुर्वीत G. P. adds एतावत्कार्यम् ॥

FRAGMENT 115.

नित्यानि निवर्तेरन् वैतानवर्जं [79a]शालाग्नौ चैके [79b]अन्य एतानि कुर्युः ॥

Vijñā ; III, 17 ; S.C. Āśau, 77, V.M. Śuddhi, 84 ; S.R., 839 ; S.M.P. Āśau., 479 ; Tṛṁśā. Vyā. 147.

79a. S. C. omits from here to end.

79b. S. M. P. and Tṛṁśa. Vyā. omit from here to end.

FRAGMENT 116.

अथ दत्तक्रीतकृत्रिमपुत्रिकापुत्राः परपरिग्रहणे आर्षेयेण जाताः ते [80]असंहतकुलीनाः द्व्यामुष्यायणा भवन्ति ॥

Ujjvalā, II, vi, 13 ; S.M.P. Varṇā, 129 ; Āśau., 521.

80. S. M. P. संहता गोत्राः

FRAGMENT 117.

परिषद्गामि वा श्रोत्रियद्रव्यं न राजगामि न हार्यं राज्ञा देवतागणसंस्थितं न निक्षेपोपनिधिक्रियाक्रमागतं न बालस्त्रीधनानि । एवं ह्याह—

न हार्यं स्त्रीधनं राज्ञा तथा बालधनानि च ।
नार्याः षडागमं वित्तं बालानां पैतृकं धनम् ॥

Apa., II, 136.

FRAGMENT 118.

पैतृके विभज्यमाने दायाद्ये भ्रातृणां समो विभागः ॥

V.M. Vya. 442.

FRAGMENT 119.

अपुत्रस्य स्वर्यातस्य भ्रातृगामि धनम् । तदभावे मातापितरौ लभेताम्, पत्नी वा ज्येष्ठा ॥

Apa., II, 136.

FRAGMENT 120.

प्रेतायां पुत्रिकायां न भर्ता [80a]धनमर्हति । [80b]अपुत्रायां मात्रा श्वश्वा वा तद्ग्राह्यम् ॥

Apa., II, 145, Bāla., II, 268.

80a. Bāla. द्रव्यं

80b. Bāla. अपुत्रायां कुमार्यां मात्रा स्वश्वा वा

FRAGMENT 121.

मधुमांसप्राशने त्रिरात्रमुपवासः[80c] पुनरुपनयनं च ॥

Apa., III, 283 ; S.R. 281.

80c. Apa. omits this word.

FRAGMENT 122.

सोमविक्रयी प्रजापत्यम् ॥

D.K., 101.

FRAGMENT 123.

प्रातस्सायमाचितमेकरात्रश्च ॥

D.K., 108.

FRAGMENT 124.

त्रिवर्षं स्थानासनाभ्यां नक्तमश्नीयात् गोघातकः शुद्धयति । संवत्सरं प्राजापत्येन वा ॥

Apa. III, 270.

FRAGMENT 125.

गोघ्नो[81] यवागूं प्रसृतितण्डुलश्शृतां मासं[82] भुञ्जानो गोभ्यः प्रियं कुर्वाणः[83] शुद्धयेत् ॥

Viśva., III, 262 ; Vijñā., III, 264 ; Apa. III, 264.

81. Vijñā. adds मासं

82. Vijñā. omits मासं

83. Vijñā. कुर्वन् शुद्धयति

FRAGMENT 126.

द्वादशाहे [84]तु संपूर्णं वपनम् ॥

Madana, 783 ; Prā. M., 15 ; Nṛ. P. Prā., 23.

84. Prā. M. and Nṛ. P. संपूर्णे

FRAGMENT 127.

भक्ष्यभोज्यान्नस्योदरपूरणमात्रहरणे [85]त्रिरात्रमेकरात्रं वा पञ्चगव्याहारता[86] ॥

Apa., III, 268 ; Vijñā., III, 265 ; P.M., II, ii, 111.

85. P. M. त्रिरात्रं पञ्चगव्याहारः
86. Vijñā. हारश्च

FRAGMENT 128.

अवकीर्णी गर्दभाजिनं वसेत् । संवत्सरं प्राजापत्यं चरेत् ॥

Prā., M. 86.

FRAGMENT 129.

आरामतटाकोदपानपुष्करिणीसुकृतसुतविक्रये त्रिषवणस्नायी अधःशायी [87] ब्रह्मचारी चतुर्थकालाहारः संवत्सरेण पूतो भवति ॥

Vijñā., III, 288 ; P.M., II, ii, 132 ; Prā. M., 114 ; Nṛ. P. Prā. 126.

87. Vijñā. omits this word.

FRAGMENT 130.

ब्राह्मस्य लवणं पक्वान्नं मधु क्षीरं दधि घृतमुदकं सर्वगन्धास्तिला रक्तवासोगुडतैलग्राम्यपशूनामेकशफः केशरिणश्च सर्वे चारण्याः पशवो विद्या गावः शङ्खश्चोर्णाश्चेति विक्रयणेनैकेषामेकस्मिन् प्राजापत्यं चरेत् ॥

Prā. M., 113.

FRAGMENT 131.

शूद्रयाजकः [88]सर्वद्रव्यपरित्यागात् पूतो भवति । प्राणायामसहस्रेषु दशकृत्वोऽभ्यस्तेषु ॥

P.M., II, ii, 115 ; Prā. M., 115 ; S.M.P. Prā., 75.

88. S. M. P. तद्द्रव्य

FRAGMENT 132.

नष्टे दण्डकाष्ठे भैक्षं दत्वा ब्राह्मणाय तदहरुपवसेत् । [89]अन्यं प्रयच्छेद्गुरुः । कमण्डलावप्येवमेव । नष्टायां मेखलायां [90]त्रिवृतमाचरेत् ॥

Apa., III, 282 ; P.M., II, ii, 148.

89. Apa. omits this sentence.

90. Apa. reads द्वे ऋचावुद्धरेत् "इयं दुरुक्तात्" इति

FRAGMENT 133

अग्न्युत्सादी तप्तकृच्छ्रेण ॥

Apa., III, 290.

FRAGMENT 134

अनृतेनाभिशस्तः[91] कृच्छ्रं[92] चरेत्[93] । [93a]मासं पातकेषु । महापातकेषु[94] द्विमासम् ॥

Apa., III, 287 ; Vijñā., III, 287 ; P.M., II, ii, 152 ; Prā. M. 40 ; D.K., 104 ; Nṛ. P. Prā. 160.

91. Apa. Vijñā., D. K. and Prā. M. शस्यमानः

92. Prā. M. adds मासं

93. Prā. M. and Nṛ. P. पातकेषु द्विमासं कृच्छ्रम् ॥

93a. D.K. reads from here thus :— पातकेषु महापातकेषु च मासं कृच्छ्रं चरेत् ॥

94. Apa. omits महापातकेषु

FRAGMENT 135

अनुदकमूत्रकरणे सचेलस्नानं [95]व्याहृतिहोमश्च ॥

Madana, 256 ; S.M.P. Varṇā. 196.

95. S. M. P. omits from here.

FRAGMENT 136

त्रीणि पातकानि भर्तृवधो ब्रह्मवधः स्वगर्भपातनं चेति ॥

Hemādri, Pari. I, 846.

FRAGMENT 137

काकोलूककृकलासकङ्कवृकखरश्रृगालशशबर्हिणमूषकचक्रवाकहंसप्रवेणीनकुल-मण्डूकबिडालश्ववध एतेषामेकैकस्मिन् शूद्रवद्विहितः कल्पः ॥

Apa., III, 271.

FRAGMENT 138

[96] शुना दष्टस्त्रिरात्रमुपवसेत् द्विजश्च। ब्राह्मणस्तु शुना दष्टो गायत्र्यष्ट-सहस्राभिमन्त्रितं कृत्वोल्मुकेन दहेच्चतुर्भिः कलशैः स्नातः शुद्ध्यति। नदीसङ्गमे वा। बालस्यातुरस्य वा तत्र पिता मनसा ध्यायन् सर्वकार्याणि कुर्वीत। पितुरभावे सत्या-चार्यः ॥

Apa. III, 277; P.M., II, i, 68; Prā. M., 108.

96. Apa. and Prā. M. quote this:—

शुना दष्टस्य त्रिरात्रोपवासः। विप्रगृहे वासश्च and only so far

FRAGMENT 139

स्कन्दने छर्दने सचेलस्नानमनु[97]दकघृतप्राशनं च। [98]काककेशमल[99]स्पर्शने सचेलस्नानम्[100]। अनुदकमूत्रपुरीषकरणे सचेलस्नानम्, महाव्याहृतिहोमश्च[101]। [102]अस्नेहमस्थि संस्पृश्य सचैलस्नानम्। सस्नेहमस्थि संस्पृश्य सचेलस्नानम्, महाव्या-हृतिहोमश्च। [103]श्वखरोष्ट्रचण्डालस्पर्शने सचेलस्नानम् ॥

S.C. Āh., 309-10; Hemādri, Pari. I, 800; V.M. Śuddhi, 149.

97. V.M. omits अनुदक

98. All except Hemādri cite from here. They read काकोलूकस्पर्शने सचेलं स्नानम्। अनुदकमूत्रपुरीषकरणे सचेलं स्नानं महाव्याहृतिभिः होमश्च ॥

99. V.M. मलने

100. V.M. adds घृतप्राशनं च

101. V.M. omits च Vijñā. omits from here to end. The rest except Hemādri omit from here to the end of होमश्च

102. V.M. omits this sentence.

103. Hemādri omits श्व

FRAGMENT 140

[104]अविखरोष्ट्रमानुषीक्षीरप्राशने तप्तकृच्छ्रः, पुनरुपनयनं च। अनिर्दशाहगोमहिषीक्षीरप्राशने षड्रात्रमभोजनम् । सर्वासां द्विस्तनीनां क्षीरपानेऽप्यजावर्ज्यमेतदेव ॥

Apa., III, 290 ; Vijñā., III, 290 ; Nṛ. P. Prā., 139.

104. Apa. reads अविखर्युष्ट्रीमानुषीदुग्धप्राशने पुनरुपनयनं प्राजापत्यं च and omits the rest.

FRAGMENT 141

हविषो हुत्वा संतर्प्याग्निं समिधं दत्त्वान्नम् "यदन्नमद्मि बहुधा विरूपम्" इति चोक्त्वानुमन्त्रयेत्त्रिः । स्विष्टकृतमग्निकार्यं कृत्वानुज्ञातो भुञ्जीत वाग्यतः ॥

Apa, I. 31.

FRAGMENT 142

पितृपत्न्यः सर्वा मातरः । तद्भ्रातरो मातुलाः तद्भगिन्यो मातृष्वसारः तद्दुहितरश्च भगिन्यः । तदपत्यानि भागिनेयानि । अन्यथा संकरकारिण्यः ॥

P.M. I, ii, 64.

FRAGMENT 143

श्वोभूतेऽग्निमुपसमाधाय शान्त्युदकं कुर्यात् ॥

Hāra. 195.

FRAGMENT 144

यदा विशोधिभूतयो न पुष्पं क्षरस्तु तदा भवतो गर्भौ सूतविशेषविपर्ययात् ॥

Bāla. I, 615.

FRAGMENT 145

प्रधानसचिवान्यङ्गानि भवन्ति [105]न भवन्ति वा[106] ॥

Hemādri, Pari. II, 922 ; Madana. 184 ; Sadā. 60b.

105. Sadā. omits from here to end.
106. Hemādri च

LIST OF ABBREVIATIONS

Ācāra M.	.. Ācāra Mayūkha of Nīlakaṇṭha, Hindu Law Texts Series.
Apa.	.. Aparārka's commentary on the Yājñavalkya Smṛti, Ānandāśrama Sanskrit Series.
Bāla.	.. Bālambhaṭṭi on the Mitākṣarā of Vijñāneśvara, Hindu Law Texts. References are to volume and pages.
Catur. Sa.	.. Caturviṁśatimata Saṁgraha of Bhaṭṭoji Dīkṣita, Benares Sanskrit Series.
Cha. Ā.	.. Chandoga Āhnika. The references are to the folios in the manuscript, belonging to the Royal Asiatic Society of Bengal.
D. K.	.. The Dīpakalikā, a commentary on the Yājñavalkya Smṛti by Śūlapāṇi, Hindu Law Texts Series.
Govind. Saṁ.	.. Govindārṇava, Saṁskāraprakaraṇa. The references are to the folios in the manuscript belonging to the India Office, London.
G. P. Ācāra.	.. Gadādhara Paddhati, Ācārasāra, Bibliotheca Indica.
G. P. Kāla.	.. Gadādhara Paddhati, Kālasāra, Bibliotheca Indica.
G. R.	.. Gṛhastharatnākara of Caṇḍēśvara, Bibliotheca Indica.
Hāra.	.. The Hāralatā of Aniruddhabhaṭṭa, Bibliotheca Indica.
Hemādri, Pari I, II	.. The Caturvarga Cintāmaṇi of Hemādri, Pariśēṣakhaṇḍa, Vols. I and II. Bibliotheca Indica.
Do. Vrata I, II.	.. Do. Vratakhaṇḍa, Do.
Kullūka	.. The Manvarthamuktāvalī of Kullūkabhaṭṭa, commentary on the Manusmṛti, Bombay.

K. V.	.. Kālaviveka, Bibliotheca Indica.
Madana.	.. Madanapārijāta, Bibliotheca Indica.
M. M. Y.	.. Mitramiśra on Yājñavalkya Smṛti, Benares.
N. P.	.. Nityācārapradīpa, Bibliotheca Indica.
Nṛ. P. Prā.	.. Nṛsimhaprasāda of Dalapati, (Prāyaścittasāra), Princess of Wales Saraswati Bhavana Texts, Benares.
Nṛ. P. Śrā.	.. Nṛsimhaprasāda of Dalapati, (Śrāddhasāra), Princess of Wales Saraswati Bhavana Texts, Benares.
N. S.	.. Nirṇayasindhu, Venkateshwar Press, Bombay.
P. M.	.. Parāśara Mādhavīya, Bombay Sanskrit Series in two volumes of two parts each. The references are to the volume, part and page.
Prā. M.	.. Prāyaścitta Mayūkha, Hindu Law Texts Series.
Puru. Dra.	.. Puruṣottama's Dravyaśuddhiprakāśa. Government Oriental Mss. Library, Madras. The references are to the folios.
Sadā.	.. Sadācāracandrodaya. The references are to the folios in the Mss. deposited in the Royal Asiatic Society of Bengal.
Saṁ. M.	.. Saṁskāra Mayūkha, Hindu Law Texts Series.
S.C. Āh.	.. Smṛticandrikā of Devaṇabhaṭṭa (Āhnikakāṇḍa), Mysore.
S.C. Āśau.	.. Smṛticandrikā of Devaṇabhaṭṭa (Āśaucakāṇḍa), Mysore.
S.C. Sam.	.. Smṛticandrikā of Devaṇabhaṭṭa (Saṁskārakāṇḍa), Mysore.
S.C. Śrā.	.. Smṛticandrikā of Devaṇabhaṭṭa (Śrāddhakāṇḍa), Mysore.
S. C. Vyava	.. Smṛticandrikā of Devaṇabhaṭṭa, (Vyavahārakāṇḍa), Hindu Law Texts Series.
S.M.P. Āśau.	.. Smṛtimuktāphala (Āśaucakāṇḍa). Grantha edition.

S.M.P. Prā.	.. Smṛtimuktāphala (Prāyaścittakāṇḍa), Grantha edition.
S.M.P. Śrā.	.. Smṛtimuktāphala (Śrāddhakāṇḍa). Grantha edition.
S.M.P. Varṇā.	.. Smṛtimuktāphala (Varṇāśramakāṇḍa). Hindu Law Texts Series.
Smṛti R.	.. Smṛtiratna of Mādhava. References are to the pages in the manuscript deposited in the Government Oriental Mss. Library, Madras.
S. R.	.. Saṁskāra Ratnamālā of Gopīnātha, Ānandāśrama Sanskrit Series.
Śrā. K.	.. Śrāddhakaumudī, Bibliotheca Indica.
Śrā. V.	.. Śrāddhaviveka of Rudradhara, Benares.
Śuddhi K.	.. Śuddhikaumudī, Bibliotheca Indica.
Śuddhi M.	.. Śuddhi Mayūkha, Hindu Law Texts Series.
Tṛṁśa. Vyā.	.. Tṛṁśacchlokīvyākhyā, Anandāśrama Sanskrit Series.
Ujjvalā	.. Haradatta's Commentary on the Āpastamba Dharmasūtra.
Vijñā.	.. Vijñāneśvara's commentary on the Yājñavalkya Smṛti, Bombay.
Viśva.	.. Viśvarūpa's commentary on the Yājñavalkya Smṛti, Trivandrum.
V. K.	.. Varṣakriyākaumudī, Bibliotheca Indica.
V. M. Pari.	.. Vīramitrodaya of Mitramiśra, Benares. (Paribhāṣāprakāśa).
V. M. Saṁ.	.. Vīramitrodaya of Mitramiśra, Benares. (Saṁskāraprakāśa).
V.M. Śuddhi.	.. Vīramitrodaya of Mitramiśra, Benares. (Śuddhiprakāśa).
V. M. Tīrtha.	.. Vīramitrodaya of Mitramiśra, Benares (Tīrthaprakāśa).
V. M. Vya.	.. Vīramitrodaya of Mitramiśra, Benares. (Vyavahāraprakāśa).
V. P.	.. Vidhānapārijāta, in three volumes, Bibliotheca Indica.

TATTVASUDDHI

EDITED BY

S. S. SURYANARAYANA SASTRI

AND

E. P. RADHAKRISHNAN

॥ अनिर्वचनीयख्यातिनिरूपणं त्रयोविंशम् ॥

यन्मायामाहुरेके चिरतरसुदृढभ्रान्तितो ख्यातिमन्ये
भ्राम्यन्तोऽध्यासमेके न च किमपि बहिर्धीमयं किन्तु सर्वम् ।
इत्यात्मख्यातिमन्ये न खलु बहिरिदं नान्तरं चेति शून्यं
मन्यन्ते तं मुरारिं परममृतमजं शाश्वतं नौमि शश्वत् ॥

संप्रति विचार्यते 'किं भ्रान्तिः अख्यातिः आहोस्वित् अनिर्वचनीयख्यातिः?' इति । इह खलु तावत् अख्यातिवादिनो मन्यन्ते । न तावत् अनिर्वचनीयस्य प्रतीतिरवकल्पते, तस्य सत्तानभ्युपगमात् । न ह्यसतो गगनकुसुमादेः हानादिव्यवहारविषयतया प्रतीतिगोचरता दृष्टा । ननु अनिर्वचनीयस्य सत्ताभावेऽपि तुच्छतानङ्गीकरणात् उपपन्ना प्रतीतिः । नैतत्सारम् । भवतामपि सद्विलक्षणत्वस्य गगनकुसुमादौ तुच्छत्वेन व्याप्तत्वात्, तुच्छविलक्षणत्वस्य च आत्मादौ सत्त्वेन व्याप्तत्वात्, न उभयस्वभावविलक्षणत्वं एकस्य संभवेत् । अपि च अनिर्वचनीये रजतादिशब्दप्रवृत्तिनिमित्तं वक्तव्यम् । न तावत् सामान्यं, अनिर्वचनीयस्य रजतादिसामान्यं प्रति व्यक्तित्वानभ्युपगमात्; अभ्युपगमे च सत्यत्वप्रसङ्गात् । नाप्यक्षादिशब्दवत् अनिर्वचनीयेऽपि रजतादिशब्दस्य रूढिः संभवति, तत्र सम्बन्धग्रहणानुपपत्तेः । न च श्रोतुः व्यवहारमन्तरेण व्युत्पत्तुः सम्बन्धग्रहणमवकल्पते । न खलु स्वभ्रान्तिसिद्धेऽर्थे अन्यस्य श्रोतुः व्यवहार उपपद्यते । न च अन्येषामपि भ्रान्तिनिमित्तावेव तत्र प्रयोगप्रत्ययौ इति शङ्कनीयम्, तेषामपि अन्यत्रैव सम्बन्धग्रहणमन्तरेण अकस्मादेव तत्र प्रयोग

---

१. All mss. except B give ख्यान
२. E: धियः
३. A: सत्त्वाभावेऽपि
४. B: विलक्षणस्य
५. B: नाक्षादि
६. A E omit अपि
७. A E: श्रोतृ
८. A E omit भ्रान्ति
९. B: शब्दप्रत्ययौ
१०. E: ग्रहणाकस्मा

प्रत्ययानुपपत्तेः[1]। न च पाचकादिशब्दवत् औपाधिकः अनिर्वचनीये रजतादिशब्दः, अखण्डशब्दत्वात्[2], उपाधेरनिरूपणाच्च। उपाध्यनवगमे च औपाधिकशब्दस्य[3] अप्रवृत्तेः। तस्मात् अनिर्वचनीये रजतादिशब्दानुरोधेन प्रवृत्तिरनुपपन्ना[4]। अपि च अनिर्वचनीयस्य प्रतीतिकारणमपि न संभवति। न च वाच्यम्—दोषसंस्कारसहितेन्द्रियसंप्रयोग एव तत्प्रतीतिकारणम्—इति; दोषस्य कार्यविशेषं प्रति कारणशक्तिप्रतिबन्धकतया[5] स्वयमकारणत्वात्; संप्रयोगसंस्कारयोः[6] संभूय[7] प्रत्यभिज्ञादिप्रमाणकारणत्वात्; दोषप्रतिबन्धयोरपि तयोः विषये यावन्मात्रमवभासते तावतो यथार्थस्यैव[8] अवभासकत्वात्। न च साक्षिचैतन्यमात्रं रजतादिप्रतीतिनिमित्तं इति युक्तम्[9], इन्द्रियान्वयव्यतिरेकविरोधात। न च अधिष्ठानविषयतया इन्द्रियान्वयव्यतिरेको अन्यथासिद्धौ इति शङ्कनीयम्, अख्यातिवादप्रसङ्गात्; इन्द्रियजन्यं इदमंशज्ञानम्, रजतज्ञानं च साक्षिचैतन्यलक्षणं इति ज्ञानद्वयाभ्युपगमात्[10]। स्यादेतत्—'इदं रजतम्' इति संसर्गोऽपि साक्षिचैतन्येन अनिर्वचनीयः अवभासते; तत्र कथं अख्यातिप्रसङ्गः?—इति। नैतत्सारम्, सत्यमिथ्यावस्तुविषयज्ञानद्वयाभ्युपगमे सति अख्यातिवाद[11]प्रसङ्गस्य अशक्यपरिहारत्वात्। किं च यदनिर्वचनीयं रजतादिभ्रान्तौ शुक्तिकादिगतमवभासते, तत् किं तस्य सहजम्, आहोस्वित् आगन्तुकम्, इति वाच्यम्। आद्ये कल्पे तस्य शुक्तिकादि[12]प्रमाणज्ञाननिवर्त्यत्वात्, जातस्य जन्तोः आद्येनैव शुक्त्यादिज्ञानेन तन्निवृत्तेः उत्तरकालं न अवभासेत। आद्येनैव ज्ञानेन अनिवृत्तौ[13] उत्तरज्ञानेनापि विशेषाभावात न निवर्तेत। अथागन्तुकम्, तर्हि तदुत्पत्तिकारणं वाच्यम्। न तावत् दोषादिसहकृतशुक्तेरेवासौ परिणामः, सत्यत्वप्रसङ्गात्; शुक्तेः तत्सहकारिदोषादेरपि सत्यत्वात्।

---

१. B: प्रवृत्त्यनुपपत्तेः
२. B: अपिण्डः; E: अखण्डरूपत्वात्
३. E: शब्दाप्रवृत्तेः
४. A corrects this wrongly into उपपन्ना
५. E: प्रतीतितया
६. A inserts न च
७. A: संभवः
८. B: अयथार्थ
९. E omits इति युक्तम्
१०. A B: ज्ञानान्वयाभ्यु
११. B omits वाद
१२. E omits आदि
१३. E: अनिवृत्तिरज्ञानेन

नाप्यात्मपरिणामः, रजतादेः बहिष्ट्वेनैव अवभासनात्, सत्यत्वप्रसङ्गाच्च। न च आत्मगतस्यैव सतः[1] शुक्तिकादिसंसर्गावभासो भ्रान्तिनिमित्तः इति युक्तमाश्रयितुम्, आत्मख्यातिप्रसङ्गात्। न च[2] मायैव रूप्याद्यर्थ[3]तज्ज्ञानाकारेण विवर्तते इति युक्तम्, मायाया अप्यात्मगतत्वे सति तत्कार्यस्यापि 'अहं रजतम्' इति आत्मधर्मत्वेनावभासप्रसङ्गात्; विषयगतत्वे सति रूप्यदिज्ञानस्यापि [4]तद्विवर्तत्वात् विषयाश्रयत्वप्रसङ्गः। ततश्च सम्यक् [5]ज्ञानमपि तदाश्रयमेवेति विषयस्यैव चेतनत्वप्रसङ्गः। अनिर्वचनीयत्वे [6]च रजतादेः 'सदिदं रूप्यम्' इति सत्त्वप्रतीतिरपि विरुध्येत। अधिष्ठानसत्त्वसंसर्गात् अनिर्वचनीयस्यापि सत्त्वप्रतीतिः, इति चेत्, न; सत्यानिर्वचनीययोश्च संसर्गस्य सत्त्वे सति अबाध्यत्वप्रसङ्गात्; असत्त्वे संसर्गज्ञानस्य निरालम्बनत्व[7]प्रसङ्गात्। अनिर्वचनीयत्वे च तत्संसर्गोऽप्यनिर्वचनीयः [8]तत्संसर्गोऽप्यनिर्वचनीयः इत्यनवस्थानात् न किञ्चिदपि सिध्येत्। यदि च [9]भ्रान्तौ अनिर्वचनीयमेव रूप्यं सदात्मना अवभासेत[10], तथा सति अन्यत्रापि [11]सद्भावे किं सदेव अव[12]भासते किं वा अनिर्वचनीयं इति सन्देहानिवृत्तेः [13]अनाश्वासः स्यात्। [14]ततश्च सकलव्यवहारलोपः प्रसज्येत। तस्मात् न अनिर्वचनीयख्यातिः भ्रान्तिः इति युक्तम्। किं तु अख्यातिरेव सा युक्ता। तथा हि—'इदम्' इति संप्रयुक्तविषयत्वात् ग्रहणात्मकमेव ज्ञानम्। तत्र चक्षुरिन्द्रियं दोषावरुद्धशक्तित्वात् न पुरोवर्तिवस्तु शुक्त्याकृतिविशिष्टं गृह्णाति, किं तु[15] 'इदम्' इति व्यक्तिमात्रमेव। तथा रजतानुभवसंस्कारोऽपि विषयगतसादृश्यादिदोषात् मनोगतरागादिदोषाद्वा प्रतिबद्धः न रजतव्यक्तिविशेषस्मृतिं जनयति; किं तु र[16]जताकृतिमात्रस्मृति-

---

१. A: सकृत् for सतः
२. E omits च
३. B omits तत्
४. B: मायाविवर्तत्वात्
५. B: ज्ञानमेवेति
६. A E omit च
७. A E: प्रसङ्गः
८. A E have only one तत्संसर्गोऽपि
९. B: भ्रान्तं तावदनिर्वचनीयं
१०. E: भासते
११. A E: सदवभासे
१२. B: भासेत
१३. B: अनाश्वासप्रसङ्गात्
१४. B omits ततश्च
१५. E च for तु
१६. E: रजतं इति रजताकृति

मेव। ततश्च समान्यविशेषयोः अन्योन्यसंसर्गापेक्षयोरेव[1] अवभासमानत्वात्, तयोश्च दोषादेव असंसर्गाग्रहणात्, भास्वरत्वादिरूपेण अनुभूतरजतव्यक्तिसदृशत्वाच्च पुरोवर्ति-वस्तुनः तयोरनुत्पन्नेऽपि संसर्गविज्ञाने 'रजतम्' इति पुरोवर्तिवस्तुनि रजतार्थी प्रवर्तते। ततश्च दुष्टकारणजन्यत्वेन असंपूर्णविषयविज्ञानयोः[2] स्वार्थाविवेचकत्वात् अख्यातित्व[3]वाचोयुक्तिः, न पुनः अत्यन्तानवभासनात्। अत एव अयथार्थव्यवहार-प्रवर्तकत्वात भ्रान्तित्वसिद्धिरपि[4] तयोरेवोपपद्यते। एवं च सति यथार्थत्वात् ज्ञानयोः न निरालम्बनत्वप्रसङ्गः। नाप्यनाश्वासप्रसङ्गः। न च सत्संवित्तिविरोधो वा[5] रूप्यसंवित्ति-विरोधो वा, सत एव रूप्यस्य स्वात्मनैवाव[6]भासाभ्युपगमात्। न खलु 'इदं रजतम्' इति संसर्गप्रतीतिविरोधः; संसर्गज्ञानस्यासिद्धत्वात् र[7]जतार्थिप्रवृत्तेश्च प्रतीतिसामान्य-विशेषयोः असंसर्गाग्रहणाद[8]प्युपपत्तेः। तस्मात ग्रहणस्मरणयोः अविवेक एव इदं रज-तादिभ्रमः[9]। क्वचित् ग्रहणयोः अविवेकभ्रान्तित्वव्यवहारः यथा मधुरादौ तिक्ताद्यव-भासः। ततश्च ग्रहणस्मरणाविवेकात् ग्रहणाविवेकाद्वा सर्वत्र भ्रान्त्युपपत्तेः संसर्गज्ञाना-संभवाच्च ज्ञानस्य भ्रान्तित्वप्रसिद्ध्यनुपपत्तिः अख्यातिमेव गमयति। बाधप्रसिद्धि-रपि[10] तयोरेव अविविक्तविज्ञानयोः विवेकेन उदयात् उपपन्नतरा--इति[11]।

अन्ये मन्यन्ते--'इदं रजतम्' इति अन्यथाख्यातिरेव भ्रान्तिर्युक्ता। तथा हि। दोषापेतमिन्द्रियं पूर्वानुभवसंस्कारै[12]सध्रीचीनं च पुरोवर्तिशुक्तिशकलसंप्रयुक्तं काचादिदोषवशात् रजतसंस्काराच्च रजतात्मकमेव तत अवभासयति। ततश्च भ्रान्तौ अन्यस्य अन्यात्मना अवभासनात् भ्रान्तिः अन्यथाख्यातिः इति गीयते। तदयं प्रयोगः

---

१. A E omit एव
२. B omits वि
३. B omits त्व
४. A B E: रिति; but A corrects it into रपि
५. B omits वा
६. B omits अवभास
७. E: रजतादि
८. B: अभ्युपपत्तेः; E: अग्रहणाद्यनुप-पत्तेः
९. B:अविविक्तयोरेवेदं रजतमिति विभ्रमः
१०. B: प्रवृत्ति
११. B: उपपन्ना इति
१२. E omits संस्कार

" विवादगोचरापन्नं पुरोवर्ति [1]वस्तु रजतज्ञानालम्बनं भवितुमर्हति, अतदुपायत्वे सति तदर्थिनः तद्व्यवहारविषयत्वात्, संप्रतिपन्नरजतवत्[2]। अथ वा सामानाधिकरण्यव्यवहारो धर्मिसंसर्गज्ञानपूर्वको भवितुमर्हति[3], अगृहीतासंसर्गसामानाधिकरण्यव्यवहारत्वात्, यथा 'अयं घटः' इति सामानाधिकरण्यव्यवहारः" इति[4]। अपि च यथार्थत्वे ज्ञानस्य अयथार्थव्यवहार[5]हेतुत्वं भ्रान्तित्वं वा न संभवति, अतिप्रसङ्गात्। अथापि [स्यात् '[6]शुक्तिरजतयोः विविक्तावभासे सति संसर्गज्ञानस्यापि असंभवात् तयोरविवेकः संसर्गज्ञानवादिनापि समाश्रयणीयः; ततश्च यादृशे तयोरविवेके सति संसर्गज्ञानमिष्यते तादृशे सति संसर्गप्रवृत्तिरेव अभ्युपगम्यताम्[7], किं तत्र संसर्गज्ञानेन कल्पकशून्येन?' इति। [8]नैतत्सारम्। न हि [9]ज्ञानद्वयमभ्युपगम्य तयोरविवेकनिमित्तं संसर्गज्ञानमस्माभिरिष्यते। किं तु शुक्तिरजतयोः स्वरूपेणैव सुषुप्तयोः संस्कारसहितदुष्टकारणसामग्रीविशेषादेव [[10]संसर्गज्ञानमभ्युपगम्यते। ततो न ससंसर्गज्ञानकारणादेव] संसर्गव्यवहार[11]संभवः। तत्र दोषसंप्रयोग[12]संस्कारेभ्यो [13]ज्ञानद्वयं परिकल्प्य तयोरेवाविविक्तयोः संसर्गव्यवहारकारणत्वकल्पनात् वरं तेभ्य एव [[14]संसर्गज्ञानमभ्युपगम्य तत [15]एव] संसर्गव्यवहारकल्पनम्; कल्पनालाघवात्, अन्यत्र संसर्गव्यवहारस्य संसर्गज्ञानपूर्वकत्वनियमाच्च। न च भ्रान्तिज्ञानस्य अयथार्थत्वाभ्युपगमेऽ[16]प्यनाश्वासप्रसङ्गः; भ्रान्तावेव तन्नियमात्। अख्यातिपक्षेऽपि यथार्थज्ञानस्य [17]अयथार्थव्यवहारहेतुत्वे सति सर्वत्र सन्देहात् अनाश्वासो

---

१. E omits वस्तु
२. E: वदिति
३. E: अर्हतीति
४. B E omit इति
५. A E insert हेतु before व्यवहार
६. E omits the part within brackets.
७. A E: गम्यतामिति
८. A: ज्ञानेन येन
९. B: ज्ञानान्वय
१०. E omits the portion within brackets.
११. A: संभवात्
१२. B: संप्रयोगः
१३. B: ज्ञानान्वयम्। The ms. C begins only from ज्ञानद्वयं
१४. A E omit the part within brackets.
१५. C: त एव
१६. C omits अपि
१७. B: अयथान्यवहार

दुष्परिहैरः[1] स्यात्। बाधकज्ञानादेव अनाश्वाससंभव इति चेत्, [2]संसर्गज्ञानस्य अयथार्थत्वेऽपि समानः[3]। अत एव न[4] भ्रान्तिज्ञानस्य निरालम्बनत्वप्रसङ्गोऽपि दोषाय[5]; यथाप्रतिभासं सर्वस्य सत्ताभ्युपगमे भ्रान्तित्वासंभवात्, बाधाभावप्रसङ्गाच्च। न च वाच्यम् 'यस्मिन् ज्ञाने[6] योऽर्थः अवभासते स एव तस्यालम्बनं इति[7] घटादिज्ञाने व्याप्तत्वात् रजतावभासस्य शु[8]क्तिशकलाद्या[9]लंबनत्वकल्पना न युक्ता; रजतप्रतीतिविरोधात्' इति। यावता ज्ञानप्रयुक्तव्यवहारविषयत्वेन ज्ञानालम्बनत्वं घटादौ दृष्टम्, तदिह रजतज्ञानप्रयुक्तव्यवहारविषयत्वात् शुक्तिशकलस्य रजतज्ञानालम्बनत्वोपपत्तिः। दर्शितं चानुमानम् [' [10]रजतज्ञानालम्बनं पुरोवर्ति वस्तु, रजतज्ञानप्रयुक्तव्यवहारविषयत्वात्, संप्रतिपन्नरजतवत् इति।] दर्शितश्च यथाप्रतिभासं सर्वस्य यथार्थत्वे भ्रान्तिबाधाभावप्रसङ्गः। किं च संसर्गव्यवहारस्य अत[11]ज्ज्ञानपूर्वकत्वं [12]संसर्गज्ञानस्य अय[13]थार्थत्वं वा[14] भ्रान्तिबाधानुपपत्त्यैव आश्रयणीयम्। उभयथाप्यनाश्वासप्रसङ्गो बा[15]धकज्ञाने[16] नियमोपपत्तिश्च तुल्यैव दर्शिता। तथा सति अनेकज्ञानकल्पनात् वरं एकस्य संसर्गज्ञानस्य कल्पनं इति भ्रान्तिबाधानुपपत्तिः अ[17]न्यथासिद्धा सती अन्यथाख्यातिमेव [18]कल्पयति; अनिर्वचनीयस्य प्रतीतेरेवासंभवात् दूरनिरस्तैव अनिर्वचनीयख्यातिः इति। अतः अन्यथाख्यातिरेव भ्रान्तिः——इति।

---

१. B E: हारः

२. C: तर्हि ज्ञानस्य यथार्थत्वेऽपि तत्समानम्

३. E: समानम्

४. A E omit न

५. E: दोषः

६. B: विज्ञाने

७. E omits इति

८. B C: शुक्त्यालम्बनत्व

९. E omits आदि

१०. C omits the part within brackets

११. B C: तज्ज्ञान

१२. A inserts संसर्गज्ञानपूर्वकत्वं

१३. C: यथार्थत्वं

१४. C omits वा

१५. C: भ्रान्तिज्ञाने बाधक

१६. E: ज्ञाननियमोप

१७. A: अन्यथा

१८. A: गमयति

तत्र[1] प्रतिविधीयते । न तावत् भ्रान्तिः अख्यातिरिति[2] युक्ता[3], संसर्गप्रवृत्त्यनुपपत्तेः, ज्ञानद्वय[4]कल्पनागौरवाच्च । तथा हि—न तावत् संसर्गज्ञानाभावे[5] सति संसर्गव्यवहारः संभवति ; अप्रतीतेऽर्थे व्यवहारानुपपत्तेः, अतिप्रसङ्गाच्च । अथ सामान्यविशेषयोः प्रतीयमानत्वात् तयोश्च अन्योन्यसम्बन्धापेक्षयोः[6] असंसर्गग्रहणात्[7] संसर्गव्यवहारोपपत्तिः इति । तदप्य[8]सत् ; सामान्यमात्रविषयस्य वा विशेषमात्रविषयस्य[9] वा विज्ञानस्य संसर्गज्ञानत्वाभावात्; अन्यविषयज्ञानस्य[10] च अन्यव्यवहारहेतुत्वे[11] सति अतिप्रसङ्गात्; असंसर्गग्रहणस्य[12] च[13] ज्ञानानुत्पत्ति[14]मात्रत्वात् तस्य च[15] व्यवहारहेतुत्वानुपपत्तेः । अथ सामान्यादिज्ञानमेव असंसर्गग्रह[16]सहितं व्यवहारहेतुः इति ब्रूयात्, तदपि न साम्प्रतम् ; अप्रतिपन्ने सम्बन्धे तद्व्यवहारासम्भवस्य तदवस्थत्वात्, अन्यत्र संसर्गव्यवहारस्य तज्ज्ञानपूर्वकत्वनियमाच्च । यदि च सर्वत्र अगृहीतासंसर्गस्वरूपज्ञानादेव व्यवहारः कल्प्येत, न तर्हि[17] प्रमाणभ्रान्तिविभागसिद्धिः । तस्मात् न संसर्गज्ञानानभ्युपगमे[18] संसर्गव्यवहारसंभवः । अपि[19] च संसर्गव्यवहारानुसारेण एकमेव[20] संसर्गज्ञानं परिकल्प्य तेनैव भ्रान्तिबाध[21]संभवे सति [अनेक[22]ज्ञानकल्पना न युक्ता । ननु

---

१. C: अत्राभिधीयते
२. B C omit इति
३. B omits युक्ता
४. B: ज्ञानान्वयकल्पनाभावाच्च ;
   E: कारणद्वय for ज्ञानद्वय
५. C: ज्ञानासंभवे
६. C: संसर्गापेक्षयोः
७. B C: ग्रहणात्
८. C omits अपि
९. C: मात्र......र्गज्ञानत्वाभावात्
१०. A: अन्यविज्ञानस्य अन्यव्यवहारानुपपत्तेः, अहेतुत्वे
११. B: अन्यविज्ञानस्य अन्यव्यवहारहेतुत्वे
१२. C: ग्रहण
१३. E omits च
१४. A C: ज्ञानानुपपत्ति ;
   E: यज्ज्ञानानुपपत्ति
१५. A omits च
१६. B C: अग्रहण
१७. E: तावत् for तर्हि
१८. E: अभ्युपगमे
१९. C: अतः;
   E: अथ
२०. C: omits एकम्
२१. All except C read बाधासंभवे
२२. E omits the portion within brackets.

संसर्गाभावे सति] कथं तज्ज्ञानं परिकल्प्यते[१], भवत्पक्षे वा कथं संसर्गज्ञानाभावे संसर्गव्यवहारः? भ्रान्तित्वात् अदोष इति चेत्, अन्यत्र[२] समानश्चर्चः। न च अनिर्वचनीयख्यातिपक्षे[३] संसर्गाभावोऽपि संप्रतिपन्नः। यथाप्रतिभासं इदंरजतयोरपि बाधयोग्यसंसर्गाभ्युपगमात्। अपि च अख्यातिपक्षे कोऽयं इदंरजत[४]योरसंसर्गो[५] नाम यदग्रहणात् संसर्गव्यवहारः[६] तयोः अभ्युपगम्येत? न तावदभावः, [[७]अनभ्युपगमात्। अथ दृश्ये[८] प्रतियोगिनि तत्स्वरूपमेव, तर्हि गृहीत एव तयोरसंसर्गः 'इदम्, रजतम्' इति तयोः स्वरूपग्रहणात्[९]। अथ शुक्तित्वादेः] कस्यचिदंशस्य[१०] अग्रहणम्, [तर्हि[११] सर्वपदार्थज्ञानानां[१२] भ्रान्तित्वप्रसङ्गः। स्यादेतत्—रजतांशस्य इदमंशस्य वा[१३] शुक्तित्वाद्यंशान्तरसंसर्गः तयोरसंसर्गः,[१४] तदग्रहणाच्च संसर्गप्रवृत्तिः[१५]—इति।] तर्हि इहापि द्रव्यत्वाद्यं[१६]शान्तरग्रहणात्[१७] गृहीत एवासंसर्गः[१८]। न हि सर्वात्मना अर्थस्य केनचिदपि ज्ञानेन[१९] ग्रहणं संभवति[२०]। यदंश[२१]ग्रहणात् भ्रान्तिः निवर्तते तदंशसंसर्गयोः[२२] असंसर्गः इति

---

१. A B D: कल्प्येत
२. C E: अन्यत्रापि
३. E: वादिपक्षे
४. A: इदंरजतांशयोः ;
   C omits इदंरजतयोः ;
   E: इदंरजताज्ञयोः
५. A erroneously alters असंसर्गो into संसर्गो
६. C: व्यवहारः, dropping तयोरभ्युपगम्येत
७. E omits the portion within brackets
८. A: अदृश्ये
९. C: तयोरन्योन्यप्रतियोगिस्वरूपग्रहणात्
१०. E: अंशस्य
११. E omits the part within brackets.
१२. C: ग्रहणानां for ज्ञाननां ; A inserts an अथ here.
१३. C: च for वा
१४. A omits तयोरसंसर्गः and reads तदग्रहणाच्च ;
    C: संसर्ग एव तयोरसंसर्गः ;
    B: तदनुग्रहणाच्च
१५. C: अप्रवृत्तिः
१६. E omits आदि
१७. C: संसर्गग्रहणात्
१८. E: संसर्गः
१९. C: विज्ञानेन
२०. C adds इति
२१. C: यद्ग्रहणवशात्
२२. A C: संसर्गस्तयोः

चेत्, नैतत्सारम्। न ह्य[1]र्थान्तरसंसर्ग एव अर्थान्तरा[2]संसर्गो भवति। किं तु [3]विरोधिसंसर्गे सति विरोध्यन्तरसंसर्ग[स्य[4] अभावो भवति। स च अभावानभ्युपगमात् न युष्मत्पक्षे सिध्येत्। द्वयो प्रतियोगिनि तयोः स्वरूपस्यैव संसर्गाभावव्यवहारास्पदत्वे सति असंसर्ग][5]ग्रहणस्यैव सिद्धत्वात् न संसर्गव्यवहारसिद्धिरित्युक्तम्[6]।

अपि च गृह्यमाणादिदमंशात् रजतस्मृतिः स्वार्थं किमिति न विविचयेत्? स्मृतित्वानवभासात् इति चेत्, किं तत्स्मृतेः स्वरूपमेव, किं वा अर्थान्तरम्[7]? आद्ये [8]कल्पे स्मृतेरेव अनवभासात् न रजतमात्रमपि[9] सिध्येत्। उत्तरस्मिन् अर्थान्तराने[10]वभासेऽपि[11] स्मृतिः किमिति स्वार्थविवेकं[12] न कुर्यात्? एवं ग्रहणेऽपि विकल्प्य दूषयितव्यम्। तस्मात् अख्यातिपक्षे संसर्गज्ञानानभ्युपगमे सति संसर्गव्यवहाराभावात्, अनेकज्ञानकल्पनागौरवात्, इदंरजतयोः असंसर्गग्र[13]हणानिरूपणात् अपरोक्षरजतानुभवविरोधात्, संसर्गज्ञानव्यतिरेकेण संसर्गव्यवहारे सति अन्यत्राप्यनाश्वासप्रसङ्गात्, अप्रतिपन्ने च संसर्गे 'नेदं रजतम्' इति संसर्गनिषेधेनैव बाधानुपपत्तेः, स्मृतिग्रहणयोः अन्योन्यविषयाविवे[14]चकत्वासंभवाच्च अनुपपन्नो [15]निष्प्रमाणकश्चायं अख्यातिपक्षः।

अन्यथाख्यातिपक्षेऽपि [16]न किञ्चित् प्रमाणमुत्पश्यामः। न[17]नु उक्तं पुरोवर्ति वस्तु र[18]जतज्ञानालम्बनम्, तदर्थिनः तत्प्रवृत्तिविषयत्वात्, संप्रतिपन्नरजतवत्, इति।

१. E: आत्मान्तर
२. A: नह्यर्थान्तरसंसर्गो भवति
३. A: अविरोधि
४. B: संसर्गाभावो;
E omits the portion within brackets.
५. C: ...संसर्गाग्रहण
६. All except C: इति युक्तं
७. C adds इति
८. C omits कल्पे
९. C: रजमिति
१०. B C: अन्तरस्य अनव
११. C omits अपि
१२. E: वैकल्यं
१३. C: ग्रहण
१४. C: विवेचकत्व
१५. C: अप्रमाणक
१६. E omits न
१७. B: यदुक्तम्
१८. C: रजतज्ञानालम्बनः
E: रजतालम्बनः

तदयुक्तम्, हेतोः अनैकान्तिकत्वात्। इह[1] खलु सर्पादिदर्शनात् दण्डादिसाधने प्रवृत्तिः दृश्यते। तथापि न दण्डादिरेव सर्पादिज्ञानालम्बनं भवति। अथ अतदुपायत्वे सति[2] तदर्थिनः तद्व्यवहारहेतुत्वात् इति हेतुविशेषः, तदपि[3] घटादिज्ञानप्रयुक्त[4]घटाद्यानयनादौ तद्गतगुणादेरप्यानयनादिरस्ति[5]। न चैतावता द्रव्यज्ञानस्य गुणादिः आलम्बनं भवति। एतेन[6] अनैकान्तिको हेतुः। विरुद्धो व्यभिचारी[7] च—विगीतं[8] रजतज्ञानं रजतालम्बनं भवितुमर्हति[9]; रजताकारज्ञानत्वात्; यत् यदाकारं विज्ञानं तत् तदालम्बनं दृष्टम्[10], यथा परमार्थरजतज्ञानम्; तथा चेदं प्रकृतम्; तस्मात् तथा—इति।[11]

यदप्युक्तम्[12]—इदंरजतादिप्रवृत्तिः संसर्गविज्ञानपूर्विका, संसर्गप्रवृत्तित्वात्, [13]संप्रतिपन्नसंसर्गप्रवृत्तिवत्—इति, तत्र सिद्धसाधनोऽयं[14] हेतुः; यथाप्रतिभासं इदंरजतयोरपि[15] अनिर्वचनीयसंसर्गतज्[16]ज्ञानाभ्युपगमात्। न च भ्रान्तिबाधानुपपत्तिः अन्यथाख्यातिं[17] कल्पयति, अन्यथाख्यातिपक्षे तयोरसंभवात्। तथा हि—न तावत् भ्रान्तिज्ञानं संभवति, विषयानिरूपणात्। न च निर्विषयं ज्ञानं[18] निरूपयितुं शक्यम्। ज्ञायते अर्थः[19] अनेन इति ज्ञानम्[20]। तत्र असति संसर्गे भ्रान्तिज्ञानं किं अवभासयेत्? अनवभासकत्वे[21] वा कथं तत् ज्ञानमुच्यते[22]? तस्मात् इदंरजतयोः संसर्गस्य अत्यन्ता-

---

१. B: इहापि खलु
२. B C: सतीति हेतुं विशिष्याः
३. A D: तथापि
४. E: प्रयुक्तानयनादौ त ... देरप्या
५. C: गुणाद्यानयनादिरस्ति
६. B C: अतः
७. A B: विरुद्धाव्यभिचारी
८. C omits विगीतं
९. C omits भवितुमर्हति
१०. C omits दृष्टं
११. C: तस्मात् रजतालम्बनमिति
१२. C: यच्चोक्तमियं रजतार्थिप्रवृत्तिः संसर्गज्ञान
१३. C omits सं
१४. E omits अयं
१५. E omits अपि
१६. C E omit तत्
१७. B: अन्यथाज्ञानं
१८. A D E: निर्विषयज्ञानं
१९. C omits अर्थः
२०. All but C read विज्ञानं
२१. A E: अवभासकत्वे
२२. C E: उच्यते

सत्त्वे तस्य व्यवहारविषयतयो[1] प्रतिभासासंभवात्, संसर्गानवगमे[2] सति अख्यातिपक्षे इव संसर्गप्रवृत्त्यनुपपत्तिः[3] अन्यथाख्यातिपक्षेऽपि तुल्या। निरालम्बनज्ञानाभ्युपगमे च सर्वत्र अनाश्वासप्रसङ्गो दुष्परिहरः। संसर्गस्य च अत्यन्तासत्त्वकल्पना[4] संसर्गानुभवविरुद्धा। अपि[5] च देशकालव्यवहितरजतादेः इन्द्रियजन्यगेचरत्वकल्पना प्रत्यक्षस्य वर्तमानसम्बन्धार्थ[6]ग्रहणनियमविरुद्धा। न च भ्रान्तित्वात् अदोष इति युक्तम्; भ्रान्तेरेवं[7] अस्मिन् पक्षे अनुपपत्तेः दर्शितत्वात्। न च बाधोऽपि[8] संभवति। तथा हि—भ्रान्तिज्ञानेन समानविषयं भिन्नविषयं वा बाधकज्ञानमभ्युपगम्येत[9]। आद्ये कल्पे, धारावाहिकयोरिव तयोः[10] परस्परविरोधाभावात्, न बाध्यबाधकभावः। उत्तरस्मिन् उभयोरपि घटपटज्ञानयोरिव भिन्नविषयत्वात् नतरां बाध्यबाधकसंभवः[11]। स्यादेतत्—भ्रान्तिप्रतिपन्नार्थाभावविषयं उत्तरज्ञानमिति तद्बाधकत्वसिद्धिः[12]—इति। तदप्यपेशलम्, उत्तरज्ञानस्यैव भ्रान्तित्वोपपत्तेः। [पूर्वज्ञानं[13] असंजातविरोधित्वात् स्वार्थप्रतिष्ठम्; उत्तरज्ञानं पुनः स्वोत्पत्त्यैव बाधितविषयं इति तस्यैव भ्रान्तित्वं युक्तम्। अथ उत्तरज्ञानस्य] व्यवहाराविसंवादात् प्रामाण्यमुच्येत, तथा सति अर्थक्रियाविसंवादात्[14] प्रामाण्यनिश्चयः इति परतः प्रामाण्यं मीमांसकानां अनिष्टमापद्येत[15]। तार्किकाणामपि[16] अर्थ-

---

१. A E: विषयप्रतिभास

२. E: संसर्गज्ञानावगमे

३. C: प्रतीत्यनुप

४. B: असत्त्व;
E: अनवभास

५. E omits a considerable portion here and instead introduces an argument from the bhedābhedavāda. This is probably due to scribal error.

६. C omits सम्बन्ध

७. C: भ्रान्तिरेव

८. C: बाधोऽपि

९. C: गम्यते

१०. C omits तयोः

११. C: नितरां बाधासंभवः

१२. A: बाधकतासिद्धिः; C: बाधकसिद्धिः

१३. C: आद्य for पूर्व; B omits the part within brackets.

१४. C: अर्थक्रियासंवादात्

१५. B: प्रदिष्ठ; C: अनिष्टमिद

१६. C omits अपि

क्रियाज्ञानस्य स्वतःप्रामाण्यनिश्चये सति अनिष्टापत्तिः। अर्थक्रियान्तरसंवादा[1]धीनत्वे[2] तस्याप्येवं तस्याप्येवं इत्यनवस्था। न[3] च पूर्वत्वं उत्तरत्वं वा ज्ञानस्य प्रामाण्यकारणम्, पूर्वप्रवृत्ते अपि शुक्त्यादिज्ञाने कदाचित् उत्तरभाविरजतादि[4]भ्रमदर्शनात्। तस्याप्युत्तर-भावि प्रमाणज्ञानं बाधकं भविष्यति इति चेत्, तर्हि प्रथमतरप्रवृत्तशुक्तिका[5]ज्ञानस्य विभ्रमत्वप्रसङ्गः। उत्तरशुक्तिकाज्ञानानिसंवादात् प्रामाण्यमिति चेत्, तर्हि[6] भ्रान्त्यन्त-राविसंवादात्[7] रजतज्ञानस्यापि प्रामाण्यप्रसङ्गः। तस्मात् अन्यथाख्यातिपक्षे संसर्गस्य अत्यन्तासत्त्वे सति संसर्गज्ञानतत्प्रवृत्त्योरसंभवात्, निरालंबनज्ञान[8]स्यापरिहार्यत्वात्, अनाश्वासप्रङ्गात्[9], रजतादेश्च व्यवहितत्वकल्पनायां शुक्तिसंसर्गानुभवविरोधात्, ज्ञानप्राप्तस्य ज्ञानान्तरेण बाधानुपपत्तेः, अप्राप्तनिषेधानुपपत्तेश्च न[10] भ्रान्तिबाधानुपपत्तिः कटाक्षेणापि अन्यथाख्यातिमीक्षते; किं तु अनिर्वचनीयख्यातिमेव कल्पयति।

तथा हि। शुक्तिसंसृष्टतयैव[11] रजतस्य प्रतिभासमानत्वात् न अत्यन्तमस-त्त्वम्[12]। नापि तस्य परमार्थसत्यत्वं[13] संभवति, बाध्यमानत्वात्। ततश्च रजतादिप्रतीतिबा-धान्यथानुपपत्तिः भ्रान्तेः अनिर्वचनीयख्यातित्वं कल्पयति। [14]शुक्तिरजतसंसर्गस्य अत्यन्तासत्त्वे अप्रतिभासमानत्वे वा संसर्गप्रवृत्त्यभावो[15] दर्शितः। तथा ज्ञानप्राप्तस्य अत्यन्तसुषुप्तस्य वा बाधानुपपत्तिरप्युक्ता। तस्मात् मायैव सदसद्भ्यां अनिर्वचनीया सती रजतादिस्वरूपेण विवर्तमाना भ्रान्तिबाधव्यवहारमुद्वहति इति युक्तम्।

---

१. A: संवेदा
२. C: अधीनत्वं
३. A omits न
४. A: विभ्रम
५. C: कादिज्ञान
६. A D E: तदपि
७. C: विसंवादात्
८. B: नत्वस्यापरि
९. A D E: प्रसङ्गः
१०. C omits न
११. A: संसर्गतयैव
१२. B: अत्यन्तासत्त्वं
१३. B C: सत्त्वं
१४. C: यथा हि शुक्तिकायां रजत
१५. C: प्रत्ययाभावो

यत्पुनरुक्तम्—[1]सद्विलक्षणस्य [2]तुच्छत्वात् तुच्छविलक्षणस्य च सत्त्वात् न उभयस्वभावविलक्षणं [3]किञ्चित् संभवति—इति, तदसत्। [4]बाध्यत्वात् सतः सत्त्वम्, तुच्छविलक्षणत्वात् वा? तुच्छस्यापि निरुपाख्यत्वात् असत्त्वम्, सद्विलक्षणत्वात् वा?' इति स[5]न्देहानिवृत्तेः तुच्छविलक्षणं सदेव सद्विलक्षणं तुच्छमेव[6] इत्यनुमातुमशक्यत्वात्, मिथ्यात्वस्य उभयविलक्षणत्वोपपत्तेः भ्रान्तिबाधानुपपत्तिसिद्धत्वाच्च [[7]सदसद्विलक्षणस्य अनिर्वचनीयस्य न[8]] सदसत्त्वप्राप्तिः।

यदप्युक्तम्—अनिर्वचनीये रजतादिशब्दप्रवृत्तिनिमित्ताभावात् शब्दानुवेधेन प्रवृत्तिः अनुपपन्ना—इति, तदपि[9] अपर्यालोचितमेव उद्भावितम्, यावता रजतसंस्कारनिमित्ता[10] रजतभ्रान्तिः; स च संस्कारो[11] रजतशब्दोल्लि[12]खितपूर्वानुभवजन्यत्वात् दोषसंप्रयोगाभ्यां सह भ्रान्तिज्ञानमुत्पादयन्[13] रजतशब्दमनुस्मा[14]रयति; ततश्च युगपदेकसंस्कारसमुत्थापितत्वात् रजतशब्दप्रत्यययोः भ्रान्तस्य रजतशब्दानुवेधेन प्रवृत्तिः। अत एव अनिर्वचनीयस्य रजतादिशब्दानर्हस्यापि[15] तद्वाच्यत्वभ्रमः[16] इत्यनिर्वचनीये शब्दप्रवृत्तिनिमित्ताभावेन[17] न मनः खेदनीयम्[18]।

---

१. A inserts रजतादिवस्तुविषये

२. C: सद्विलक्षणस्य तुच्छत्वातुच्छ.... तदसत्।
E: सविलक्षणत्वान्नोभयस्वभावविलक्षणं संभवतीति;
B: तुच्छातुच्छविलक्षणस्य च सत्त्वात्

३. All except D omit किञ्चित्

४. A: आत्मनोऽबाध्यत्वात्सतः

५. A corrects this into सन्देहादिति प्रवृत्तेः; C: निवृत्तेः

६. C adds वा

७. E omits the part within brackets

८. A omits न

९. C: तदप्यचारु

१०. C: समुत्था

११. A adds अपि

१२. B: ल्लालित

१३. B: उत्पाद्य; C: उत्पादयत्

१४. C: मप्यनु

१५. E: रजतादिशब्दस्यापि

१६. B: वाच्यभ्रम

१७. E: निमित्तान्वेषणे

१८. C: नीयः

यदप्युक्तम्—प्रतीतिकारणमपि अनिर्वचनीये न संभवति—इति, तदपि[1] न चतुरश्रम्, तस्य साक्षिचैतन्यमात्रसिद्धत्वात्। न च रजतादेः साक्षिवेद्यत्वेऽपि तज्ज्ञानस्य इन्द्रियान्वयव्यतिरेकविरोधः [2][अधिष्ठानविषयतया[3] तयोरन्यथासिद्धत्वात्। न चैतावता सत्यमिथ्यावस्तुविषयज्ञानद्वयाभ्युपगमप्रसङ्गः, इदमंशावच्छिन्नसाक्षिचैतन्यस्यैव अधिष्ठानज्ञानफलभूतस्य स्वमायाविवर्तरजतादिसिद्धत्वात्। अयमत्र अधिष्ठानाध्यस्तांशयोः साक्षिचैतन्यसिद्धयोः विशेषः[4]—] अधिष्ठानस्य सत्यत्वेन व्यवहारावस्थायां मायाविवर्तत्वात्[5] अन्तःकरणवृत्तिव्यवधानेन साक्षिसिद्धत्वम्; अध्यस्तस्य[6] व्यवहारावस्थायामपि मिथ्यात्वेन मायाविवर्तत्वात् अव्यवधानेन साक्षिसिद्धत्वम्—इति। अतः संस्कारदोषसध्रीचीन[7]संप्रयोगलक्षणा एका सामग्री संसृष्टार्थविषयं एकमेव ज्ञानं[8] एकफलं जनयति इति न[9] अख्यातिप्रसङ्गः।

यदपीदमवादि—रजतस्य मायाविवर्तत्वे मायायाश्च आत्माश्रयत्वे सति 'अहं रजतम्' इति आत्मसामानाधिकरण्येन अवभासो भवेत्, न बहिरर्थसामानाधिकरण्येन—इति, तदपि मन्दचोद्यम्; आत्मनः सर्वगतत्वेन [10]सर्वार्थसंसर्गात् शुक्त्यवच्छिन्नात्मचैतन्यस्था[11]विद्याविवर्तरजतस्य शुक्तिसंसर्गवदवभासोपपत्तेः। अन्तःकरणपरिणामलक्षणाधिष्ठानज्ञानफलान्तर्भावाच्च रजतादिसिद्धेः रजतादिज्ञानस्य अन्तःकरणोपाधिकात्माश्रयत्वे[12]दवभासोऽपि न विरुध्यते। न च वाच्यम्—रूप्यादेरनिर्वचनीयत्वे सिद्धे [[13]दृष्टान्तावष्टम्भेन बाह्याध्यात्मिकप्रपञ्चस्य अनिर्वचनीयत्वादन्तःकरणेन[14] बाह्यार्थेन]

---

१. C omits अपि and reads नातिचतुरश्रम्
२. E omits the portion within brackets
३. A: ष्ठानज्ञानविषयतया
४. B C: अपि विशेषः; all others अविशेषः
५. E: विवर्ति
६. C: अध्यस्तव्यव
७. A: सध्रीचीने
८. C: ज्ञानफलं
९. C omits नाख्याति
१०. C: सर्वपदार्थ
११. C: चैतन्यस्याविद्या
१२. A C: श्रयत्ववत्; E: आश्रयो न विरुध्यते
१३. C omits the part within brackets.
१४. A: नीयत्वेन सिद्धान्तःकरणेन

च आत्मनोऽवच्छेदसिद्धिः, ततश्चात्मगतमायाविवर्तरूप्यतज्ज्ञानादेः[१] अवच्छेदकेनापि संसर्गवदवभासः, तदेतस्मिन्[२] सर्वस्मिन् सति रूप्यादेः अनिर्वचनीयत्वसिद्धिः--इति । सत्यस्यापि घटादेः [३][आकाशाद्यवच्छेदकत्वदर्शनात्], अवच्छेदकत्वं प्रति अनिर्वचनीयत्वस्य [४]अनवश्यकत्वात् सर्वगतात्म[५]वादिन आत्मनः सर्वमूर्तद्रव्यसम्बन्धस्य संप्रतिपन्नत्वात् सर्वग[५a]तात्मवादिना आत्मनः सर्वमूर्तद्रव्यसम्बन्धस्य संप्रतिपन्नत्वात्, चिज्जडसम्बन्धस्य अवच्छेद्यावच्छेदकत्वव्यतिरे[६]कानिरूपणात् । न च स[७]त्संवित्तिविरोधः, रूप्यादेः अनिर्वचनीयस्यापि सदधिष्ठानतादात्म्येन अध्यस्तत्वात् सत्त्वेन प्रतीत्युपपत्तेः। नापि स[८]दसदनिर्वचनीयसंसर्गस्य अनिर्वचनीयत्वे [[९]तत्संसर्गोऽप्यनिर्वचनीयः]तत्संसर्गोऽपि तथैव इति अनवस्था रूप्यादेः मायामयत्वं[१०] उपहन्ति[११], मायायाः प्रतिभासमात्रशरीरत्वात्, अनवस्थादेरलङ्कारात् । न च अनाश्वासप्रसङ्गः, बाधाबाधाभ्यामेव सत्यमिथ्याविभागव्यवहारोपपत्तेः । अन्यथा सर्ववादिनां अनाश्वासोऽपरिहार्यः[१२] प्रसज्येत । बाधकज्ञानमपि[१३] शुक्त्याद्यधिष्ठानतत्त्वं अवभासयत् तद्गताज्ञानं निवर्तयदेव उदयमासादयति ; ज्ञानस्य अज्ञाननिवर्तकत्वप्रसिद्धेः । निवर्त्यमानं च अज्ञानं रूप्यतज्ज्ञानादि स्वकार्येण सहैव निवर्त्यते,[१४] कारणाभावे कार्यस्य अनवस्थानात् । एवं च सति कल्पनागौरवं च परिहृतं स्यात् ; अनिर्वचनीयमायामात्रकल्पनयैव भ्रान्तिबाधव्यवहारोपपत्तेः; [१५]संप्रयोगादिज्ञा[१६]नकारणस्य

---

१. B: तदज्ञानादेः ;
   E: रूप्याज्ञानादे
२. C: तस्मिन् सति
   B: तदेकस्मिन्
३. E omits the bracketed part
४. C: अनवकशात् ;
   E: अनावश्यकत्वात्
५. C: गतत्वादिना
५a. C: गतत्वादिना
६. C: रेकेणानिरूप
७. E omits सत्
८. C E: सदनिर्वचनीय
९. E omits the part within brackets
१०. C: मायात्मकत्वं
११. E: आवहन्ति
१२. A: हारः
१३. C: बाधज्ञान
१४. B C: निवर्तते
१५. E: संयोग
१६. C: विज्ञान

अधिष्ठानतत्त्वस्य च[1] सर्ववादिसंप्रतिपन्नत्वात् । तस्मात् भ्रान्तिबाधान्यथानुपपत्तिः[2] अनिर्वचनीयख्यातिमेव कल्पयति इति युक्तम्[3] ।

सौगतास्तु सङ्गिरन्ते—विमत्यापन्नं रूप्यं विज्ञानात्मकं[4] भवितुमर्हति,[5] संप्रयोगव्यतिरेकेणापरोक्षत्वात्, संप्रतिपन्नज्ञानस्वरूपवत्[6] । [7]ततश्च बुद्ध्याकारस्यैव रूप्यस्य दोषवशात्[8] बहिर्वदवभासमानस्य बाह्यत्वमेव बाधकज्ञानमपि 'नेदं रजतम्' इति बाधते । तस्मात् आत्मख्यातिः भ्रान्तिः—इति ।

तदपि निष्प्रमाणकम्, रूप्यादिगतबहिष्ट्वे हेतोरनैकान्तिकत्वात् । न च[9] रूप्यादेः बहिष्ट्वमपि [10]विज्ञानस्वरूपमेव, [11]अबाध्यत्वप्रसङ्गात् । अतश्च[12] रूप्यादेः ज्ञानात्मकत्वे प्रमाणाभावात् बाधकज्ञानमपि न तस्य बाह्यत्वं बाधितुमर्हति ; किं तु पूर्वोक्तन्यायेन अनिर्वचनीयमायामेव उपमृद्नाति इति साम्प्रतम् । ननु विवादगोचरापन्नं रजतं[13] तुच्छं भवितुमर्हति ; बाध्यमानत्वात् ; यत्तुच्छं न भवति न तत् बाध्यमानम्, यथा परपरिकल्पित आत्मा ; तथा रजतादिभ्रमो[14] निरधिष्ठानो[15] भवितुमर्हति, विभ्रमत्वात् [16]केशोण्डुकादिभ्रान्तिवत् इति । अधिष्ठानाध्यस्तयोः उभयोरपि[17] शून्यत्वं माध्यमिका वर्णयन्ति । तदप्यसत्, तुच्छस्य निरुपाख्यत्वे सति रजताद्य-

---

१. A E omit च
२. B E: बाधानुपपत्तिः
३. B C: सिद्धम्
४. A C E: ज्ञान
५. C omits भवितुमर्हति
६. E: स्वरूपोपपत्तेः
७. C: तद्बुध्याकार
८. E: दोषावगमात्
९. E: omits च
१०. A E: ज्ञानस्वरूप
C: ज्ञानरूप
११. All except C give बाध्यत्व
१२. C: ततश्च
१३. C omits रजतं and reads तुच्छं, बाध्यमानत्वात्, यथा परिकल्पित आत्मा
१४. A C E: विभ्रमो
१५. C. ष्ठानविभ्रत्वात्
१६. C. केशोन्द्रकादिविभ्रमवदिति
१७. B omits उभयोः

नुभवविरोधप्रसङ्गात्, [1]बाध्यमात्रत्वे च हेतोः साध्यसमत्वात्[2]। सन्दिग्धं च प्रयोजकम्[3], अबाध्य[4]मानत्वात् आत्मनोऽतुच्छत्वं उत सत्त्वात् इति।

य[5]त्पुनरुक्तम्---निरधिष्ठानो रजतादिविभ्रमः केशोण्डुकवत्---इति, त[6]त्र केशोण्डुकादेरपि तेजोऽवयवाधिष्ठानत्वात् साध्यविकलो दृष्टान्तः। 'इदं रजतम्' इति अधिष्ठानानुभवविरोधश्च[7]। तस्मात् न शून्यख्यातिरपि भ्रान्तिः। किं[8]तु अनिर्वचनीयमायाविलासै[9]ः इति सर्वैरेष्टव्यम्[10]।

इति तत्त्वशुद्धौ अनिर्वचनीयख्यातिसमर्थनप्रकरणम्।

---

१. B: बाध्यतामात्रत्वे
   C: बाध्यतामात्रे च
२. C: सिद्धसाधनत्वात्
३. C: सन्दिग्धप्रयोजकश्च किमबाध्य
४. E: बाध्यमान
५. C: यत्तु केशोन्द्रकादिबत् निरधिष्ठानत्वं भ्रमस्य तन्न, केशोन्द्रकादेरपि
६. E: अत्र
७. C: विरोधाच्च
८. E: omits किन्तु
९. E: विलक्षण
१०. B: सर्वैरेव द्रष्टव्यम्

THE DATE AND WORKS OF ANANDAPURNA VIDYASAGARA

By

Dr. V. Raghavan.

A wrong date of "Sixteenth Century" for Ānandapūrṇa *alias* Vidyāsāgara had been given currency to by scholars. It is therefore proper that in a recent article in the Bhāratīya Itihāsa Saṁśodhaka Maṇḍal Quarterly, Poona, Vol. XX, Part 1, pp. 29-36, Mr. P. K. Gode, Curator, B. O. R. I., Poona, has examined the question of Ānandapūrṇa's date and fixed the limits of this date as A.D. 1200 and A.D. 1350. A sixteenth century date cannot be assigned to him in view of the dates of the Mss. of two of his works, the Samanvaya sūtra vṛtti and Nyāya kalpa latikā,[1] which are respectively A.D. 1405 and A.D. 1434.[1] The upper limit to Vidyāsāgara's date is arrived at by Mr. Gode on the basis of references to Vijñāneśvara and the Vaijantī made by Vidyāsāgara in his commentary on the Mokṣadharma of the Mahābhārata.

Ānandapūrṇa wrote on grammar also, as his commentator Svarūpānanda also says at the end of his commentary on the Nyāya candrikā of Ānandapūrṇa. (Madras Govt. Ori. Mss. Library, R. No. 3031). Fortunately a work on grammar by Ānandapūrṇa is available to us. It is a commentary on the Kāśikā, following the Nyāsa, and is called the Prakriyā mañjarī. Two Mss. of this Prakriyā mañjarī are available in the Madras Govt. Oriental Mss. Library, R. Nos. 2493 and 4304. Covering the same portions respectively as these two Mss., we have two Mss. in the Palace Library, Trivandrum, Descriptive Catalogue Nos. 741 and 742. The Madras Ms. R. 4304 is a copy from a Ms. in the Sanskrit College, Tripunittura, Cochin State.

In the introductory verses in this work, Vidyāsāgara salutes Śiva at Gokarṇa kṣetra in a verse which is identical with the

1. Of this commentary Nyāya kalpa latikā on the Bṛhadāraṇyaka Bhāṣya Vārttika, there is a transcript in the Madras Govt. Oriental Mss. Library, R. No. 5283. This transcript was made by a Baroda copyist from the same Baroda Ms. referred to by Mr. Gode. There is, however, a print-mistake in the Samvat-date, 1491, which is wrongly printed as 1499 in the Madras Triennial Catalogues.

second verse at the opening of his Bṛhadāraṇyaka bhāṣya vārttika vyākhyā, the Nyāya kalpa latikā. At the end of the Nyāya candrikā also, the author salutes Śiva at Gokarṇa (Madras Triennial Catalogues, IV, I. A, p. 4241). The first Maṅgala śloka of the Prakriyā mañjarī is identical with the second Maṅgala śloka of the Brahma siddhi vyākhyā of Ānandapūrṇa. In the Prakriyā mañjarī, as well as in his Nyāya kalpa latikā, the author salutes a Guru named Śvetagiri. It is, therefore, clear that the Prakriyā mañjarī is a work of our Ānandapūrṇa, though in its colophons, the Guru Abhayānanda is not mentioned. This Prakriyā mañjarī is of special importance among Ānandapūrṇa's works, for it helps us to determine his date with some precision. At the end of this work, Vidyāsāgara says that he wrote it when *King Kāmadeva, a devotee of Śiva, was ruling.*

श्रीकामदेवे जगतीं प्रशासति
श्रीशैलकन्यापतिभक्तिधारिणि ।
विद्योदधेरुत्थितमेतदारात्
टीकामृतं भूसुरहर्षवर्धनम् ॥

We have already seen that the Śiva whom Vidyāsāgara salutes is the deity at a place called Gokarṇa. The identification of this place Gokarṇa and the King Kāmadeva settles the question of the date of Ānandapūrṇa Vidyāsāgara. We know of the famous Gokarṇa kṣetra on the West Coast ; and thanks to Dr. N. Venkataramanayya, we are able to know for certain that the Kāmadeva mentioned by Ānandapūrṇa is the Kadamba king of that name, the father-in-law of Harihara II of Vijayanagar, and the ruler of Goa. In the Mackenzie Mss., 15-3-6, there is a long Sanskrit Śrī Śailam Inscription, No. 22, pp. 42-44, recording the construction of steps to the Pātāla gaṅgā at Śrī Śaila by Viṭṭhalāmbā, wife of Harihararāya II, and daughter of the Kadamba ruler of Goa, Kāmadeva, son of Basava. This inscription describes Kāmadeva as a devotee of the Śiva at Gokarṇa. It is dated Śaka 1315 or A.D. 1393. We may therefore place King Kāmadeva and Vidyāsāgara safely at about A.D. 1350.[2]

The long colophon at the end of the Nyāya kalpa latikā informs us that the Ms. was copied at Virāṭapura in Dhavala maṇḍala. Dr. Venkataramanayya says that Virāṭapura is Hanangal in Dharwar Dt., just over the north-west border of Mysore, and that

2. Kāmadevas in Banavāsi appear from the 12th Cent. See Epi. Car. VIII.

the neighbouring region is known as Belvolle or Dhavalaviṣaya as it is mentioned in the inscriptions. So this Ms. was copied in the territory ruled over by Kāmadeva himself.

The wrong date of sixteenth century became current because of Mr. Telang's Introduction to his edition of the Mahā vidyā viḍambana, GOS, XII, where, he says on p. iii, that Ānandapūrṇa is to be assigned to A.D. 1529-1600. On p. xxvi, Mr. Telang does note that the Benares Ms. of the Samanvaya sūtra vṛtti is dated A.D. 1405, but since he imagines a reference to Śaṁkara Miśra's gloss on the Khaṇḍana in Ānandapūrṇa's gloss on the same work, he quietly sets aside the evidence of the dated Ms. and fixes Ānandapūrṇa's date as A.D. 1529-1600 (p. xxvii).

His Works.

On I. p. 48a of his CC., Aufrecht mentions the following works of Ānandapūrṇa:—Nyāya kalpa latikā, commentary on the Bṛhadāraṇyaka bhāṣya vārttika, Pañcapādikā ṭikā (this is really a commentary on the Pañcapādikā vivaraṇa, called Ṭīkā ratna), Brahmasiddhi vyākhyā ratna (which should be Brahma siddhi vyākhyā—Bhāvaśuddhi), Vyākhyā ratnāvalī on the Mahābhārata and Samanvaya sūtra vṛtti.

Aufrecht mentions here a Vedānta Vidyāsāgara, (Sūcīpatra, p. 60) which seems to refer only to some Advaitic work of Ānandapūrṇa.

On p. 575a of his CC., I., Aufrecht has four Vidyāsāgaras, of which three refer to the same person, viz., Vidyāsāgara, a title of Ānandapūrṇa, Vidyāsāgara, Khaṇḍana khaṇḍakhādya Ṭīkā and Vidyāsāgara, Mahābhārata Ṭīkā. Ānandapūrṇa Vidyāsāgara's commentary on the Khaṇḍana has been published in the Chowkhambā Series.

The Vidyāsāgara who wrote a Kātantra commentary on the Bhaṭṭi Kāvya according to Aufrecht, CC., I., 575a, is different. He is identical with Puṇḍarīkākṣa, son of Śrīkaṇṭha, author of the Kalāpa dīpikā on Bhaṭṭi. There is therefore no need for two separate entries on Aufrecht, CC., I., p. 395a, under Bhaṭṭi, Kalāpa dīpikā by Puṇḍarīkākṣa and Kalāpa dīpikā by Vidyāsāgara. It is this same Puṇḍarīkākṣa who wrote on Kātantra grammar, the Katipaya kāraka vyākhyāna (Auf. CC., III, 19b, Hpr. II. 27) and the Kātantra pradīpa (Auf. CC., III, 19b, Hpr. I. 50). This Vidyāsāgara Bhaṭṭācārya Puṇḍarīkākṣa is a Gauḍa.

One of the works of Ānandapūrṇa not mentioned in Aufrecht is his commentary on the Mahāvidyā viḍambana of Vādīndra, a fragment of which is printed in the G.O.S. Edn. of the Mahāvidyā viḍambana, No. XII, by Mr. Telang. For a Ms. see Madras Descriptive Catalogues, Supplemental, XXVII, No. 15296. The Paliyam Library also has a Ms. of it, but nowhere is the commentary available beyond the first chapter.

A Vedāntic work of Ānandapūrṇa not mentioned by Aufrecht and not available in print is his Nyāya candrikā, which is wrongly mentioned by Mr. Telang as a Vaiśeṣika work (Intro. Mahāvidyā viḍambana, p. xxv). The work is an independent Advaita treatise in four chapters, criticising the Nyāya-Vaiśeṣika and Mīmāmsā systems and there is a Ms. of it in the Madras Govt. Mss. Library, R. No. 2931. It teems with quotations which I have gathered here.

Bhūṣaṇakāra, (Bhāsarvajña) : pp. 4, 26, 34, 150, 303.

Nyāya muktāvalī and Nyā. mu. kāra : pp. 5, 156, 236. This is not Śeṣa Śārṅgadhara's gloss on the Lakṣaṇāvalī, but seems to be the commentary of King Aparārka on the Nyāyasāra of Bhāsarvajña (Madras, R. 3262, 3589). Mr. Kane assigns Aparārka to about 1125 A.D.

Vādīndra, the author of the Mahāvidyā viḍambana on which Ānandapūrṇa has commented ; quoted on pp. 11, 56, 160, 170, 173, 261, 266. Mr. Telang assigns him to *c.* 1225 A.D.

Bauddhādhikāra, Udayana, Kusumāñjali, Kiraṇāvalikāra : pp. 21, 250, 276 ; 62, 81, 140, etc. ; 157 ; 270.

Nyāya mañjarī, Jayanta : pp. 23, 84, 185 ; 66, 178.

Nyāya līlāvatī, Vallabhācārya : pp. 42, 53, 136, 300 ; 159, 169. c. 12th cent. A.D.

Vāsudeva Miśra : p. 65. This is evidently the commentator on the Nyāyasāra ; see TSS. CIX.

Vyoma Śivācārya : pp. 91, 189 ; commentator on Praśastapāda.

Bhavanātha : pp. 112, 140, 188, 247.

Bhāvanāviveka : p. 116.

Spoṭasiddhi and Sph. Si. kāra : pp. 120, 122.

Śālikanātha : p. 147.

Kandalīkāra (Śrīdhara) : p. 152.

Timirāri (समीरितं च तिमिरारिणा) : p. 153. Is it Bhāskara ?

Śambhu : p. 176. On Bhaṭṭa Śambhu, see Intro. Tarka Saṁgraha, GOS, p. xvii.

Mānamanoharakāra, Vādivāgīśvara : pp. 190, 198 ; 266, 267.

Tattvāvirbhāvakāra : pp. 190, 218. See Cidānanda's Nītitattvāvirbhāva, a Mīmāmsā work, Madras, R. 3300, 3626.

Śivāditya : महाशिवादित्यादि तार्किकैः महाविद्या विवृतेति चेत् etc., p. 281. Author of the Saptapadārthī.

Bhāskarīyāḥ ; *Bhāskara's Gītā bhāṣya* :

"विद्याकर्मसमुच्चयो निःश्रेयसकर इति भास्करीयाः । यदाह गीताभाष्ये भास्करः—

प्रतिपाद्यं तावज्ज्ञानं । कर्म चेत्थं कर्तव्यमिति न स्वरूपतः । शास्त्रान्तरसिद्धत्वात् । ताभ्यां समुच्चिताभ्यां निःश्रेयसाधिगमः प्रयोजनमिति ॥

Bṛhadvārttika of Sampradāyavid : (Sūreśvara's Bṛ. Ār. Bhā. Vārttika), p. 392.

Vācaspati Miśra : p. 310.

Iṣṭasiddhi : p. 311.

On pp. 177 and 251, Ānandapūrṇa refers to his own gloss on the Khaṇḍana.

As has already been mentioned, Ānandapūrṇa wrote on grammar his Prakriyā mañjari which is a commentary on the Kāśikā, following the Nyāsa. Mss. of this work have already been referred to. On p. 90 of R. 4304, a Madras Ms. containing the latter part of this Prakriya mañjarī, Ānandapūrṇa says that the *Padaśeṣa* mentioned by the Kāśikā in VII, ii, is a work on grammar.

On p. 761 of his Nyāya kalpa latikā, we find that according to Ānandapūrṇa, Sūreśvara is alluding to the view of Maṇḍana : ' अत्रापि, मण्डनमतेऽपीति यावत्'. Madras Ms., R. 5283.

There is a commentary by Ānandapūrṇa on Bhāsarvajña's Nyāyasāra in the Curator's Office at Trivandrum. See Descriptive catalogue of Mss. in the Curator's Office, Trivandrum, No. 603.

சில சொற்களின் தொல்பொருள்

உலகத்தி லுள்ள வழக்குமொழி (Spoken Language) களில், பழையசொற்கள் சில வழக்கொழிதலும், புதியனவாகச் சொற்கள் உண்டாதலும் இயல்பே. அன்றி, பழைய சொற்களின் பொருளும் நாளடைவில் மாறிவிடுதல் உண்டு. ஆயினும், பெரும்புலவர் சொற்களின் பொருளை யறிந்து தக்கவாறு வழங்குவர். இம்முறைமை தமிழ்மொழியிலும் காணலாகும். பண்டைப்புலவர் சொற்களின் பொருளைப் பெரும்பாலும் உளங்கொண்டே அவற்றை வழங்கியுள்ளனர். பிற்காலப்புலவர் அவ்வாறு கருதிற்றிலர். கருதுவோர்க்கும் செய்யுளின் எதுகை மோனைக் கட்டுப்பாட்டால் உரிய சொற்களை வழங்குதல் இயலாதாயிற்று; பழைய மரபு தவறி வழங்க நேர்ந்தது. இவற்றால், ஒருபொருளிற் பலசொற்களும், பலபொருளில் ஒருசொல்லும் அமைப வாயின. ஆகலின், நிகண்டுநூலார் அவற்றை மேற்கொண்டு கூறுவாராயினர்.

உண்மையை ஆராயின், ஒருசொற்கு ஒருபொருளே உண்டு என்பது புலனாகும். இஃது, ஆசிரியர் நச்சினார்க்கினியர் 'சிறை என்னுஞ் சொல்லும் முன்னர்க் கூறிப்போந்த கட்டு என்னுஞ் சொல்லும் பரியாயச்சொல்லன்றி வேறுவேறு பொருள் தருஞ் சொற்களாம். என்னை? இத்தமிழ்ப்பாஷையில் உலகவழக்காகிய இயற்சொற்களில் ஒருவினையை உணர்த்துதற்கு ஒருசொல் வழங்குதலன்றி இருசொல் வழங்காமையின். [1] சிறை என்பது தடுத்துக்காத்தலை உணர்த்தும். கட்டினான் என்னுஞ் சொல் உண்டான் வந்தான் போனான் என்பனபோலப் புடைபெயர்ச்சித்

---

1. சிறை என்பதன் தொல்வடிவம் செறை என்பது. செறுத்தல் என்னும் வினை, இடைநின்றுதடுத்தல் என்னும் பொருளது. ஆகலின், செறை என்பதுவே தடுப்பது என்னும் பொருளில் வரும். செறு + ஐ = செறை. 'வருபுனலிற் கற்சிறைபோன்று' என்னுமிடத்தில், சிறை என்பது தடுப்பது (அணை) என்னும் பொருளதாதல் அறியத்தக்கது. 'முடைப்புல்லு முக்குறுணித் தண்ணீர் செறுக்கும்' என்பது வழக்கு. தெலுங்கில் சேற என்றும், கன்னடத்தில் ஸெறெ என்றும் வழங்குவன ஈண்டு ஒப்பிடற்பாலன. திறை என்பதும் இவ்வாறே தெறை என்பதன் திரிபு. பகையரசனைத் தெறுதலால் வரும் பொருள் தெறை எனப்பட்டது. குடிகள் இறுக்கும் வரிப்பொருளைத் திறை என்னாமையும் அரசர் தரும் பொருளையே திறை என்று வழங்குதலும் நோக்கின், இஃது எளிதிற் புலனாகும். '**விருந்தின் மன்னர்** அருங்கலந் **தெறுப்ப**' (அக. 54) என்பது நோக்கத்தக்கது. செறை தெறை என்பவற்றில் பின்னின்ற ஐகாரத்தால் முதலில் நின்ற எகரம் இகரமாகிச் சிறை திறை என ஒலிப்பதாயிற்று. இகர எகரங்கள் தம்முள் மாறுதல் பெருவழக்கன்றே?

தொழிலுணர்த்துஞ் சொற்கு வேறொருசொல் லின்றி நிற்கும்' என்று எழுதியிருப்பவற்றான் அறியப்படும்.

இம்முறைமை நம் தமிழ்மொழியில் தவறிவரினும் கன்னடமொழி யில் பெரும்பாலும் மாறாமல் நிலைத்துளது. வேறுவேறு காலத்தில் இயற்றப்பட்ட பழங்கன்னட நூல்கள் பலவற்றிலும் இந் நியதி பிறழாதே யிருக்கின்றது. ஆகலின், தமிழ்ச்சொற்கள் சிலவற்றின் தொல்பொருளை யறிதற்குக் கன்னடச்சொற்கள் பெருந்துணை செய்யும். ஈண்டு, தமிழ்ச் சொற்கள் சிலவற்றின் தொல்பொருளை நோக்குவோம்:

1. நினைதல்

[1] 'நினைதல் என்பது கழிந்ததனை நினைத்தல்'

என்றார் இளம்பூரணர்.

[2] 'விருப்புற்று நினைதல்; நின்னை மிகவும் நினைத்தேன் என்பது வழக்காதலின்'

என்றார் பேராசிரியர். நினைதல் என்னும் பொருளில்,

[3] 'உன்னலே படர்தல் ஊழ்த்தல் உள்ளுத லொடுசிந் தித்தல்
முன்னலே வலித்தல் ஊகம் மொழிபவே நினைத்தல் என்பேர்'

என்னும் அடிகளால், உன்னல் முதலிய எட்டுச் சொற்கள் வரும் என்றார் மண்டல புருடர். அவற்றுள், சிந்தித்தல் ஊகம் என்பன இரண்டும் வட சொற்கள். தமிழ்ச்சொற்களும் தம்பொருளில் வேறுபாடுடையனவே. உள்ளுதலுக்கும் நினைத்தலுக்கும் வேறுபாடு உளது.

[4] 'உள்ளினெ னல்லெனோ யானே உள்ளி
நினைத்தனெ னல்லெனோ பெரிதே'

என்னும் அடிகளில் உள்ளுதல் நினைத்தல் என்னும் இரண்டு சொற்களும் முறையே ஒன்றன்பின் ஒன்றாக வழங்கப்பட்டிருத்தலின், அவை, தம் பொருளில் வேறுபாடு உடையனவே ஆகுமன்றே? உள்ளுதல் என்பது ஒன்றனைக்குறித்து முதலில் உள்ளத்திற் கொண்டுவருதல். நினைத்தல் என்பது முன்னால் அறிந்ததொன்றனைக்குறித்து மீண்டு மீண்டும் உள்ளத்திற் கொணர்தல். 'நினைத்து நினைத்துப் பார்க்கிறேன், ஓர்மை வரவில்லை' என்பதும், 'எப்போதும் உங்களைத்தான் நினைத்துக்கொண் டிருக்கிறேன்' என்பதும் அறியத்தக்கன. நினைத்தல் என்னுஞ் சொல், கன்னடமொழியில் இப்பொருளினை உடையதாதல் இதனை வலியுறுத்து கின்றது.

1, 2. தொல். மெய்ப்பாட். 'ஆங்கவை யொருபா லாக' என்னுஞ் சூத்தி ரத்தின் உரை.

3. சூடாமணி நிகண்டு. 8 : 36.

4. குறுந்தொகை. 99.

[1] 'நினே—ஸ்மரணே'

என்பது கர்ணுடக ஶப்தமணி தர்ப்பணம். இக்கூறியவற்ருல், நினைத்தல் என்பதற்கு ஒன்றனைக்குறித்து மீண்டு மீண்டும் உள்ளத்திற் கொணர்தல் என்னும் பொருளே உரியது என்பது புலனுதல் கூடும்.

2. புரத்தல்

புரத்தல் என்னுஞ் சொற்கு வண்மை, காத்தல், வழங்குதல் என்னும் பொருளைப் [2]பிங்கலந்தை கூறுகின்றது. அச்சொற்கு, காத்தல் என்னும் பொருளினையே பயில வழங்குகின்றனர். ஆயின், புரத்தல் என்பது உணவு கொடுத்து ஓம்புதல் என்னும் பொருளது என்பது,

[3] 'மாலை மருதம் பண்ணி...
... ...
வரவெமர் மறந்தனர் அதுநீ
புரவுக்கடன் பூண்ட வண்மை யானே'

என்னுஞ் செய்யுளால் புலனுகின்றது. 'புரவு...வண்மையான்' என்பதற்கு, 'கொடுத்தோம்புதலைக் கடனுக மேற்கொண்ட வண்மையான்' என்று எழுதியிருக்கும் உரை அறியத்தக்கது.

[4] 'இரவலர் புரவலை நீயு மல்லை'

என்றும்,

[5] 'புரப்போர் புன்கண் கூர' (புரப்போர்—புரக்கப்படுங்கேளிர்)

என்றும்,

[6] 'புரந்தார்கண் ணீர்மல்கச் சாகற்பின் சாக்கா
டிரந்துகோட் டக்க துடைத்து'

என்றும் வந்துள்ளவற்றில், புரத்தல் என்னும் வினையின் பொருளும் நோக்கற்பாலது.

[7] 'பொரெ—போஷணே'

என்னும் ஶப்தமணி தர்ப்பணத்தாலும் புரத்தல் என்னுஞ் சொற்கு உணவு கொடுத்து ஓம்புதல் என்னும் பொருள் வலியுறுகின்றது. உணவுப்பொருள் விளையும் நிலத்திற்குப் 'புரவு' என்று பெயர் வழங்குதலும் ஈண்டுக் கருதுதற்பாலது.

---

1. ஶப்தமணி தர்ப்பணம். தாதுப்ரகரணம்: 437.
2. பிங்கல. 10: 828.
3. புற. 149.
4. „ 162.
5. „ 72.
6. குறள். 780.
7. ஶப்தமணி. தாது: 584. உகர ஒகரம் தம்முள் மாறுதல் இயல்பாகலின், புர என்பது கன்னடத்தில் பொரெ என்று வழங்குகின்றது.

இதுகாறும் கூறியவற்றால், புரத்தல் என்பதற்கு உணவு கொடுத்து ஓம்புதல் என்னும் பொருளே உரியதாதல் அறியலாகும்.

3. மிளிர்தல்

மிளிர்தல் என்பது பண்டைச் செய்யுட்களில் பிறழ்தல் என்னும் பொருளில் பயின்றுவந்துளது.

[1]'அரிக்குரற் றடாரியின் யாமை மிளிர'

[2]'கொழுங்கிழங்கு மிளிரக் கிண்டி'

என்னும் அடிகளில் வந்துள்ள மிளிர்தல் என்னுஞ் சொற்குப் பிறழ்தல் என்றே உரை எழுதப்பட்டிருக்கின்றது. ஆயின்,

[3]'உளிவாய்ச் சுரையின் மிளிர மிண்டி'

என்னும் அடியில் உள்ள மிளிர்தல் என்பதற்குக் கீழ்மேலாதல் என்று உரை எழுதப்பட்டுளது. ஈண்டும் பிறழ்தல் என்னும் பொருள் ஓராற்றான் அமையும். பிறழ்தலுக்கும் கீழ்மேலாதற்கும் சிறிது வேற்றுமை உண்டு. சிலப்பதிகாரத்தில்,

[4]'வாளை, மலங்குமிளிர் செருவின் விலங்கப் பாயிற்
கலங்கலு முண்டிக் காரிகை'

என்னுமிடத்து வந்துள்ள மிளிர்தல் என்னுஞ் சொற்கு நெளிதல் என்று உரை எழுதியிருப்பினும் பிறழ்தல் என்னும் பொருள் அமையும். இவ்வாறன்றி, விளங்குதல் என்னும் பொருளதாகச் சங்கநூல்களில் இச்சொல் வந்திலது. சிந்தாமணியில்,

[5]'மிளிர்ந்துவீ ழுருவியும்'

என்னுமிடத்துள்ள மிளிர்தல் என்பதற்குக் குதித்தல் என்று பொருளெழுதியிருக்கின்றார். ஆசிரிய நிகண்டில், மிளிர் என்பதற்கு ஒளி என்று பொருள் கூறப்பட் டுளது. இதற்கு இலக்கிய வழக்கும் உளது. இவையெல்லாம் பிற்காலத்தனவே.

கன்னடமொழியில், மீன் பிறழ்தலைக் கூறுமிடத்து இச்சொல்லை வழங்குவர்; அன்றி, கொடியாடுதலுக்கும் பிரயோகிப்பர்.

[6]'மிளிர்வ விவித கேதனங்களிம்'

என்பது காண்க. கொடியாடுகையில் அதன் ஒரு பகுதி பிறழ்தலின் இஃது அமைவதாயிற்று.

---

1. புறம். 249.
2. புறம். 168.
3. பெரும்பாண். 92.
4. சிலப். 10 : 79-81.
5. சீவகசிந்தா. 148.
6. பம்ப பாரதம் 1 : 58.

[1] 'மிளிர் — ஷுடனே'

என்பது ஶப்தமணி தர்ப்பணம்.

இவற்றால், மிளிர் என்னுஞ் சொற்குப் பிறழ்தல் என்னும் பொருளே உரியதாதல் அறியப்படும்.

4. பண்ணுதல்

பண்ணுதல் என்னுஞ் சொல் தயார் செய்தல், அலங்கரித்தல் முதலிய பொருளில் வழங்குகின்றது. ஆயின், பண்டைச்செய்யுட்களில், தயார் செய்தல் என்னும் பொருளில் இச்சொல் பெருவழக்காய் வந்திருத்தலின் அதுவே இதன் தொல்பொருளாகும்.

[2] 'பேர்யாழ் அமைவரப் பண்ணி'

[3] 'புலவர், பூநுதல் யானையொடு புனைதேர் பண்ணவும்'

என்னும் அடிகளில், பண்ணுதல் என்பது அமைத்தல் — தயார் செய்தல் என்னும் பொருளிலேயே வந்துளது காண்க. உரையாளரும் இப்பொருளே எழுதியிருக்கின்றார். கன்னடத்தில்,

[4] 'பண் — ஸஜ்ஜீகரணே'

என்று கூறப்பட்டுளது. இதனால், பண் என்னும் வினைக்குத் தமிழில் பண்டு வழங்கிய பொருளே கன்னடத்திலும் உளதாதல் அறியலாகும். இக்காலத்தில், பண்ணுதல் என்பதற்குச் [5] செய்தல் என்னும் பொது வினையின் பொருளையே கூறுகின்றனர். அதனால் அச்சொல்லின் (பண்ணுதல் என்னுஞ் சொல்) பொருளில் சித்தஞ் செய்தல், தயார் செய்தல் என்னும் பிறமொழிச் சொற்களை வழங்குகின்றனர். இவ்வாறே தமிழ்ச் சொற்களின் பொருளை நன்கு அறியாததனால் வழங்கப்படும் பிற சொற்கள் பல.

5. நிகழ்தல்

நிகழ்தல் என்னுஞ் சொல் நடைபெறுதல், சம்பவித்தல், செல்லுதல், விளங்குதல் என்னும் பொருளில் வழங்குகின்றது. நிகழ்காலம் என்பதனால், நடைபெறுதல் என்னும் பொருளே பயில்வதாதல் அறியப்படும். விளங்குதல் என்னும் பொருளும் பயில்வதுவே.

[6] 'நிகழ்ந்த வண்ண நீநனி யுணரச்
செப்ப லான்றிசின்'

என்னுமிடத்து, நிகழ்ந்த என்பது முன்பு நடந்த என்னும் பொருளில் வந்துளது. நிகழ்ச்சி என்னுஞ் சொல் சம்பவம், செய்தி என்னும்

1. ஶப்தமணி. தாது: 596.
2. மலைபடு. 37, 8.
3. புறம். 12.
4. ஶப்த. தாது: 371.
5. தொல். சொல். சூ: 25. சே. உரை.
6. குறிஞ்சிப். 33, 4.

பொருளிற் பயில்கின்றது. நிகழ்தல் என்பது முயற்சி, க்யாதி என்னும் பொருளில் கன்னடத்தில் வழங்குகின்றது.

[1] 'நிகழ் —உத்யோகக்யாதயோ:

என்பது ஸப்தமணி தர்ப்பணம்.

இதனை நோக்கின், நிகழ்தல் என்பதற்குப் பிரசித்தியாதல் என்னும் பொருளே தொன்மையது என்பதும், அதனினின்று நாளடைவில் விளங்குதல் என்னும் பொருள் வருவதாயிற்று என்பதும் புலனுதல் கூடும். பிரசித்தியுடையது பலருக்குந் தெரியுமாகலின், அது, விளங்குதல் என்னும் பொருளும் உடையதாயிற்று. முன்னர் நடந்த செய்தியும், பின்னர் நடைபெறப்போகுஞ் செய்தியும்போ லன்றி, நடைபெறுமது நேரே அறியப்படுமாகலின் அது க்யாதி பிரசித்தி உடையதாகும். அதனுல், நிகழ்காலம் என்பதில் இப்பொருள் அமைவுறும்.

6. நரலுதல்

நரலுதல் என்னுஞ் சொல் ஒலித்தல் என்னும் பொருளிற் பெருவழக்காய் வழங்குகின்றது.

[2] 'வளைநரல வயிரார்ப்ப'
[3] 'ஆடுகழை நரலும்'

என்பன காண்க. ஆயின்,

[4] 'குருகுநரல மனைமரத்தான்
மீன்சீவும் பாண்சேரியொடு'

என்னுமிடத்தில், நரலுதல் என்பது கூவுதல் என்னும் பொருளில் வந்துளது. 'குருகு நரல' என்பதற்கு, 'குருகு என்னும் பறவைகள் கூப்பிடும்படி' என்று நச்சினர்க்கினியர் உரை எழுதியிருக்கின்ருர்.

கன்னடமொழியில், நரல் என்பதற்கு வேதனைத்தொனி, அஃதாவது 'நோவினுல் அரற்றும் ஒலி' என்னும் பொருள் உளது.

[5] 'நரல்—வேதனத்வநௌ'

என்னுஞ் சூத்திரத்தால் அஃது அறியப்படும். அப்பொருள்,

[6] 'புலம்பொடு வந்த பொழுதுகொள் வாடை
இலங்குபூங் கரும்பி னேர்கழை யிருந்த
வெண்குருகு நரல வீசும்
நுண்பஃ றுவலைய தண்பனி நாளே'

என்னுமிடத்து அமைவதாகக் காண்கின்றது.

---

1. ஸப்த. தாது: 911.
2. மதுரைக்காஞ்சி. 185.
3. புற. 120.
4. மதுரைக்கா. 268, 9.
5. ஸப்த. தாது: 626.
6. அக. 13.

[1]'வெண்குருகு நரலுந் தண்கமழ் கானற்
பூமலி பொதும்பர் நாண்மலர் மயக்கி
விலங்குதிரை உடைதரூந் துறை'

என்னுமிடத்தும் அமைதல் கூடும். இவற்றை நோக்கும்பொழுது, நரலுதல் என்னுஞ் சொல் முதலில் மக்கள் முதலிய உயிருடைப் பொருள்கள் நோவினல் அரற்றும் ஒலியைக் குறிக்க வழங்கப்பட்டு, நாளடைவில் பிற பொருள்களில் உண்டாகும் ஓசையைக் குறித்தற்கும் வந்திருத்தல் வேண்டும் எனத் தோன்றுகின்றது.

7. பார்த்தல்

பார்த்தல் என்னுஞ் சொல் இக்காலத்தில், காணுதல், நோக்குதல் என்னும் பொருள்களில் வழங்குகின்றது; சமயம் எதிர்நோக்குதல் என்னும் பொருளிலும் வருகின்றது.

[2]'வரிவயங் கிரும்புலி வழங்குநர்ப் பார்க்கும்'

என்னும் அடியில், இச்சொல் இப்பொருளில் வந்துளது. கன்னடமொழியில் பார் என்னுஞ் சொல் சமயத்தை நோக்குதல் என்னும் பொருளேயே உடையதாயிருக்கின்றது.

[3]'பார்—ஸமயாந்வேஷணே'

என்பது ஶப்தமணி தர்ப்பணம். இதனை நோக்குமிடத்து, பார் என்பதற்குச் சமயம் நோக்குதல் என்னும் பொருளே தொன்மையதெனவும் நாளடைவில் காணுதல் என்னும் பொருளில் வழங்குவதாயிற்று எனவும் புலனுதல் கூடும்.

8. நசை

நசை என்னுஞ் சொல் விருப்பம் என்னும் பொருளில் வழங்குகின்றது. பலதிறப்பட்ட விருப்பத்திற்கும் இச்சொல் வழங்கப்படுகின்றது. ஆயின், கன்னடத்தில் நசை என்னுஞ் சொல் புணர்ச்சி வேட்கையைக் குறிப்பதாயுளது.

[4]'பஸிதொடெ ஸல்லகீகிஸலயங்களனெய்யனெரீடி மெய்யதீன்
மஸெதொடெ கோடொளிட்டொரவி நீர்கெளவிர் தொடெ தந்துநீரனு
டிவி நஸெயிச்சே யாதோடோடகூடி பழல்தொடெ கர்ணவாதமம்
பஸரிவி தன்ன கைபிடியவோல் பிடியம் பிடிதிர்து தொத்திபம்'

என்னுஞ் செய்யுளில், 'ஒரு களிறு தன்பிடிக்கு நசையிச்சை உண்டாய பொழுது அதனேடு கூடி' என்று வந்திருத்தல் காண்க. தமிழிலும் இப்பொருள் அமைவுறும் இடன் உளது.

1. குறுந். 381. 2. அகம். 218.
3. ஶப்த. தாது: 558. 4. சந்த்ரப்ரபபுராணம் 5 : 64.

(இது ஸ்ரீ H. ஸேஷையங்காரவர்களால் அறிந்தது).

[1] 'நசைபெரி துடையர் நல்கலு நல்குவர்
பிடிபசி களைஇய பெருங்கை வேழம்
மென்சினை யாஅம் பிளக்கும்
அன்பின தோழி அவர் சென்ற வாறே'

என்னுஞ் செய்யுளில், நசை என்னுஞ் சொற்கு ஆசை என்று கூறு தலினும் புணர்ச்சிவேட்கை என்று பொருள் கூறின் சாலச் சிறக்கு மன்றே? கன்னடத்தி லுள்ள பொருளையும் இத்தகைய பிரயோகங்களையும் நோக்கின், நசை என்னுஞ் சொல்லின் தொல்பொருள் புணர்ச்சிக்கணுள்ள வேட்கைமட்டுமே யாகும் எனவும், பின்னர் அது பொதுவாய் நின்று பலதிறப்பட்ட பொருள்கள்மேலுள்ள ஆசையையும் குறிப்பதாயிற்று எனவும் கொள்ளுதல் அமையும் எனல் போதரும்.

9. அட்டை

இனி, 'அட்டையாடல்' என்னுந் தொடரில் அட்டை என்னுஞ் சொல்லின் பொருள் நன்கு அறியப்பட்டிலது. [2] ஆசிரியர் நச்சினார்க் கினியர் 'அட்டை அற்றுழியும் ஊருமாறுபோல...உடம்பு ஆடுதலின் அட்டையாடல் எனவும் இதனைக் கூறுப' என்று எழுதினர். அட்டை என்பதற்கு ஊர்ந்து செல்லும் ஒருவகைப் பிராணி என்பதுவே அவர் கொண்ட பொருள்.

கன்னடமொழியில், அட்டை (அட்டெ) என்னுஞ் சொற்குக் குறைத்தலைப் பிணம்— கவந்தம் என்பதுவே பொருள். போர்க்கள வருணனைகளில் [3] இச்சொல் பயின்று வருகின்றது. தெலுங்குமொழி யிலும் இச்சொல் (அட்ட) இப்பொருளில் பயின்று வழங்குகின்றது. தமிழில் சேந்தன்திவாகரத்தில் உடற்குறையின் பெயராக அட்டை என்னுஞ் சொல் கூறப்பட்டுளது. ஆயின், இலக்கியங்களிற் பயின்றிலது.

அட்டை என்னுஞ் சொல் அடு என்னும் வினையினின்று அமைந்தது.

இவ்வாறே மலையாளமொழியினால் பொருள் விளங்கத்தக்க தமிழ்ச் சொற்களும் சில உள. தொல்காப்பியம் எழுத்ததிகாரத்தில்,

[4] 'பனியென வரூஉங் கால வேற்றுமைக்
கத்தும் இன்னுஞ் சாரியை ஆகும்'

என்னுஞ் சூத்திரத்தின் உரையில், ஆசிரியர் நச்சினார்க்கினியர், [5] 'பனி என்று சொல்ல வருகின்ற,நோயன்றிக் காலத்தை உணரநின்ற வேற்றுமை

1. குறுந். 37.
2. தொல். புறத். சூ. 16 உரை.
3. பம்பபார. 85.
4. எழுத்ததி 8, 9.
5. பனியைக் குறித்தற்கு மலையாளத்தில் மஞ்ஞு என்[பது]வும், கன்னடத்தில் மஞ்ஜு என்பதுவும் தெலுங்கில் மன்ச்சு என்பதுவும் வழ[ங்]குகின்றன.

முடிபுடைய பெயர்க்கு' என்று எழுதியிருக்கின்றார். அதனால், பனி என்னுஞ் சொல் ஒரு நோயையுங் குறிக்கும் என்பது அறியப்படும். ஆயின், அப்பொருள் இப்பொழுது விளங்குமா றில்லை. மலையாளத்தில் பனி என்பது காய்ச்சலுக்குப் பெயராய் வழங்குகின்றது. அப்பொருளால் நச்சினார்க்கினியருரை விளங்குவதாகும். இனி,

[1]'வளிஎன வரூஉம் பூதக் கிளவியும்
அவ்வியல் நிலையல் செவ்வி தென்ப'

என்னுஞ் சூத்திரத்தின் உரையில் நச்சினார்க்கினியர், 'வளி என்று சொல்ல வருகின்ற, இடக்கரல்லாத ஐம்பெரும் பூதங்களில் ஒன்றை உணர நின்ற சொல்லும்' என்று எழுதியிருக்கின்றார். அதனால், வளி என்பதற்கு இடக்கர்ப்பொருளொன்றும் உண்டு என்பது அறிய வருகின்றது. அப்பொருள் இது எனத் தமிழில் அறியுமா றில்லை. மலையாளத்தில் வளி என்னுஞ் சொல்லை அபானவாயுவிற்கு வழங்குகின்றனர். அதுவே நச்சினார்க்கினியர் எழுதியுள்ள இடக்கர்ப்பொருளாகும்.

போழ் என்னுஞ் சொல் ஒரு பொருளினின்று கீழ்ந்த பகுதியைக் குறிக்கும்.

[2]'நாரும் [3]போழுஞ் செய்துண்டு'
[4]'கட்டி னிணக்கும் இழிசினன் கையது
போழ்தூண் டூசியின் விரைந்தன்று'

என்னுமிடங்களில், போழ் என்பது அப்பொருளில் வந்துளது. அஃது இக்காலத்தில் வழக்கொழிந்தது. ஆயின், அச்சொல் கன்னடத்தில் வழக்கிற் பயில்கின்றது. கறிக்குத் திருத்திய வாழைக்காய்த்துண்டு முதலியவற்றைப் போழ் என்றே வழங்குகின்றனர். மலையாளத்தில் இச்சொல் சிறிது திரிந்து வழங்குகின்றது. இவ்வாறு தமிழில் வழக்கிறந்த சொற்களும் திரிசொற்களும் கன்னடம் மலையாளம் தெலுங்கு இம்மொழிகளில் இயற்சொற்களாய் எல்லாராலும் வழங்கப்படுகின்றன.

இக்கூறியவற்றால், தமிழ்ச்சொற்களின் தொல்பொருள் இது எனத் துணிதற்கும், தமிழ்ச்சொற்களின் பொருளை அறிதற்கும் கன்னடம் மலையாளம் முதலிய மொழிகள் உதவியாகின்றன என்பது தெளிவுறும். இவ்வாறே அம்மொழிகளில் சிலசொற்களின் பொருளை அறிதற்குத் தமிழ்மொழி துணைநிற்றலும் உண்டு. இவற்றால் இம்மொழிகளின் தொடர்பு நன்கு அறியப்படும்.

வே. வேங்கடராஜுலு

1. எழுத். [illegible]42. 3. போழ் என்பது அகணி முதலியவற்றிற் கீழ்ந்தது.
2. புற. 3[illegible]0. 4. புற. 82.

ஸ்ரீ:

நல்லடிக்கோன்

(ராவ்ஸாஹிப் மு. இராகவையங்கார்)

சோழவேந்தரின் வமிசாவளியை விரித்துக்கூறும் சாஸனங்களிலே, லெய்டன் (The Leiden grant) அன்பில், திருவாலங்காட்டுச் செப்புப் பட்டயங்கள் சிறந்தவை என்பது சாஸனவாராய்ச்சியாளர் நன்கறிவர். மனு, மாந்தாதா, சிபி முதலிய புராணகாலத்து அரசர்களையும், சென்னி கிள்ளி, கரிகாலன், செங்கணான் என்ற சங்ககாலத்து அரசர்களையும் சூரியவமிசத்துச் சோழரின் ஆதிமுன்னோர்களாக அப் பட்டயங்கள் கூறுகின்றன. இவருள், செங்கணான் என்பவன் பொய்கையாரது களவழிப்பாடல்கொண்ட பேரரசன் என்பது, களவழிநாற்பது முதலிய சங்கநூல்களாற் பிரசித்தமானது. இச் சங்ககாலத்து அரசருள்ளே கரிகாலனுக்குப்பின் கோச்செங்கணான் ஆட்சிசெய்தவன் என்று கூறுவதில், அம்மூன்று செப்பேடுகளும் ஒத்துள்ளன. ஆனால், செங்கணானையடுத்துக் கோக்கிள்ளி என்பானை லெய்டன்பட்டயம் குறிப்பிட, அச்சோழற்குப்பின் அவன்மகனொருவனை அன்பிற்பட்டயங் கூறுகின்றது. அதுபற்றி அச்சாஸனங் கூறும் வடமொழிச் சுலோகத்தின் மொழிபெயர்ப்பு வருமாறு:—

"கரிகாலன் உலகெலாம் ஆட்சிபுரிந்து சென்றபின், கோச்செங்கணான் என்ற வேந்தன் அவன் வழியில் உதித்தனன். அவன், கௌரீசனான சிவபிரானுக்கு எல்லா நாடுகளிலும் ஆலயங்கள் அமைத்தான். அவனுக்கு **நல்லடிக்கோன்** என்ற அரசர்சூடாமணி பிறந்தான்".

இதனால், "எண்டோளீசற் கெழில்மாடம் எழுபதுசெய்து உலகமாண்டவன்" என்று திருமங்கையாழ்வாராற் புகழப்பட்ட கோச்செங்கணானுக்கு, நல்லடிக்கோன் என்ற செல்வப் புதல்வனொருவன் பிறந்து ஆட்சிபுரிந்தவன் என்பது தெரியலாம். இஃது அரியதோர் செய்தியேயாம். இச்செய்திகுறிக்கும் அன்பிற்பட்டயம்,[1] முதற்பராந்தகசோழன் பேரனும் பத்தாம்நூற்றாண்டில் ஆண்ட சுந்தரசோழன் காலத்து அமைந்ததாகும். சோழவமிசாவளி கூறும் ஏனைய லெய்டன் திருவாலங்காட்டுப் பட்டயங்களோ, அச்சுந்தரசோழன் பேரனான முதல் இராஜேந்திர சோழன் ஆட்சிக்காலத்து உண்டானவை. ஆகவே,

---

1. ஸ்ரீ தி. அ. கோபிநாத ராயர் அவர்களால் இச்சாஸனம் நன்கு பதிப்பிடப்பட்டுள்ளது.—Ep. Ind. Vol. XV, No. 5, pp. 46, 60 and 68.

பழைமைவாய்ந்த அன்பிற்பட்டயங் கூறுவது அறிஞர்களின் மதிப்பிற் குரியதென்பதில் ஐயமில்லை.

இனி, நல்லடிக்கோன் என்ற பெயர்க்கு, நன்மைக்கு மூலமான அரசன் என்பது பொருளாகும். நன்மைக்கு அடியான காலத்தை 'நல்லடிக் காலம்' என்பர் முன்னோர்.[1] இதனால், நாட்டுக்கு நன்மை விளைத்தவன் என்ற கருத்தில் நல்லடிக்கோன் என்ற நாமம் செங்கணான் மகனுக்கு வழங்கியதென்று கருதக்கூடியது.

சங்ககாலத்து அரசர்க்கேனும் மக்கட்கேனும் வழங்கக்காணாத இவ்வரிய பெயர்வழக்கைச் சாஸனமூலம் முதலில் நான் அறியநேர்ந்தபோது அது புதுமையாகவே தோன்றியது. ஆயினும், அகநானூற்றை ஆராய்ந்து வருங்கால், அதன் 356-ம் பாட்டால் அப்புதுமை மாறலாயிற்று. அப்பாட்டின் செய்தி வருமாறு:—

இரந்து பின்னின்ற தலைவனுக்கு அவன்குறையை நீக்கியுதவுவதாகக் கூறிய தோழி, தலைமகள்முன் சென்று அவன்குறை தீர்க்கும்படி வேண்டுமிடத்து—"தலைவி! நம் தலைவன் ஊர்நடுவே என்னைத் திடீரென்றுகண்டு என் பொற்றொடி அணிந்த கையைப் பற்றிக்கொண்டான். உடனே நான் 'அன்னாய்' என்று கூப்பிட, அதற்கஞ்சி அவன் தான் பிடித்த கையை நெகிழவிட்டுச் சென்றுவிட்டனன். இச்செய்தியைத் தாய்க்கும் இதுவரை நான் சொல்லவில்லை" என்று கூறி, மேலும் அவள் உரைத்ததாவது—

"நற்றேர்க், கடும்பகட் டியானைச் சோழர் மருகன்
நெடுங்கதிர் நெல்லின் வல்லங் கிழவோன்
நல்லடி யுள்ளா னாகவு மொல்லார்[2]
கதவ முயறலு முயல்ப ; அஃதா அன்று
ஒலிபல் கூந்தல்! நம்வயி னருளாது
கொன்றன னாயினுங் கொலைபழு தன்றே ;
*   *   *
மின்னீ ரோதி! என்னைநின் குறிப்பே"

"தேர்யானைப் படைகளையுடையவனும், சோழர்குலத் தோன்றலுமான நல்லடி என்பான் நாடளிக்கும் அரசனாயிருப்பவும், மனமொவ்வாத அயலார் இனி நம் மனைக்கதவைத் திறந்து உட்புக முயலவுங் கூடும். இச்செயல் நிகழ்தற்குமுன், நம் தலைவன் அருளின்றி நம்மைக் கொன்றனனாயினும் அது குற்றமன்று. தலைவி! இனி நின் உள்ளக் குறிப்பு யாதோ"—என்பது. ஈண்டு,

1. 'ஒன்னார்' என்றும் பிரதிபேதம்.

2. 'மகாபலி...... ராஜ்யம் பண்ணுகையால் வந்த பொல்லாக்காலம் போய் நல்லடிக்காலமாயிற்று'—(ஈடு. 7, 4, 1).

"நல்லடி யுள்ளா னாகவும் ஒல்லார்
கதவ முயறலு முயல்ப"

என்றது, சோழனது ஆணைச்சிறப்பினைக் குறித்தபடியாம். 'ஒல்லார் கதவ முயறல்—அயலார் நம் கதவைத் திறந்து உட்புக முயலுதல் என்றவாறு. "உரவுக்களிறு போலவந் திரவுக் கதவமுயறல், கேளே மல்லேம்" (குறுந். 244) என்ற முன்னோர்கூற்று இங்கு ஒப்பிடத் தகும். மடவாரது கற்பினைக் காத்தற்கு "அரசவேலி யல்லது யாவதும் புரைதீர் வேலி இல்லை" யாதலின் 'நல்லடி யுள்ளானாகவும்' என்றும், அவ்வேலி நன்கமைந்த இந்நாளினும், தலைவனருளாமை காரணமாக அவ் வரம்பை அழிக்க முயலும் அயலாரும் உளர் என்பது தோன்ற 'ஒல்லார் கதவ முயறலு முயல்ப' என்றும் தோழி கூறினாள். தெரு விடையே என்பால் இரந்துநின்ற தலைவற்கு நீ குறைநேராது மறுத் தனையாயின், அயலார் நம் மனைப்புகுந்து மணம்பேசி உன்னைக் கைப் பற்றவும் கூடுமாதலால் நம் வாழ்வழியும்; அதனால் நீ விரைந்து தலை வனை ஏற்கத்தகும் என்பது கருத்து.

இவற்றால், சோழர்குலத் தோன்றலான நல்லடியின் ஆட்சித்திறம் சங்ககாலத்துப் புலவர்பெருமக்களாற் புகழக்கூடியதாயிருந்தது என்பது தெளிவாம். வளமும் அரணும் வாய்ந்த வல்லம் என்ற நகரம், இந் நல்லடி யரசனுக்குச் சிறப்புடையதாயிருந்த தென்பது 'வல்லங் கிழ வோன்' என இவன் விசேடிக்கப்படுதலால் தெரிகின்றது. இவ்வாறு பரணர் புகழ்ந்த நல்லடியே, அன்பிற்பட்டயங் கூறும் நல்லடிக்கோன் என்பதற்கு ஆதாரம் இல்லை. எனினும், அவ்விருவரும் சங்ககாலத்து விளங்கிய நல்லரசரா யிருத்தலாலும், வேறெவரும் தரியாத பெயர்வழக் குடைமையாலும், சோழர் குலத்தவராயிருப்பதாலும் சாஸனமும் அக நானூறுங் கூறும் அவ்விருவரும் ஒருவரேபோலும் என்று கருதல் பொருத்தமாகின்றது.

அண்ணுமலை ரெட்டியார்

அண்ணுமலை ரெட்டியார் என்ற பெயரைக் கொண்டவர் நாமறிந்த வரையில் இருவருளர். ஒருவர் காவடிச் சிந்து பாடிய அண்ணுமலை ரெட்டியார். இவரது காலம் பத்தொன்பதாம் நூற்ருண்டின் பிற்பகுதி. இவருடைய பெயர் நின்று நிலவுவதற்கான வகையில் காவடிச் சிந்து, சிந்து முதலான நூல்களை இவர் இயற்றியுள்ளார்.

மற்ருெருவரான அண்ணுமலை ரெட்டியார் பெருங்கவிஞராய்த் திகழ்ந்த சிவப்பிரகாச சுவாமிகளைப் போற்றி ஆதரித்தவர். இவர் பதினேழாம் நூற்ருண்டின் இடைப் பகுதியில் வாழ்ந்தவர் என்று பொதுவாகக் கூறுதல் இயலுமேயன்றி இன்ன ஆண்டு பிறந்தார் என்று கூறவியலாது. இவரது தந்தையார் இலிங்கா ரெட்டியார் எனப் பெயர் பெறுவர். இவர்கள் முன்னுளில் விஜயநகரத்தையாண்ட அரசர்களது வகையைச்சார்ந்த கொண்டவீடு ரெட்டிகள் வழியினர். பண்ட குலத்தினர் என்று கூறுவர். இவர்களது வீட்டுப் பெயர் வல்லகோல். வீரசைவ சமயத்தினர். விஜயநகர அரசாட்சியில் வல்லகோல் எரமு ரெட்டியார் என்பவர் திருச்சிராப்பள்ளி ஜில்லாவிலுள்ள பெரம்பலூர் தாலுக்காவையும், அத் தாலுக்காவின் வடவெல்லையாக ஓடும் வெள்ளாற்றின் வடகரையிலுள்ள பல ஊர்களையும் காரியகர்த்தராக இருந்து கவனித்து வருமாறு நியமிக்கப்பட்டார். இவருக்குப்பின் இவரது புத்திரரான இலிங்கா ரெட்டியார் என்பார் வேங்கடபதி தேவ மகாராயர் காலத்திலே அதே சீமைக்குக் காரியகர்த்தராக விருந்தார். இலிங்கா ரெட்டியாரும் வீரசைவரே. சிவ பக்தியிற் சிறந்தவர். கல்வி யறிவு ஒழுக்கங்களில் மேம்பட்டவர். இவர் தமது காரியகர்த்த வட்டகைக்கு அணித்தான திருமுதுகுன்றம் எனப் பெயரிய விருத்தாசலத்திலே எழுந்தருளியிருக்கும் சிவபெருமான்மீது அதிகப் பற்றுடையவர். பழமலை நாதரையும், பெரியம்மை நாச்சியாரையும் எப்பொழுதும் நினைவிற் கொண்டவர். இவர் நாள்தோறும் திருமுதுகுன்று சென்று கடவுளைத் தரிசனஞ் செய்து வருவார். வெள்ளாற்றுப் பெருக்கால் அடிக்கடி திருமுதுகுன்று செல்வது தடைபட்டு வந்தது. அது காரணமாக வாலிகண்டபுரத்தை[1] யடுத்த வெங்கனூரிலே ஒரு கோயில் கட்டி அதனில் பழமலைநாதரையும்,

---

1. இவ்வூர் திருச்சிராப்பள்ளியிலிருந்து சென்னை செல்லும் சாலையிலுள்ளது. பெரம்பலூருக்கு நான்கு கட்டை தொலைவிலுள்ளது.

பெரியம்மை முதலான தேவதைகளையும் தாபித்து கத சாலிவாகன சகாப்தம் ௲௫௱௪௰௫ உருத்திரோற்காரி௵ வைகாசிமீ பூர்வபட்சத்துத் துவாதசியும் அத்த நட்சத்திரமும் கூடிய சுபதினத்திலே கும்பாபிஷேகமும் செய்தார். இந்த வெங்கனூர் வெண்கனூர் என்றும் சொல்லப்படும். மேல்கண்ட செய்தி நடந்த காலம் ஆங்கிலவாண்டு 1623-ம் ஆண்டு மே மாதம் 12-ம் தேதியாகும். இச்செய்திகளைக் குறிக்கும் கல்வெட்டொன்று வெங்கனூர்க் கோயில் கோபுரத்தில் வலது புறமாகக் காணப்படுகிறது. அது வருமாறு :[1]

ஸுபமஸ்து। ஸ்வஸ்தி ஸ்ரீமது மஹா மண்டலேஸ்வர அரிய தளவிபாடன் பாஷைக்குத் தப்புவராய கண்டன் கண்ட நாடு கொண்டு கொண்ட நாடு குடாதான் பூருவ தக்ஷிண பச்சிம உத்திர சது சமுத்திராதிபதி ஸ்ரீவேங்கிடபதி தேவர் மகாருயர்[2] பிறுதிவி[3] ருச்சியம் பண்ணியருளா நின்ற சகாற்தம் ௲௫௱௪௰௫ இதன்மேல் செல்லாநின்ற உருத்திரோற்காரி௵ வையாசிமீ ௰௨ மகத மண்டலத்துக் கரிகாலகன்னவள நாட்டு வன்னுடாகிய வெண்பார் நாட்டில் செஞ்சி வெங்கப்ப நாயக்கரய்யனுக்கும் நாட்டவற்குத் தன்மமாக நாட்டிமையான செகனப் பிரகண்ட* ராய வேசியா புயங்க சங்கிரும தனஞ்செய பண்ட குலத்துதித்த வல்லகோல் எரமு ரெட்டியார் புத்திரன் லிங்கா ரெட்டியார் தன்மமானது இவ் வருஷத்து ரிஷப நாயற்று[4] பூருவ பக்ஷத்து துவாதசியும் அத்த நக்ஷத்திரமும் பெற்ற குருவாரத்து நாள் விருத்தாசலத்துக்கு பிருதினுமமான[5] வெண்கனூரில் உடையவர் பழமலைநாத சுவாமியள் பெரியம்மை நாச்சியார் முதலான் தேவதைகளையும் உற்சவ விக்கிறகங்கள் விக்கினேசுரன் முதல் சண்டேசுரன் பரியந்தமுண்டான விக்கிறகங்களையும் இன்னுளில் இந்த திதி வார நக்ஷத்திரத்தில் பிழைபொறுத்த குருக்கள் கையினுலே பிருதிஷ்டை பண்ணுவித்து பூசை நைவேத்தியமும் நடத்திவிச்சு கெர்ப்பக்கிரகம் அர்த்த மண்டபம் மகா மண்டபம் நிர்த்த மண்டபம் உள் பிரகாரம் இரண்டாம் பிரகாரம் கோபுர முதலான

[இதன் தேன்புறம்]

கயிங்கிலியமும் செய்து முடிச்சு தானம் பரிகலம் உண்டு பண்ணிவிக்கையில் தானம் யேற்பாடானது சிவதுவிசக் கொத்துக்கு திருத்தோணி

---

1. இது 1913-ம் ஆண்டு 1 நெம்பராகக் கல்வெட்டிலாகாவில் பதிவு செய்யப்பட்டுளது. கல்வெட்டை ஒத்துப் பார்த்துக்கொள்ள அனுமதித்த ஷ இலாகாதாரர்கட்கு எனது வந்தனம் உரியது.

2. மகாராயர்.

3. வல்லின ‘ற’கரங்களை இடையினமாகக் கொள்க.

* செகனெப்பரகண்ட; இழப்பில்லாத என்பது பொருள்.

4. நாயிற்று.

5. பிரதிநாமமான.

புரம் ஞானசிகாமணி திரு அநந்தீசுர பண்டிதரான பராசல[1] கோத்திரத்து போதாயன சூத்தரத்து ஆபதுத்தாருணப் பெருமாள் புத்திரன் புழை பொருத்தக் குருக்களுக்கு[2] இன்னயனர் திருனமத்துக் காணியாக முப்பது வட்டகையும் தானம் நிருவாகம் இறண்டும் பூசை சைவாசாரம் கோயில் நாயகமாட்டேறும்'.

இவ்வாறு பழமலைநாதரைப் பிரதிட்டை செய்த லிங்கா ரெட்டியாருடைய மூத்த புதல்வரே அண்ணமலை ரெட்டியாராவர். இவரும் கல்வி கேள்விகளில் வல்லவர். சைவசமயப்பற்று மிகுதியுமுடையவர். தன் தந்தையாரால் கட்டப்பட்ட சிவாலயத்தைப் பரிபாலிக்க உரிமை பெற்றவர். வெள்ளாற்றுக்கு வடக்கிலுள்ள பகுதியைக் காத்து விஜய நகர அரசரது காரியகர்த்தராக விருந்தவர். இச்செய்தி மேற்காட்டிய கல்வெட்டின் பிற்பாகத்தால் உறுதிபெறும். அது வருமாறு:

'இப்பிரம் வெள்ளாங் கொத்துக்கு க்ஷிதிபாலகோத்திரத்து பண்ட குல வல்லகோல் லிங்கா ரெட்டியார் புத்திரன் அண்ணமலை ரெட்டியாருக்குமுப்பது வட்டம் இரண்டு நிறுவாகமும், பொற்பண்டார மாளிகை கூறும் இன்னயனர் கோயில் ஆதிசண்டேசுர பட்டயமாகக் கட்டளையிட்டபடியினலே இதுக்குண்டான மண்மனை நஞ்சை புஞ்சை இலக்கை படி பிரசாத முதலான சகல சுவந்திர சுவாமியங்களும் அனுபவித்துக் கொண்டு அவரவர்க்கு கோயில் துறைக்கு உண்டான ஊழியங்களும், செய்து முடித்துக்கொண்டு இந்தபடிக்கு புத்திர புத்திர பாரம்பரியமாக சந்திராதித்தவரையும் அனுபவித்துக்கொண்டு வரக்கடவராகவும்—சிவமயம்.'

இந்த அண்ணமலை ரெட்டியாரே சிவப்பிரகாச சுவாமிகளை ஆதரித்தவராவர். சுவாமிகள் திருவெங்கை யுலாவிலே

'வினவினர்க்குப் பண்டை யறத்தின் படிவமிது வென்னவுருக்
கொண்ட விலிங் கையன் குலமைந்தன்—உண்ட
படிதாங்கி மாயன்றேர்ப் பார்தாங்கி யாங்கெம்
குடிதாங்கி நல்லிசைமென் கோதை—முடிதாங்கு
* * *
கண்ட குலத்திற் கருதி னிரட்டியாம்
பண்ட குலத்தின் பயனுனன்—மண்டலிகர்
நல்லகோ லின்று நவைக்கோ லெனச்செயுங்கோல்
வல்லகோ லண்ண மலைவள்ளல்—மல்லலுறச்
சந்து பொருத்தித் தகுஞ்சீர் கெடாதடுக்கிப்
புந்தி மகிழப் புதவணித்தா—முந்தையோர்
செய்யுள்போற் செய்த திருக்கோயி லுள்ளிருந்தெம்
பையுள் போக்கிற்கும் பரஞ்சோதி'

1. பராசர. 2. பிழைபொறுத்த குருக்கள்.

என்று பாடுவர். இதுகொண்டு வெங்கனூர்க் கோயிற்றிருப்பணி செய்த வர் அண்ணுமலை ரெட்டியார் என்று கூறுவாரும் உண்டு. ஆயினும் அக்கோயிலிற் காணும் மேலே காட்டப்பட்ட கல்வெட்டு இச்செய்தியை மறுக்கின்றது. எனினும் கோயில் கட்டுங்காலத்திலேயே அண்ணுமலை ரெட்டியார் காரியகர்த்தராக இருக்கும் உரிமை பெற்றிருந்தமைகொண்டு தக்க பிராயமுடையவராக இருந்திருத்தல் வேண்டும் என்று கொள்வது பிழையாகாது. கோயிற்றிருப்பணி வேலையையும் தன் தந்தையாரோடு உடனிருந்து கவனித்திருந்தாராகல் வேண்டும் என்று தோன்றுகிறது. அதுவன்றிக் கோயிற் காரியங்களை இவரே நிர்வகித்து வரவேண்டு மென்று இலிங்கா ரெட்டியார் கட்டளையிட்டுள்ளதாலே உலாவிற்கண்ட செய்தி பிறந்து மிருக்கலாம். அடிகள் பிரபுலிங்கலீலை இயற்றிய காலம் கி. பி. 1652. கோயில் கும்பாபிஷேகம் நடைபெற்றது 1623. அப் பொழுதே அண்ணுமலை ரெட்டியார் குறைந்தது முப்பது ஆட்டைப் பரு வத்தராயிருந்திருத்தல் வேண்டும். மேலும் அடிகள் காலமாகும்போது அண்ணுமலை ரெட்டியார் இருந்ததாகத் தெரியவில்லை. அடிகளுக்கு முன்னரே ரெட்டியார் சிவலிங்க ஐக்கியமாயினர் போலும். ஆதலாலே அண்ணுமலை ரெட்டியார் தமது முதுமையில் சிவப்பிரகாச அடிகளை ஆதரித்தவராகல்வேண்டும்.

மேலே கூறியவைகளால் அண்ணுமலை ரெட்டியார் இலிங்கா ரெட்டியாரது மூத்த புதல்வரென்பதும், விஜயநகர அரசர்களது காரிய கர்த்தரென்பதும், ஸ்ரீ வேங்கடபதி தேவ மகாராயர் காலத்திலும் பின் னும் இருந்தவரென்பதும், வெங்கனூர்க் கோயில் இவரது தந்தையாராற் கட்டப்பட்டதென்பதும் பெற்ருேம்.

ச. சோமசுந்தர தேசிகர்

PLACE-NAME SUFFIXES IN TAMIL

BY

R. P. SETHU PILLAI

Tamil Place-Name suffixes are classified and illustrated in this article as a preliminary to the study of the Place-Names of the Tamil Country. Corresponding suffixes in Telugu, Kanarese, Malayalam and Tulu are given wherever possible, for purposes of comparison.

The suffixes pertaining to place-names of the mountainous region (*kuriñji*) are:—

(1) *Malai* (Tam); *Mala* (Tel); *Male* (Kan); *Mala* (Mala).

Malai மலை (Tam.)

கழுகுமலை	Kaḻuhu-malai	—Tin.[1]
ஊத்துமலை	Ūttu-malai (ūṟṟu-malai)	,,
சிறுமலை	Ciṟu-malai	—Mad.
பசுமலை	Pasu-malai	,,
பன்றிமலை	Paṉṟi-malai	,,

1. Abbreviations:—

Anant.	—Anantapur	District.
Bel.	—Bellary	,,
Chin.	—Chingleput	,,
Chit.	—Chittoor	,,
Coim.	—Coimbatore	,,
Cud.	—Cuddapah	,,
Gan.	—Ganjam	,,
God.	—Godavari	,,
Gun.	—Guntur	,,
Kan.	—Kanara	,,
Kist.	—Kistna	,,
Kur.	—Kurnool	,,
Mad.	—Madura	,,
Mal.	—Malabar	,,
Mys.	—Mysore	,,
N.A.	—North Arcot	,,
Nel.	—Nellore	,,
Nil.	—Nilgiris	,,
Pudu.	—Pudukkottah	State

ஏழுமலை	Ēḻu-malai	„
ஆனைமலை	Āṉai-malai	„
கருமலை	Karu-malai	—Tri.
தோகைமலை	Tōhai-malai	„
பொன்மலை	Poṉ-malai	„
திருவீங்கோய்மலை	Tiru-v-īṅgōy-malai[2]	„
சுவாமிமலை	Suvāmi-malai	—Tan
வெள்ளிமலை	Veḷḷi-malai	—S.A.
கொல்லிமலை	Kolli-malai	„
கலியமலை	Kaliya-malai	„
கலிங்கமலை	Kaliṅga-malai	„
திருவண்ணாமலை	Tiru-v-aṇṇā-malai[2a]	—N.A.
வள்ளிமலை	Vaḷḷi-malai	„
மண்மலை	Maṇ-malai	„
நொச்சிமலை	Nocci-malai	„
குருவிமலை	Kuruvi-malai	„
வீரமலை	Vīra-malai	—Sa.
பச்சைமலை	Paccai-malai	„
சந்துமலை	Candu-malai	„
பாலமலை	Pāla-malai	„
விளாமலை	Viḷā-malai	—Coim.
இலவமலை	Ilava-malai	„
திருநீர்மலை	Tiru-nīr-malai	—Chin.
ஊனமலை	Ūṉa-malai	„
பரங்கிமலை	Paraṅgi-malai	„
முதுமலை	Mudu-malai	—Nil.

Ram.	—Ramnad District
Sa.	—Salem „
S.A.	—South Arcot „
Tan.	—Tanjore „
T.A.S.	—Travancore Archaeological Series.
Tin.	—Tinnevelly District.
Tri.	—Trichinopoly „
Viz.	—Vizagapatam „

2. *Tiru* in Tiru-v-īṅgōy-malai, Tiru-v-aṇṇā-malai, etc., is a prefix denoting sanctity. Tiru-v-īṅgōy-malai is popularly known as Tiru-v-iṅganāta malai.

2a. Aruṇācalam, Aruṇagiri, Soṇācalam, Soṇagiri, Soṇacailam are the Sanskrit equivalents of this place-name in literary usage.

Mala (Tel).

Vēlicela-mala	—Anant.
Bōna-mala	—Cud.
Gandigana-mala	—Gun.
Cela-mala	—God. E.
Kuḍu-mala	—Viz.

Male (Kan).

Raman-male	—Bel.
Murga-male	—Mys.

Mala (Mala).

Pon-mala	—Mal.
Oṭa-mala	„
Kuḷattu-mala	„
Tiru-vilva-malai	—Cochin.

(2) *Kōḍu* (Tam);[3] *Kōḍu* (Tel); *Kōḍu* (Kan); *Kōd* (Mala).

Kōḍu கோடு (Tam).

வெங்கோடு	Veṅ-gōḍu	—N.A.
திருச்செங்கோடு	Tiru-c-ceṅ-gōḍu	—Sa.
பாலக்கோடு	Pāla-k-kōḍu	„
பெருங்கோடு	Peruṅ-gōḍu	„
அரக்கோடு	Ara-k-kōḍu	—Nil.
கோக்கோடு	Kō-k-kōḍu	„
மாங்கோடு	Māṅ-gōḍu	—Chin.
பாக்கோடு	Pāk-kōḍu	—T.A.S.
விளவங்கோடு	Viḷavaṅ-gōḍu	„
திருவிதாங்கோடு	Tiru-vidāṅ-gōḍu	„
திருவாங்கோடு	Tiru-vāṅ-gōḍu	„
திருவித்துவக்கோடு	Tiru-vittuvak-kōḍu[4]	

3. *Kōḍu* means summit of a hill. *Koḍumuḍi* (peak) is rarely found as a place-name suffix, e.g., Tiru-p-pāṇḍi-k-koḍumuḍi. Koḍumuḍi itself is a place-name in Çoimbatore and Malabar districts.

4. Tiru-vittuvak-kōḍu, also known as Tiru-viṟṟuvak-kōḍu is considered to be a sacred place of malai-nāḍu (malai-nāṭṭu-t-tiruppati).

Kōḍu (Tel, Kan).

Bela-gōḍu	—Bel.
Basara-kōḍu	„
Pā-gōḍu	—Gan.
Munu-gōḍu	—Gun.
Koṅ-gōḍu	—God. E.
Tōlu-kōḍu	—Kist
Vēmu-gōḍu	—Kur.
Sata-kōḍu	„
Mudi-gōḍu	„
Velu-gōḍu	„
Punu-gōḍu	—Nel.
Tala-gōḍu	„
Palu-gōḍu	„
Rā-kōḍu	—Viz.
Kāsara-gōḍu	—Kan. S.
Bāla-gōḍu	„
Kumru-gōḍu	„

Kōḍ (Mala).[4a]

Ālaṅ-kōḍ	—Mal.
Venna-k-kōḍ	„
Kūla-k-kōḍ	„
Nari-k-kōḍ	„
Panni-k-kōḍ	„
Pudu-k-kōḍ	„
Pūṅ-gōḍ	„
Kollaṅ-gōḍ	„
Ceṟu-kōḍ	„
Cek-kōḍu	„
Puliya-k-kōḍ	„
Tale-k-kōḍ	„
Puvva-k-kōḍ	„

4a. The sound of a shortened *a* or *u* is heard at the end of this word in pronunciation.

(3) *Kuṉṟu, Kuṉṟam* (Tam); *Koṇḍa* (Tel.); *Guḍḍa, Guḍḍe, Guḍḍam* (Kan); *Kunja, Kunje* (Tulu);[4b] *Kunnu* (Mala).

Kuṉṟu குன்று, *Kuṉṟam* குன்றம் (Tam)

சின்னமலைக்குன்று	Ciṉṉamalai-k-kuṉṟu	—Tin.
திருப்பரங்குன்றம்	Tiru-p-paraṅ-guṉṟam	—Mad.
வெள்ளியான்குன்றம்	Veḷḷiyāṉ-kuṉṟam	,,
உலையக்குன்றம்	Ulaya-k-kuṉṟam[5]	—Tan.
நெய்க்குன்றம்	Ney-k-kuṉṟam	,,
திருவடிக்குன்றம்	Tiru-v-aḍi-k-kuṉṟam	—S.A.
வெளவால்குன்றம்	Vauvāl-kuṉṟam	,,
அருங்குன்றம்	Aruṅ-guṉṟam	—N.A.
இளநீர்க்குன்றம்	Iḷanīr-k-kuṉṟam	,,
திருக்கழுக்குன்றம்	Tiru-k-kaḻu-k-kuṉṟam[5a]	—Chin.
பூங்குன்றம்	Pūṅ-guṉṟam	,,
நெற்குன்றம்	Neṟ-kuṉṟam	,,
நீர்க்குன்றம்	Nīr-k-kuṉṟam	,,
புலிக்குன்றம்	Puli-k-kuṉṟam	,,
திருக்கொடுங்குன்றம்	Tiru-k-kōḍuṅ-guṉṟam[6]	—Pudu.
சிங்கவேள்குன்றம்	Ciṅga-vēḷ-kuṉṟam[7]	—Kur.
மீக்குன்றம்	Mī-k-kuṉṟam	—T.A.S.
புன்னைக்குன்றம்	Puṉṉai-k-kuṉṟam	,,

Koṇḍa (Tel).

Kōḍi-koṇḍa	—Anant.
Penu-koṇḍa	,,
Nandi-koṇḍa	—Gan.
Tāḍi-koṇḍa	,,
Nalla-goṇḍa	—God. E.
Bola-goṇḍa	,,
Kōru-goṇḍa	,,
Erra-goṇḍa	,,
Puli-koṇḍa	—Gun.
Vinu-koṇḍa	,,
Māni-koṇḍa	—Kist.

4b. Cf. *Tam.*—oṉṟu; *Tel.*—oṇḍu; *Kan.*—ondu; *Mal.*—onnu; *Tulu.*—oñji.
5. Ulaya-k-kuṉṟam is popularly known as Olaya-k-kuṉṉam.
5a. Vēdagiri and Vēdācalam are the Sanskrit names of this place.
6. Tiru-k-koḍuṅguṉṟam is now known as Pirāṉ-malai in Pudukkottah.
7. Ciṅgavēl-kuṉṟam is the Tamil name of Ahōbilam.

Kētana-koṇḍa	”
Anu-goṇḍa	—Kur.
Patti-koṇḍa	”
Dona-koṇḍa	—Nel.
Gurram-koṇḍa	”
Eru-koṇḍa	—Viz.
Dāru-koṇḍa	”
Golu-goṇḍa	”
Pāla-koṇḍa	”

Guḍḍa, Guḍḍe, Guḍḍam (Kan).

Bollan-guḍḍa	—Bel.
Sajjala-guḍḍa	”
Amaradēvara-guḍḍa	”
Karaḍi-guḍḍam	”
Kencana-guḍḍam	”
Dayyāla-guḍḍam	”
Dare-guḍḍe	—Kan. S.
Yena-guḍḍe	”

Kunje, Kunja (Tulu)[7a]

Kar-kunje	—Kan. S.
Bal-kunje	”
Kak-kunje	”
Heg-gunje	”
Kuṭ-kunja	”
Rām-kunja	”

Kunnu (Mala).

Vaḻḻi-k-kunnu	—Mal.
Valiya-kunnu	”

7a. All the place-names given under this head, except Kar-kunje, are found in the section which comprises Udipi, Karkal, Mangalore and Puttur Taluks where 59·2 per cent of the population speak Tulu according to the census of 1931.

ñj of Tulu corresponds to ṉṟ of Tamil, e.g.

Tam.	*Tulu.*
Kaṉṟu (calf)	Kañji
Paṉṟi (pig)	Pañji
Oṉṟu (one)	Oñji

Kuñja = a heap, accumulation (Tulu-English Dictionary by Rev. A. Manner).

Puliya-k-kunnu	,,
Pūṅ-kunnu	,,
Ancu-kunnu	,,
Ceṟu-kunnu	,,
Kāra-k-kunnu	,,
Tānni-k-kunnu	,,

(4) *Kal* (Tam)[8]; *Kallu, Khallu* (Tel); *Kal, Kallu* (Kan); *Kal.* (Mala).

Kal கல் (Tam).

வீரக்கல்	Vīra-k-kal	—Mad.
கரடிக்கல்	Karaḍi-k-kal	,,
திண்டுக்கல்	Tiṇḍu-k-kal	,,
கருங்கல்	Karuṅ-gal	,,
இடைக்கல்	Iḍai-k-kal	—S.A.
பழமுக்கல்	Paḻa-muk-kal	,,
புலிக்கல்	Puli-k-kal	,,
வரிக்கல்	Vari-k-kal	,,
பரிக்கல்	Pari-k-kal	,,
இருங்கல்	Iruṅ-gal	—N.A.
மணிக்கல்	Maṇi-k-kal	,,
வெள்ளைக்கல்	Veḷḷai-k-kal	,,
பரவக்கல்	Parava-k-kal	,,
பொரிக்கல்	Pori-k-kal	,,
நாரகல்லு	Nāra-gallu[9]	,,
நெடுங்கல்	Neḍuṅ-gal	—Chin.
வெண்கல்	Vēṇ-kal	,,
மாடக்கல்	Māḍa-k-kal	—Sa.
குண்டுக்கல்	Kuṇḍu-k-kal	,,
நாமக்கல்	Nāma-k-kal	,,
கூக்கல்	Kū-k-kal	—Nil
ஹுலிக்கல்	Huli-k-kal[10]	,,

8. *Kal* denotes a hill.

9. North Arcot is a bilingual district; hence *kal* (Tam) and *kallu* (Tel.) are found as terminals of the place-names of the district.

10. *Puli* becomes *huli* in modern Kanarese.

Kallu, Khallu (Tel.); *Kal, Kallu* (Kan.).

Dōṇē-kallu	—Anant.
Gaḍē-kallu	„
Guṇṭa-kallu	„
Āra-kallu	—Bel.
Aṅgasa-kallu	„
Ānē-kallu	„
Kanda-gallu	„
Puli-kallu	—Chit.
Sara-kallu	„
Tāni-kallu	„
Nāra-gallu	„
Ponne-kallu	—Gun.
Manci-kallu	„
Cilla-kallu	—Kist.
Iḍama-kallu	—Kur.
Ponna-kallu	„
Pōta-kallu	—Viz.
Mudda-kallu	„
Niḍa-gallu	„
Koppa-khallu	„
Pāpi-khallu	„
Gūna-khallu	„
Panji-kal	—Kan. S.
Jad-kal	„
Ene-kallu	„
Ane-kal	—Mys.
Kuni-gal	„
Mulba-gal	„

Kal (Mala).

Kōṭṭa-k-kal	—Mal.
Koḍa-k-kal	„
Kuḻi-k-kal	„
Muṇḍa-k-kal	„
Iruṅ-gal	„
Kōtaṅ-gal	„

(5) *Varai* (Tam.); *Vara* (Mala)[10a]

Varai வரை (Tam).

வேள்வரை	Vēḷ-varai	—Tan.
வெள்ளூர் சிறுவரை	Veḷḷūr ciṟu-vari	„
தழவரை	Taḻa-varai	„
திருவரை	Tiru-varai	—Ram.

Vara (Mala).

Caḷa-vara	—Mal.
Cov-vara	—Cochin.
Kālā-vara[10b]	—Kan. S.
Kandā-vara	„
Udiyā-vara	„
Nīlā-vara	„

(6) *Aṟai* (Tam); *Rāyi* (Tel).[11]

Aṟai அறை (Tam.)

திருவெள்ளறை	Tiru-veḷ-ḷ-aṟai	—Tri.
அலகறை	Alah-aṟai	„
நாகமறை	Nāham-aṟai	—Sa.
அல்லறை (மேல்வயல்)	Al-l-aṟai (mēl vayal)	—Coim.
செங்கலறை	Ceṅgal-aṟai	„
ஒழுகறை	Oḻuh-aṟai	„
கிடங்கறை	Kiḍaṅg-aṟai	—Chin.
சத்தறை	Cat-t-aṟai	„

Rāyi (Tel).

Āma-rāyi[12]	—Sa.
Vijaya-rāyi	—God. W.

10a. Varamātu = Parvati (the lady of the mountain)—Uṇṇunīli Sandēsam, a Malayalam work.

10b. Mr. C. M. Ramachandra Chettiar thinks that *vara* is a variant of *pura.* Vide Place-names in South Kanara district (Journal of the Madras Geographical Association, Vol. XIII, p. 362).

11. aṟai (Tam.) >arayi > rāyi (Tel.)
Cf. avar (Tam.) > avaru > vāru (Tel.)
ural (Tam.) > uralu > oralu > rōlu (Tel.)

12. Salem is a bilingual district; hence *aṟai* (Tam.) and *rāyi* (Tel.) are found as place-name terminals.

End-rāyi	—Gun.
Cāt-rāyi	—Kist.
Gānd-rāyi	„
Singa-rāyi	—Viz.
Gādi-rāyi	„
Sītā-rāyi	„
Tōka-rāyi	„
Buḍaga-rāyi	„
Demisa-rāyi	„

(7) *Pār*[13] பார், *Pāṟai* பாறை (Tam); *Pāra* (Tel.); *Pāṟa* (Mala.)

தட்டப்பாறை	Taṭṭa-p-pāṟai	—Tin.
மத்தளம்பாறை	Mattaḷam-pāṟai	„
செம்பார்	Cem-bār	—Ram.
சிப்பிப்பாறை	Cippi-p-pāṟai	„
பூம்பாறை	Pūm-bāṟai	—Mad.
மட்டப்பாறை	Maṭṭa-p-pāṟai	„
ஆதனப்பாறை	Ātaṉa-p-pāṟai	—Tri
காதப்பாறை	Kāda-p-pāṟai	„
பயத்தம்பாறை	Payattam-pāṟai	„
கூத்தப்பாறை	Kūtta-p-pāṟai	—Tan.
அதம்பார்	Adam-bār	„
ஆர்ப்பார்	Ār-p-pār	„
விளாம்பார்	Viḷām-bār	—S.A.
நகரீச்சம்பாறை	Nahariccam-pāṟai	„
அடுக்கம்பாறை	Aḍukkam-pāṟai	—N.A.
எல்லுப்பாறை	Ellu-p-pāṟai	„
ஆலம்பாறை	Ālam-bāṟai	—Chin.
கீழப்பாறை	Kīḷa-p-pāṟai	—Sa.
குப்பச்சிபாறை	Kuppacci-pāṟai	„
வழுக்குப்பாறை	Vaḻukku-p-pāṟai	—Coim.
புலிப்பார்	Puli-p-pār	„

Pāra (Tel.).

Citta-pāra	—Chit.
Kaccura-pāra	—Viz.
Kalai-pāra	„

13. Pār = rock; 'பார்முதிர் பனிக்கடல்'—திருமுருகாற்றுப்படை

Pāṟa (Mala).

	Eruma-p-pāṟa	—Mal.
	Kavalap-pāṟa	,,
	Cem-bāṟa	,,
	Iḷam-bāṟa	,,
	Ampār	—S. Kan.

(8) *Paṟambu* (Tam.);[14] *Paṟamba* (Mala.)

Paṟambu பறம்பு (Tam.)

கொல்லன்பறம்பு	Kollan-paṟambu	—Tin.
கல்லாம்பறம்பு	Kallām-paṟambu[15]	—Ram.
குமிளம்பறம்பு	Kumiḷam-paṟambu	—Coim.
மொட்டையாண்டி பறம்பு	Mōṭṭayāṇḍi-paṟambu	,,
இடைமலைப்பறம்பு	Iḍaimalai-p-paṟambu	—T.A.S.
அகப்பறம்பு	Ahap-paṟambu	,,

Paṟamba (Mala.)

	Valiya-paṟamba	—Mal.
	Perum-paṟamba	,,
	Nalla-paṟamba	,,
	Nari-p-paṟamba	,,
	Kūttu-paṟamba	,,
	Kanni-p-paṟamba	,,
	Cēramān-prrambu	—Cochin.

(9) *Kuṟicci* (Tam);[15a] *Kurcci, Korcci, Ghursi* (Tel.) *Kuṟicci, Kuṟussi* (Mala.).

The terminal *kuṟicci* is attached to names of communities and personalities and to words pertaining to flora and fauna and descriptive of physical features.

(*a*) Communities.

இடையக்குறிச்சி	Iḍaya-k-kuṟicci	—Tri.
கள்ளக்குறிச்சி	Kaḷḷa-k-kuṟicci	—Tan.
கண்ணன்குறிச்சி	Kaṇṇāṉ-kuṟicci	—Sa.

14. *Parumbu, parimbu* and *pirambu* are corruptions of *paṟambu.*

15. The popular corruption of this name is *Kallām-pirambu.*

15a. Kuṟicci = hamlet in the hilly tract (kuṟiñji); Kuṟicci itself is a place-name in many districts.

'குறிச்சி எங்கள் குறச்சாதி குடியிருப்பதம்மே'—மீனாட்சியம்மை குறம்.

செட்டிகுறிச்சி	Cețți-kuṟicci	—Tin.
தச்சன்குறிச்சி	Taccaṉ-kuṟicci	—Tri.
துலுக்கன்குறிச்சி	Tulukkaṉ-kuṟicci	—Ram.
பள்ளக்குறிச்சி	Paḷḷa-k-kuṟicci	—Tin.
பிராமணக்குறிச்சி	Pirāmaṇa-k-kuṟicci	—Ram.
வண்ணான்குறிச்சி	Vaṇṇāṉ-kuṟicci	—Tri.
வேளாக்குறிச்சி	Vēḷā-k-kuṟicci	—S.A.

(b) Personalities.

ஆழ்வார்குறிச்சி	Āḻvār-kuṟicci	—Tin.
இருளன்குறிச்சி	Iruḷaṉ-kuṟicci	—S.A.
கணபதிகுறிச்சி	Gaṇapati-kuṟicci	,,
கபிலக்குறிச்சி	Kapila-k-kuṟicci	,,
கேரளன்குறிச்சி	Kēraḷaṉ-kuṟicci	—T.A.S.
கூனன்குறிச்சி	Kūṉaṉ-kuṟicci	—S.A.
கொங்கணக்குறிச்சி	Koṅgaṇa-k-kuṟicci	—Ram.
சிறுக்கன்குறிச்சி	Ciṟukkaṉ-kuṟicci	—Tin.
சோழன்குறிச்சி	Cōḻaṉ-kuṟicci	—Tri.
தவசிக்குறிச்சி	Tavasi-k-kuṟicci	—Ram.
தும்மன்குறிச்சி	Tummaṉ-kuṟicci	—Sa.
பரமன்குறிச்சி	Paramaṉ-kuricci	—Tin.
பிச்சன்குறிச்சி	Piccaṉ-kuṟicci	—Ram.
புலவன்குறிச்சி	Pulavaṉ-kuṟicci	—Tan
பூலான்குறிச்சி	Pūlāṉ-kuṟicci	—Ram.
மணியன்குறிச்சி	Maṇiaṉ-kuṟicci	—Tri.
மாதவன்குறிச்சி	Mādavaṉ-kuṟicci	—Tin.
வேலன்குறிச்சி	Vēlaṉ-kuṟicci	—Ram.

(c) Flora and Fauna.

இலுப்பைக்குறிச்சி	Iluppai-k-kuṟicci	—Ram.
கருவக்குறிச்சி	Karuva-k-kuṟicci	—Ram.
கருவேப்பிலைக்குறிச்சி	Karuvēppilai-k-kuṟicci	—Tri.
காரைக்குறிச்சி	Kārai-k-kuṟicci	—Tri.
கொடிக்குறிச்சி	Koḍi-k-kuṟicci	—Tin.
துவரங்குறிச்சி	Tuvaraṅ-guṟicci	—Tan.
பலாக்குறிச்சி	Palā-k-kuṟicci	—Tri.
பனையக்குறிச்சி	Paṉaya-k-kuṟicci	—Tri.
பீர்க்கங்குறிச்சி	Pīrkkaṅ-guṟicci	—Ram.
புரசக்குறிச்சி	Purasa-k-kuṟicci	—S.A.
புளியங்குறிச்சி	Puḷiyaṅ-guṟicci	—Sa.
நாவற்குறிச்சி	Nāvaṟ-kuṟicci	—Sa.

முசுட்டைக்குறிச்சி	Musuṭṭai-k-kuṟicci	—Ram.
விளாங்குறிச்சி	Viḷāṅ-guṟicci	—Coim.
வாழைக்குறிச்சி	Vāḻai-k-kuṟicci	—Tri.
வேப்பங்குறிச்சி	Vēppaṅ-guṟicci	—Ram.
மாவடுக்குறிச்சி	Māvaḍu-k-kuṟicci	—Tan.
புலிக்குறிச்சி	Puli-k-kuṟcci	—Ram.
மான்குறிச்சி	Māṉ-kuṟicci	—Sa.
மாயமான்குறிச்சி	Māyamāṉ-kuṟicci	—Tin.
வேங்கைக்குறிச்சி	Vēṅgai-k-kuṟicci	—Tri.

(*d*) Physical features.

கீழ்குறிச்சி	Kīḻ-kuṟicci	—Tan.
மேல்குறிச்சி	Mēl-kuṟicci	—Ram.
நடுவக்குறிச்சி	Naḍuva-k-kuṟicci	—Tin.
மூலைக்குறிச்சி	Mūlai-k-kuṟicci	—Mad.
மலையடிக்குறிச்சி	Malaiyaḍi-k-kuṟicci	—Tin.
ஆற்றுக்குறிச்சி	Āṟṟu-k-kuṟicci	—Tri.
சோலைக்குறிச்சி	Cōlai-k-kuṟicci	—Mad.
பாலைக்குறிச்சி	Pālai-k-kuṟicci	—Tri.
முள்ளுக்குறிச்சி	Muḷḷu-k-kuṟicci	—Sa.
காட்டுக்குறிச்சி	Kāṭṭu-k-kuṟicci	—Tan.
கல்குறிச்சி	Kal-kuṟicci	—Sa.
காவற்குறிச்சி	Kāvaṟ-kuṟicci	—Tin.
செங்குறிச்சி	Ceṅ-guṟicci	—Mad.
பொன்குறிச்சி	Poṉ-kuṟicci	—Sa.
செங்களக்குறிச்சி	Ceṅgaḷa-k-kuṟicci	—Tin.
தோட்டக்குறிச்சி	Tōṭṭa-k-kuṟicci	—Tri.
பெரியகுறிச்சி	Periya-kuṟicci	—Sa.
மறுகால்குறிச்சி	Maṟuhāl-kuṟicci	—Tin.
புதுக்குறிச்சி	Pudu-k-kuṟicci	—Ram.

Kurcci, Korcci, Ghursi (Tel.)

Dongoro-kuṟicci	—Viz.	(uriya)
Māli-korcci	,,	(uriya)
Brahmaṇa-ghursi	,,	

Kuṟicci, Kuṟussi (Mala.)

Atti-k-kuṟussi	—S. Mal.
Mān-kuṟussi	,,
Tēn-kuṟussi	,,
Kārā-k-kuṟussi	,,

(10) *Porrai* பொற்றை (Tam.)[16]

தென்பொத்தை	Ten-pottai (Ten-porrai)	—Tin.
செந்நாப்பொற்றை	Cennāp-porrai	—T.A.S.

(11) *Cilambu* சிலம்பு (Tam.)[17]

மரிச்சிலம்பு	Mari-c-cilambu	—Mad.

(12) *Muhai* முகை,[17a] *Mulai* முழை (Tam.)

சிறுமுகை	Ciru-muhai	—Coim.
பெருமுகை	Peru-muhai	—N.A.
பனைமுகை	Panai-muhai	"
சதமுகை	Cada-muhai	—Coim.
அருமுழை	Aru-mulai	—S.A.
பெருமுழை	Peru-mulai	"
சிறுமுழை	Ciru-mulai	"
கோட்டுமுழை	Kōttu-mulai	"

(13) *Kiri* கிரி (Tam).[18]

சிவகிரி	Siva-giri	—Tin.
மானகிரி	Māna-giri	—Mad.
மத்தகிரி	Matta-giri	—Tri.
ராஜகிரி	Rāja-giri	—Tan.
புவனகிரி	Puvana-giri	—S.A.
கரிகிரி	Kari-giri	—N.A.
அங்குசகிரி	Aṅgusa-giri	—Sa.
கோதகிரி	Kōda-giri	—Nil.
முகுந்தகிரி	Muhunda-giri	—Chin.

(14) *Acalam* அசலம் (Tam.)[19]

விருத்தாசலம்	Viruttācalam[20]	—S.A.

(15) *Cailam* சைலம் (Tam.)[21]

சிவசைலம்	Siva-cailam	—Tin.

16. *Pottai* is a variant of *porrai.*
17. *Cilambu* = mountain (Cūṭāmaṇi Nihaṇḍu, v. 10.).
17a. *Muhai* = cave ; குகை (Tamil Lexicon). It is perhaps a variant of mulai முழை.
18. *Kiri* < Skt. giri = hill, mountain. Candragiri (Chit.), Udayagiri (Gan.), Venkatagiri (Nel.) are instances of Telugu place-names having this suffix.
19. *Acalam* < Skt. a-cala = mountain.
20. Viruḍācalam is the Sanskrit equivalent of mudu-kunram, the ancient Tamil name of the place. In the Dēvāram (of the 7th century A.D.) Viruḍācalam is known as mudu-kunram. Badrācalam, Simhācalam, etc., are place-names of the Telugu districts.
21. *Cailam* < Skt. śaila = mountain, hill.

THE DRAVIDIAN LANGUAGES AND PRAKRITS

BY

K. RAMAKRISNAIYA, M.A.

Senior Lecturer in Telugu.

Are the Dravidian Languages of South India, later developments of early Prakrits or of North Indian Vernaculars, or do they form an independent group by themselves? This is a problem raised and discussed by many a modern scholar of Dravidian Linguistics. There are some Telugu grammarians of old who considered that language to be a form of prakrit. Vinnakoṭa Peddana of the 13th century A.D. the author of *Kāvyalaṇkārachūḍāmaṇi,* called the Telugu language a prakrit.[1] But, an earlier grammarian, Ketana, though stating that Sanskrit is the mother of all languages of India or perhaps of the whole world, admits in the same breath that a portion of the Telugu language is there, by itself, *i.e.,* not derived from Sanskrit.[2] Later grammarians, who had greater leanings towards Sanskrit, declared without hesitation that the Telugu language was a 'Vikriti,' a derivative[3] of Sanskrit. But what is remarkable is, that even these had to admit—even though contrary to their first statement,—that there is a portion of this language called '*Desya*' or '*atcha-tenuga*' which cannot be traced to Sanskrit or Prakritic sources. Evidently the question of cognate relationship implied in

1. విశ్రుతులు హేమచంద్రత్రివిక్రమాదు
లొనరఁ జూపిరి ప్రాకృతంబునకుఁ ద్రోవ
నంధ్రభాషయుఁ బ్రాకృతాహ్వయము కాన
వలయుఁ దల్లక్షణంబులు వరుసఁ దెలియ ॥ (కావ్యా. చూ. 9_8.)

2. తల్లి సంస్కృతంబె యెల్లభాషలకును,
దానివలనఁ గొంత గానఁబడియెఁ
గొంత తానగలిగె నంతయు నేకమై
తెనుఁగుబాసనాఁగ వినుతికెక్కె.
(ఆంధ్ర. భా. భూ.)

3. "ఆద్యాఃప్రకృతిః ప్రకృతిశ్చాద్యే, ఏషాతయోర్భవే ద్వికృతిః"—ఆం. శ. చిం.
"ఆంధ్రభాష వికృతి"

the idea of derivation, *i.e*, the prakriti-vikriti bhāva of a language, did not trouble them very much, as perhaps, they merely imitated the method adopted by early Prakrit grammarians. Vinnakota Peddanna has made this quite clear. He was bemoaning the state of things that still prevailed in his time, that Telugu, with all the embellishments borrowed from Sanskrit, was not yet considered by Sanskritists as a language worthy of grammatical analysis.[4] It is because of this, that while attempting to write a grammar of this language he had to put forward a plea that this language may also be called a prakrit in order to make it worthy of grammatical analysis. He accordingly declared himself to be following the foot steps of the prakrit grammarians like Trivikrama and Hemachandra, who have already made a way in connection with the prakrit languages. We know the prakrit grammarians have divided those languages into three parts, tatsama, tadbhava, and 'dēsya,' and Telugu grammarians only added another class, namely, 'grāmya,' perhaps because the language of the popular usage had already changed very much from the literary dialect. Some had to make a further distinction between 'dēsya' and 'atcha denugu' all indigenous words being included under the former, and all except *tatsamas* under the latter. Here we must note the distinction between the 'Desya' of the prakrit grammarians and that of the Telugu grammarians who merely imitated their classification. Most of the vocabulary as well as the grammatical forms of the prakritic languages could be derived from Sanskrit or old Aryan, and a few words borrowed from the indigenous languages of the country which could not be easily understood or, traced to sanskrit sources were called 'Desya' by them. But here some grammarians like Peddana, called all borrowed words Desya,* and all indigenous words 'atcha denugu;' while others did not make any such distinction but included all words other than tatsama and tadbhava, that are in use in the Telugu country, under 'dēsya.' But this is only a classification of the vocabulary of the language. No attempt has been made by any of these grammarians to derive the grammatical forms from those of Sanskrit or prakrit,

4. విలసద్భావర సాద్యలంకృతులచే విఖ్యాతి గీర్వాణభా
షలకబ్బంబుల కెన్ని మంచితనముల్ సంధిల్లె నాచందమై
వళియుం బ్రాసయు నంత కగ్గలములై వర్తిల్లు సత్కావ్యమున్
దెలుఁగంచుం జెవిఁ బెట్టలేమియుడుపం దేఁ గల్గునేమందిలన్,

(కావ్య చూ.)

* శ్రేయములై బహు దేశానేయములై ......

only they have analysed the forms according to the model of sanskrit grammarians, introducing at the same time into their grammars a lot of sanskrit grammatical technique. But some modern scholars of Dravidian linguistics, are attempting to trace even these grammatical forms to the prakritic sources with a view to show that Telugu and other allied languages of South India are later developments from prakrits or the vernaculars of North India thereby denying independent existence to one and all of the languages of the South. It is also presumed that, if by one way or other the Telugu roots and forms are traced to Aryan sources, it is very easy to trace the other South Indian languages also to the same source.

But we can be sure that this question cannot be solved without first making an attempt to arrive at a common factor of the Dravidian element, by instituting an inter-comparison of the forms of these languages which are more closely allied with one another than with any of those of the North, and much less so by attempting to trace a later form of one of these languages to the Aryan Sources. The idea that the Dravidian languages are derived from prakrits, is also based on the presumption that like the Aryan vernaculars of the North they are of recent growth, since there is not sufficient literary or inscriptional evidence in most of the languages pointing to their antiquity. The point is pushed further; the very existence of these languages before the time of the available inscriptions is doubted or even denied, just to make the way clear for the other theory. The antiquity of a language cannot always be guaged from the inscriptions available in it or its literature, all other circumstantial evidence—that which can be got from the literary tradition or linguistic development and comparison—has to be carefully weighed before a definite conclusion is arrived at. There were no inscriptions even in Sanskrit during that period. Are we to say that Sanskrit language did not exist then? "Because most of the inscriptions of the North during the period between the 2nd century B.C. and 4th century A.D. happen to be in prakrit, and no trace of a building or sculpture devoted to the use of Brahmanic religion has been left," says Dr. Bhandarkar, "we cannot conclude that Sanskrit language or the Brahmanic religion did not exist during that period. Of course Brahmanism existed, and it was probably during the period, being developed into the form it assumed in later times."[5]

5. R. G. Bhandarkar's *A Peep into the Early History of India*, page 45.

The extant literature and inscriptions available in some of the languages like Telugu and Kannada are no doubt of a later date but not anyhow later than the Aryan vernaculars of the North. Even though direct evidence regarding the condition of these languages before the age of available literature or inscriptions is not forthcoming, we can neither deny the existence of those languages before that date, nor think of deriving them from a language which held a predominant position at that period in that locality.

The peculiar conditions that prevailed in the Telugu and to some extent in the Kannada country—rather that part of the Deccan covered by the rivers Godavery and Kistna—a few centuries before and after the Christian era—namely the advent of the prakrit-speaking tribe of Andhras into the country, and the establishment of a kingdom which grew into a powerful empire, cannot be ignored in any consideration regarding the late appearance of inscriptions or literature in the indigenous languages of that country. It was the influence of these imperial Andhras that contributed to make prakrit the state language and also the language of the inscriptions in the early centuries of the Christian era displacing the language of the country in which they came to stay. Though the tribe of the Andhras has got mixed up with the indigenous inhabitants of the country in such a way as to impart later their own name to the people and the country, the imperial family seems to have chosen for state purposes the prakrit of the north, the popular as well as the cultural language of the Buddhistic[6] period. While Telugu which is later called Andhra was thus disregarded and crushed under the very rule of the prakrit-speaking Andhras, so as not to be able to raise its head till four or five centuries after, *i.e.*, till the rise of the Cholas or Chalukyas, the neighbouring language of the country further south, namely the Tamil was in a very flourishing condition under the patronage of the native rulers who were comparatively free from the dominating influence of the rulers of the north, as also of their language.

Leaving aside the traditional stories regarding the age and the literary activities of the Tamil Sangams, we may fairly assign the classical period of the early Tamil literature to the first centuries of the pre-christian era. Even though we leave aside the first Tamil grammarian, Agastya of the Ramayana age, as we do in the case of Kanva who is said to be the first grammarian of the Telugu

6. Bandarkar's *Early History of the Deccan.*

language—we may be sure that at least by the beginning of the christian era Tamil language had been analysed and systematised by Tolkappiayar who, while mostly following the model adopted by the authors of the Pratisakhyas and Panini in analysing the Sanskrit language, tried to be faithful to the genius of the Tamil language. As this grammarian has made references to many a traditional authority before him, naturally we should expect the language to have had a long course of development before him, extending over centuries before the era of Christ. Though Tolkappiyanar had to adopt some of the principles and methods used by the Sanskrit grammarians, in analysing the Tamil language, he never considered it to be a language derived from Sanskrit, or prakrit. It is not easy to show that a language like Tamil, whose development can very easily be traced to some centuries of the pre-christian era, is a derivative of the prakrit or a further disintegrated form of North Indian vernaculars which have come into existence only in the 2nd millennium of the christian era. To argue that the Dravidian languages which can be traced at least to the beginning of the christian era are derived from the vernaculars of the North of a far later date, because of certain non-Aryan or Dravidian characteristics developed in the latter, is nothing less than placing the cart before the horse. Those peculiar features of the later vernaculars, are not found in the early prakrits from which they are derived and which are almost coeval with the Tamil language of the Tolkappiar, and while admitting that these vernaculars are directly derived from the old prakrits through their Apabhramsas it is absurd to contend that the languages of the South which are as old as the original prakrits have developed their non-Aryan or Dravidian features through the process of natural disintegration from the stage of the prakrits. Most of the forms of the inscriptional or later-day literary prakrits are directly traced to Sanskrit or Vedic sources, and the cause of corruption which is mostly phonetic, generally attributed to alien influences. Even though this phonetic corruption at the Prakritic stage is explained away as being due to natural disintegration, the non-Aryan features which are found even in the grammatical systems of the later-day vernaculars cannot be represented as the natural developments from the old Prakritic stage, since most of the features of the development of the old Aryan grammatical system, are clearly visible even at the vernacular stage though in a decayed condition. Thus we have to come to the conclusion that the very development of the early prakrits of the Northern India was mainly due to or at least hastened by the contact of the Aryan immigrants with the non-

Aryan inhabitants of the country, of which the Dravidians form no mean part. Whether these people belong to the pre-Aryan migration into the country from the North-west, or have traversed from the Southern country to the North and were in possession of it before the Aryans came there, the Dravidian element must have had its share in the non-Aryan influence that was exerted upon the language and religion of the Aryans.

The evidence from Vedic literature clearly indicates that the Aryans had to fight with the original inhabitants of the land whom they called Dasyus, etc., at every step before they could conquer and settle in the country of Aryavarta, while on their march from the north-west towards the east and south.[7] This evidence coupled with the nature of the changes gradually brought about in the language of the lower strata of the Aryan society who naturally got mixed up with the original inhabitants of the land, while the language of the higher classes of society remained free from such influences—points again to the strength of the non-Aryan or the Dravidian influence both on the people and their language, and speaks strongly against the theory of natural disintegration. Since the higher classes kept themselves comparatively aloof there could not be much of this influence on their languages, and they were careful enough to analyse their language and give a fixity to it even at a very early period. The language of the Vedic period had in course of centuries lost only certain of its superfluous forms and got simplified in form and structure, but did not undergo any corruption or phonetic change. Certain non-Aryan words and thoughts might have crept into it, but the phonetic and the grammatical systems remained almost the same. The rapid change or disintegration that is seen in the language of the masses or the lower strata of society, was due to a large amount of the non-Aryan people who after getting incorporated into the Aryan society, began to exert the influence of their own language and their vocal tendencies on the Aryan tongue which they were obliged to learn. This in the beginning has effected only the phonetic system of the Aryan tongue and the result is seen in the development of early prakrits. But owing to the intimacy of contact which grew as the Aryans moved towards the East and South, the non-Aryan or the Dravidian tendencies began to develop gradually even in the grammatical system of the later day prakrits which are called Apabhramsas from which the vernacular languages of North India were derived.

7. Muir's *Sanskrit Texts*, Vol. II.

It is because these non-Aryan tendencies that effected the grammatical system of the later vernaculars, happen to agree with the general grammatical principles of the Dravidian languages that some scholars were led to believe, that those languages of South India, were in themselves, the result of further disintegration of the vernaculars of the North, and consequently were made to begin their investigations into the history and development of these languages from altogether a wrong end. The age-long cultural and grammatical influence of Sanskrit and Prakrits upon these languages which gave them not only a good number of vocables but also imparted a sort of Aryan colour to them, encouraged them to follow their investigations in this line. It is particularly the Telugu and to some extent the Kannada language that have fallen into the grip of the Aryan tongue to such an extent, as to make one believe that they are the disintegrated forms of the Aryan vernaculars. Tamil seems to have maintained its individuality better than others, in spite of the influence exerted by the Aryan tongue. Therefore the question of the derivation of the Dravidian languages from the old prakrits of the Aryan family cannot be rightly decided by trying to trace some grammatical forms and vocabulary of the Telugu or Kannada language to the Sanskrit or prakritic sources, until and unless all the characteristic Dravidian features preserved by the Tamil language in common with Telugu, Kannada and other languages of the group are also taken into consideration and traced to Aryan sources. When it is generally admitted that the non-Aryan or Dravidian element appears to be on the increase as we come to the Apabhramsas or later vernaculars of the North, and Dravidi is considered as Vibhasha—or further disintegrated form of the later prakrits, there seems to be no point in trying to trace the Dravidian languages to the early prakrits.

As already mentioned above, it is the advent and the sovereignty of the Prakrit speaking Andhra tribes of the North, that, though making the subsequent history of the people of the Telugu country highly illustrious and unparalleled, contributed to the dislocation of the language of the country and turned the tide of its growth into a different direction. Thus though we find many references in early Indian literature to Dravida people of the South and their language, we do not come across any single reference to the Telugu people or their language, while references to Andhras as people inhabiting the present Telugu country are innumerable. It was the Nagas and their king that were referred to as having given welcome to Buddhist propagandists who entered

the Telugu country through the mouths of the river Kistna in the early centuries of the pre-christian era, but nothing of their language is known. Even the reference in the Peutinger Tables is only to the country *Andre Indi* and *Damarice*, perhaps Andhra and Dravida countries, and '*Triglypton or Triglyphon*' of Ptolemy is considered as a Greek translation of the word Trilingam. This latter serves to indicate that the country afterwards known as Telugu and identified with Andhra was even at that time known by a name different from Andhra, and may help to settle the question of the derivation of the word Telugu. The first reference to the language of the Andhras seems to be in the memoirs of Hwen Thsang, the Chinese pilgrim who visited India about the middle of the 7th century A.D. According to him the language of the Andhras seems to have differed from that of Central India during that time, whilst the forms of written characters were for the most part the same. Nothing definite can be made out of this reference. As the Prakrit which was the ruling language of the day during the period of the Andhra Kings, could not have been meant by the Chinese traveller when he referred to the language of the Andhra people of his time (7th century A.D.) it is but natural that it should have been different from the language of the north. It was the time when the indigenous language of the country was trying to raise its head by throwing off the yoke of the prakrit and assert its own individuality which it was able to achieve shortly under the patronage of the Chalukyan Kings. Even the people of the country of Odra, and Kalinga were mentioned by him to have been speaking a language different in forms and sounds from that of 'Mid-India', and obviously as Mr. Suniti Kumar Chaterjee has remarked[8] they must be "speaking Dravidian dialects, even though the king of a ruling house in Kōngōda employed Sanskrit in his inscriptions" just like the Andhra rulers of the Telugu country of earlier centuries made use of Prakrit in their inscriptions, instead of the language of the country.

Another contemporary reference to the South Indian languages which is far more definite than the one already referred to, is the one made by Kumarilabhatta almost a contemporary of the Chinese traveller, to the Dravida language of South India in his Mimamsa work called *Tantravartika*. A wrong reading of a text therein as "Andhra Dravida Bhasha," seems to have misled many an oriental scholar into thinking that Kumarila was referring not only to the Dravida but also to the Andhra language,

8. *His. of Ben. Lang.*, Vol. I, page 78.

that he was making a comprehensive reference to all the prominent South Indian languages by grouping them under the term 'Andhra-Dravida Bhasha.' But neither the text nor the context warrants such a supposition. While trying to illustrate how Sanskrit derivations, are given by Sanskrit scholars to words borrowed from foreign languages by tracing them to some Sanskrit root or other, Kumarila Bhatta after giving instances from some foreign languages, sited the case of some Dravida words also. In this connection he said 'Atha Drāvida Bhāshāyām'. Here the word 'atha' was written or read in some manuscript by mistake as 'Andhra', and the theory of 'Andhra Dravida Bhasha, as a comprehensive term said to have been used by Kumarila to denote all the South Indian languages has been set on foot. But, since all the words given in illustration of his point there, are none other than the words of the Tamil language, some of them not having even corresponding cognate forms in Telugu or any other South Indian language, such a reading seems to be quite out of place and does not at all fit in with the context. But it serves as a clear reference to the Dravida language, and definitely indicates the nature and condition of that language in his time. Some of these words are in current use even to-day in the Tamil language and with some slight phonetic modifications, are used in even other allied languages of South India. That he has chosen those words as illustration of words from 'Mlechcha Bhasha', shows that Kumarila considered Dravida as a foreign language and not as an allied language, or a Prakrit.

Though from the way in which some of the words are quoted, we have to infer that Kumarila's knowledge of that language was not quite intimate, we cannot underrate the importance of his reference to it. He was a great Sanskrit scholar and was acquainted with prakrits and a number of foreign languages from which words have been borrowed by Sanskrit, but he did not think it possible to derive all Indian languages from Sanskrit, or prakrit, nor did he consider Dravida to be a prakrit. He classified Dravida as one among the Mlechcha Bhashas, Non-Aryan languages. His discussion about fixing the meaning of Non-Aryan words found in Sanskrit, is particularly significant in so far as it makes it clear that long before him a large number of foreign words began to flow into Vedic and Sanskrit, and that while accepting for those words the meanings that were prevalent in those languages, the Sanskrit scholars were trying to derive those meanings from Sanskrit sources, by tracing them to some convenient Sanskrit root or other and applying suffixes already available in that language. We know

how Lingābhattīya offers derivation for both the words *pika* and *kāka* from the same root, *kai, gai,* "Sabdē.' The former is a Greek word '*pecus*' borrowed by the Sanskrit language, and the latter is obviously of an onomatopoeic origin. According to Kumarila the word 'pika' was considered in his time as a foreign word—a Mlechchapada, though later scholars tried to derive it from Sanskrit sources. This tendency of attributing Aryan origin to Mlechcha words seems to have grown powerful as the Sanskrit language grew in importance and came to be considered as Deva-bhasha, and for this purpose many new roots to derive the borrowed Desya words must have been coined. Gradually the theory that all the languages of India are derived from it was brought into vogue. And it is only then, i.e., at a far later date that 'Dravida' came to be considered as a form of Prakrit. It must be noted that none of the early Prakrit grammarians like Vararuchi or Hemachendra, made any mention of Dravida or Dravidi as a form of prakrit. Of the early scholars it was Kumarila that made mention of Dravida and he considered it to be a Non-Aryan language. It is only the later grammarians of the 16th and 17th centuries that classified these languages under prakrits. Rāmatarka Vāgīsa the author of Prakrita Kalpataru included Dravidi under Vibhashas or minor prakrits, and said that if it is used in Dramas it may be considered a prakrit. This seems to be only a theoritical sanction accorded as he did not say that it was ever so used. Neither can we be sure as to what he meant by 'Dravidi', whether it is only Tamil language that was meant, or all the South Indian languages grouped under the name 'Dravida'. He is not any how clear on the point and it is really surprising that none of these prakrit grammarians, even of such a later period, should have made mention of Telugu or Kannada or any other South Indian language. Most probably they knew nothing about them, and their mention of Dravidi also, either as a representative of South Indian languages or indicating the Tamil language alone, was perhaps only from hearsay.

Some of the Telugu grammarians followed the same line of thinking. They considered Sanskrit the mother of all Indian languages[9] and particularly of Telugu, and we have seen how one of them belonging to the 13th century, namely Vinnakota Peddana preferred to call it a prakrit for purposes of his own. In the case of prakrits even the grammatical forms could easily be derived from Sanskrit by some kind of phonetic change or other, and the diffi-

9. జననిసమస్తభాషలకు సంస్కృతభాష ధరాతలంబునన్......

culty with which the grammarians were confronted there, was, in connection with certain words which could not be traced to Sanskrit originals, and hence classified as 'Desi' i.e., words borrowed from the languages of the country. Words can easily flow from one language to another, when they come into contact with one another, but it is generally admitted that the grammar and syntax cannot be so easily adopted. While the prakrit grammarians found it easy to trace almost everything in those languages to the Sanskrit sources, excepting a few words, the Telugu grammarians could not do so. The phonetic system, the principles of Sandhi, Samasa, verbal and nominal inflexion have all peculiarities of their own, and a new chapter called *Ācchika parichcheda* has to be introduced to deal with all the special peculiarities found in the language. Though any number of Sanskrit words or compounds could be introduced into the Telugu language on account of special facilities it has created for itself, its grammatical forms were always tabooed, unlike in the case of prakrits, wherein almost all the grammatical forms could be used with or without, some phonetic change or other. Ketana a Telugu grammarian of the 13th century made a list of all the grammatical forms of Sanskrit which could not be introduced into the Telugu language even with any kind of modification.[10] From an accidental coincidence of certain forms here and there (Cf. a participial form like Te. Kāvunan—pkt—Kāūṇa) it is hazardous to jump to the conclusion that the whole grammatical system of the Telugu language is a result of a further natural disintegration of the Prakrit or of the Aryan vernacular, especially when a thorough comparison of all the forms in Telugu with those of the allied neighbouring languages of the South, like Tamil, Malayalam, Kannada has not been made.

The theory of the Prakritic origin of the South Indian languages is also maintained by trying to connect them with the Paisachi

10. వృక్షేణ దక్షాయ పక్షిభిః పుత్రస్య, యను.విభక్తులు దెనుంగునకుఁ జొరవు
అస్తి ప్రయాతి గాయంతి భుంక్తే సంతి, నయతి స్మరతియను క్రియలు సొరవు
కృత్వా హసిత్వా ప్రకాశ్య సంత్యజ్య నాఁదనరు త్వాంతల్యబంతములు సొరవు
గంతుం పురీం రిపుం హంతుం సుతం పాతు మనుతుమున్నంతంబు లరయఁ జొరవు
అపి చ తు హి వైన వానను లనఁగఁ బెక్కు-
లవ్యయంబులు చొర వెందు నాంధ్రకవిత
తెలుఁగుపదంబులతోడను దొరలి నిల్వ...... ఆంధ్ర. భా. భూ.

group of languages. It is Andhra that is particularly traced to the Paisachi Prakrit, because of the traditional account mentioned in Kathasaritsagara, regarding the composition of Brihatkatha by Gunadhya, said to have been written in the Paisachi language, at the court of an Andhra King Salivahana. Thus it is the connection between an Andhra King and a work said to have been written by his court poet in the Pisachi language, that is taken as evidence to show that the Telugu language is derived from the Pisachi Prakrit. It is true that Telugu language as well as the country in which it is spoken, acquired the name of Andhra and later got identified with it, but we are not sure whether the Andhra kings of the early centuries of the Christian era have ever used a language that can be identified either with the Telugu language that we know of, or with the Pisachi language said to have been used by Gunadhya in his Brihatkatha. All that we know definitely is the language used by the Andhra kings in their inscriptions, and if this language of the inscriptions is to be taken as their mother-tongue, which we should naturally do, it looks almost impossible to think of deriving from it any of the Dravidian languages of South India which seem to have already got an independant existence of their own. It cannot be denied that at least Tamil had by that time not only independent existence, but also highly developed literature of its own; Telugu and Kannada also must have had independent existence, though inscriptional evidence is not available until five or six centuries later. By the 9th century there appeared a work on rhetoric in Kannada, with some references to writers of prose and poetry of earlier centuries, and in Telugu a number of inscriptions written in verse, all of which indicate earlier development of these languages also for many a century. It is clear that even the last kings of the Andhra dynasty did not use the Telugu language as we know it to-day or even the early Chalukyan kings whose inscriptions are available to us, used it in their times, and the prakrit used by them is far nearer to the Asokan Prakrit or Pali than even to the modern vernaculars of North India, which are said to have developed some Non-Aryan tendencies at a later period.

Moreover even prakrit grammarians do not seem to have definite ideas regarding the nature and development of the Pisachi language. Of the early grammarians Valmiki mentioned very little about it, and Vararuchi mentioned only a few peculiarities in which it differs from Sauraseni. Anyhow they do not seem to have considered it very much differing from old prakrits. Modern scholars like Sten Konow and Grierson consider Pisachi to have been closely

related to Pali. Hemachendra knew only three kinds of Pisachi but did not say where they were spoken. It is only the later grammarians, i.e., those belonging to the 17th century and after that made Pisachi a group of languages and included in it languages spoken from the North-west corner of India to the Southern end of it. " If we are to accept them in their entirety " says Grierson, " Pisachi prakrit was spoken over nearly the whole of India and also in Tibet." But he is of opinion that the original home of the Pisachas lies in the extreme north west of India, and this also agrees with the only one name Kekaya which is mentioned in common by all the later prakrit grammarians. Markendeya also says that Nāgara or civilised pisachi is only of 3 kinds, Kekaya, Sūrasēna and Pānchāla—but mentions others as local dialects of no importance. But among these he mentions Pandya, Kanchīdēsīya and Dravida as three distinct languages. While Lakshmidhara mentions only Pandya, Rāmatarka Vāgīsa does not make mention of any language that can be called South Indian. Perhaps he wanted to include all of them in the group of 'Asuddha Pisacikas,' which according to him embrace all kinds of prakrit dialects when spoken incorrectly.

It is clear from this that there is neither agreement nor definiteness in the information given by these prakrit grammarians regarding the nature or development of these Pisachi languages, and more so as regards the South Indian languages mentioned by them. One makes distinction between Pandya, Kanchidesiya, and Dravida, while another mentions only Pandya and not even Dravida, and it is particularly to be noted that nobody makes any mention of Andhra, Telugu or Karnataka. We cannot say that these were not in existence or in currency about the 17th century A.D. and we do not know why they did not care to include any of these under the Pisachi dialects mentioned by them. Grierson trying to explain the names mentioned under the 'Asuddha Pisachikas' by Rāmatarka Vāgīsa says; "they are either not Pisachi at all, but are corruptions of local dialects, or else what is more probable, local varieties of Pali, the language of the, to them, heritical Buddhists." In this way, he tried to account for the presence in the lists, of names " such as Boṭa (Tibet), Pandya or Dravida, names that indicate localities in which certainly no Aryan language was the vernacular." By this, Grierson does not give us to understand that the languages spoken in South India are forms of Pali, but only, that in South India or in various other places mentioned by the prakrit grammarians local varieties of Pali,—rather Pali the language of the heritical Buddhist corrupted

on account of contact with local dialects—were in use ; otherwise there would be no point in their including Bota (Tibet) Pandya or Dravida, names that indicate localities in which no Aryan language was the vernacular. Telugu or Andhra was not even mentioned by any of these later grammarians, nor is the traditional account that connects the Pisachi work Brihatkatha of Gunadhya with an Andhra King Salivahana, a sufficient proof to identify Pisachi either with the language of the rulers of the Andhra Dynasty or of the Andhras of any period whatsoever. Simply because the imperial Andhras gave their name to, rather superimposed their name on, the language and the country in which they came and settled at a very early period, we are not justified in trying to derive the language of the country of their settlement, from the language which they might have first brought with them and at any rate they made use of in their inscriptions. The language of these inscriptions is admitted to have been closely connected with Pali or Sanskrit on one side from which it is generally derived, and with the modern vernaculars of the North on the other, which, in spite of the Non-Aryan tendencies these have developed independently, are derived, either directly or through what are called apabhramsas, from it. These Non-Aryan characteristics which are inherent to the Dravidan languages of the South even from the time of those inscriptions, cannot be said to have been developments from those of the later vernaculars, due to further disintegration, as there is undoubted evidence to show that one at least of the South Indian group of Languages, namely Tamil, was contemporaneous with and independent of the language of the Inscriptions.

We shall now proceed to an investigation into some of the phonetic tendencies of the South Indian Languages and examine if they can help us in establishing the prakritic nature of those languages. Owing to long intimate contact between these two groups of languages, certain phonetic features and tendencies no doubt appear common in these languages. There we have to consider carefully which is the giver and which is the borrower. But it is not merely the common features that can help us in deciding the question. The peculiar features if any in the development of phonetic and grammatical systems have to be noted and compared before we come to any conclusion. We shall now consider some of the special features in the development of the Dravidian Phonetic System.

1. The change of final 'a' into 'ai' in Tam. and into 'e' in Kan. is not found in any of the prakrits and appears in those languages

even from the early centuries of the Christian era. This is not to be seen in any later vernaculars of Northern India of which these are said to be still later and more disintegrated forms. Cf. Te. tala, Tam. talai, K. tale ; Te. mala ; Tam. malai, k. male ; Tam. avai, K. avu, Te. avi, M. ava. Cf. also Skt. ambā ; T. ampai, K. ambe, Te. amba.

2. The initial nasalised æ in some of the primitive Dravidian words developed into yā, ā, nā, nē or ē in later forms of the derived languages.

Note the forms of the 1st personal pronoun in these languages: yān, nān, ān, ēnu, nēnu, etc. These are directly derived by Sanskritists from Skt. asmat or its [11]developments in prakrit as—ahaam, amhe, maha, etc. The existence in Tamil and Malayalam of the forms with an initial 'y' or ñ and in Telugu with an initial 'e' points to a primitive Dravidian form in æ and not to the Sanskrit or prakrit forms with an initial a.

3. The vocalic ṛ of Sanskrit underwent various changes in the prakritic languages—a, i, u, ru, etc. But we find that some were also retained in a few forms. Sukṛdu, Sukṛdam=Skt. Sukṛtaṃ. tṛnu=Skt. tṛṇam (Hemachendra) gṛhṇitanam=gṛhītva, etc. This sound is not at all found in any of the pure Dravidian words. The loss or the various kinds of change undergone by these sounds in prakrit languages is perhaps due to the influence of the speech habits of foreign peoples like Dravidians who were not originally acquainted with such sounds.

4. Short e, o. These sounds are not found in Sanskrit. Prakrits are said to possess these sounds. But here we must note that these are later developments and the results of particular combinations. cf. Skt. taila—Pkt.—tella ; Skt.—prēkshate >Pkt. pechchā ; Skt. mlēchcha>Pkt. mechcha ; Skt. Sāgara iti > Pkt. Sāgaretti ; Skt. kaustubha = Pkt. Kotthuā ; Skt. prapautra>Pkt.—pavotta, etc. In Dravidian languages they are inherent and natural.

5. ai and au. These diphthongal sounds are not natural to the Dravidian languages. They mostly appear in borrowed words. In certain words where they occur they are made of two different syllables made of a and i or u, y or v invariably coming between them to prevent the hiatus. These occur even in prakrits as deve-

11. *His. of Telugu Language*, Vol. II, Page 1148 by Dr. C. Narayana Rao.

lopments from Skt. cf. Kai a va=Skt. Kaitava; Sau a riya=Skt. Saudarya. Kaugili<Kavugili (from root Kavi—Kavu); Chaulu <Chavulu (from Chavi=taste); Chausīti<Chavusīti (from Skt. Chaturasīti).

6. Prakrits have inherited aspirates from their parent Aryan language. But excepting in certain tatsama words i.e., words borrowed from Sanskrit, in Telugu and Kannada, Dravidian languages have no aspirate sounds. Even in borrowed words Tamil language does not keep the aspirates, but changes them according to its own system of sounds.

Tolkappiar does not include them in his list of sounds of the Tamil language, and even Telugu grammarians exclude them in what is called Atsa Telugu or Desya. Tolkappiar does not make mention of even the sonant sounds of the five vargas, g, j, ḍ, d, b, and the Tamil alphabhet has no symbol for any of these sounds.

7. The Cerebral sounds in Dravidian languages:—These are generally considered as belonging to the Dravidian group of languages, and to have been borrowed by or developed in Sanskrit owing to the influence of the Dravidian people, since they are not found in any other languages of Indo-European family. These were considered to have arisen in Sanskrit from a combination of l with a dental sound,—e.g., Idg. palto s=Skt. paṭas, O. slav. platino, Russ—polotno. Idg. Kulth; Skt. Kuṭhāra=axe. Lat. culter. Idg.—Olnis; Skt; āṇi s=the leg immediately above the knee, linchpin cf. Gk.—olene; Lat.—ulna, goth—aleina, etc.; Idg.—palnis Skt. pāṇi s=hand, cf. Lat.—pālma, Ags.—folm, etc. Some attributed this kind of change to the Prakritic influence. In certain cases r+dental also gave rise to a lingual as bhaṭa (from bhṛtas), naṭa (from nartaka<nṛth) etc. The prakritic influence is particularly seen in cases where the older Vedic form contained dental, the later Sanskrit form developed a lingual e.g. Ved. catāmi>Skt. caṭāmi; Ved. bhanāmi>Skt. bhaṇāmi, Vedic, atāmi>Skt. aṭāmi, etc.

The opinion of Prof. Beames that originally there was no distinction between the dentals and cerebrals and that they were due to a weaker or a stronger pronunciation of the same class of sounds, the former having been adopted by Vedic language and the latter by the Sanskrit, does not seem to be reasonable, since in some cases cerebrals seem to be actually in use in Vedic forms and developments from certain combinations as with r and s in the Sanskrit language itself. Even Prakrit grammarians have given instances where a dental with or without r changed into a

cerebral,[12] e.g., pratisara > paḍisaro; Vētasa>Vēḍiso; patākā >paḍāa etc. Thus it is admitted that beside the internal development of cerebral sounds in old Indo-Aryan, which is called the "resultant cerebralisation" attributed mainly to the influence of l or r, there are cases also of spontaneous cerebralisation in Indo-Aryan from early times as Skt. ḍī = to fly, ud—ḍi = uḍḍī; āḍī, āṭi=a water bird from aṭati<atati. The fact that the number of such forms is in the increase in the middle Indo-Aryan period shows the Non-Aryan influence at work.[13] Even if this influence is attributed to the Munda languages and not to the Dravidian, as some scholars seem to think, there is yet another peculiarity for which Munda cannot offer sufficient explanation; and that is the change of Skt. ḍ ḍh into the so-called cerebral ṟ ṟh in Modern Indian vernaculars.

It is a well known peculiarity in the Dravidian that the cerebral ṟ, or the hard rough r as it is called, in Tamil and other languages when doubled or pronounced with some emphasis, gives rise to ṭ or ṭṭ e.g. ciṟ > ciṟṟu > ciṭṭru > chiṭṭi; also chiṭi = small. Māṟu > to change or exchange (n) māṭa=a word, etc. The reverse seems to be the process in Bengali and other north Indian languages where ḍ is pronounced as cerebral r. Even in Dravidian ṟ sometimes gave rise to ḍ cf. oru —onṟu > Tel.—onḍu, mūṟu—mūnḍu. This modification might possibly have come in during the first Middle Indo-Aryan period, if not earlier.[14] In Bengali, Bihari, Hindostani Punjabi, Sindhi the ṟ pronunciation is indicated in orthography; in Gujarati and Marati, the script does not recognise the ṟ modification of Bengali—Kaṟa=ring, bracelet, (Kaṭa); Kuṟiya=hut (Kuṭi); Khaṟi=chalk (Khaṭika); ghoṟa (ghoṭaka) mauṟa (mukuṭa); nīṟa (niḍ), nāṟi (nādikā) etc. The pronunciation of ṭ or ḍ as the hard rough ṟ which is not an Aryan sound, could not have come into practice in an Aryan vernacular, unless through a substratum of Non-Aryan influence.

One important point has to be noted here, namely that what are considered as Non-Aryan features in prakrits or later vernaculars are not perhaps so much due to the members of the Aryan Society trying to take themselves to the

12. "ప్రతిసరవేతసపతాకాసుడః"—(ప్రా ప్ర. II—8) ప్రతిపత్ =పడివల,వ్యజన > విఅణో
13. *History of Bengali Language*, Vol. I. Page 487.
14. *His. of Bengali Lang.* Vol. I. p. 249.

Non-Aryan languages of the country, as the Non-Aryans, who have been admitted into the Aryan Society, trying to learn and speak the language of the Aryans. In doing so, these might have substituted sounds familiar to them in place of certain Aryan sounds, assimilate consonants, or split them according to their vocal tendencies or facilities, introduce new ways and methods of expression, which might have gradually brought corruption in the language of the lower strata of Society. Though the cerebrals in Vedic and Sanskrit may be due to the development of the dental sounds in combination with r or l, those in middle and later periods cannot but have been the result of some Non-Aryan Influence either Dravidian or Munda.

While dealing with the question of the Dravidian influence on the Indo Aryan, Prof. Jules Bloch is inclined to doubt the value of the isolated position of the Brahui in the North Western corner, to show that the Dravidians were the people who were pushed forward by the incoming Aryans.* Though these people might have developed migratory habits, certainly there is nothing to show that it is impossible that these people for long centuries might have inhabited the place where we find them now. It is suggested that they might belong to a later migration along the west coast from Canara. For the peculiarity which they have developed in their language viz., the substitution of initial b for v, we need not go as far as the Kanara, since the tendency is found even in the Bengali language. One migration of the Dravidians might have taken place from the north through the coastal regions of the lower Indus and Guzerat, but there is no sufficient reason to exclude the plains of the Punjab and the valley of the Ganges from the territory occupied by the Dravidian speaking people before the Aryans invaded the country. For we have evidence from Rigveda that those Non Aryan tribes—whether they are called Dasyus, Asuras or by any other name, are said to have been pushed forward equally on all these regions and the region of the Ganges valley forms no exception to it. We cannot be sure that it was only the Munda people that were pushed back and the Dravidians were not also among them specially when we have got many references to Nagas in the north who are identified with Dravidians.

8. The special features and the development of liquid sounds in Dravidian languages. Besides y, v, r, l, which are found in the Aryan languages, the Dravidian group have two more sounds peculiar to itself—the vallinum ṟ and ḻ. The fact that these two

* Pre-Aryan and Pre-Dravidian in India—Bagchi.

sounds appear in certain Dravidian words which are said to correspond to or have been derived from some Sanskrit or prakritic words, is not at all a proof that these languages belong to the same group or have developed from Sanskrit or prakrits, because the vallinum Dravidian ṟ is not found in any of the prakrits. An attempt has been made[15] to trace certain Telugu words containing this ṟ to Sanskrit sources. Even if this derivation happens to be correct, it is not at all sufficient to establish the Aryan origin of the Dravidian group of languages since this sound common to all the languages of the group is considered as a peculiar one even in the earliest times to which these languages can be traced. It is supposed that since these languages do not originally possess the sibilants ś and ṣ, borrowed words containing these sounds have developed this ṟ in them. Thus Krishna is said to have given rise to kaṟa and kaṟṟi in Telugu, kāṣhṭha—to Tel, Kaṟṟa, Skt. root—'ghush' to 'guṟṟu'; 'priṣhṭha' to 'piṟṟa,' prashtha to 'paṟṟu,' root-kṛit to 'goṟugu', "ghṛi" to 'kaṟugu' 'jṛū' to 'chiṟugu,' vṛiḍh to peṟugu; arvat—ved=to flow>to Tel. 'ēṟu,' etc. Some of these words do not appear in other languages of the group, while others do not contain the vallinum 'ṟ', and their derivation from Sanskrit words is to be considered only as far-fetched. 'Krishna' is in Tamil appears as 'Kiruṭṭina', or Kaṇṇa, the latter is perhaps through prakrit. But the word 'kaṟu'=to grow black is not a word of frequent usage in Tamil. Other words meaning black contain r and not ṟ as (Tam. Kan. M. Tu.) kari=charcoal. Tam. kāri =blackness, that which is black; crow, vāsudeva, etc.; Tam. karuku, (M) karu=to become scorched by fire. Tam. karun kadal vaṇṇan =Vishnu whose complexion is as dark as the sea; karum pāmpu= dark snake, karu mai, darkness, etc. But there is another root in Tam. kaṟu, K. kaṟe—kare=to grow black, darken. Tam. karai =K. Tu. Te. karagu—to be dissolved, to melt does not contain the vallinum ṟ in any of these languages. For kaṟṟa—Tamil has got kaṟal=firewood and this is not found in Kannada.

Piṟṟa—Tam.—puṟa, K. piṟe, M. puṟa=The hind part, a buttock. But this is generally connected with pin, pim, piṟ. K pintu—pinte =that which is back, behind; peṟṟa—peḍa=hind part, backside, outer place, Tam. piṟa=outer, foreign, other. cf. Tel. peṟa=other. T. M. piṟan=another; Te. piṟudu=behind. Peradu=The backyard of a house—(traced to Skt. paryanta), K. peṟagu, the back side, afterwards, T. M. piṟagu. Thus the original root seems to be piṟ,—pin and common to all the languages of the group.

15. *His. of Telugu Language*, Vol. I.

Paṟṟu is traced to 'prastha', perhaps because of a few Aryan words denoting place names—as 'Indra prastha' etc. But we have no evidence to show that words with 'prastha' were so common in South India as to give rise to such a large number of place names ending with paṟṟu, as we find in this country. cf. paṭṭu, unikipaṭṭu.

Goṟugu. This is derived from Skt. Kṛit or from 'Kṣhur'. But the Kanarese root 'Kere' = to shave, does not contain the vallinum ṟ.

Chiṟugu is traced to the root 'gṛū'. The Tamil root is 'Kiḻi;' —Mal. Kiḷi = to be torn, rent in shreds, T. to tear, split, etc. ḻ may change into ṟ in certain cases. As the Telugu form with ch seems to be due to palatalization it need not be traced to Skt. 'jrū'. *Peṟugu*<'vṛidh,' Tel. peṟugu = to become large, to grow, cf. pēr-āsa; pedda. K. piri, Tam. peru, M. peri, peru, T. M. perugu = to be multiplied, grow large. All these contain no vallinum ṟ; only Tel. has a form with ṟ meaning to endeavour, to become enthusiastic. Many words in the languages have developed from the root 'pēṟ' which need not be traced to Skt. sources—K. per, percu, Te. peccu>heccu = to become more extensive, (n) increase, growth, largeness; pempu, pergada—preggada, etc.

Te. 'ēṟu, Tam. M. āṟu = river, is traced with vedic 'arvat,' and Tam. K. M. ēṟu; Tel. ekku with Skt. 'āruh'. Sanskrit is a very rich language with an all comprehensive Dhātupāṭha, to which any word can easily be traced. And Kumarilabhatta has already given us examples how foreign or Non-Aryan words were being derived from or traced to Sanskrit sources. Even though there may be a few words in which the Dravidian speakers, not being able to pronounce the compound letters or the sibilants of Sanskrit, might have substituted in their places the ṟ a sound familiar to them, it cannot be said that all those innumerable words with ṟ common to the Dravidian languages are derived from Sanskrit.

As regards another peculiarly Dravidian sound ḻ, Kesiraja the author of Kannada Sabdamanidarpana, makes mention of a few instances where this ḻ sound is substituted in place of Sanskrit 'ḍ, t, r, and ḷ' in what are called 'tadbhava' forms.[16] e.g. Skt. ghaṭikā

16. కృతిమార్గదొళుంటు కారత కారర కార ళేఫదెడెగంబహుళ
స్థితియిం ఱళకమపభ్రంశం, ళ తెయొళ్ సుకవీంద్రరిందెఱబడా దేశం ॥
శ. మ. దర్ప.—21 సూ.

—Kan. 'gaḻige' Skt. ghōṭika—K. gōḻige; Skt. lāṭam—K. lāḻam; Skt. kukkuṭa—k. Kōḻi ; mathikā—maḻige ; pratihasta>paḻihattam; pratīhārin>paḻihāri ; krūra>kūḻa ; tāḷ (kshala) k. tāḻa ; argaḷam >aguḻi; kalamam>kaḻave. From this it is clear that in some tadbhava forms the Kanarese speaking people have for one reason or other used ḻ sound in place of those in Sanskrit. For the reason we need not go very far. We know that this ḻ though lost in later Telugu and Kannada, is preserved in Tamil even to this day; and because of the peculiar nature of its pronunciation, it has undergone various modifications in these languages and various sounds especially ṭ, ḍ, ḷ, l, r, ṟ came to be substituted in its place in Telugu and Kanarese. Hence we find that most words with ḻ in Tamil have corresponding forms with ḍ in Telugu and ḷ in Kanarese. After this tendency has taken root in these languages, by a reverse process ḻ might be substituted in a few Sanskrit words containing ṭ, ḍ, ḷ, r etc., because of the familiarity of these people with ḻ. As this sound appears in Tamil as one peculiar to it from early times even to this day and in Kanarese and Telugu till about the 10th century A.D. it does not stand to reason to argue that it has arisen in these languages as a substitute for some of the sounds in Sanskrit, and consequently these languages themselves are derived from Sanskrit. Even Kesiraja calls the letters ṟ and ḻ along with 'ḷa' (kuḷa) dēsiya letters, letters (though they may be considered, so far as the place of production is concerned, as equivalents of Skt. r, ḍ and l) peculiar to the Kannada language.[17] Again to show that this is not a Dravidian sound, it is urged that this appears in the very names of certain later-day vernaculars of the North India as Marwaḻi, ōḻiya, pahāḻi, etc. and also used in some languages as Rajasthani Gujarati and Hindi. It is admitted on all hands that neither Sanskrit nor any of the prakrits contains this sound, and no prakrit grammarian made any mention of this sound as having developed even in the Apabhramsa stage. Simply because it appears in later vernaculars of about 12th century A.D. which have admitted-

17. అతిపీడనదిం రేఫా, ఱతమాద ఱకారముం సమంతు డకారా
ఱతమాద ఱలను మంగీ, కృతపదలత్వ క్కెసనేమసల్లద కుళనుం ॥
ఇవు వర్ణా వృత్తిగె స, ల్పువు సందుం ప్రాసదెడెగె సల్లవు యమక
వ్యవహృతిగాగవు దేశీ, యవెనిపువాఱ్ఱాస్వమెనిసిదే వో సహితం ॥
శ. మ. ద. 18-19

ly developed a good number of Non-Aryan tendencies, it is unreasonable to consider these sounds ṟ and ḻ which can easily be traced to the early centuries of the pre-christian era, to be of Aryan origin, and try to trace the Dravidian languages also along with them to the Aryan source. The existence of this non-Aryan Dravidian sound in later North Indian vernaculars is itself a sufficient proof that the Dravidians were once occupying the Northern parts of India.

Y and v do not come at the beginning of the Dravidian words unless the former is followed by long ā, and if the latter is followed by u, ū, o, ō. This kind of restriction is quite foreign to Sanskrit or prakrits. Initial 'y' becomes j in prakrits but not so in the Dravidian languages. Dravidian languages had originally no sibilants as the Tamil alphabet indicates. These sounds in Sanskrit words were pronounced by these people as palatals or spirants, or changed into sounds familiar to them. This principle is maintained in Tamil though for various reasons other languages adopted Sanskrit sounds to some extent. The various changes which these sounds have undergone in prakrits must have been due to the influence of the Dravidian speakers who were not originally accustomed to the use of these sounds. The change of l to n is specially characteristic of the Dravidian and not of the Aryan languages. Cf. Te. tola—tona; tolaku—tonaku, etc.

Thus a study of the Dravidian phonetics clearly indicates that the Dravidian system of sounds is not one derived from that of Sanskrit or prakrit; and the various peculiarities and developments in the sound system of the languages of this group, force us to conclude that these languages form an independent group from very early times and must have influenced the development of prakrits, though they themselves have been to a great extent influenced by them.

తెనుఁగునఁ దోడిభాషల పొత్తు.

శ్రీపాద లక్ష్మీపతి శాస్త్రి.

"మునుమార్గ కవిత లోకం
బున వెలయఁగ దేసికవితఁ బుట్టించి తెనుం
గున నిలిపి రంధ్రవిషయం
బునఁ జనఁ జాళుక్యరాజు మొదలగుపలువుర్" నన్నిచోడుఁడు.

మొదట సంస్కృత కవిత్వము లోకమున వెలసియుండఁగా దేసి కవిత్వముఁ బుట్టించి యాంధ్రదేశమునఁ దెనుఁగునఁ గవిత్వము చాళుక్యరాజు మొదలగువారు నిలిపిరి. వారికాలముననే కదా భారత రచనారంభమయి నది. వారు కర్ణాటకాంధ్రదేశములు పాలించిరి. అప్పటికే దేశమున సంస్కృత ప్రాకృతములకుఁగల ప్రాభవముచేత రాజవర్గమువారును కవి పండితవర్గము వారును వారిసహవాసము గలవారును సంస్కృత ప్రాకృత తదపభ్రంశముల నాయాదేశ భాషలతోఁగలిపి వాడుచుండుట సంభవించి యుండెను. సంస్కృత ప్రాకృత పదములను, తదపభ్రంశ పదములను దేశ భాషలతోఁ గలిపి కవిత్వము రచించు మిశ్ర ఫక్కియొక్కటి యేర్పడినది.

చాళుక్యులు కర్ణాటకదేశమును త్రిలింగదేశమునుగూడ సమముగాఁ బాలించుచుండువారగుటచేత వారిసభలోఁ గన్నడ కవులును దెనుఁగుఁ గవులును గలసి మెలసి యుండిరి. వా రాయాభాషలలో సంస్కృత ప్రాకృత తద్భవదేశీయ పదజాలముతో నాయాదేశభాషల వాడుకలో నున్న ప్రత్యయకారకాది విశేషములతో రచించు మిశ్రకవితాఫక్కి చాళు క్యుల కాలముననే స్థిరపడినట్లు కర్ణాట కాంధ్ర శాసనముల భాషాపద్ధతిని బట్టి నిర్ణయింపవచ్చును. ఆ ఫక్కియే కర్ణాటక భారతమునను, ఆంధ్ర భారతమునను అలంకారాలంకృతమయి ప్రబంధ రూపమును దాల్చినది. ఆ రాజులు కర్ణాటకాంధ్ర ద్రావిడ దేశములను బాలించుచు నాయాదేశ భాషల నాదరించుచుఁ బరంపరగావచ్చు సంస్కృత ప్రాకృతములఁ బఠించు

చుఁ బఠింపఁజేయుచు నుండువారగుటచే నాకాలపుఁబండితకుటుంబముల వారు సంస్కృత ప్రాకృత ద్రావిడకర్ణాటకాంధ్ర భాషలలోఁ బ్రావీణ్యము సంపాదించి రాజసభలలో గౌరవమంది రాజసమ్మతమగు కవిత్వమున గ్రంథములు రచించుచుండెడివారు.

ఆ కాలమునుండియు సంస్కృత ప్రాకృతములకుఁ దద్భవములకును దేసి పదములతోఁ బొత్తు కుదిరినది. కన్నడ దేసికిని, తెలుఁగు దేసికిని, తమిళ (అఱవ) దేసికినికూడ నొండొంటితో సరసమగుపొత్తు కలసినది.

సంస్కృత ప్రాకృత పదములు తత్తదేశోచ్చారణానుకూలమగు మార్పుచెందినపుడు స్వల్పభేదముతోఁ దద్భవపదజాలమేర్పడియుండును.

కొన్నిపదములు వేఱువేఱుభాషలలో సమానరూపముతో నవతరించి యుండును. అట్టి యవతరణమున, నాయాదేసితో నెనయికచెంది దేశ్యమేదో తద్భవమేదో తెలిసికొన దుర్లభమగు స్థితిని బొందినవి. ఒకదేసి మఱొకదేసిలో వాడఁబడుటయు నలవడినది. కన్నడమునఁబంప భారతము కంటెను దెనుఁగున నన్నయ్యభారతముకంటెను బూర్వమే మిశ్రపద్ధతిని గవిత్వము స్థిరపడి యున్నను ఆ గ్రంథములే క్రమముగాఁ గన్నడమునను దెనుఁగునను ఆది గ్రంథములుగా గ్రహింపఁబడినవి. దానికిఁ గారణము తత్పూర్వ గ్రంథములు లభింపకుండుటయే. తెనుఁగున లభించినదానికంటెఁ గన్నడమున లభించినది నూఱేండ్లకుఁ బూర్వపుది. అది తెనుఁగు కవులు పఠించినట్లు కొన్నిదృష్టాంతములు తెలుపుచున్నవి. అంతేకాక అప్పటి కవులును బండితులును సంస్కృత ప్రాకృత స్వదేశభాషలేకాక యన్యదేశ భాషలును నేర్చియుండెడివారు. అష్టభాషాకవితాధురంధురత మహాకవులకు లక్షణము.

కన్నడమున నాదికవులనఁబడిన పంపకవియును, ప్రసిద్ధకవులగు రన్న పొన్న యనువారును వేఁగీదేశపువారు. వారు తెలుఁగువారు. నన్నయ్యకు భారత రచనలో సాహాయ్యము గావించినవాఁడని చెప్పఁబడినవాఁడును రాజరాజనరేంద్రునివలన నగ్రహారము వడసిన వాఁడును నగు నారాయణ భట్టు కన్నడదేశపువాఁడు. ఆతఁడు సంస్కృతాంధ్ర కర్ణాటకాది భాషలలో దిట్ట యని శాసనశ్లోకములు చాటుచున్నవి.

"యస్సంస్కృత కర్ణాట ప్రాకృత పైశాచి కాంధ్రభాషాసు
కవిరాజశేఖర ఇతి ప్రథితస్సుకవిత్వవిభవేన
కవీ న్మనీషా లవదుర్విదగ్ధాన్ మనోహరాభి ర్నిజసూక్తిభి ర్యః
కుర్వ న్నగర్వాన్ పటుభి ర్బిభర్తి కవీభ వజ్రాంకుశ నామ సార్థమ్.

కవు లనేకు లష్ట భాషాపాండిత్య మలవఱచికొన్నవారే. అట్టి సంస్కారములతో రచించినవారిగ్రంథములు పరిశోధింపఁగా బహుభాషా పరిణత శ్రుతిహిత పరిపాకము స్పష్టముగాఁగనఁబడుచున్నది.

ఆ సంప్రదాయ జ్ఞానమును, తాదృశ పాండిత్యమును గొన్ని శతాబ్దులకుఁ బూర్వమే నామమాత్రావశిష్టము లయిపోయినవి. మధ్య కాలమున వ్రాసిన వ్రాఁతప్రతులు పఠనార్హములుగావు. తప్పుల తడికలు. ప్రకృతము ప్రకటితమయిన గ్రంథములు పరిష్కరించినవారు, మహా పండితులును బహుభాషా పరిజ్ఞానముఁ గలవారును గొంద ఱుండవచ్చునుగాని, సాధారణముగా సంస్కృతాంధ్రములు కొంతవఱ కెఱింగినవారే యగుటచేత విశేషపద మేదయినఁ గనఁబడినచో నంతకుము న్నలవడిన పదములలో నొకపదముగా సవరింపఁదొడఁగిరి. ఇంతకు వారి దృష్టి వేఱు. అది భాషల పరస్పర సంబంధమార్గమునకుఁ బోలేదు. అట్లు సవరణగావించినను గొన్ని పదములు నిలిచియున్నవి. ఆ గ్రంథములే మనకుఁ బ్రమాణములు గావలసినస్థితి పట్టినది. అయినను వానిలోని విషయ మును బదజాలమును బరిశోధించినయెడలఁ దెనుఁగునఁ దోడిభాషలకుఁగల పొత్తుకొంత గనఁబడును. దిఙ్మాత్రముగాఁగొన్ని యుదాహరణములు చూతము.

బాడుదల; పందల.—

తిక్కన్న భారతమునఁ గర్ణపర్వములో (౨–౫)

"తే. బాడుదల నొండెఁబట్టుము పాండుతనయ
ముఖ్యు వీరు వా రననేల మునుమువట్టి
వైరివర్గంబునెల్లను బారిసమరి
సైన్యయుతముగ నద్భుత జయము గొనుము"

దుర్యోధనుఁడు కర్ణుని యుద్ధమునకుఁబోవఁ బ్రోత్సాహపఱచుచు (కర్ణా! ద్రోణుఁడును భీష్మ్మఁడును అర్జునుని భీముని సంహరించెద రని నమ్మియుంటిని. అట్లుజరుగ లేదు నీవాపనిని నిర్వహింపు.) ధర్మరాజును బాడుదలతోఁ బట్టినను బట్టుము. వీరు వారు అన నేల? సైన్యసహితముగ శత్రువుల నందఱను జంపి జయము గొనుము అనెను. ఇందు వీరువారు అననేల నందఱను జంపుము ధర్మరాజును బ్రాణములతోఁ బట్టుకొను మని సందర్భమునుబట్టి తోఁచుచున్నది.

దీనికి మూలమగు సంస్కృత భాగము సందర్భ సహితముగా చూతము.

"మనోగతం మమ హ్యాసీద్భీష్మ ద్రోణౌమహారథౌ
అర్జునం భీమసేనంచ నిహంతారా వితి ధ్రువమ్
తాభ్యాం య న్న కృతం వీర కర్మ కర్ణ మహాహవే
తత్కర్మ కురు రాధేయ వజ్రపాణి రివాపరః
గృహాణ ధర్మరాజం వా జహి వా త్వం ధనంజయమ్
భీమసేనంచ కౌంతేయ మాద్రీపుత్రౌ యమావపి
జయస్తు తేస్తు భద్రం తే ప్రయాహి త్వం నరర్షభ
పాండవేయాని సర్వాణి కురుసైన్యాని భస్మసాత్. అ.30-2

పై భాగములోని "ధర్మరాజంగృహాణవా" అనుదానిని "బాడుదల నొండెఁబట్టుము పాండుతనయ ముఖ్యు" అని తెనిఁగించెను. యుద్ధమున గ్రహించుటయనఁ బ్రాణములతో నుండఁగాఁబట్టుటగదాయని యెంచి యా యర్థమును స్ఫురింపఁజేయు 'బాడుదల' పద ముపయోగించినాఁడు. బాడు = ప్రాణములతో (నున్న), తల=శిరసు అని అర్థము దీని వివరణము ముందు తెలుపఁబడును.

సంస్కృతమునందు "జీవగ్రాహం గృహీతః" అనుభావ మిం దిమిడి యున్నది.

మఱియు కర్ణపర్వమున (౧-౧౩౫) నీపదమున్నది.

"క. వెనుకొని రాధేయుఁడు నిజ
ధను వాతని కంధరమునఁ దగిలిచి నలిఁ బ
ట్టిన నింద్రచాప పరిగత
ఘనాకృతిని బోలిచె నతఁడు గౌరవనాథా".

వ. ఇట్లు పాండుతనయు బాడుదలఁబట్టి మందస్మితసుందరాననుఁడై......
అని విడిచె నకులు."

దీనిమూలము—

"త మభిద్రుత్యరాధేయః ప్రహసన్ వై పునఃపునః
సజ్య మస్య ధనుః కంఠే వ్యవాసృజత భారత
తత స్స శుశుభే రాజ౯ కంఠాసక్తమహాధనుః
పరివేష మను ప్రాప్తో యథా స్యా ద్వ్యోమ్ని చంద్రమాః
యథైవ చాసితో మేఘః శక్రచాపేన శోభితః
ఏవముక్త్వా మహారాజ వ్యసర్జయత తం తదా"...............

ఇందు బాడుదలఁబట్టి యనుదానికి మూలము లేకున్నను పర్యవసాన మదియే అగునుగాన దిక్కన్న యట్టి సందర్భమున నుపయోగింపఁదగిన పదము నుపయోగించెను.

తిక్కన ప్రయోగమును జూచియే తక్కినవారు దీనిని బ్రయోగించియుందురు.

I. లక్ష్మీనృసింహ పురాణమున (౨—౧౧౭)

"వ. అమ్మహావీరుండు.

సీ. పేర్చుచుఁ బర తెంచు భిదురంబు నని మొనఁ
బెడచేతఁ బెడమోము వడగనడఁచి
భీతిఁ బాఱెడుపురుహూతు వెన్కొని బాదు
దలఁబట్టి దర్పంబు తలకు మీఱ
నమరావతీపురం బంతయుఁ జూఱాడి........"

II. కవి కర్ణరసాయనమునఁ (౨–౧౧)

క. బాడుదలఁ బట్టి కొలమునఁ
గూడని చెడు గంచుఁ బెట్టుకొనఁ జూచియుఁ జే
యాడక విడిచిన నూడనిఁ
బాడెం గోణుపుఁడు దైత్యపతి వెనువెనుకన్"

పయి యుదాహరణములోను బ్రాణములతోఁ బట్టుకొనుట యనియే యర్థము. ఇది సుప్రసిద్ధముగాఁ బరంపరగా వచ్చుచునే యున్నది. ఇట్లుండఁగా శబ్దరత్నాకరకారుఁడు తన నిఘంటువున నిట్లు గ్రహించెను.

"బాడుదల దే. వి. (బాడు + తలఁగించుట) అవమానించుట... లక్ష్మీ-,......కవిక ౨. భార. కర్ణ ౨" ఉదాహరణోపయుక్తమగు పద్య భాగముల నిచ్చెను. అతఁడిచ్చిన యుదాహరణములో నెందును అవమానించుట అను నర్థముసరిపడదు. సరిబెట్టుకొనఁదలఁచిన వారికిఁ బురాణార్థమగునుగాని భాషాసంప్రదాయ సిద్ధార్థము గాఁజాలదు. పోనిండు 'బాడు' అనునది అవమానార్థమును సూచించుచున్నదేమో చూత మని యాతఁడిచ్చిన "బాడు" శబ్దము చూడఁగా. బాడు. దే. వి. ముసుఁగు, ప్రావరణము అనిక లదు. దీనికిఁ బ్రమాణముగాని యుదాహరణముగాని లేదు. అక్కడనే "బాడుగోలు" పదమిచ్చి, మానహీనుఁడు అని అర్థముతో "బెండెము బాడుగోలునకు" అనుహంసవింశతి పద్యభాగ మిచ్చెను. అదియర్థ నిర్ణాయకముగాదు.

ఇంక బ్రౌను నిఘంటువునఁ బ్రాచీనతరమైనప్రతిలో "బాడుదల అనఁగా తలజూపుచక్కెర అనుట" అని కలదు. ఒరంగలు గ్లోసరీలోనిదని సూపింపఁబడినది.

ఇటీవలఁ బరిష్కరించిన బ్రౌను పుస్తకములో "బాడు" పదము శబ్ద రత్నాకరమున నున్న రీతిని వెలసినది. ఇది శబ్ద రత్నాకరమునుండి బ్రౌను గ్రంథములోని కెదురీఁదినదిగాఁబోలు.

దీని సంప్రదాయ మా నిఘంటుకారులకు స్ఫురింపలేదు. దీని సంప్రదాయమును దెలిసికొనఁ బ్రయత్నింప నీ క్రిందిరీతిని దేలినది.

అది కన్నడమున బాళ్దలె అని సుప్రసిద్ధముగానున్నది. హొస కన్నడమున బాళిందలె అనియుఁ గలదు. బాళ్ అనఁగా ప్రాణము. బాళ్దలె అనఁగా ప్రాణముతోనున్న తల. "బాళ్‌జీవనే"అని శబ్దమణిదర్పణమునఁగలదు. ఇది నేఁటికినివాడుకలోఁగలదు. తద్భవ వాదు లిది ప్రాణ శబ్దభవ మనవచ్చును. దేసివాదులు దేసి యనవచ్చును. కన్నడ లాక్షణికులు దేశ్యమే యనిరి.

యుద్ధమున శత్రువును లొంగఁదీయఁ గలిగెనేని ప్రాణములతోఁ నుండఁగాఁ బట్టుకొను శత్రువు తల బాళ్దల. అట్టు శక్యము గాదేనినఱికి తెచ్చిన శత్రువు తల పందల.

పచ్చనె + తల = పందల అయినది. పచ్చితలయనఁగా రక్త మాఱనితల. కన్నడ శబ్ద మణిదర్పణమున పచ్చనె అనుదానికి పమ్ ఆదేశ మగు నని విధించి పందోల్, పందొవల్, పందలె, పందళిర్ ఉదాహరణమిచ్చినారు. పచ్చి రక్తార్ద్రమగు తోలు, అళ్లే పచ్చనె ఆర్ద్రమగు తల అనివ్యుత్పత్తి.

పయివానికిఁ బ్రమాణములగు కర్ణాటక ప్రయోగములసరణి చూతము.

బాళ్దలె.

I. "మలెపర్ మండలికర్ కరుంబరథటర్ వీరర్కళుం తమ్మ
బాళ్దలెయుం బేడిద వస్తువాహనముమం ముందిట్టు మూవిట్టి యొ
క్కలవోలిం బెసగెయ్యె సంతమిరుతుం కుంతీసుతర్."

పంపభారత ౮—౧౦.

II. కబ్బిగరకావం అనుదానిలో నిట్లున్నది. ౧౪౮. "పెఱెయం, బీరదినా
గొరవనెద్దెయెబాళ్దలెవిడిదం"
దీని టిప్పణిలో. బాళ్దలెవిడిదం,"జీవగ్రాహం గృహీతః"అనుసంస్కృత
మునకుసరిగా నున్నదని వ్రాయఁబడినది.

III "సింబరెగం కపిధ్వజరసాధ్యరె నిన్నొళిదిర్పువన్ననా
వం బెససెన్ననంజిదొడవందిర బాడ్దిలెదందపెం రణా
డంబరదిందమంజదొడె పందలెదందపె నెందు పూణ్దు శౌ
ర్యాంబుధి జేడిదం బెసననిందగి దానవచక్రవర్తియం॥
అభినవపంప రామాయణం. ౧౩_౧౩౫.

ఇది యింద్రజిత్తు రావణునితో నన్న మాట:—

కపిధ్వజులలో అనఁగా కపులలో (కపులనఁగా కేవలము వానరులు కారు. కపిరూపమగు ధ్వజము గల యోధజాతివారు అని జైనసంప్రదాయము) నీవలకు రావలసినంత యసాధ్యముచేయువారెవరున్నారు.?

నేనే పోయి భయపడినవారి బాడుదలఁ దీసికొనివచ్చెదను. రణరంగమున ఆడంబరము చేసినచో (అప్పుడే నఱికిన) పందల తెచ్చెదను అని తాత్పర్యము. ఇందు బాడ్దిలె, పందలెరెండును స్పష్టముగా పై యర్థములను స్ఫురింపఁజేయుచున్నవి.

పందలె.

"వీరభటర పందలెగళుం అగుర్వుం అద్భుత భయానకవీర బీభత్స రౌద్ర రసంగళుంపుదుం"

అప్పుడే నఱికిన తల యని స్పష్టపఱచు నుదాహరణము చూతము.
"పందలె పాఱె పుట్టి బిసునెత్తర సుట్టి రె బాణజాలదిం
పందర విక్కెదంతిరె నభం.
అభినవ పంప రామాయణము ౪—౬౦.

పందల పైకి ఎగిరెను పుట్టిన వేఁడి నెత్తురు (కెంధూళి) సుడులుగా చుట్టుకొనిపోయెను. అనుటచేత అప్పుడే నఱికిన తల అని స్పష్టమగును.

కన్నడాంగ్ల నిఘంటువున కిట్టెలుపండితుఁడు.

"వర. Pan 2 = పం, పచ్చె, పచ్చ, పచ్చనె, పచ్చు, పచ్చి etc.
(Smd.215) Greenness, Freshness; etc.
పందలె—తలె (Smd. 216) A newly decapitated head
పసియతలె.

బాలిఀ. 2 = బాలి 2. Living; Life.

బాల్దిలై—తల. A living head (Though being cut off).

అని వ్రాసినాఁడు. నఱకఁబడిన అనుభావమాత్రఁ డిచ్చిన యుదాహరణములలోఁ గుదురదు. అది చింత్యము.

తమిళమునఁకూడ "పైన్దలై" ప్రయోగింపఁబడినది.

"అరవిఀ పైన్దలై తుమియ".

కుఱున్దొగై ౧౮౦.

"పందల"కు అప్పుడే నఱకుటచేత వాడిపోకుండఁగ నున్న దలయనియుఁజెప్పవచ్చును. తమిళ ప్రయోగమున అప్పుడే చచ్చుటచేత వాడిపోకుండగ నున్న తలయను నర్థము తోఁచుచున్నది అని తమిళ పండితులనిరి.

"బాల్దిలై" బాడుదలగాఁ దెనుఁగున గ్రహింపఁబడినట్లు కవికర్ణ రసాయనోదాహరణము స్పష్టపఱచినది. బాళుదల యనినను ననవచ్చును. "ఱ"కు తెనుఁగున సామాన్యముగా "డ""ళ""ల"లపలుకుబడి కనఁబడుచున్నది.

తిక్కన "బాడుదల" యుపయోగించినట్లు నన్నిచోడుఁడు "పందల" యుపయోగించెను, కుమారసంభవమున ౨. ౮ "ఖలుఁడని వజ్రిచేయి విఱుగంగ వడిం బడమోది రెత్తిదోర్బలమునఁదాఁకి యజ్ఞుతల పందల మెత్తిరి దద్గణాధిపుల్."

మఱియు ౧౧—౯౬.

"బలిఁజెఱఁబెట్టి రాహుదల పందలమెత్తి సుధారసంబు వే
ల్పుల కళసంబుగా నొసఁగె......"

కుమారసంభవమును ప్రకటించిన శ్రీ. మా. రామకృష్ణకవి యమ్. ఏ. గారు వారిటిప్పణిలో

పయిస్థలములలో "పందల = పుత్తై" అనివ్రాసి దానిని సమర్థించుటకు కన్నడపద్యము లిచ్చిరి. అక్కడను పయి యర్థమే సరిపోవును.

మఱియొక తమిళములోని 'తలై' తెనుఁగునఁ గలసిపోయినది. కేతన దశకుమార చరిత్రలో 'పొయితల' పదముగలదు (False head) తలగాదు కాని తలవలె నుండు సాధనము, అబద్ధపుఁదల చూ. కుమార సంభవవిమ

ర్యము. పొయ్తలై, అను తమిళపదము తెనుఁగునఁజేరినది. సాధారణముగా రాజకీయ విషయవాచకములును యుద్ధాది సందర్భోచిత పదములును చేతిపనులను పనిముట్లను దెలుపు పదములును పారిభాషికములును కన్నడమునుండి కొన్ని గ్రహింపఁబడినవి. దానికిఁగారణములు—

రెండుదేశములను బాలించు రాజు లొకరేయగుట, వారియాస్థానములఁ జేరిన కవులకు దేసిభాషలు స్వభాషతోపాటుపఠనీయములగుట, అభ్యాసవశమున నవియు నివియుఁగూడ దొరలుట, యప్పటిదొరల కవి సులభగ్రాహ్యములగుట మొదలగునవి. ఆ కారణముల చేఁగన్నడము తెలుఁగునఁబొత్తు సంపాదించినది. అట్లేకొన్ని సమయములలోఁదెనుఁగు కన్నడమునఁ బొత్తు సంపాదించినది. తెలుఁగు కన్నడ శైవగ్రంథములు శోధించిన నదిబయలువడును. తమిళము తెనుఁగుతోఁ బొందిక నందినది. అది వైష్ణవ ప్రాబల్యకాలమునందలి తెనుఁగు గ్రంథములలో లభ్యమగును. తెనుఁగును తమిళములో నెనసినది. నాయకరాజుల కాలపుఁ దమిళ గ్రంథములలో నామెనయికకొంత తెలియవచ్చును. ఇంకను నెన్ని సందర్భములలోనో దేసిభాషలొండొంటితో నెనయిక పొందినవి. మన దేశపుఁ జరిత్రమే యేర్పడలేదని పెద్దలే యందురు. అప్పటప్పటి దేశ పరిస్థితులనుబట్టి యిట్టి సంస్కారములు జరుగుచుండును. అది యింకను బరిశోధనీయము.

తిక్కన సూయాణము.........మొదలగు పదము లెన్నోకన్నడమునుండి గ్రహించినాఁడు. అట్లేయితరులును. చూ. కుమారసంభవ విమర్శము. ఆ పదములు తెనుఁగునుండియే కన్నడమువారు గ్రహించిరనరాదా యని కొంద అందురు. కొన్నిటి విషయమున నట్లనవచ్చు నని మున్నే చెప్పఁబడినది. ఏ పదమునకైనను బ్రకృతియుఁ దజ్జన్యములగు కొన్నిరూపములును సుప్రసిద్ధముగా నేభాషలోనున్నవోయది యా భాషలోనిది యని మన మూహించుట యుక్తిదూరముగాదు. తోడి భాషలలో సమానరూపము గల వెన్నో యుండును. అట్టివిగాక యితర భాషలలో నుండి కొన్ని తెలుఁగుతోఁ బొత్తు నందియున్నవి. వాని కలయికకుఁ గారణములు గనఁబడు చున్నప్పుడు వానిపాత్రెంతవఱకున్నదో గ్రహించి తన్మూలమునఁ దోడిభాషల యెనయిక యెఱింగి తన్మూలప్రకృతులను గని పట్టినచో భాషాతత్త్వము తేటఁబడు ననెడి నమ్మకము గలదు.

THE HISTRIONIC ART OF MALABAR

The Cultural Background

BY

DR. C. ACHYUTA MENON, B A., PH.D. (LOND.)

Before we discuss the histrionic art of Malabar it is necessary to have an idea of the society of Malabar and its component parts, as art is mostly the expression of society. India is often described as a country of contrasts. The most primitive and the most modern can be seen here side by side. It is a wonder for foreigners why it is so. A new phase in the evolution often follows the disappearance or gradual extinction of the previous stage. While this is true in respect of other countries, in India it is the other way round. A new stage does not entirely replace the earlier one which continues for those who are not yet fit for the advance that has come. This accounts for the existence of both side by side. If this state of affairs applies to the whole of India it is doubly so in respect of Malabar.

I. KERALA SOCIETY.

Mountaineers.—If we look into the forest of Malabar we find a number of aboriginal inhabitants formed into different communities such as Nāyādis, Malayans and Pariahs etc., having nothing in common except their primitiveness. The first though called Nāyādi, the hunter, he never does hunting and is sometimes a vegetarian. His comrades in the forest, on the other hand, are experts in every variety of black art or sorcery and eat the flesh of all animals. The two are distinct entities. One looks upon the other with suspicion and never lives as a neighbour of the other. There are plenty of such on the mountains calling for the attention of the anthropologist. Each community has its own God to be propitiated in certain seasons of the year with ceremonial dances and offerings.

Other Classes

Ceṛuman.—Coming to the country or plains ordered society appears with its distinctions of caste and creed under the broad division of high and low. In the lowest rung of the ladder are *Ceṛuman* and *Kaṇakkan* who are slave labourers maintained

by landlords for work in the field and elsewhere in the lands they own. He is a born dancer and the harvest season, when he gets enough paddy from his master for his luxuries, which comprise a new cloth and a modest provision for drink and a holiday to witness the festivals at temples (Kāḷi temples), presents him at his best. As the proverb goes, whatever comes uppermost in his mouth, is his song which generally deals with the temples he sees at a distance or the paddy fields in which he works throughout the day during winter, or important ceremonies in his master's house, or his dealings with other communities. His sense of rhythm is proverbial. He generally dances in company and his steps could be heard from a distance. They are timed with remarkable precision with the result that a hundred steps sound as one. He never goes wrong even if he is under the influence of drink which only makes him dance better.

Pāṇan

The next man in the social scale is *Pāṇan.* He is professionally the manufacturer of umbrellas made of the palm leaf which is cheap enough to suit the taste and pocket of all. His craft marks him out as an artist of no ordinary capacity although he is rarely appreciated as he has set a low value on his work. Besides, he is the chief entertainer for the lower classes and invokes seasonal festivals by ceremonial songs. Dance, mimicry and a kind of dramatic presentation of social and mythical incidents form the chief items of the entertainment he provides. The performance is called *Pāṅkaḷi* which lasts for the whole night.[1]

Vaṇṇān.

Then comes *Vaṇṇān* or *Maṇṇān* who is a washerman by profession. He is to be distinguished from Veḷutteṭan (washerman for higher classes). Vaṇṇan is intimately associated with the worship of the primitive Mother called Karinkāḷi—(literally black Kāḷi)—and he is the chief priest in such temples and master of the ceremonies called *Veḷḷāṭṭu* and *Veḷḷari.* In the more refined Kāḷi temples frequented by higher classes like Nāyars and Nambudiris he appears during festivals with masks of different kinds performing a kind of dance which is the craze of his community and his patrons who give him due recognition. On the final day of the festival called *Pūram* experienced dancers among them come with a semi-circular head-

1. He is also noted for his knowledge of medicine and whenever a native physician makes a prescription a Pāṇan is engaged to procure them as he is the only person who can identify the various shrubs mentioned in it. In Travancore he is alyālor.

gear, three to four feet high, and visit houses within the jurisdiction of the temple to which he is attached dancing dexterously with that unwieldy encumbrance on his head and finish the day's work at the temple. Some of them get possessed during the day and go on dancing endlessly till they are caught and persuaded to stop by others. They generally fast the whole day out of devotion to the Goddess.

Īžuvan.

The leading community among the lower classes is *Īžuvan* or Tiyan who once held an amount of authority among the communities mentioned above in settling their disputes and social problems. His status varies in different parts of Kēraḷa along with his nomenclature and the community has three or four sub-divisions. A section has been engaged for centuries in the manufacture of toddy or arrack as their profession while the more advanced section hold the title *Taṇḍāyma* (the leadership among the lower classes) and enter the battlefield along with the Nāyars. There is a theory that this community came from Īžom—now identified with Ceylon—and brought cocoanut[2] to Malabar for the first time. His favourite pastime is a sword and shield dance called *Palisa*[3] *muṭṭumkaḷi* (literally the shield-strike-dance) which is a relic of the part which this community once played in war. It may also be observed in this connection that this past-time is popular also with Nāyars and the non-hindu communities like Muslims and Christians of Malabar. Whether it was copied from Nāyars by Taṇḍans or *vice versa* is a disputed point. Among non-hindu communities it is a recent innovation and there is no doubt about its origin. In respect of Taṇḍan or Īžuvan the matter is not easy to decide. In the history of Malabar Īžuvan or Tiyyan possesses equal claim for priority with Nāyars. In fact the folklore seems to suggest that they settled in Malabar earlier, holding prominent positions in society in ancient times, which they lost owing to certain historical or social developments that occurred later and of which it is not easy to determine the precise nature. There is no doubt, that they were once closely associated with the Nāyars in various social rites than they are at present.

Higher strata of society.—Among the so-called higher classes who are officially called caste Hindus in Malabar three deserve mention—viz., Ambalavāsis, Nāyars and Nambudiris.

2. The Malayāḷam word for it is Ten Kā=Southern fruit (Ten=South. Kāy=Fruit). The name suggests only its entry from South but has no reference to the community that brought it.

3. Paliśa=Shield.

Ambalavāsis.[4]—The name denotes their traditional connection with the temple. This is a promiscuous community containing a number of sub-divisions mutually exclusive. To say that the Ambalavāsis constitute the intermediate caste between the Nambudiris and Nāyars is misleading. It is true that temple work is a common link among them, but it must also be borne in mind that the term is comprehensive enough to comprise services of various denominations from pūja down to cleaning. Pūja is done by the Nambudiri who now occupies the highest position in the social heirarchy. The others are in a way his assistants. Certain sub-divisions of Ambalavāsis like Varier, Poduval, Piṣaroti are more closely connected with temple service and are on a superior level while others like Cākkyar and Nambiar are required to be in the temple only on ceremonial occasions. There is again the Māran the drummer, who attends temple constantly but does not enjoy the same status as others. In certain localities he serves some sections of Nāyars during pollution time. The position of Kuṛuppu also is similar. The high class Nāyars once never used to dine with any of these and once there was no intermarriage also. In the light of these facts to describe them as occupying a position between the Nāyars and the Nambudiris is not exact. Tradition and their customs suggest that they were evolved out of the out-castes from both communities—the Nāyars and the Nambudiris—and with the installation of the latter in the temple they rose in varying degrees in their status and influence. Whatever their origin, from the point of view of art their importance is unquestionable. Four institutions *Kūttu, Kūṭiyaṭṭam, Pāṭhakam* and *Pāṭṭu* which will be described in the course of this chapter are their distinct contributions to the histrionic art of Malabar and their influence on its general development has been by no means inconsiderable.

Nāyars.—This term unlike other caste appellations of Malabar is applied to a number of clans and communities ranging from Rajas and aristocrats who interdine with the Kēraḷa Brahmans, to the lowest clan whose members are regarded as untouchables. The Rajas and aristocrats began to style themselves as Kṣatriyas being warriors, although such a denomination conveyed no special significance in the society of Kēraḷa in ancient times. The qualifi-

4. Ambalam=Temple, Vāsi=one who lives; i.e., one who lives in a temple. Ambalavāsi does not live in a temple but he resides within a convenient distance of it.

cation of fighting also was possessed by many other sub-sections of Nāyars such as Kaimaḷ, Paṇikkar, Kuṛup,[5] Nambiyar.[6] The innumerable sub-divisions into which the Nāyar community is split indicate that it was once a self-sufficient unit in Malabar and that the various divisions that it now comprises are the result of the distribution of various administrative and social duties which they were performing once. According to the nature of their functions the members of each clan came to be looked upon as of superior or inferior status. Communities that bear the names Kaimaḷ, Paṇikkar, Menōn, Kuṛup, etc., earned their respective titles through special services rendered to the State, which their descendents enjoyed later. The rest were called Nāyars with the distinctive qualifications such as Vaṭṭekkaṭ or Attikkūṛuśśi indicating their special functions. Customs and manners differ with each clan but the matriarchal system[7] of inheritance distinguishes them from the other communities of Malabar. The majority of them took to fighting as a profession and the term Nāyar is often synonymous with captain or general or even a fighter. As the ruling class for several centuries they have left their mark on the various arts and institutions of Malabar particularly on Kathakaḷi. The Nāyar militia exercised a healthy influence on the society of Kēraḷa and served as a check on the autocracy of their Kings.[8] Mother Goddess was their guardian Deity and their gymnasium (Kaḷaṛi) inevitably contained an image of the Kaḷi for them to worship before they begin their daily lessons. Ancestor worship and Serpent worship also form a part of their traditional culture. Different theories are current about their association with Malabar.[9] According to some Rajaputana is their original home, while others transfer it to the land that borders on the Mediterranean their original home. The subject fascinates the anthropologist who is yet to make a systematic study of it.

Nambūdiris.—This community occupies the first rung of the social ladder in modern Malabar and has a very interesting history. They are regarded as the representatives of Āryans who colonised Malabar in pre-historic times led by their leader Paraśu-

5. and 6. Some clans among *Ambalavāsis* also bear these titles.

7. A section among the Nambudiris and the Tiyyar follow the same system. It is not universal among them.

8. Logan: *Malabar Manual*, Vol. I, Preface, p. iv.

9. One of them identifies them with Nāgas of the Dravidian family of races, another makes them the West Coast counterparts of the Naidus and Mudaliars of the Eastern districts of South India.

rāma the mythical Brahman hero. But the theory lacks historical support or confirmation. Although they were once noted for their Vedic learning and humour (the latter they still retain) in general appearance and stature they look the same as the high class Nāyars, the majority of whom still enjoy the right of dining with them. Their inheritance is a compromise between the matriarchal and patriarchal systems. While the descent among them is generally reckoned through the father, the paternal uncle succeeds him as the head of the family. Only the eldest brother among them marries in his own community,[10] the younger brothers choose their wives from the prominent Nāyar houses against the original custom which insisted on their celebacy and devotion to religion. The majority of them are priests in temples. There is evidence to show that a section among them called "Āḍhyans" shared administrative functions with Nāyars. As a cultured community they have exerted considerable influence on the development of literature and art of Kēraḷa although in social matters they did not exhibit a similar progressive tendency. In respect of Kathakaḷi they have joined hands with Nāyars and have shared with them the credit for shaping its technique and design.

II. PRIMITIVE ART.

We shall now proceed to survey the various aspects of the histrionic art of Malabar, which these communities developed. I may observe in this connection, that temples of Malabar were the chief centres of art in its various manifestations except certain varieties of it that were developed among the lower classes and could be classed as popular types. Even those that have no religious significance such as Tuḷḷal were included as items of temple festivals. Had it not been for such an arrangement a good number of them would have perished long ago owing to the unfavourable conditions that developed later.

Influence of the Mother-Cult.—Mother-worship forms the earliest cult of Malabar and has therefore, a major share in the development of the dramatic art. Ayyappan the guardian Deity of the village and Vēṭṭakkaran the hunter God, are other primitive deities whose propitiation has given rise to certain varieties of the art. The snake also has a place in this group and a contribution to its

10. In recent times a law has been introduced allowing the younger brothers also to marry in their own community.

credit. Śiva and Viṣṇu loom large in its latest phase. In our classification therefore, these deities and gods form the nucleus round which the arts rallied and developed with the march of time.

The art in general lends itself to a broad division such as popular and classical. This applies to all branches of it. A further classification into religious and secular is also necessary for a clear understanding of the subject. We shall give precedence to the Mother and describe a few prominent types. The varieties which the Mother-cult has inspired from time immemorial to the present day are innumerable. They range between the crudest primitive specimen to the highly refined variety.

(*a*) Religious Types

Pāna.—Among the popular religious types *Pāna* deserves some prominence both in point of antiquity and dance modes. It is generally performed by Nāyars in their houses as an offering to the Goddess, Kāḷi, and its literature can be reckoned as the oldest available in Malayalam. It is styled *'Kāḷināṭakam'* the drama of Kāḷi. It is conducted either as a day ceremony or a day and night ceremony. In the night the items of the day's ceremony are repeated with a fire-walking scene as a finale.

A big pandal or flat roof supported by 64 pillars is constructed first. Within the four pillars at its centre *a sanctum sanctorum* duly decorated by tender coconut leaves and fruits is then set apart to propitiate the Goddess who is represented for the time being by a branch of *Pāla* tree[11] with three sprouts, that is ceremoniously escorted to the place and planted there. This is followed by a Pūja by the leader of the troupe, who dances round the place to the rhythm of the accompaniments (drum, paṛa[12] and cymbals) offering flowers etc., to the Goddess as he dances. The last item of the Pūja is pouring on himself a red liquid which is a mixture of saffron and white lime and spilling it on all sides. This is a relic of the primitive blood-offering[13] to the Goddess. He fasts till the Pūja is over. Another prominent member of the troupe then dances round the central place with a torch in his hand specially made for the occasion. This dance is more strenuous and technical than the Pūja-dance. When this is over the whole troupe sometimes assist-

11. Asclepias, a kind of tree that has a milky juice.
12. Somewhat resembling drum but producing a different variety of sound.
13. This seems to be a universal cult and the fox-hunt of England appears to be its modern survival.

ed by a few others perform a circular dance round the *sanctum sanctorum* each member holding a wooden ornamental stick in his hands. The next item is the singing of the songs called *Tōṟṟam* describing Kāḷi's birth and her encounter with Dārukan the Lord of Asuras. Towards the close the Mother is invoked and requested to come in person to receive the offering when a Kōmaram[14] (oracle) who is also called Veḷiccappāṭu appears. He also dances round the place when the whole troupe join him and indulge in tumultuous uproar and violent dance which symbolise the Mother's pleasure. In the course of this chaotic item the *sanctum sanctorum* is demolished. The present writer still recalls the thrill which he enjoyed as a boy of ten when he ran away from home and danced with a *Pāna* troupe. Though he had no previous training in it he kept pace with others full of intense excitement which made him forget the strain and exhaustion.

(2) *Bhagavati Pāṭṭu.*—Bhagavati Pāṭṭu is another variety of Mother-worship. This is the exclusive right of a section of Ambalavāsis called Kuṟupp or Kuṟippu (derived from the word Kurikkuka—draw) and is conducted either within the precincts of Kāḷi temples or the houses of Nambudiri Brahmans. From the environment and the circumstances in which this ritual is performed we are led to suppose that this is an attempt to raise the popular *Pāna* to a higher level to suit the conditions of caste distinctions that developed in the society of Kēraḷa by that time. The literature of both has a striking similarity as *Pāṭṭu* appears as a revised version of *Tōṟṟam*. First the figure of Kāḷi is drawn by Kuṟuppu with powder of different colours, which acquires divine significance through a Pūja performed by a Nambudiri. At the time of the Pūja Kuṟuppu disappears and the drum is played in a low tone.[15] He re-enters after that and sings the hymn which is in pure Malayalam describing the same theme as that of the *Pāna Tōṟṟam*. The arrival of Kōmaram or Veḷiccappāṭṭu (oracle) who after a ceremonial dance communicates the blessings of the Goddess to the devotee marks the end of the ceremony.

A similar ceremony is performed for the hunter-God Veṭṭūkkāran. The items are the same as those of the *Pāṭṭu* except that the figure drawn is different and the literature has another story to tell.

14. Inspired hymn.

15. This practice suggests the inference that the Nambudiri had no place in the original scheme of things.

3. *Muṭiyeṟṟu.*—The most imposing of the types inspired by Kāḷi-worship is the *Muṭiyeṟṟu* which consists of two words Muṭi and Eṟṟu=Wearing. In this we notice the next stage when an attempt is made to present the theme used for the rituals mentioned above in some form of realistic reproduction in which we see the beginnings of tragic drama. This is again performed by *Kuṛuppu* in Kāḷi temples and the communities that have no access to temple cannot witness it except from an elevated place at a distance. "They arrive early in the afternoon, and in a conspicuous place in the temple-front prepare a relief-painting of the Goddess Kāḷi in her most terrific aspect. Simultaneously with the evening rites in the temple, they begin to entertain the people with their music, vocal and instrumental. When the evening rites and ceremonies of the temple are over, the idol of the Goddess is taken in procession and after a fixed number of circumambulations in the precincts of the temple it is kept in a prominent place. The first item in the representation is a meeting between Śiva and Nārada,[16] when the latter informs him that the earth is groaning under the oppression of Dāruka and it closes with Śiva's promise of his destruction by Kāḷi. In the meanwhile, the two characters, who impersonate Kāḷi and Dāruka and are dressed in costume, are ready to appear and at the appointed hour Dāruka comes out and challenges Kāḷi. The challenge is accepted and Kāḷi rushes in. There is no fixed stage; the whole temple area forms the stage and the characters walk about in a moving fight. Here is a long tedious process of acting a battle between the two, and ultimately the Goddess wins killing Dāruka. The last act is an imposing scene and fills the audience with terror, occurring as it does at day-break".[17] (Kāḷi kills Dāruka torturing him to the utmost). After his death his crown is removed by Kāḷi and is worn by her.

4. *Brāmaṇipāṭṭu*.This is another variety of *Pāṭṭu* called Brāhmaṇipāṭṭu which is conducted exclusively by women belonging to a set of Amabalavāsis called Puṣpiṇis or Brāhmaṇis. This is mostly a family function. A four-footed stool called *Pīṭha* is placed in a convenient spot and rendered pure by certain ceremonies. The women will stand round them and sing the songs in praise of the Mother. They become possessed after some time and begin to dance round the '*Pīṭha*' in ecstacy. While doing so they convey

16. The divine sage noted for his love of war.

17. Kerala Theatre, by Prof. K. Rāma Pisharoti, Annamalai University Journal, Vol. 1. No. 1, pp. 98-99.

the wishes of the Goddess. I am reminded in this connection. of the view expressed in certain quarters that women did not participate in the various dance-types prevalent in Malabar. This is a clear instance to show that the view had no foundation in fact. When there is no dispute about their participation in religious functions it is needless to discuss the question in respect of secular matters.

5. *Pāvakkūttu* is another interesting performance associated with Kāḷi temple. Although it is done outside the premises of the Kāḷi temples it has nothing to do with Kāḷi or the legend about the Mother. It follows a different tradition to which Kāḷi's name is tagged on. It is a kind of shadow-play which has its counterpart in Java and China and in which the scenes from Rāmayaṇa are enacted through puppet-shadows manipulated by two men standing on a raised platform behind a white curtain. This takes place in a building[18] outside the temple premises. Inside the curtain is arranged a row of lamps which make the shadows perceptible to the audience who assemble in front of it. The men handling the puppets start the performance in dialogues that are mostly in Tamil and based on the Rāmayaṇam by Kamban. The characters concerned are represented by puppets. The performers conduct even battles with them. The show runs for the whole night during which they indulge in disquisitions on various subjects suggested by the context in a competitive spirit. It takes one full month to complete the story of Rama. In its popular appeal it is like Kathakaḷi which can be witnessed by all classes of people in Malabar. In the case of Kathakaḷi it has gone a step further in that it can be performed in any convenient place while the stage for the *Pāvakkūttu* must necessarily be near a Kāḷi temple.

There is a story that explains how *Pāvakkūttu* came to be associated with the Kāḷi temples. It gives us an idea of the gradual penetration of the Rāma-sāga into Malabar where Kāḷi legend held sway in ancient times. It would appear according to tradition that the battle between Kāḷi and Dārūka was fought at the time when Rāma was engaged in his campaign against Rāvaṇa the Lord of Lanka. The timing of the two great fights deprived the victors of a chance of witnessing the other and so it was considered desirable that the Mother must be given an opportunity to see it through the presentation of it in the form of *Pāva-*

18. It is called *Kūṭṭumāṭam*.

kkūttu which dealt with the story of Rāma. Why Rāma did not evince a similar interest in the combat between Kāḷi and Dāruka is not made clear by the legend. Perhaps, the increasing importance of the Rāma-cult and the gradual decline of the Mother-cult are responsible for the omission of a similar institution in temples dedicated to Rāma. The custom that *Pāvakkūttu* should be performed only outside the Kāḷi temples and not inside shows that at the time of its introduction Mother-cult was still strong in popular conception and that Rāma legend was yet a novelty waiting for its turn to be admitted within the sacred precincts of the Kāḷi temples. In these legends we notice the beginnings of the fusion between Āryan and Dravidian culture and the progressive super imposition of one cult over the other. In the Kāḷi—Dāruka legend it must be borne in mind that Dāruka is a worshipper of Śiva and when he dies the divine knowledge that Kāḷi is the daughter of Śiva dawns on him and he expresses satisfaction that he receives death at her hands. Here the Mother-cult and Śiva-cult merge into each other. The introduction of Rāma-sāga is a sign of the appearance of the Viṣṇu-cult which is only yet finding its way. Later developments in Malabar show that Viṣṇu-cult gradually gained ascendency over others and many Kāḷi temples were converted into shrines dedicated to either Rāma or Kṛṣṇa. The history of the arts also bears testimony to this development which will be elucidated presently when describing the other types.

6. *Tiyyāṭṭu* and *Ayyappan Pāṭṭu.*—In ancient Kēraḷa Ayyappan Veṭṭakkāran come next to the Mother in importance. The former is called Ayyanar in Tamil and seems to have enjoyed a wider jurisdiction than the latter whose activities are confined only to Malabar. The cult of Ayyappan has given rise to two forms of worship which are important from the point of view of dramatic art. The first is *Tiyyāṭṭu*[19] literally the 'dance of fire.' In general outline it resembles *Bhagavati pāṭṭu* except that towards the end of the ceremony the *Kōmaram* when he is possessed jumps into fire before he begins his ecstatic dance. The figure drawn on the floor also is different bearing distinctive features of the Deity. Another variety of the worship of Ayyappan is *Ayyappanpāṭṭu.* This resembles *Pāna* in important details. The preparations are more or less the same but the theme of the songs deals with the adventurous trip of the village God to the forest to get tiger's milk. On his re-

19. Consists of two words—Tiyyu=fire, Āṭṭu=dance with uproar.

turn he meets Vāvar who is considered to be a Muslim Saint. When that part of the story is reached two characters impersonating Ayyappan and Vāvar appear. In certain contexts the God is referred to as a Nāyar hero who performed a daring deed and became famous thereby.[20] Both make a trial of their strength by a duel which is performed to the rhythm of the music of the singers and the accompaniments. This is a very entertaining item of the performance and some times continues for hours if the actors are really clever. The God fights with the sword while Vāvar has only a defensive weapon. In the end both part as friends and Ayyappan extends an invitation to Vāvar to see him occasionally. This ceremony bears also a historical significance. This is the first time a non-hindu appears in a Hindu ritual in which is dramatised the original reactions of the Hindu society towards the introduction of Islam in Malabar and their final settlement as friendly neighbours, which also speaks of the tolerance of the Hindu religion.

There are also other instances of such representation of historical incidents embodied in secular types which will be dealt with presently.

7. *Pāmpan Tuḷḷal.*—This ceremony arose out of the snake-cult and is performed by Puḷḷuvans. Nāyars and others who believe that they are under the curse of the snake send for Puḷḷuvans who come early in the evening and draw the figures of two snakes intertwined, in a place specially cleaned for the purpose. The two represent opposite sexes. After the drawing is completed they sit at a distance making room for the Nāyar who bestows sacredness on it by a Pūja. Dances round the place which remind us of the *Pāna* then take place. This is followed by two young girls sitting on the figures of the snakes looking at their faces when the Puḷḷuvan starts his songs about the mythical snakes, like Anantan and others accompanied by his woman partner on her own instrument.* In a few moments the girls get possessed and begin to dance and swing on either side like snakes. Puḷḷuvan stops singing at once and asks questions to the possessed girls who communicate the wishes of the snake to the master of the ceremony which is thus brought to a close. The place of Puḷḷuvan is sometimes taken by Kuṛuppu who generally officiates in ceremonies for Kāḷi.

20. This is another instance in support of the theory which Dr. Barnett develops in his 'Hindu Gods and Heroes' about the deification of heroes after their death, which is a prominent feature of the primitive Hindu Society.

* An earthen pot with a leather case on one side to which a string is attached to play on.

(b) Secular Types

Pāṅkaḷi.—We have been describing till now types that have a religious significance. It should not however, be supposed that the Kerala Society as such has not developed any other variety meant for pastime pure and simple having nothing to do with a God. The *Pāṅkaḷi* is one such that is popular among Pāṇans one of the lower classes of Malabar. For want of encouragement this is dying out. It has many interesting items and is more in the nature of a variety entertainment. There is no conscious attempt to enact a story. The performance lasts the whole night and is announced in the afternoon by the beating of drum. The villagers assemble in an open space or the yard before a house or a paddy field during summer. Its most striking feature is the appearance of two lovers who are called Southerners.* They sing songs and perform what is called 'competitive dance' professing love to each other and exhibiting its various aspects of it. They also make fun of each other. The man taunts the girl that she has another lover and the girl retorts in the same way. The dialogue is in song which is adapted to a delicate and soft dance. Another feature is the appearance of a baffoon who entertains the spectators with his satirical comments usually directed against persons and customs of the higher castes. He never dances but he is a good mimic. At the close of the performance the spectators contribute their mite and disperse.

2. *Koṛattiyāṭṭam* is another interesting pastime practised by Koṛattis, the women folk of a community called Koṛavans who correspond to the Gipsies of Europe. They are palmists and fortune-tellers by profession and travel from place to place. Their nomadic life indicates their foreign origin, but for centuries they have been a part of the society of Malabar. Two characters appear in the guise of women who are supposed to be divine spouses of the Gods Śiva and Viṣṇu. They start a dance to the accompaniment of instrumental music interpreting songs by gestures. The songs discuss the merits of their husbands which the other repudiate humourously. The songs are in simple colloquial Malayalam.

3. *Kaikoṭṭikkaḷi* which literally means dance accompanied by clapping of hands is another source of entertainment among Nāyars and Nambudiris. Both men and women take part in that. But it is generally considered to be a woman's art. It is a circular dance in which the dancers sing clapping their hands to the rhythm of the song, which synchronises with the steps. The tradition which

* Tekkanum Tekkattiyum.

connects it with Kṛṣṇa's circular dance with herdswomen must I believe, be assigned to a later period. It has different varieties of steps and is an inevitable item of entertainment during the harvest festivals like Oṇam and Tiruvātira to which it must have been originally attached. The *Kummi* style of dance which forms one of its varieties has found its way to Kathakaḷi.

4. *Eẓamuttī* which was once popular among the Ambalavāsis and the country folk is in the list of forgotten art. It is a pure domestic entertainment indulged during leisure time. "A number of people sit round a lighted lamp. With the sounding of a musical instrument, one of them sings a riddle-song and asks another to answer the riddle. His failure to solve the riddle gets him the punishment which should take the form of acting with or without the costume the part in which he is proficient. The acting covers a wide range from drinking up to a scene from classics. The word means seven old hags, but no woman takes part in this."[21] From the name of the art we should infer that it was once an exclusive pastime of enlightened women who were forced to give it up in later times owing to some social change.

5. *Mōhiniyāṭṭam* or the Siren's dance was once popular. This is a solo performance played by a woman who appears in the most seductive form and entertains the audience with dance and music. The dance is of a mild type and is designed to show the bodily movements and charm of the actors at their best. It is often associated with the mythical story in which Viṣṇu appears as a Mōhini (enchantress) to tempt the demon Śūṛpaka who harassed Śiva. But the songs used for the performance make no reference to the story. Women who practised the art gradually degenerated and the art also along with them. An attempt is now being made to revive it.

CLASSICAL ART

Before we pass on to the classical varieties it would be interesting to note the significance of the titles which many of the types already referred to, bear. *Tuḷḷal, Pāṭṭu, Āṭṭam, Kaḷi* are the words used to describe them. Except the second word which means song all the rest signify some kind of bodily movement or rhythmic motion. All are pure Dravidian words and bear ample testimony to the indigenous origin of these varieties of the histrionic art and the wide popularity of the dance-cult in Malabar. The words *Kūttu* and *Āṭṭam* are synonymous with drama in modern Tamil.

21. Kerala Stage, by Prof. K. Rāma Pisharoti.

1. *Yātrakkaḷi.*

In the classical varieties we will describe presently the influence of Sanskritic traditions on the old arts of the country is noticeable. The epic stories in which Rāma or Kṛṣṇa are the leading characters gradually replace those relating to the primitive Gods. This resulted in a healthy fusion of both elements which added to the richness and vigour of these arts. One such is the *Saṅghakkaḷi* or *Yātrakkaḷi* so styled as there were special saṅghams or schools or troupes who practised it exclusively. This is mainly performed by Nambudiris. Time forbids a detailed description of the various aspects of it, viz., (1) *Kaḷi,* (2) *Nālupādam Vekkal,* (3) *Pāna,* (4) *Aṅgyangaḷ,* and (5) *Hāsyangaḷ.* I confine my observations to a few of its striking features. The second part consists of a kind of dance around a lighted lamp singing songs that are in pure Malayalam. The fourth item is a sword-play in which a mock-fight is exhibited by the actors dressed in military costume. This item is generally done with the co-operation of Nāyars who were the leading military class. The last part brings in a master-idiot known as 'Kaimal' who is the traditional Nāyar chieftain. He is received with due honour but is driven out unceremoniously. It is possible to read into this the gradual extraction of powers from Nāyars by Nambudiris by their subtle machinations.

2. *Kūttu* and *Kūṭiyāṭṭam* form other varieties and are more important from the point of view of art. *Kūttu* is only recitation of Purāṇic stories usually from Ramayana and Mahabharata by the Ambalavāsīs caste called Cākyars who recite verses and proceed to elucidate their meaning. It is in the elaborate exposition of it, illustrating it by reference to contemporary characters and incidents, that the real entertainment lies. Cākyar is noted for his satire. His performance in those days served the purpose of press in ventilating public grievances and commenting on the actions of public men. He is accompanied by a drum called Mižavu which in course of time became a mere formality and a Nangyar woman who marks time with a pair of cymbals. In course of time narration and satire became more prominent and music and dance suggested by the drum and cymbals were reduced to the barest minimum.

3. *Kūṭiyāṭṭam*[22] afforded full scope for the histrionic talents of the Cākyar. In this a number of Cākyars join to stage a Sans-

22. Literally means a joint performance as distinguished from his solo entertainment called Kūttu.

krit drama. Though the material is taken from Sanskrit it has been thoroughly transformed owing to the influence of indigenous traditions of dance and acting. One performance extends over eight days and the first four days are taken up with the preliminaries and discussions on the duties of a king and his subjects. Cākyar begins his performance with a Malayalam prayer which indicates that is founded in an indigenous art. When he begins the Sanskrit text he gives a commentary of it in Malayalam and acts it to the accompaniment of dance and time. When he acts he uses the gesture language which is restricted in scope when compared to that used by Kathakaḷi actors. Cākyar emphasises facial expression in preference to dance. *Kūṭṭu* and *Kūṭiyāṭṭam* are performed only in temples but when its importance as a social institution was established its religious significance gradually disappeared.

4. *Pāṭhakam* and 5. *Naṅgyar Kūttu.*—Another section among them called Nambiars has to their credit an institution called *Pāṭhakam* which is an imitation of *Kūttu* with none of its accompaniments. It is performed sometimes outside temple precincts but in it there is neither music nor dance. It is a mere humourous narration of a story with a deal of satire. Their women who are called Naṅgyars perform a variety of *Kūttu* called *Naṅgyar Kūttu* which is only a reproduction of what Cākyar does in *Kūttu* with the difference that she indulges in no satire and gives prominence to music and dance.

6. *Kṛṣṇāṭṭam* and 7. *Aṣṭapadiyāttam* are other varieties of the classical type. *Kṛṣṇāṭṭam* has the story of Kṛṣṇa as its theme, but makes no mention of Rādha-Kṛṣṇa episode. It draws its material from Bhāgavata Purāṇam. Its composition resembles that of Gīta Govindam and Kathakaḷi and consists of ślōkas (four-footed stanzas) followed by a song. The story of Kṛṣṇa is divided into eight parts and enacted in 8 days. The literature is in pure Sanskrit. But its dance modes and technique are indigenous. Some characters use masks but others paint their faces and wear distinctive costume. The circular dance of Kṛṣṇa with gōpis is an important item in one day's play and reminds us of the popular *Kaikoṭṭikkaḷi*. The gesture language used by the actor is not so complicated as that of Kathakaḷi.

Aṣṭapadiyāttam is the staging of the famous Gīta-Govindam of Jayadēva. How this classic which had its origin in Bengal in the 11th Century A.D., was transplanted leaving little trace of it on its way, in Malabar is a matter for close study.

Perhaps, it testifies to the universality of the traditional culture of India before historical cataclysms disturbed its even progress. The songs are sung in the traditional way and their meaning interpreted through acting and gesture language to the accompaniment of dance. The theme of the work is the amours of Kṛṣṇa and Rādha. Jayadēva has introduced a maid also for Rādha who acts as her messenger. This is a highly devotional piece and a supreme example of the blending of love with religious fervour or Bhakti.

Kathakaḷi—In point of time *Kṛṣṇāṭṭam* and *Aṣṭapadiyāṭṭam* come after *Kathakaḷi* which is the crowning achievement of the people of Malabar in the realm of histrionic art. Everything that is best in the popular and secular varieties of the art has been incorporated in it and its technique is established on a firm artistic basis. Its dance-mode has now attracted world-wide attention and it is the only art in India in which we find the masculine aspect of dance preserved. Years of training (generally twelve years) are required for one to be a master in it and it is a delight to see how a Kathakaḷi actor sways his body in his rhythmic step and movement. It combines the vigour and control of body which Nāyars, its founders, exhibited in warfare and the delicate refinement of Nambudiris who patronised it in a later age.

ധ്വനിയെക്കുറിച്ച്

ഭാട്ടന്മാരുടെ ആക്ഷേപങ്ങൾക്കുള്ള സമാധാനം.

[പ്രതീയമാനം പരമന്യവസ്തു
കവീന്ദ്രർതൻ വാക്കിൽ വിളങ്ങിടുന്നു
ലാവണ്യമൊന്നംഗനമാരിലെന്ന-
പോലെ പ്രസിദ്ധാവയവാതിരിക്തം.

മഹാകവികളുടെ വാക്കിൽ വാച്യത്തിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തവും പ്രതീയമാനസ്വരൂപവുമായ ഒരു വസ്തുവുണ്ട്. അതു് സഹൃദയഹൃദയ സുപ്രസിദ്ധവും പ്രസിദ്ധങ്ങളായ—അലംകൃതങ്ങളും പ്രതീതങ്ങളുമായ— അവയവങ്ങളിൽനിന്നു ഭിന്നവും ആയി അംഗനകളിൽ ലാവണ്യമെന്ന പോലെ പ്രകാശിക്കുന്നു. എങ്ങിനെ അംഗനകളിൽ ലാവണ്യം പ്രത്യേകം നിർവ്വർണ്ണ്യമാനങ്ങളായ സർവ്വാവയവങ്ങളിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തവും സഹൃദയലോചനാമൃതവുമായ ഏതാണ്ടൊരു തത്വാന്തരമോ അങ്ങിനെതന്നെയാണു് ആ അർത്ഥവും. ആ അർത്ഥം വാച്യസാമർത്ഥ്യത്താൽ ആക്ഷിപ്തമായ വസ്തുമാത്രം, അലങ്കാരം, രസാദി എന്നിങ്ങിനെ അനേകപ്രഭേദങ്ങളാൽ ഭിന്നാഭിന്നമാണെന്നു കാണിപ്പാൻ പോകുന്നുണ്ട്. ഇങ്ങിനെയുള്ള സർവ്വപ്രഭേദങ്ങളിലും അതു വാച്യവ്യതിരിക്തം തന്നെയാണുതാനും. അതായതു്:—

അതിൽ ആദ്യത്തെ വകഭേദംതന്നെ വാച്യത്തിൽനിന്നു വളരെ വിഭിന്നമാകുന്നു. ചിലപ്പോൾ വാച്യം വിധിരൂപമായിരിക്കെ, വ്യംഗ്യം പ്രതിഷേധരൂപമായിരിക്കും. എങ്ങിനെയെന്നാൽ:—

"ഹേ ധാർമ്മികപ്രവര, ലാത്തിട്ടുകൊത്തവണ്ണം
നീ ധാർഷ്ട്യമോട്ടമിനി യാപ്പട്ടപട്ടിയെ ത്താൻ
ഗോദാവരീതടനികുഞ്ജനിവാസിയാകും
ആ ദാരുണൻ ഹരി ഹനിച്ചു മദിച്ചിടാനീം."]

(ധ്വന്യാലോകം)

ഹേ ധാർമ്മികപ്രവര=അല്ലയോ ധർമ്മചാരികളിൽ അഗ്രഗണ്യ, നിനക്കു നിത്യവും ദേവപൂജയ്ക്കായി പൂവു കൂടാതെ കഴികയില്ല. 'വിശേ

ഷിച്ച നിന്നെപ്പോലെയുള്ളവർ പൂവും തളിരും എടുത്തുകൊണ്ടു പോകുന്നതുതന്നെ തരുലതാദികൾക്കു ജന്മസാഫല്യമാകുന്നു. അതു കൊണ്ട്, അതിലേക്കായുള്ള ഇത്തരം ഭ്രമണം എത്രയും യുക്തംതന്നെ' എന്ന് 'ധാർമ്മികപ്രവര' എന്ന സംബോധനയുടെ താൽപര്യം. ഇനി= ഇന്നുമുതൽ, ധാർഷ്ട്യമോടും=ധൃഷ്ടതയോടും, 'ഉം' എന്നതു പ്രകരണവശാൽ അർത്ഥസിദ്ധമായ വിശ്വാസത്തിന്നു സമുച്ചായകമാകുന്നു. ധൈര്യത്തോടും വിശ്വാസത്തോടും കൂടി എന്നു ഭാവം. ഒത്തവണ്ണം=ഇഷ്ടം പോലെ എല്ലാസ്ഥലത്തും, ലാത്തിടുക=മന്ദമന്ദം സഞ്ചരിച്ചുകൊള്ളുക. അതിനുള്ള അവസരം ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ഇത്രനാളും, നെഞ്ഞിടിപ്പോടു കൂടി നായ വരുന്നുണ്ടോ എന്ന് അങ്ങുമിങ്ങും തിരിഞ്ഞുനോക്കി മുമ്പിൽ കണ്ട ഏതാനും ചില ചെടികളുടെ പൂവോ തളിരോ കയ്യിൽ കിട്ടിയതു ബദ്ധപ്പെട്ടു പറിച്ചുകൊണ്ടു പോകയാണല്ലോ പതിവ്. ഇപ്പോഴാകട്ടെ, പ്രതിബന്ധമൊന്നുമില്ലായ്കയാൽ യഥേഷ്ടം പൂവും തളിരും സമാധാനത്തോടറുത്തുകൊണ്ടു സ്വച്ഛന്ദം സഞ്ചരിച്ചുകൊള്ളുക' എന്നു സാരം. അപ്പട്ടിയെ ത്താൻ=ഒരുവിധത്തിലും ഇണങ്ങാത്ത ആ ഭയങ്കരനായ പട്ടിയെത്തന്നെ, 'താൻ' എന്നതിനാൽ, മററുവല്ല പട്ടിയേയുമായിരിക്കുമോ എന്നു ശങ്കിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നു ഉറപ്പുനല്കുന്നു. ഗോദാവരീതടനികുഞ്ജനിവാസിയാകും ആദാരുണൻ ഹരി= ഗോദാവരിക്കരയിലുള്ള വള്ളിക്കുടിലിൽ പാർപ്പുറപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ക്രൂരനായ ആ സിംഹം—കർണ്ണാകർണ്ണികയായി നീ കേട്ടിട്ടുള്ള ആ സിംഹം, 'സങ്കേതസ്ഥലം നിർബ്ബാധമായിരിപ്പാൻവേണ്ടി നായിക തന്ത്രത്തിൽ അങ്ങിനെ ഒരു പ്രവാദം പരത്തി ധാർമ്മികനെ ബോധിപ്പിച്ചിട്ടു'ണ്ടെന്നു ഭാവം. ഇദാനീം=ഇതാഇപ്പോൾ, മദിച്ചു=മദമിളകി, ഹനിച്ചു=കൊന്നു, സ്വതേ ക്രൂരനായ ആ സിംഹം ഇപ്പോൾ മദമിളകുകയാൽ ഗോദാവരീതീരത്തിലുള്ള തൻെറ ഗുഹ വിട്ടു പുറത്തു പുറപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നും നായയേയും മററും കൊന്നുകൊണ്ടു നടക്കയാൽ ആ ലതാകുഞ്ജത്തിൻെറ പരിസരപ്രദേശങ്ങളിൽപ്പോലും ചെല്ലരുതെന്നും ഇതിൽനിന്നു ധ്വനിക്കുന്നു.

ജീവിതസർവ്വസ്വംപോലെ ഗോപ്യമായിവെച്ചിരിക്കുന്ന തൻെറ സങ്കേതസ്ഥലത്തെ, പൂവും തളിരും പറിക്കാനായി സഞ്ചരിക്കുന്ന ധാർമ്മികനിൽനിന്നു രക്ഷിക്കാനായി ഒരു തരുണി പറയുന്നതാണ് പ്രകൃതപദ്യം. അതിൽ സ്വതസ്സിദ്ധമായ ഭ്രമണം ശ്വഭയത്താൽ പ്രതി

ഷിദ്ധമാകയാൽ 'ലാത്തിടക' എന്നതു നിഷേധാഭാവരൂപമായ പ്രതിപ്രസവം മാത്രമാണ്. അല്ലാതെ പ്രൈഷാദ്യാത്മകമായ നിയോഗരൂപത്തിലുള്ള വിധിയല്ല. അപ്രവൃത്തപ്രവൎത്തനാത്മകവും പ്രധാനവുമായ നിയോഗത്തെയാണ് മുഖ്യമായി വിധിയെന്നു പറയുന്നത്. പ്രവൎത്തിക്കുന്നവനെ അപേക്ഷിച്ചു ഉൽകൃഷ്ടനോ സമനോ നികൃഷ്ടനോ ആയ പ്രവൎത്തകനാൽ പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്ന ആ നിയോഗം യഥാക്രമം പ്രൈഷം, ആമന്ത്രണം, അദ്ധ്യേഷണം എന്നിങ്ങിനെ മൂന്നായി വ്യപദേശിക്കപ്പെടുന്നു.

"കാൎയ്യമേവഹി വക്തൄണാം ജ്യായസ്സമകമനീയസാം
പ്രവൎത്ത്യാപേക്ഷയാ ഭേദാൽ പ്രൈഷാദിവ്യപദേശഭാക്"

എന്നു പ്രമാണമുണ്ട്. ഇങ്ങിനെ മൂന്നു തരത്തിലുള്ള അപ്രവൃത്തപ്രവൎത്തനരൂപമായ വിധി, പ്രവൃത്തനായ ധാൎമ്മികനിൽ ഘടിക്കയില്ലെന്നുള്ളതു തീൎച്ചയാണല്ലോ. ആകയാൽ, 'ലാത്തിടക' എന്നതു വിധിയല്ല, പ്രതിപ്രസവം മാത്രമാകുന്നു. സാമാന്യനിലയിൽ പ്രതിഷേധിക്കപ്പെട്ടതിനെ വീണ്ടും വിശേഷവിഷയത്തിൽ സമ്മതിക്കയാണ് പ്രതിപ്രസവം. പ്രകൃതത്തിൽ പട്ടിയിലുള്ള പേടികൊണ്ടു തടയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ലാത്തൽ വീണ്ടും തുടരാനുള്ള അഭ്യനുജ്ഞാനമാണ് 'ലാത്തിടക' എന്നതുകൊണ്ടു ബോധിപ്പിക്കുന്നത്. അതു് നിഷേധാഭാവരൂപവുമാണ്. അൎത്ഥാന്തരമാകട്ടെ, ഇതുവരെ പട്ടിയേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ഇപ്പോഴാകട്ടെ മദിച്ച സിംഹംതന്നെ വന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു്, വള്ളിക്കുടിലുകളുടെ പരിസരപ്രദേശങ്ങളിൽപ്പോലും കാലെടുത്തു വെക്കരുത് എന്നിങ്ങിനെ നിഷേധവുമാകുന്നു. പരസ്പരവിരുദ്ധങ്ങളായ ഭാവതദഭാവങ്ങൾക്കു ഒരേ സമയത്തു വാച്യത്വം സംഭവിക്കയില്ലെന്നതു തീൎച്ചയാണ്. "വിശേഷ്യം നാഭിധാ ഗച്ഛേൽ ക്ഷീണശക്തിർവിശേഷണേ" എന്നിങ്ങിനെ "വിശേഷണാൎത്ഥബോധനത്താൽ ക്ഷീണശക്തിയായ അഭിധ വീണ്ടും വിശേഷ്യാൎത്ഥത്തെ ബോധിപ്പിക്കയില്ല" എന്ന നയപ്രകാരം അഭിധയ്ക്കു വിരമ്യബോധനം സംഭവിക്കുന്നതല്ലായ്കയാൽ ക്രമേണ ഭാവതദഭാവബോധകത്വവും സുവചമല്ല. അതിനാൽ നിഷേധരൂപമായ അൎത്ഥം വാച്യമാകയില്ല.

ആട്ടെ, ഭ്രമണനിഷേധം താത്പൎയ്യശക്തിബോദ്ധ്യമായിരിക്കെ, വാച്യാതിരിക്തമാകുന്നതെങ്ങിനെ? താൽപൎയ്യസ്വരൂപമായ ശക്തി

യാണ് താൽപര്യശക്തി; താൽപര്യം=തൽപരത, അതായതു്, വാക്യാൎത്ഥപരത. വാക്യം പ്രയോഗിക്കുന്നതു പ്രധാനമായി യാതൊരുകാൎയ്യം ബോധിപ്പിക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചാണോ ആ കാൎയ്യംതന്നെയാണ് വാക്യാൎത്ഥം. യാതൊന്നു വിശ്രാന്തിസ്ഥാനഭൂതമോ അതുതന്നെയല്ലേ വാക്യാൎത്ഥം? പ്രകൃതത്തിൽ അതു് ഭ്രമണനിഷേധംതന്നെയാണ്. വക്താവിന്റെ വിവക്ഷ അതിലായിരിക്കെ, താദൃശാൎത്ഥം ബോധിപ്പിക്കാതെ താൽപര്യശക്തി ഉപരതയാകയുമില്ല. വാക്യാൎത്ഥത്തിൽത്തന്നെയാണല്ലോ തൽപരമായ വചനത്തിന്നു പൎയ്യവസാനം. അല്ലെങ്കിൽ, തൽപരതോക്തിതന്നെ അസംഗതമാകും. അതിനാൽ, താൽപര്യശക്തിബോദ്ധ്യമായ നിഷേധം വാച്യാൎത്ഥംതന്നെയാകുന്നു. പക്ഷേ, 'വാക്യാൎത്ഥമെന്നതു് വിശിഷ്ടാവസ്ഥയോടു കൂടിയ പദാൎത്ഥംതന്നെയാണ്. നിഷേധമാകട്ടെ നിഷേധപദമില്ലായ്കകൊണ്ടു പദാൎത്ഥമല്ലായ്കയാൽ അതിന്നു വാക്യാൎത്ഥത്വം ഘടിക്കയില്ല' എന്നു വിചാരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അതു വാച്യാൎത്ഥമാകേണ്ട; ലക്ഷ്യാൎത്ഥമായിക്കൊള്ളട്ടെ. "ലാത്തിടുക" എന്ന പദംകൊണ്ടു ബോധിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ലക്ഷ്യാൎത്ഥം പദാൎത്ഥംതന്നെയാണല്ലോ?

ആകയാൽ അഭിഹിതാന്വയവാദപ്രകാരം വിവക്ഷയാൽ അപൎയ്യവസിതയായ താൽപര്യശക്തിതന്നെ വിരോധനിമിത്തകമായ വിപരീതലക്ഷണയെക്കൊണ്ടു വാക്യാൎത്ഥീഭൂതമായ നിഷേധപ്രതീതിയെ ജനിപ്പിക്കുന്നുവെന്നും, അതുകൊണ്ടു് അഭിധാവ്യാപാരമൂലകമായ താൽപര്യശക്തിയാലാണ് നിഷേധപ്രതീതിയെന്നും എന്തുകൊണ്ടു പറഞ്ഞുകൂടാ. "ഇതുകൊണ്ടു ഇതാണ് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്" എന്നല്ലേ ലോകവ്യവഹാരം? എന്നിങ്ങിനെ ആശങ്കിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, പറയാം,—

അഭിധ, താൽപര്യം, ലക്ഷണ എന്നു മൂന്നാണല്ലോ വ്യാപാരം. അതിൽ അഭിധാവ്യാപാരം സാമാന്യാംശത്തിൽ മാത്രമാണ്. സങ്കേതമപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അൎത്ഥാവഗമനശക്തിയാണഭിധ. സങ്കേതമാകട്ടെ, സാമാന്യാംശത്തിൽ മാത്രമാണ് വിശേഷാംശത്തിലില്ല. വിശേഷങ്ങളനന്തങ്ങളാകയാൽ ഓരോ വിശേഷത്തിലും സങ്കേതകരണം അശക്യമാണ്. എന്നുമാത്രമല്ല, സങ്കേതഗ്രഹം ഏതാനുമൊരു വിശേഷത്തിലാണെങ്കിൽ വിശേഷാന്തരത്തിൽ സങ്കേതമില്ലായ്കകൊണ്ടു ശബ്ദം അബോധകമാണെന്നാവും. അതുകൊണ്ടു്, ആനന്ത്യത്താലും

വ്യഭിചാരത്താലും സംകേതം വിശേഷത്തിൽ ശക്യമല്ല. അതിനാൽ * "സാമാന്യാന്യന്യഥാ സിദ്ധേർ-വിശേഷം ഗമയന്തി ഹി" എന്ന ന്യായപ്രകാരം പരസ്പരാന്വിതവും വിശേഷരൂപവുമായ വാക്യാർത്ഥത്തിലാകുന്നു താൽപര്യശക്തി. ഈ സ്ഥിതിക്ക്, താൽപര്യശക്തിയാൽ ബോധിക്കപ്പെടുന്നതു് അന്വയം മാത്രമാകയാൽ ദ്വിതീയകക്ഷ്യയിൽ 'ലാത്തിടുക' എന്ന വിധിയാണ് അവഗതമാകുന്നതു്. അതു വാച്യാർത്ഥമാണ് ലക്ഷ്യമല്ല. "കല്യാണമഹാൽ കാവേരിയിലാകുന്നു" "ഇവൻ സിംഹമാണ്" ഇത്യാദിസ്ഥലത്തു് യോഗ്യതയില്ലായ്കയാൽ അന്വയപ്രതീതി ഉണ്ടാവുമ്പോൾ തന്നെ ബാധിക്കപ്പെടുന്നു. പ്രകൃതസ്ഥലത്താകട്ടെ, "ഹേ ധാർമ്മിക നിൻെറ ലാത്തലിന്നു പ്രതിബന്ധകമായ ആ നായ സിംഹത്താൽ ഹനിക്കപ്പെട്ടു. അതിനാൽ ഇപ്പോൾ പ്രതിബന്ധം നീങ്ങുകകൊണ്ടു് ഒത്തവണ്ണം ലാത്തുക" എന്നിങ്ങിനെ അന്വയം നിർബാധമായിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക്, മുഖ്യാർത്ഥത്തിന്നു ബാധമില്ലായ്കയാൽ വിപരീതലക്ഷണയ്ക്കു പ്രസക്തിയെങ്ങിനെ? അഥവാ വിപരീതലക്ഷണ ഉണ്ടെന്നിരിക്കട്ടെ—വക്തൃവിഷയമായ ഔചിത്യമനുസരിച്ച് അന്വയക്ഷത്യവഭാസരൂപമായ മുഖ്യാർത്ഥബാധത്താൽ ലാത്തിടുക എന്നതു വിപരീതലക്ഷണയാൽ ലാത്തരുതു് എന്നു ബോധിപ്പിക്കുന്നുവെന്നുതന്നെയിരിക്കട്ടെ—എന്നാലും, അതു ദ്വിതീയകക്ഷ്യാപന്നമാകയില്ല. ലക്ഷണയ്ക്കു പ്രസക്തി മുഖ്യാർത്ഥബാധമുണ്ടെങ്കിലാണ്. ബാധമെന്നതു വിരോധപ്രതീതിയാണല്ലോ. പദാർത്ഥങ്ങൾക്ക വിരോധം സ്വാത്മാവിലല്ല. അതായതു സ്വരൂപനിഷ്ഠമല്ല. പരസ്പരമുള്ളതാണെങ്കിൽ അന്വയോപാധിഗതമാണ്. ആ സ്ഥിതിക്ക്, അന്വയം പ്രതിപന്നമായാലേ വിരോധപ്രതീതി ഉണ്ടാവുകയുള്ളു. അന്വയപ്രതിപത്തിയാകട്ടെ അഭിധയാലല്ല. അഭിധ പദാർത്ഥബോധത്താൽ പരിക്ഷീണയാകുന്നു. വിരമ്യവ്യാപാരമില്ലായ്കയാൽ അതു വീണ്ടും അന്വയബോധനത്തിന്നു ശക്തയുമല്ല. ആകയാൽ,

* സാമാന്യാനി=പദപ്രതിപാദിതങ്ങളും സാമാന്യരൂപങ്ങളുമായ പദാർത്ഥങ്ങൾ, അന്യഥാസിദ്ധേഃ=പദാർത്ഥപ്രതീതികൊണ്ടുമാത്രം ഉദ്ദേശസിദ്ധിവരായ്കയാൽ, വിശേഷം ഗമയന്തിഹി=വിശിഷ്ടരൂപമായ വാക്യാർത്ഥം ബോധിപ്പിക്കുന്നു.

"പദാർത്ഥാൻ പ്രതിപാദ്യൈവ നിവർത്തന്തേ പദാന്യതഃ
പദാർത്ഥാ ഏവസംസർഗം ബോധയന്ത്യസമഞ്ജസാ."

എന്ന അഭിയുക്തവചനവും തന്മൂലകമാകുന്നു.

അന്വയപ്രതിപത്തി താൽപര്യശക്തിയാലാകുന്നു. ഇങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ "അംഗുല്യഗ്രേ കരിവരശതം" ഇത്യാദിയിൽപ്പോലും അന്വയപ്രതിപത്തിയുണ്ടെന്നു വരുമെന്നാണെങ്കിൽ വരട്ടെ, അതുകൊണ്ടെന്തു്? അന്വയപ്രതീതിയില്ലെന്നു ആരു പറഞ്ഞു? അവിടെ പ്രതിപന്നമായ അന്വയം പ്രത്യക്ഷാദിയാൽ ശുക്തിയിൽ രജതമെന്നപോലെ പ്രമാണാന്തരത്താൽ ബാധിതമാകകൊണ്ടു് താദൃശവാക്യത്തിന്നു പ്രാമാണ്യമില്ലെന്നുമാത്രം. എന്നാൽ, "ഇവൻ സിംഹമാണ്" ഇത്യാദിവാക്യത്തിന്നും പ്രാമാണ്യമില്ലാതെ പോകുമെന്നും വിചാരിക്കേണ്ട. അവിടെ ദ്വിതീയകക്ഷ്യാനിവിഷ്ടമായ താൽപര്യശക്തിയാൽ സമപ്പിതമായ അന്വയത്തിൻെറ ബാധസമുല്ലാസത്തിന്നുശേഷം അഭിധാതാൽപര്യവ്യതിരിക്തയായ ലക്ഷണയെന്ന മൂന്നാമതൊരുശക്തി തൽബാധവിധുരീകരണനിപുണയായി സമുല്ലസിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് അപ്രാമാണ്യപ്രസക്തിയില്ല. ശരി, ലക്ഷണാസ്ഥലത്തു പ്രതീതമാകുന്ന പ്രയോജനം ധ്വനനവ്യാപാരവിഷയമാകയാൽ കാവ്യാത്മധ്വനിയുള്ളതുകൊണ്ടു് 'ഇവൻ സിംഹമാണ്' ഇത്യാദിക്കു കാവ്യവ്യവഹാരം വന്നേക്കുമെന്നു ശരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, ആത്മാവു് സർവ്വവ്യാപിയാകയാൽ ഘടത്തിന്നുപോലും ജീവവ്യവഹാരാപത്തിയെന്നു ബാക്കിയുള്ളവരും പറയും. ആത്മാവുണ്ടായിരിക്കെ, വിശിഷ്ടാധിഷ്ഠാനമായ ശരീരത്തിന്നേ ജീവവ്യവഹാരമുള്ളുവെങ്കിൽ, ധ്വന്യാത്മാവുണ്ടായിരിക്കെ ഗുണം അലങ്കാരം ഔചിത്യം എന്നിവയാൽ സുന്ദരമായ ശബ്ദാർത്ഥശരീരത്തിന്നേ കാവ്യവ്യവഹാരമുള്ളു എന്നു ഞങ്ങൾക്കും സമാധാനമുണ്ടു്. ആത്മാവു് നിസ്സാരമല്ലെന്നുള്ളതു ഉഭയത്ര സമാനവുമാണ്.

എന്നാൽ, ധ്വനിയെന്നുള്ളതു ലക്ഷണതന്നെയാണെന്നും വിചാരിക്കേണ്ട. ലക്ഷണാവ്യാപാരം മൂന്നാമത്തെ കക്ഷ്യയിലാണ്; ധ്വനനവ്യാപാരമാകട്ടെ, നാലാമത്തേതിലുമാകുന്നു. മുഖ്യാർത്ഥബാധം, നിമിത്തം, പ്രയോജനമെന്നീ മൂന്നിൻേറയും സാന്നിദ്ധ്യത്തിലാണ് ലക്ഷണാപ്രവൃത്തിയെന്നു നിങ്ങളും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. അതിൽ മുഖ്യാർത്ഥബാധം പ്രത്യക്ഷാദിപ്രമാണാന്തരമൂലമാകുന്നു. നിമിത്തമായ സാമീപ്യാദിയും പ്രമാണാന്തരബോദ്ധ്യമാണ്. "കല്യാണമഹാൽ കാവേരിയിലാകുന്നു" "ഇവൻ സിംഹമാകുന്നു" ഇത്യാദിയിൽ കെട്ടിടത്തിൻെറ അതിപവിത്രത്വം, ശീതലത്വം, സേവ്യത്വം, പുരോ

വത്തിയായ പുരുഷന്റെ പരാക്രമാതിശയം എന്നീ പ്രയോജനം ശബ്ദവാച്യവും പ്രമാണാന്തരപ്രതിപന്നവും അല്ല. എന്നാൽ, ശബ്ദഗമ്യമാണുതാനും. ആകയാൽ, പ്രതീതിവിഷയമായ താദൃശപ്രയോജനത്തിൽ ശബ്ദത്തിന്നു വ്യാപാരം ഇല്ലാതിരിക്കാനും നിവൃത്തിയില്ല. പക്ഷേ, 'കല്യാണമഹാൽ അതിപവിത്രം കാവേരിയുടെ സമീപത്തായാൽ; വൃക്ഷലതാദി എപ്രകാരമോ അപ്രകാരം.' 'ഇവൻ പരാക്രമശാലിയാണ്; സിംഹശബ്ദവാച്യനാകയാൽ; സിംഹം എപ്രകാരമോ അപ്രകാരം.' എന്നിങ്ങിനെ പ്രയോജനം അനുമാനഗമ്യമാണെന്നും അതുകൊണ്ട്, അവിടെ ശബ്ദവ്യാപാരമാവശ്യമില്ലെന്നും വിചാരിക്കേണ്ട. സാമീപ്യരൂപഹേതു * അനൈകാന്തികമാണ്. അതായത്—അമേദ്ധ്യാദിവിപക്ഷത്തിൽകൂടി വർത്തിക്കുന്ന താദൃശഹേതുവിന്നു സാധാരണത്വമെന്ന ദോഷമുള്ളതിനാൽ പ്രയോജനം അനുമേയമാകയില്ല. 'ഇവൻ പരാക്രമശാലി' എന്നതിലെ സിംഹശബ്ദവാച്യത്വമെന്ന ഹേതു † സ്വരൂപാസിദ്ധവുമാണ്. പുരോവത്തിയായ പുരുഷന്നു സിംഹശബ്ദവാച്യത്വമില്ലല്ലോ.

ഇനി, 'എവിടെവിടെ ഇപ്രകാരം ശബ്ദപ്രയോഗമോ അവിടവിടെ താദൃശധമ്മയോഗവുമുണ്ട്' എന്നിങ്ങിനെയുള്ള വ്യാപ്തിയനുസരിച്ച് "കല്യാണമഹാൽ ശൈത്യപാവനത്വാദിധമ്മവിശിഷ്ടം; പ്രവാഹവിഷയമായ കാവേരീശബ്ദം വിശിഷ്ടാൎത്ഥവിവക്ഷയാൽ സാമീപ്യപരമായി പ്രയോഗിച്ചിരിക്കയാൽ" "ഇവൻ പരാക്രമാതിശയയോഗി; സിംഹത്വവാചിയായ സിംഹശബ്ദം വിശിഷ്ടാൎത്ഥവിവക്ഷയാൽ സിംഹസാദൃശ്യപരമായി പ്രയോഗിച്ചിരിക്കയാൽ" എന്നിത്തരം അനുമാ

---

* വ്യഭിചാരത്തോടുകൂടിയ ഹേതു അനൈകാന്തികം. അതു സാധാരണം അസാധാരണം, അനുപസംഹാരി എന്നു മൂന്നുതരത്തിലാകുന്നു. സാദ്ധ്യാഭാവവത്തായ വിപക്ഷത്തിൽ വത്തിക്കുന്ന ഹേതു സാധാരണം. "പൎവ്വതത്തിൽ അഗ്നിയുണ്ട്, പ്രമേയത്വമുള്ളതിനാൽ" എന്നു ഉദാഹരണം. ഇവിടെ അഗ്നിയെ സാധിക്കുവാൻ കൊണ്ടുവന്ന പ്രമേയത്വമെന്ന ഹേതു പൎവ്വതമല്ലാത്ത വിപക്ഷത്തിൽകൂടിയുള്ളതുകൊണ്ടു അഗ്നിക്കു സാധകമാകയില്ല. അതുപോലെ അമേദ്ധ്യാദിവിപക്ഷവൃത്തിയായ കാവേരീസാമീപ്യം പവിത്രത്വാദിസാധകമാകയില്ലെന്നു താല്പൎയ്യം.

† ആശ്രയാസിദ്ധം, സ്വരൂപാസിദ്ധം, വ്യാപ്യത്വാസിദ്ധം എന്നു അസിദ്ധഹേതു മൂന്നുവിധം. അതിൽ സ്വരൂപാസിദ്ധത്വമെന്ന ദോഷം ഹേതു പക്ഷത്തിൽ തന്നെ ഇല്ലാതിരിക്കയാണ്. "ശബ്ദം ഗുണമാകുന്നു; ചാക്ഷുഷത്വമുള്ളതിനാൽ" എന്നു ഉദാഹരണം. പക്ഷമായ ശബ്ദത്തിൽ ചാക്ഷുഷത്വമില്ലായ്കയാൽ ഹേതു സ്വരൂപാസിദ്ധമാകുന്നു. ഇതുപോലെ പ്രകൃതത്തിലും നോക്കിക്കൊൾക.

നവും സുവചമല്ല. വ്യാപ്തിഗ്രഹണത്തിന്ന സൎവ്വത്ര സാമാന്യരൂപ സംഗ്രാഹകമായ പ്രമാണാന്തരമത്യാവശ്യമാണ്. "എവിടെ ധൂമമു ണ്ടോ അവിടെ അഗ്നിയുമുണ്ട്" ഇത്യാദിവ്യാപ്തിഗ്രഹണത്തിന്ന മൌലി കമായ പ്രമാണം ധൂമത്വാഗ്നിത്വസാമാന്യരൂപം പുരസ്കരിച്ച് സംഗ്ര ഹിക്കപ്പെടുന്ന സകലധൂമാഗ്നിവ്യക്തികളുടേയും പ്രത്യക്ഷമാണല്ലോ. അതുപോലെ പ്രസ്തുതവ്യാപ്തിഗ്രഹണത്തിന്ന സാമാന്യരൂപസംഗ്രാഹ കമായ പ്രമാണമൊന്നുമില്ലതന്നെ. അതിനാൽ, ഹേതുവിന്ന വ്യാപ്യ ത്വം ഇല്ലായ്കകൊണ്ടു പ്രയോജനഗ്രഹണത്തിന്ന് അനുമാനം പ്രമാ ണമാകയില്ല. സ്മൃതി അനുഭവജന്യമായ ജ്ഞാനമാകയാൽ പ്രയോജ നാനുഭവം മുമ്പില്ലാത്തതുകൊണ്ടു ശൈത്യപാവനത്വാദ്യൎത്ഥം സ്മൃതിക്കു വിഷയമാണെന്നും പറയാവതല്ല. അഥവാ, "മുഖ്യവൃത്തിവിട്ടു ഗൌണ വൃത്തിയെക്കൊണ്ടുള്ള അൎത്ഥപ്രതിപാദനത്തിന്ന് എന്തെങ്കിലും പ്രയോ ജനം വേണം. അതെന്താണെന്നു പൎയ്യാലോചിക്കുമ്പോൾ, വാക്യാന്ത രത്തിലോ സമാനവാക്യത്തിലോ അതുതന്നെയോ അതുപോലുള്ളതോ ആയ പ്രയോജനമനുഭ്രതമായിരിക്കയാൽ ഇതുതന്നെയായിരിക്കണം പ്രയോജനം എന്നിങ്ങിനെ യുക്ത്യനുസന്ധാനസനാഥീകൃതവും വിമ ൎശാപരപൎയ്യായവും ആയ സ്മൃതിക്കുതന്നെ ശൈത്യപാവനത്വാദിപ്ര യോജനം വിഷയമാകകൊണ്ട് അതിലേക്കു ശബ്ദവ്യാപാരസ്വീകാരം ആവശ്യകമല്ല" എന്നു ശഠിക്കുന്നതും ശരിയല്ല. വക്താവു് പ്രയോജ നമായി വിവക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന അൎത്ഥം ഇതുതന്നെയാണെന്നു തീൎച്ചയാ ക്കുന്നതിലേക്കു നിയാമകമൊന്നുമില്ലാത്തതുകൊണ്ട്, താദൃശസ്മൃതിക്കും പ്രകൃതത്തിൽ പ്രസക്തിയില്ല. ആകയാൽ, ശൈത്യപാവനത്വാദി പ്രയോജനം ശബ്ദവ്യാപാരംകൊണ്ടുതന്നെ ഗമ്യമാണെന്നു സമ്മതിക്ക തന്നെവേണം. എന്നാൽ, താദൃശാൎത്ഥത്തിൽ സങ്കേതമില്ലായ്കയാൽ ആ വ്യാപാരം അഭിധയല്ല; അതു് താൽപൎയ്യവുമല്ല; താൽപൎയ്യ ശക്തി അന്വയബോധനമാത്രപരായണയാണല്ലോ. ബാധാദിത്രയ മില്ലായ്കയാൽ അതു ലക്ഷണയുമല്ല. പ്രയോജനത്തിന്നുകൂടി പ്രയോ ജനാദി കല്പിച്ച് അതിലും ലക്ഷണയുണ്ടെന്നു ശഠിക്കുന്നപക്ഷം അന വസ്ഥ ഭവിക്കും.

"ലക്ഷ്യാൎത്ഥം വാച്യമല്ലെന്ന-തല്ലതിന്നില്ല ബാധവും
യോഗമില്ല ഫലത്തോടും ഇല്ലതിന്നും ഫലാന്തരം

> പ്രയോജനത്തെ കല്പിക്കി-ലതിന്നും വീണ്ടുമാവിധം
> മൂലനാശിനിയാകുന്നോ-രനവസ്ഥ ഭവിച്ചിടും."

എന്നു കാവ്യജീവിതവൃത്തിയിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു നോക്കുക. ഈ സ്ഥിതിക്ക്, പ്രയോജനത്തിൽ ലക്ഷിതലക്ഷണയാണെന്നു പറയുന്നതും അസംബദ്ധമാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ആകയാൽ, അഭിധാലക്ഷണാ താൽപര്യവ്യതിരിക്തവും ധ്വനനം ദ്യോതനം വ്യഞ്ജനം പ്രത്യായനം അവഗമനം മുതലായ പദങ്ങളാൽ വ്യപദേശിക്കപ്പെടാവുന്നതുമായ നാലാമതൊരു വ്യാപാരം ശബ്ദത്തിനുണ്ടെന്നു സമ്മതിച്ചേ കഴിയൂ.

അതുകൊണ്ടാണ്,—

> "മുഖ്യവൃത്തിയെവിട്ടർത്ഥ-ബോധനം ഗൌണവൃത്തിയാൽ
> യാതൊന്നിനായപ്പലത്തിൽ ശ്ശബ്ദമാവാസ്ഖലദ്ഗതി."

എന്നു ധ്വന്യാലോകത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതും,

> "മുഖ്യവൃത്തിയുപേക്ഷിച്ചു ലക്ഷണാവൃത്തിയെപ്പരം
> യാതൊന്നിൻ ഭാസനത്തിന്നായ്സമുപാസിച്ചിടുന്നുവോ
> ശബ്ദൈകഗമ്യമായീട്ട മപ്പലത്തിന്റെ ബോധനേ
> വൃത്തി മറെറാന്നുമായീടാ വ്യക്തിയല്ലാതെ നിശ്ചയം."

എന്നു കാവ്യജീവിതവൃത്തിയിൽ സിദ്ധാന്തിച്ചിരിക്കുന്നതും.

ഏവഞ്ച, സങ്കേതത്തെ അപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അത്ഥാവഗമനശക്തി അഭിധാശക്തി; സാമാന്യരൂപമായ വാച്യാർത്ഥത്തിന്റെ അന്വയാനുപപത്തിയെ ആധാരമാക്കി അന്വിതരൂപമായ വിശേഷാത്ഥത്തിന്റെ ബോധനത്തിലുള്ള ശക്തി താൽപര്യശക്തി; മുഖ്യാത്ഥബാധാദിത്രയമപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അർത്ഥപ്രതിപാദനശക്തി ലക്ഷണ; അഭിധാദിശക്തിത്രയജനിതമായ അർത്ഥാവഭാസത്താൽ സംസ്കൃതയായ പ്രതിപത്തൃപ്രതിഭയുടെ സാഹായ്യത്തോടുകൂടിയ അത്ഥദ്യോതനശക്തി വ്യഞ്ജന എന്നു വിവേകം. ആ വ്യഞ്ജന പൂർവ്വപ്രവൃത്തമായ വ്യാപാരത്രയത്തെ അധഃകരിച്ചുകൊണ്ടു പ്രധാനമായി ഭവിക്കയാൽ കാവ്യാത്മാവാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്മേൽ, പ്രയോജനവിഷയമാണെങ്കിലും നിഷേധപ്രമുഖതയാൽ നിഷേധവിഷയമാണെന്നുവെച്ചു മാത്രമാണ്, "ചിലപ്പോൾ വാച്യം വിധിരൂപമായിരിക്കെ വ്യംഗ്യം നിഷേധവിഷയമായിരിക്കും" എന്നു വൃത്തിയിൽ

പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. വാസ്തവം പറകയാണെങ്കിൽ, ലക്ഷണയെ സമ്മതിച്ചതു് വാദത്തിന്നുവേണ്ടി മാത്രമാണു്. പ്രകൃതസ്ഥലത്തു ലക്ഷണ തന്നെ സംഭവിക്കുന്നതല്ല. അത്യന്തതിരസ്കൃതവാച്യസ്ഥലത്തും അർത്ഥാന്തരസംക്രമിതവാച്യസ്ഥലത്തും മാത്രമേ വ്യംജനയുടെ ഉത്ഥാനത്തിന്നു് ഉപയുക്തയായ ലക്ഷണ സംഭവിക്കൂ. അർത്ഥശക്തിമൂലസ്ഥലത്തു ലക്ഷണയ്ക്കു പ്രസക്തിയേ ഇല്ല. ഒരേ ശബ്ദത്തിന്നുള്ള അർത്ഥബോധനശക്തിതന്നെ സഹകാരികാരണഭേദത്താൽ അഭിധ, താൽപര്യം, ലക്ഷണ, വ്യംജന എന്നിങ്ങിനെ ഭിന്നഭിന്നാവുമാണു്. വ്യാപ്തിസ്മൃതിപക്ഷധർമ്മതാദിസഹകൃതമായ ശബ്ദത്തിന്നു വിവക്ഷാവഗമനത്തിൽ അനുമാപകത്വവ്യാപാരവും ചക്ഷുരിന്ദ്രിയാദിസഹകൃതമായ അതേ ശബ്ദത്തിന്നു സവികല്പകത്വവ്യാപാരവും മററും വിലക്ഷണമായി കാണുന്നുണ്ടല്ലോ. അതുപോലെ ശബ്ദത്തിൻെറ അഭിധാദിവ്യാപാരങ്ങളും പരസ്പരം വിലക്ഷണങ്ങൾ തന്നെയാണു്. ഇപ്പറഞ്ഞ സംഗതികൾ മീമാംസകന്മാരിൽ അഭിഹിതാന്വയവാദികളായ കൌമാരിലമതാനുയായികൾക്കു സമ്മതിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലതന്നെ. ഇത്രയുംകൊണ്ടു ഭാട്ടമതാനുയായികൾക്കു വ്യംജനാവ്യാപാരമപലപിക്കുക ശക്യമല്ലെന്നു തീർച്ചപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ.

പി. കൃഷ്ണൻ നായർ.

ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ ವಿಮರ್ಶೆ.

(ಮುನ್ನುಡಿ)

ಈ "ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ"ವೆಂಬ 1 ಛಂದೋಗ್ರಂಥವು ಮೂರು ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ **ಕ. ಖ. ಗ.** ಎಂದು ಸಂಕೇತಮಾಡಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಕ ಪ್ರತಿ–ಇದು ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿ. ಮೈಸೂರು ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕ್ಲರ್ಕ್ (ಗುಮಾಸ್ತೆ) ಆಗಿದ್ದ ಮ|| ರಾ|| ಬೊಮ್ಮರಸಪಂಡಿತರಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಳಪತ್ರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರತಿಯ ಪುತ್ರಿಕೆಯು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಕವಿಯ ಸ್ವೇಷ್ಟದೇವತಾಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಮಂಗಳಪದ್ಯವೂ, ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣವೂ, ಗಳಿತವಾಗಿರುವುವು. ಗ್ರಂಥವು "ಪ್ರಾಸುವಡಿಭೇದಗಳಂ..........ಪೇಳ್ವೆನು" ಎಂದು 2 ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳ ಭೇದಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ" ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಾಕ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ "ವೀಣಾವುಧುಕರಪಾಳೀ" ಎಂಬ ಕಂದದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಭಾಗವು ಈ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಗಳಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥದ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಬಗೆಯ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ, ಮ|| ರಾ|| ಕಿಟ್ಟೆಲ್

---

1. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲ. ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಗಣಗಳ ಮತ್ತು ಗಣಾಕ್ಷರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ (ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರವೆನಿಸಿದ) ಪ್ರಾಸ ಮತ್ತು ವಡಿಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಭೂತವಾಗಿರುವ ಸಮವೃತ್ತಾದಿಗಳು, ಪ್ರಸ್ತಾರಾದಿಷಟ್ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಇವುಗಳ ವಿವರಣವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಬಂಧಿಸದ ಅಲಂಕಾರಗಳು, ಒಂಬತ್ತು ಲಿಂಗಗಳು, ಏಳು ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಇವನ್ನೂ ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

2. ಪ್ರಾಸೆಂಬುದು ಛಂದಸ್ಸಿನ ವೃತ್ತಗಳ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯಕ್ಷರದ ಆವೃತ್ತಿಗೆ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯವು. ವಡಿಯೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಪಾದದ ಮೊದಲನೆಯಅಕ್ಷರದ ಆವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯವು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಡಿಯವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮೊದಲು ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಉಚಿತವು. ಕೆಲವು ಆಂಧ್ರಕವಿಗಳೂಕೂಡ-ವಡಿಪ್ರಾಸಗಳು ಎಂದು ವಡಿಗೇ ಪ್ರಾಥಮ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವರಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಡಿಯೆಂಬುದು, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಸಿನ ನಿಯಮವುಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಾ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಈ ಕನ್ನಡಕವಿಯು "ಪ್ರಾಸುವಡಿಭೇದಗಳಂ" ಎಂದು ಪ್ರಾಸಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಹೇಳಿರುವನು ಎಂದು ತೋರುವುದು.

ಸಾಹೇಬರು[1], ಮ|| ರಾ|| ರೈಸ್‌ಸಾಹೇಬರು,[2] ಮ|| ರಾ|| ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು.[3] ಇವರುಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಈ "ಕ" ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯವು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಎರಡು ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುವುದರಿಂದ ಇದು ಆದ್ಯಂತ ರಹಿತವಾದ ಪ್ರತಿಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ.[4] ಈ ಪ್ರತಿಯ ಆದಿಯ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸುಗಳ ಭೇದವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ "ಪೇಳ್ವೆ ವಡಿಗಳ ಕ್ರಮಮಂ" ಎಂದು ವಡಿಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಾಕ್ಯದೊಡನೆ "ಶ್ರೀನಿತ್ಯಲಿಂಗಾಯನಮಃ" ಪ್ರಾಸಾಕ್ಷರಲಕ್ಷಣಂ ಎಂದು ಒಂದು ಪ್ರಕರಣವು ಮುಗಿದಂತೆ ಸೂಚನೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಸವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲಿ ಮುಗಿದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈಬರೆಹವು ಪ್ರಾಮಾದಿಕವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆಮೂರು ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಾಕ್ಷರಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, "ವೃತ್ತ || ಸಿಂಹೋ ಗಜೋ..........." ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳು, ಇವುಗಳ ಟೀಕೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಪ್ರಾಸಿನ ಭೇದಗಳು ಇವನ್ನು

---

1. ಇವರು ನಾಗವರ್ಮವಿರಚಿತವಾದ "ಛಂದೋಬುಧಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ, ಕೇಶಿರಾಜವಿರಚಿತವಾದ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವನ್ನೂ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಶೋಧಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಬರೆದಿರುವ "ಕಿಟ್ಟೆಲ್‌ಡಿಕ್ಷನರಿ" ಯೊಂದನ್ನೂ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನೂ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಬರೆದು ಮುದ್ರಿಸಿರುವರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ– ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ– ಬರೆದಿರುವ"ಕರ್ಣಾಟಕಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆ" ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರು.

2. ಇವರು ಮೈಸೂರುಶೀಮೆಯ ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯ ಡೈರೆಕ್ಟರಾಗಿದ್ದು– ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ, ಪಂಪಭಾರತ, ಪಂಪರಾಮಾಯಣ, ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾಭೂಷಣ, ಇವುಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರುವರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದ ಮುನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವರು.

3. ಇವರು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ಸರ್ಕಾರದ ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಡೈರೆಕ್ಟರಾಗಿದ್ದು, ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ (ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ), ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ, ಇವುಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವರಲ್ಲದೆ "ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿ ಚರಿತೆ" (ಮೂರುಭಾಗಗಳು) ಎಂಬ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವರು. ಕವಿಚರಿತೆಯ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿರುವರು.

4. ಗ್ರಂಥಸಂಗ್ರಹಕಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಭಿನ್ನಮತೀಯರು ಬರೆದಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾಮತಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ, ಎಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಲಂಕಾರ, ಛಂದಸ್ಸು, ವ್ಯಾಕರಣ, ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾನ್ಯವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ, ವೈದ್ಯ, ಜ್ಯೋತಿಷ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಎಂದರೆ ತಾವೂ ಆಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯಾಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾಗ—ಭಿನ್ನಮತೀಯನಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವು ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಬಂಧನಮಾಡಿರುವ ಸ್ವೇಷ್ಟದೇವತಾಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ

ತಿಳಿಸಿ, ಮುಂದಣ ಹದಿನೈದು ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವೃತ್ತಜಾತಿಗಳ ಆದಿಭಾಗದ ಎರಡು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉದ್ಧರಿಸಿಬರೆದು "ಇನ್ನು ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪದಪದ್ಯಗಳ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಲಕ್ಷಣ" ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ "ಅಂತು ಪ್ರಾಸು (೧೨) ಹನ್ನೆರಡು, ಉಭಯಪ್ರಾಸು (೪೦) ನಾಲ್ವತ್ತು ಪ್ರಾಸುಗಳ ವಿವರಿಸಿದೆನು. ಇನ್ನು ಮಹಾನುಭಾವರು ಊಹಿಸಿಕೊಂಬುದು" ಎಂದು ಪ್ರಾಸಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿದೆ– ಲಕ್ಷ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ವೃತ್ತಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ, ಆದಿಯ ಎರಡುಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವೇ ಅನುಸರಿಸಿರುವನೋ? ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಅನುಸರಿಸಿರುವರೋ ? ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಹೇಳಲು ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಮುಂದೆ (೪)ನಾಲ್ಕು ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ(ಅವುಗಳ ಟೀಕೆಗಳೊಡನೆ)ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾಸಿನ ವಿಷಯವನ್ನೇ ವಿವರಿಸಿ ಮುಂದಣ (೨) ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಿನ ವಿಷಯವನ್ನುಪಸಂಹರಿಸಿ ಅಂತು ಪದ್ಯ ೨೫ ವೃತ್ತ ೪ (ಈ ೪ ವೃತ್ತಗಳೆಂಬುದು ಮೇಲೆಹೇಳಿದ "ಸಿಂಹೋಗಜೋ........"

ಆತ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪೀಠಿಕಾಪ್ರಕರಣದ ಮತ್ತು ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ಯಗಳ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ಗ್ರಂಥಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಒಂದಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು–ಅಲ್ಲದೆ ಆಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುವಿಶೇಷವಿಷಯವನ್ನುಮಾತ್ರ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತೊಂದುಸಂಪ್ರದಾಯವೂ, ಮುದ್ರಣಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗ್ರಂಥವನ್ನಾದರೂ ಓದತಕ್ಕವರು ಅವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡೇ ಓದಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ತಾವು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರ ಓದಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತೋ ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರವನ್ನೇ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇದ್ದಿತೆಂದು ತಿಳದುಬರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವೂ,ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಆದಪ್ರಾಚೀನ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳು ದೊರಕುವುದೇ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು ಅಪ್ರಕೃತವೆನಿಸಲಾರದು. ಮ॥ರಾ॥ ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಸಾಹೇಬರ (1)ನಾಗವರ್ಮ ವಿರಚಿತವಾದ "ಛಂದೋಂಬುಧಿ"ಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಯ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯಗಳೂ, ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪದ್ಯಗಳೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿವೆ. ಇವು ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಯವರು ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರಕುವುವು. (2) ಜಗದ್ದಳಸೋಮನಾಥ, ನಿಂದ ವಿರಚಿತವಾಗಿರುವ "ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕ"ವೆಂಬ ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕಾಪ್ರಕರಣದ ಆದಿಯ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಆರಾ ಜೈನ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಳಪತ್ರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪೀಠಿಕಾಪ್ರಕರಣವು ದೊರಕುವುದು. (3) ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರದ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ಗಸಿಂಹ ರಚಿತವಾದ ಪಂಚತಂತ್ರದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯಗಳೊಡನೆ ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪದ್ಯಗಳೂ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆರಾ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಳಪತ್ರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈಪೀಠಿಕಾಪ್ರಕರಣದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳುಮಾತ್ರ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. "ಶ್ರೀವಿಜಯರ ಕವಿಮಾರ್ಗಂ"ಎಂಬ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪದ್ಯವೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುವುದು

ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳು.) ಉಭಯಂ ಶ್ರೀ ಮಂಗಳ ಮಹಾಶ್ರೀ ಎಂದು ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಸೂಚನೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ(F) ಒಂಬತ್ತುಕಂದಗಳಲ್ಲಿ, (ಒಂದೆರಡನೆಯ ಕಂದಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆಯೂ ಇದೆ) ವಡಿಭೇದಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ–ವಿವರಿಸಿ " 1 ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಸುವಡಿ ಭೇದಗಳಂ..................ವಿವರವಿಡಿದಪ್ಪ ಭಾಷಾಕವಿವರ 2 ಬಾಣಾಖ್ಯನೊಲಿದು ಪೇಳ್ದಂ ಮುದದಿಂ " ಎಂದು ಪ್ರಾಸುವಡಿಭೇದಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿ ಮುಂದಣ ಅರು ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ, ಕಂದಲಕ್ಷಣ, ಕಂದದಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕ ಗಣಗಳು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಆರುಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರುಬಗೆಯ ಷಟ್ಪದಿಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು (ಶರ, ಕುಸುಮ, ಭೋಗ, ಭಾಮಿನಿ, ಪರಿವರ್ಧಿನಿ, ವಾರ್ಧಕ–ಎಂದು ಷಟ್ಪದಿಗಳು ಆರು.) ಹೇಳಿ 3 ಬಳಿಕ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಶೈವಾಗಮುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು

ಈ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ಕ ಪ್ರತಿಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿರುವ ಪ್ರಾಸಭೇದಗಳು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಡಿಗಳ ವಿವರಣ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳದಿರುವ ಆರುಷಟ್ಪದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಈ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

(1) ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಕನ್ನಡದ ವಡಿಪ್ರಾಸುಗಳ ಭೇದ ಎಂದು ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ತೆಲಗುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳ ಭೇದಕ್ರಮವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವೀಕಾರ್ಯವು, ಎಂದಾಗಲಿ; ವಡಿ ಪ್ರಾಸುಗಳ ಪದ್ಧತಿಯು ತೆಲುಗಿನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದುದಲ್ಲ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ ತೆಲುಗಿನ ಪ್ರಾಸು ವಡಿಗಳ ಭೇದಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಭೇದಗಳಿರುವುವೆಂದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು, ಎಂದಾಗಲಿ ಈ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು.

(2) ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ನಂಬುಗೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ" ಕವಿವರನೀಶಾಖ್ಯನೊಲಿದು " ಎಂದು ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

(3) ....ಸಲಹೆನ್ನನು ॥೧೬॥(ಮುದ್ರಿತಪ್ರತಿ)

ಆಗತಂ ಶಿವವಕ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ಗತಂ ತು ಗಿರಿಜಾಮುಖಂ ॥
ಮತಂ ತು ವಾಸುದೇವೇನ ಆಗಮೇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥೧೭॥

ಕಾಮಿಕಂ ಯೋಗಜಂ ಚಿಂತ್ಯಂ ಕಾರಣಂ ಚಾಸಿ(ಜಿ)ತಂ ತಥಾ ॥
ದೀಪ್ತಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ಅಂಶುಮತ್ಸುಪ್ರಭೇದಕಂ ॥೨೪॥

ವಿಜಯಂ ಚೈವ ನಿಶ್ವಾಸಂ ಸ್ವಯಂಭುವಮಥಾನಲಂ ॥
ವೀರಂ ಚ ತ್ರ(ರಾ)ರವಂ ಚೈವ ಮಕುಟಂ ಕ(ವಿ)ಮಲಾಂಕನಂ ॥೩॥

ಚಂದ್ರಜ್ಞಾನಂ ಚ ಬಿಂಬಂ ಚ ಪ್ರೋದ್ಗೀತಂ ಲಲಿತಂ ತಥಾ ॥
ಸಿದ್ಧಂ ಸಂತಾನ ಶೀ(ಶ)ರ್ವೋಕ್ತಂ? ಪಾರಮೇಶ್ವರ ಮೇವ ಚ ॥೪॥

ತಿಳಿಸುವ ನಾಲ್ಕುವರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ "ಅನುಷ್ಟುಪ್" ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಮುಂದೆ ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಣಗಳು, ಇವನ್ನು ಐದು (೫) ಕಂದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, 1 ಮಗಣ ಮೊದಲಾದ ಅಕ್ಷರಗಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಭೂಮಿಮೊದಲಾದ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯಗಳ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಗಣವಿಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಎಂಬುದನ್ನೂಮತ್ತೆರಡು(೨)ಕಂದಗಳಲ್ಲಿಯೂ,ಗುರುಲಘುಗಳ ಅಧಿದೈವವನ್ನುಮತ್ತೊಂದು ಕಂದದಲ್ಲೂ ಮತ್ತೆರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಬಳಿಕ ಶುಭಾಶುಭಾಕ್ಷರ ವಿಚಾರವನ್ನು, 2 ಮತ್ತೈದು ಕಂದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುಲಘುಲಕ್ಷಣ, ಗಣಗಳು, ಇವುಗಳಫಲ ಇವನ್ನು ನಾಲ್ಕು (೪) ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ,—ಮಗಣ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟುಗಣಗಳ ಶುಭಾಶುಭಫಲಗಳನ್ನು "ಆಶೀರ್ವಾದದೊಳುರ್ವಿಯಂ........"ಎಂಬ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿ "ಇತಿ ಬಾಣಕವಿನಿರ್ಮಿತಮಪ್ಪ ಛಂದೋಂಬುರಾಶಿ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ ಸಮಾಪ್ತಃ" ಎಂಬ ಗದ್ಯದೊಡನೆ" ಈ ಪ್ರತಿಯು ಸಮಾಪ್ತಿವಡೆದಿದೆ—

ಮ.|| ರಾ.|| ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಮರ್ಶಕಾಗ್ರೇಸರರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಈಪ್ರತಿಯ ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳ ವಿವರಣವು ಈಗ್ರಂಥದ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೂ, ಇತರ ವಿಷಯಗಳು ಕೊನೆಯ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೂ ಸೇರಿದ ವಿಷಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದರಿಂದ, ಈಪ್ರತಿಯು ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಗ್ರಂಥದ ಒಂದನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ, ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ಅಂತ್ಯಭಾಗ ಇವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಸಂಪೂರ್ಣಗ್ರಂಥವೆಂದುತಿಳಿದುಬರುವುದಲ್ಲದೆ, ಇಲ್ಲಿಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕರಣವಿಷಯಗಳೂ ಮೂಲಪ್ರತಿಯ ತಾಳಪತ್ರಗಳ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿವೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುವುದು.

ಖ ಪ್ರತಿ:—ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚೀನಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ (ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ)ರುವ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಗೆ ಈ ಸಂಕೇತಮಾಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯ ಡೈರೆಕ್ಟರಾಗಿದ್ದ ಮ||ರಾ|| ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರ ಮೇಲುನೋಟದಿಂದ (ಆರೈಕೆಯಿಂದ) ಬರೆಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮೇಲೆಹೇಳಿದ (ಲೈಬ್ರರಿಗೆ) ಪುಸ್ತಕಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೆಂದು ಆ ಪ್ರತಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ 1"ಈಶ್ವರಕವಿಕೃತ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಂ" ಎಂದು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮ||ರಾ||

ಕಿರಣಂ ವಾತುಳಂ ಚೈತೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಹಿತಾಃ—(ಷಟ್ಪದಿಲಕ್ಷಣಂ)
(ಇದು ಯಾವಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಮೂಲಗ್ರಂಥ ದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲಿಲ್ಲ.

(1) ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಗಣಂ ಭೂಮಿಯೆನಿಕ್ಕುಂ ಎಂಬ ಕಂದದಲ್ಲಿ ೧ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದೆ.

(2) ಇಲ್ಲಿಗೆ ೧೨ ಎಂದು ಸಂಖ್ಯೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

(3) ಮ||ರಾ|| ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ.ರು ತಮ್ಮ ಕವಿಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರತಿಯೂ, ಮ||ರಾ|| ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಸಾಹೇಬರವರ ಲೇಖನವೂ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುವು.

ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ವಹಸ್ತಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಈ ಬರೆಹವು ಆ ಪ್ರತಿಯ ಮೊದಲಿನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗ್ರಂಥದ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಆ ಪ್ರತಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಅವಕಾಶವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಮಿತಿಯಾದರೋ 'ಕ' ಪ್ರತಿಯಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ 'ಕ' ಪ್ರತಿಯ ಗಳಿತಭಾಗವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಇದಲ್ಲದೆ ಲೇಖಕರ ಹಸ್ತಸ್ಖಲನ ಮೊದಲಾದದೋಷಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಪಾಠಭೇದಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುವು.

ಗಪ್ರತಿ:—ಇದು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚೀನಪುಸ್ತಕಭಂಡಾರದ(ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ)ಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಯು. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಯ ಸ್ವೇಷ್ಟದೇವತಾಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಪದ್ಯಗಳು ದೊರಕದಿದ್ದರೂ ಕವಿಯ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಕವಿಯ ಬಿರುದು ಮೊದಲಾದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವಿಷಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಗ್ರಂಥವು ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ೧೨೧ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. (ಕಪ್ರತಿಯವೃತ್ತಗಳೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಮೊದಲಾದುವು ಇದರಲ್ಲಿಲ್ಲ.) ಆದಿಯಿಂದಅರುವತ್ತೇಳು (೬೭)ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಗಳವರ್ಣ, ಜಾತಿ,ಅಧಿದೈವ, ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳೂ,ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿಷಯವೂ ಹೇಳಿದೆ.ಬಳಿಕ 'ಕ' ಪ್ರತಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿರುವ ''ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳಬೆಡಗುಗಳಂ ಪೇಳ್ವೆಂ'' ಎಂಬಕವಿಯಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಾಕ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ[1] ''ವೇಣಮೃದುಕರ ವೀಣಾಪಾಣಿ" ಎಂಬ ಕಂದವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ [2]'' ಪದಿನೈದು ಪ್ರಾಸಂಗಳ ವಿಧಮಂ" ಎಂಬ ಪ್ರಾಸಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿರುವ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು (೨೨) ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು(೧೫) ಕಂದಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಲಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ಹೀಗೆ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೊಂದು(೧೨೧)ಕಂದಗಳಾದ ಬಳಿಕ, ಗ್ರಂಥವು ಸಮಾಪ್ತವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಸಮಾಪ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಶ್ರೀಕಾರಗಳುಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಮೇಲಣವಿವರಣದಿಂದ ಈ "ಗ" ಪ್ರತಿಯೂಕೂಡ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಗ್ರಂಥದ ಮಂಗಳಪದ್ಯರಹಿತವಾದ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕರಣವನ್ನೂ, ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ಅದಿಭಾಗದ ಅತ್ಯಲ್ಪಭಾಗವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಸಮಗ್ರ ಪ್ರತಿಯೆಂದೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. [3]

---

(1) ಆ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾಠವನ್ನೇ ಬರೆದಿದೆ.

(2) ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೮೭ ಎಂದು ಇದೆ. ಇರತಕ್ಕ ಕಂದಗಳು ೮೧ ಮಾತ್ರವೇ. ಈ ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ ಯವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ ೬ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಮಾದಿಕವಾಗಿ ಕೈಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿವೆಯೆಂದುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ೬ ಕಂದಗಳು ಲೇಖಕನ ದೋಷದಿಂದ ಈ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿವೆಯೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

(3) ಇಲ್ಲಿಗೆ ಗ್ರಂಥವು ಪರಿಸಮಾಪ್ತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಗ್ರಂಥದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪ್ರಕರಣವಾದರೂ ಸಮಾಪ್ತವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಲೇಖಕರ ಪ್ರಾಮಾದಿಕವಾದ ಹಸ್ತಸ್ಖಲನ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳಿಂದ ಅಸಾಧು ಪಾಠಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವುವು. ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮತ್ತಿನೆರಡೆರಡುಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ, ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ ಕವಿಕಂಠಪಾಶವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ, ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವ ಕವಿಜನಾಶ್ರಯ ಮೊದಲಾದ ಛಂದೋ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಲುಪ್ತವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಭಾಗವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚೌಕ ಕಂಸದಿಂದ ತೋರಿಸಿದೆ. ತುಂಬಾ ಅಶುದ್ಧ ಪಾಠಗಳಿಂದ ಅನನ್ವಿತವೂ, ಅರ್ಥಾಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯೂ ಇರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದೆ. ಕೆಲವುವೇಳೆ ಅಸಾಧು ಪಾಠಗಳೂಕೂಡ ಸಾಧುಪಾಠಗಳ ಊಹೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆಂಬ ವಿಮರ್ಶಕರ ಅನುಭವವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಅವನ್ನೂ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮೂಲಪ್ರತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂಥದೆಂಬುದೂ (ವಾಚಕರಿಗೆ) ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬರುವ ಮತ್ತೊಂದುಪ್ರಯೋಜನವೂ ಉಂಟು. ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವ ಪದ್ಯಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆದಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳು ಪ್ರಾಸಾದಿಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಱವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯವಹರಿಸಿದೆ. ವೀರಶೈವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲನೆಯವನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವ [1]ಹರಿಹರನು ಱ. ಕುಳ, ಕ್ಷಳ ಎಂಬ ಮೂರುವರ್ಣಗಳನ್ನೂ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಕೂಡದೆಂದು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ ವೀರಶೈವಕವಿ ವಿರಚಿತವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಱವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ತಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥಾಭ್ಯಾಸಿಗಳ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಪದ್ಯಾದಿಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನೂ, ನಾಗವರ್ಮ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಪದ್ಯಸಂಗ್ರಹ, ಸಂವಾದಿಯಾಗಿರುವ, ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯ ಛಂದೋಗ್ರಂಥಗಳ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಕವಿಕಂಠಪಾಶದ ಕೆಲವುಪದ್ಯಗಳು, ಇವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ೪ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಾಸುವಡಿ ಭೇದಗಳನ್ನು, ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಸುವಡಿ ಭೇದಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದೆ.

ಹೀಗೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಮೂರು ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥಾವಯವವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೊರಕದಿದ್ದರೂ, ಈ ಮೂರುಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವುದರಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಗ್ರಂಥಾವಯವವನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತಂದು ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ. [2]

---

(1) ನೋಡುವೊಡೊಂದಕ್ಕರಮದು। ಗಿರಿ. ಅ. ೧ ಪ. ೨೮

(2) ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ವಿಮರ್ಶಕ ಕಾರ್ಯಗಳ (ರಿಸರ್ಚ್ ವರ್ಕ್) ಇಯತ್ತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಖೆಯ ಸಮಿತ್ಯಧ್ಯಕ್ಷರೂ, ವಿಮರ್ಶಕಾಗ್ರೇಸರರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಲಹೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದೆ.

ಈಗ ನಮಗೆ ದೊರೆತು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವಷ್ಟು ಭಾಗದಿಂದಲೇ ಈ ಗಂಥವು ತೆಲುಗುಭಾಷೆಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಲೊ ಅಥವಾ ಅದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದಲೊ ವಡಿಮುತ್ತು ಪ್ರಾಸುಗಳ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದು, ಒಂದುಬಗೆಯ ಹೊಸಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಮುದ್ರಣವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಇದುವರೆಗಣ ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಮೊದಲು ಅನುವದಿಸಿ, ಅವರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಮಥನಮಾಡಿ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಸಾಧನಸಂಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ನಮ್ಮಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೇ ಈ ಲೇಖನದ ಪರಮೋದ್ದೇಶವು—

ಈ ಗ್ರಂಥವಿಷಯುವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರು ಮೂವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಈ ವಿಷಯವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿದವರು ಮ || ರಾ || ಕಿಟ್ಟೆಲ್‌ಸಾಹೇಬರು., ಇವರು ತಾವು ಮುದ್ರಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರುವ "ನಾಗವರ್ಮಛಂದಸ್ಸು" ಅಥವಾ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯ-ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ 1 "ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆ" ಎಂಬ ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಲೇಖನವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ-ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನೇಳನೆಯ(17)ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಈ "ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ" ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ, ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವರು—

"ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ"ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ವಿರಚಿಸಿದ "ಈಶ್ವರಕವಿಯು" ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ (೧೬೦೦) ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆದಿದ್ದವನು. ಈತನು "ಕಚ್ಚುಟೇಶ"ನ ಮಗನು. ಇವನಿಗೆ "ಅಭಿನವಕೇಶಿರಾಜ"ನೆಂಬ ಬಿರುದಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು. ಈತನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಛಂದೋವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥ. ಈತನು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ತೆಲುಗು (ಆಂಧ್ರ) ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಡಿ (ಇದೊಂದುಬಗೆಯ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ) ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿವಿಶೇಷವನ್ನು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವನು. (ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮೋನೈ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವರು.) ಈ ವಡಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವವು ಕನ್ನಡನುಡಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳೊಳಗೆ ಕನಕದಾಸನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ "ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ" ಎಂಬ ಸಾಂಗತ್ಯ

ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. (ಆಶ್ವಾ. ೧-ಪ. ೧೨) ಆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು 1 "ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಈ ಈಶ್ವರಕವಿಯುಕೂಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳ ಭೇದಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು 2 ಎಂದು ತನ್ನೀಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ತೆಲುಗುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ 3 ಇಪ್ಪತ್ತು ವಡಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ 4 ಐದು ವಡಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವನು. ಈಶ್ವರಕವಿಯು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯ "ಅಪ್ಪಕವೀಯ"ವೆಂಬ ಛಂದೋಗ್ರಂಥವನ್ನು ನೋಡಿರುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯು ತುಂಬಾ ಅಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಿರುವುವು. **ಒಂದನೆಯ** ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ-ಗಣಗಳ ವಿಚಾರವು ಹೇಳಿದೆ. **ಎರಡನೆಯ**ದರಲ್ಲಿ-ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳ ವಿಷಯುವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. **ಮೂರನೆಯ**ದರಲ್ಲಿ-ಶುಭಾಶುಭಾಕ್ಷರಗಳು, ಕವಿತಾಕನ್ಯಕಾನಾಮಾಕ್ಷರ, ರಾಶ್ಯಾದಿದಶಕೂಟಗಳು, (ಕಥಾನಾಯಕನಿಗೂ, ಕೃತಿಯೆಂಬ ನಾಯಿಕೆಗೂ ಸೇರಿದಂತೆ) ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. **ನಾಲ್ಕನೆಯ**ದರಲ್ಲಿ-ಕವಿಯು ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿರುವ-ಏಳು ವಿಭಕ್ತಿಗಳು, ನಿಘಂಟುಗಳು, ಮೊದಲಾದ ಗಣಾಕ್ಷರ, ಗಣದೇವತೆಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಾದಿ ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, 5 ಷಟ್ಪದಿ, 6 ಕಂದಪದ್ಯ, 7 ಸೀಸಪದ್ಯ ಇವುಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ" ಎಂದು ಬರೆದಿರುವರು.

ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯದಾದ ಮ||ರಾ|| ರೈಸ್ ಸಾಹೇಬರವರು—ತಾವು ಮುದ್ರಿಸಿರುವ 8 'ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನವೆಂಬ' ಕರ್ಣಾಟಕ ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವರು.

9 ಕೇಶಿರಾಜ,—ಅಭಿನವ ಕೇಶವ—ಎಂಬ ಕವಿಯು "ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ"ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನು. ಇದೊಂದು ಛಂದೋಗ್ರಂಥವು. ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ

---

(1) ನಂದಿಯ ಛಂದಸ್ಸೆಂಬ ಕರ್ಣಾಟಕ ಛಂದೋಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ವಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಯೇ-ಸಮವೃತ್ತಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟವೆ.

(2) ಕವಿಜಿ-ಪು. ೧೯. ಪ. ೬೮.

(3) ಅಪ್ಪಕವೀಯ. ಪು. 129-150 ರಲ್ಲಿ 28 ಮತ್ತು 12 ಯತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

(4) i. ಸ್ವರವಡಿ, ii. ಸರಸವಡಿ, iii. ಎಕ್ಕಟಿವಡಿ, iv. ಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವಡಿ, v. ವರ್ಗವಡಿ.

(5) ಕನ್ನಡನುಡಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು.

(6) ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಕಾಂಧ್ರ ಭಾಷಾಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು.

(7) ಆಂಧ್ರಭಾಷಗೆಮಾತ್ರ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು.

(8) ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ. ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣವು ಮ||ರಾ|| R. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

(9) ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪು. 41.

ಮಾತ್ರವೇ ಅಸಾಧಾರಣವೆನಿಸಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ವಡಿ ಪ್ರಾಸುಗಳ' ವಿಚಾರವು ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯ ಛಂದೋಲಕ್ಷಣವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕರಣಗ(ಭಾಗಗ) ಳುಂಟು. ಒಂದನೆಯದರಲ್ಲಿ—ಗಣಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೂ, ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸು, ಮತ್ತು ವಡಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೂ, ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕನೆಯದರಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರವಿಚಾರವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದು ಪದ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟದೆ—ಕಂದಗಳೂ, ಸಮವೃತ್ತಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವುವು" ಎಂದು ಇಷ್ಟಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಕವಿಯ ಕಾಲದೇಶ ಮೊದಲಾದ ಮತ್ತಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಮೂರನೆಯವರಾದ ಮ॥ರಾ॥ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ‌ರವರು, ಮೈಸೂರು (ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಗೆ) ಪ್ರಾಚೀನ ಪುಸ್ತಕಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ತಾವು ಪ್ರತಿಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು—[1] ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯವನ್ನು ಮ॥ರಾ॥ ಕಿಟ್ಟಲ್ ಸಾಹೇಬರ ಲೇಖನದ ಆಧಾರದಿಂದ ಬರೆದಿರುವೆನೆಂದು ಸೂಚಿಸಿ [2] ತಾವು ಬರೆದಿರುವ-ಕವಿಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವರು.

ಈಶ್ವರ ಕವಿ—ಸು. ೧೫೦೦.

ಇವನು ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.[3] ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಂದೆ ಕಚ್ಚುಟೀಶ. ಇವನಿಗೆ 'ಅಭಿನವ ಕೇಶಿರಾಜ', 'ಅಭಿನವ ಕೇಶವ' ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

[4] "ನವಜನರ ಕುಱಿತು ಛಂದೋ | ರ್ಣವದೊಳ್ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಸುವಡಿಭೇದಗಳಂ ||
ವಿವರವಿಡಿದಷ್ಟಭಾಷಾ | ಕವಿವರ ಬಾಣಾಖ್ಯನೊಲಿದು ಪೇಳ್ದಂ ಮುದದಿಂ ||
ಶ್ರೀಕಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಪದ | ಲೋಕದೊಳಂ ಸಲ್ಲದೆಂದ ಕವಿಫಣಿವರ್ಮ್ಮಂ || "

---

(1) ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದಿರುವರು.

(2) ಕವಿಚರಿತ್ರೆ IIನೆಯ ಭಾಗ. ಪು..150-152

(3) ಈ ಗ್ರಂಥವು ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದವು ಮಾತ್ರ ದೊರಕಿರುವುದು. ಈ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮ॥ರಾ॥ ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ನಾಗವರ್ಮಛಂದೋಂಬುಧಿಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಉಪೋದ್ಘಾತದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ (ಎಂದು ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಡೆ ಸೂಚಿಸಿರುವರು.)

(4) ಈವಿಷಯುಗಳು ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ದೊರಕಿದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ದೊರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದು. ಹಾಗೆದೊರೆತಿದ್ದರೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎಂಬ ಪದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ "ಇತಿ ಬಾಣಕವಿ ನಿರ್ಮಿತಮಪ್ಪ ಛಂದೋಂಬುರಾಶಿ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಸಮಾಪ್ತಃ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದ (ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ಯ?) ಗದ್ಯದಿಂದಲೂ, ಈ ಕವಿಗೆ ಬಾಣ ಮತ್ತು ಫಣಿವರ್ಮ ಎಂಬ ನಾಮಾಂತರಗಳೂ, ಅಷ್ಟಭಾಷಾ ಕವಿವರ ಎಂಬ ಬಿರುದೂ, ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಛಂದೋ(ರ್ಣವ)ಂಬುಧಿ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಯಂಶವನ್ನು ಮ||ರಾ|| ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಈತನು ತನ್ನನ್ನು ಅಭಿನವಕೇಶಿರಾಜನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಸು||1260ರಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಶಿರಾಜನಿಗಿಂತಲೂ (ಕರ್ಣಾಟಕ ವ್ಯಾಕರಣವಾದ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವವನು.) ಈಚೆಯವನೆಂಬುದಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆಂಧ್ರ ಕವಿಗಳು (ಆಂಧ್ರ ಛಂದೋಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳು) ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಡಿಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದರಿಂದ (ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಅಪ್ಪಕವೀಯ ವೆಂಬ ಛಂದೋಗ್ರಂಥ ಕರ್ತೃವಾದ) ಅಪ್ಪಕವಿಯಕಾಲಕ್ಕೆ (ಸು. 1450) ಈಚೆಯವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯು ಸು. 1500ರಲ್ಲಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

೧೫೫೦ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಕನಕದಾಸ (ನೆಂಬ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಯು)ನು ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳ (ಕ್ರಮವ) ನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ "ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ" ಯೆಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳಿರುವನು. (ಈತನು ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನವನ್ನುನೋಡಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಹೇಳಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾದುದರಿಂದ ಈಶ್ವರಕವಿಯು ಈತನಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದಣವನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ಭಾವವು.)

ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಒಂದನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಗಣಗಳೂ, (ಅವುಗಳ) ವರ್ಣವಾಹನ ಮೈತ್ರಿ ವೈರಕುಲ ದೇವತಾಫಲಾದಿಗಳೂ, ಹೇಳಿವೆ. ಎರಡನೆಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಪ್ರಾಸುಗಳಲ್ಲಿ—ಸಿಂಹ, ಗಜ, ವೃಷಭ, ಶರಭ, ವಾಸವಾಕ್ಷಿ, ಮಿತ್ರ, ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಮೊದಲಾದ—ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು[1](೨೮) ಭೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ—(ಮತ್ತು) ವಡಿಗಳಲ್ಲಿ—ಪದ್ಮ, ಗರುಡ, ಸಾರಂಗ, ಹಂಸ, ಪರಮಾರ್ಥ, ಕಾಕ—ಎಂಬ ಆರು(೬) [2]ಭೇದಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತೆ—ಸ್ವರ, ಸರಸ, ಏಕವರ್ಣ, ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ, ವರ್ಗ ಎಂಬ ಐದು(೫)[3]ಭೇದಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲಿ, ಅಕ್ಷರಗಳು, ಶುಭಾಶುಭಾ

---

(1) ಈ ೨೮ ಪ್ರಾಸ ಭೇಧಗಳೂ, ಆಂಧ್ರಭಾಷಾ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

(2) ಈ ವಡಿ ಭೇದಗಳೂ ಆಂಧ್ರಭಾಷಾ ಛಂದೋಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

(3) ಈ ಭೇಧಗಳುಮಾತ್ರ ಆಂಧ್ರಭಾಷಾ ಛಂದೋಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಕ್ಷರಗಳು, ಅವುಗಳ ಅಧಿದೇವತೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ನಾಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಭಾವ, ಅಲಂಕಾರ, ಕಂದ, ಷಟ್ಪದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

ಹೆಂಡಿತಿಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಕವಿ (ತನ್ನ) ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಕಂ|| 'ಉಸಿರಳಿದತನುವವೊಲ್ ಭಾ | ವಿಸಲುಂ ಪ್ರಾಸಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಪದಪದ್ಯಂಗಳ್ ||
ಒಸೆದದನು ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದ | ರಸಿಕರ್ಗಾಯುಷ್ಯಮಾನಹಾನಿಗಳಕ್ಕುಂ ||
ಅಧಿಕತರ ರೂಪಸಂಯುತೆ | ಮಧುರಾಂಕಿತವಚನರಚನೆ ನೀನಱಿವುದಿದಂ ||
ಸುಧೆಗಡಲಪಳಿವ ಗುಣಯುತೆ | ವಿಧುಮುಖಿ ಲಲಿತಾಂಗಿ ವಾಸವಾಕ್ಷಿಪ್ರಾಸಂ ||

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಮೂವರು ವಿಮರ್ಶಕಾಗ್ರೇಸರರೂ ತಮತಮಗೆ ದೊರೆತ ಹಸ್ತ ಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವರು. ಈಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮ||ರಾ|| ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಸಾಹೇಬರಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯು ಮತ್ತಿನ ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. (ಆದರೆ ಅವರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನುಮಾತ್ರ ಉಳಿದವರು ಅನುವಾದಮಾಡಿರುವರು). ಮ||ರಾ|| ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ದೊರಕಿದ ಪ್ರತಿಯುಮತ್ತಿನವರಿಗೆದೊರಕಲಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನವಿಷಯವು ಮ||ರಾ|| ಕಿಟ್ಟೆಲ್‌ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ'ಗ' ಪ್ರತಿಯು (ಮೈಸೂರುಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಹಿಂದೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಿರುವಪ್ರತಿ) ಈ ಮೂವರು ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ವಿಮರ್ಶಕರ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನಾತಿರೇಕಗಳಿರುವುದು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ನಾವು ಈಗ ದೊರಕಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಅಂತರಸಾಧನಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂಸ್ಕೃತಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಭಾಷೆಗಳ ಈಬಗೆಯ ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಬಾಹ್ಯ ಸಾಧನಗಳಿಂದಲೂ, ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಥನ ಮಾಡಿ ನಮಗೆತೋರಿಬರುವ ಸಾಧ್ಯಾಂಶವನ್ನು ವಾಚಕರ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಕರ ಮುಂದಿಡಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವೆವು—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ವಿಚಾರ—

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು "ಈಶ್ವರಕವಿ". ಇವನಿಗೆ 1 ಈಶಕವೀಶ 2 ಯೆಂಬವ್ಯವಹಾರವೂಉಂಟು. ಈ ವಿಷಯುವನ್ನು ಕವಿಯೇ 3 ತನ್ನೀಗ್ರಂಥದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು, ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳ ಭೇದಗಳನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸುವ ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ಯದ 4 ಕಂದದಿಂದಲೂ, ಕಪ್ರತಿಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 5 ಗದ್ಯಭಾಗದಿಂದಲೂ ಈತನಿಗೆ ಬಾಣಕವಿಯೆಂಬ ನಾಮಾಂತರವೂ ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಆದರೆ "ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕೆಲವು 6 ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಗವರ್ಮನು ಹೇಳಿದನು. ಫಣಿವರ್ಮ ಹೇಳಿದನು. ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ 6 ನಾಗವರ್ಮ, ಫಣಿವರ್ಮ ಎಂಬ ನಾಮಾಂತರಗಳೂ ಇದ್ದುವೆಂದು ತೋರಿಬರುವುದು. ಮ||ರಾ|| ಕಿಟ್ಟಲ್ ಸಾಹೇಬರು ಈ ಯಂಶವನ್ನು ತಮ್ಮಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಮ||ರಾ|| ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವರು. ಈ ವಿಷಯುವು ಅಷ್ಟುನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂದನದ ಪದ್ಯಗಳೇ ಎಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ " ನಾಗವರ್ಮ ಛಂದೋಂಬುಧಿ" ಯಲ್ಲಿ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಸೇರಿಹೋಗಿರುವಂತೆ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯ ಈ ಪದ್ಯಗಳೇ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆರೆತಿರಬಹುದೆಂದು ಉಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವುಂಟು, ಅಥವಾ ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಏತತ್ಕವಿಕೃತವೆಂದು ಒಂದುವೇಳೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ನಾಗವರ್ಮನಂತೆ ಈತನೂ ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ ವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ 7 ಅಭಿನವ ನಾಗ

---

1. ಭಾರತಿಯ ವರದಿಂವ ಸತಿಗುಸುರಿದನೀಶ್ವರಾಂಕ ಸತ್ಕವಿರಾಯಂ (ಪು. ೧.–ಪ. ೧.)

(2) ವಾಣಿವರದಿ ನೀಶಕವೀಶಂ (ಪು. ೧. ಪ. ೨.)

(3) ಖ–ಪ್ರತಿಯ ಪಾಠ.

(4) ಕ ಪ್ರತಿ-ವಿವರವಿಡಿದಪ್ಪ ಭಾಷಾಕವಿವರಬಾಣಾಖ್ಯನೊಲಿದುಪೇಳ್ದಂ ಮುದದಿಂ (ಪು. ೪೪. ಪ. ೧೫೨.

(5) ಇತಿ ಬಾಣಕವಿನಿರ್ಮಿತಮಪ್ಪ ಛಂದೋಂಬುರಾಶಿಯೊಳ್ ಪ್ರಥಮಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಸಮಾಪ್ತಂ (ಪು. ೪೯)

(6) ಕವಿನಾಗವರ್ಮನನುಮತಿಯಿಂದಂ, (ಪು. ೧೦, ಪ. ೫೪) ಸತ್ಕವಿನಾಗವರ್ಮನಿಳೆಯೊಳ್ (ಪು. ೧೦. ಪ. ೯೪) ಸಲದೆಂದ ಕವಿ ಫಣಿವರ್ಮಂ (ಪು. ೧೮. ಪ. ೯೫ ಮತ್ತುಪು. ೪೮. ಪ. ೧೭೨

(7) ಅಭಿನವಪಂಪನು ತನ್ನನ್ನು ಪಂಪನೆಂದೇ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಅವನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಪಂಪರಾಮಾಯಣವೆಂಬ ಹೆಸರೇ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅಭಿನವಪಂಪ ರಾಮಾಯಣ ಎಂದಿಲ್ಲ.—ಹೀಗೆಯೇ ಅಭಿನವಶರ್ವವರ್ಮ, ಅಭಿನವಚಂದ್ರ—ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುವುದು.

ವರ್ಮ, ಎಂಬ ತನ್ನ ಬಿರುದನ್ನು ಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ನಾಗವರ್ಮನೆಂದೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನೆಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲದೆ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಶುದ್ಧವೀರಶೈವ ಮತದವನಾದ[1] ಈತನಿಗೆ ವರ್ಮಾಂತವಾದ ನಾಗವರ್ಮ ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಹೆಸರಿತ್ತೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಮಂಜಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಛಂದಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಪಿಂಗಳಾಚಾರ್ಯನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಿನ ಛಂದಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಅನುಕರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "[2]ಪಿಂಗಳೋಕ್ತಿಃ" ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಛಂದಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರವರ್ತ್ತಕನಾದ ನಾಗವರ್ಮನ ಮತವನ್ನು ಈತನು "ಫಣಿವರ್ಮಂ ಎಂದಂ" ಮೊದಲಾಗಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರುವನು ಎಂದಾದರೂ ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಂದ--ನಾಗವರ್ಮನೆಂಬ ಹೆಸರು ಈ ಕವಿಗಿತ್ತೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಬಲವಾದ ಯಾವ ಸಾಧನವೂ ಇಲ್ಲ-

ಈತನಿಗೆ ಅಭಿನವಕೇಶಿರಾಜ. (ಅಭಿನವಕೇಶವ), ಕವಿರಾಯ (ಕವಿರಾಜ) ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದಂತೆ ಈತನ ಈ ಕಾವ್ಯದ [3] "ಲಕ್ಷಣಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯನ--" ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ, ಇದಲ್ಲದೆ (ಕಪ್ರತಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ) ಈತನಿಗೆ "ಅಷ್ಟಭಾಷಾಕವಿವರ'' [4] ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಗೌರವಾಸ್ಪದವಾದ ಬಿರುದೂ ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ,

---

(1) ತಿರುವಾಂಕೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಮಾಂತವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೆಸರಿಡುವುದು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಭರತಖಂಡದ ಮತ್ತಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಗೆಯ ನಾಮಕರಣವು ಇರುವಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

(2) ಇಳೆಯೊಳ್ ಪಿಂಗಳ ಪ್ರೋಕ್ತಿಯಿಂದಂ-(ನಾಗ-ಛಂ. ಪು. ೪೭. ಪ. ೫.)

(3) ಸಾಕ್ಷಾದಭಿನವ ಕೇಶಿರಾಜಂ ಪುಸಿಯೇ (ಪು. ೧. ಪ. ೪.), ಈಶ್ವರಾಂಕಸತ್ಕವಿರಾಯಂ (ಪು. ೧. ಪ. ೧,)

(4) ಪ್ರಾಸುವಡಿಗಳ ಭೇದಗಳಂ ವಿವರವಿಡಿದಷ್ಟಭಾಷಾಕವಿವರ ಬಾಣಾಖ್ಯನೊಲಿದು. (ಪು. ೩೦. ಪ. ೧೫೨) ಅಷ್ಟಭಾಷೆಗಳಾವುವೆಂಬುದನ್ನು ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯ ಅಪ್ಪಕವೀಯವೆಂಬ ಛಂದೋಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ. "ಕ್ಷಿತಿಭಾಷ ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಾಕೃತ—ಭಾಷಯನುನಿಲಿಚನುನಷ್ಟಭಾಷಲನಗ" (ಪು. ೨೯. ಪ. ೭೭-೭೭) ಎಂದರೆ ಕ್ಷಿತಿಭಾಷೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಾಕೃತ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧವು. ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ ಶಾಚಸೇನೀ ಮೊದಲಾದ ಏಳು ಭೇದಗಳುಂಟು. ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ (ಪ್ರಾಕೃತ) ಶೌರಸೇನಿ, ಮಾಗಧಿ, ಪೈಶಾಚಿ, ಚೂಳಿಕೆ, ಅಪಭ್ರಂಶ, ತೆಲುಗು, ಎಂದು (ಈಶಕವಿಯೂ ಈ ಭೇದವನ್ನೇ ಅಷ್ಟಭಾಷೆಯೆಂದು ಹೇಳಿರಬಹುದು.)

1ನಾಗವರ್ಮನು ತನ್ನಿಂದ ರಚಿತವಾರ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿತಿಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಈ ಕವಿಯೂಕೂಡ ತನ್ನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಈ ಛಂದೋ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದಂತೆ ತಾನೇಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ 2 ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಈತನ ತಂದೆಯು ಕಚ್ಚುಟೇಶನು. 3 ಈತನು ವೀರಶೈವ (ಲಿಂಗಾಯಿತ) ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು, ಪ್ರಾಸ ವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ, 4 ಷಟ್ಪದಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳಲ್ಲೂ 5 ಶಿವಸ್ತುತಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುವುದಲ್ಲದೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಮತ್ತಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರಾವ ದೇವತೆಯ ಸ್ತುತಿಯೂ 6 ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು 'ಕ' ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದಿಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದಬಳಿಕ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಶೈವಾಗಮಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವ ನಾಲ್ಕುವರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾರಿಕೆಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿ 7 ವೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಈತನು ವೀರಶೈವಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂಬ ಊಹೆಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡುವುದು. ಶ್ರೀಮಾನ್. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಶಿವಸ್ತುತಿಯ ಪದ್ಯಗಳ ಆಧಾರದಿಂದಲೋ, ಈಶ್ವರಕವಿಯೆಂಬ ಈತನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೋ

---

(1) ಹೆಂಡಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣವೆಂದು ತಮಿಳಿನ "ಯಾಪ್ಪರುಂಕಲಕ್ಕಾರಿಕೈ" ಎಂಬ ಛಂದೋಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ "ಗುಣಕಾಂಕಿಯಮೆನ್ನುಂ ಕರುನಾಟಚ್ಚಂದಕಮೇ ಪೋಲ ಮಹುಡೂಊಮುನ್ನಿಲೈತ್ತಾಯ್"—(ಗುಣಕಾಂಕಿಯವೆಂಬ ಕರ್ನಾಟಕ ಛಂದಸ್ಸಿನಂತೆ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ........ನಾನು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು) ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ನಾಗವರ್ಮಛಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಇದು ತಮಿಳಿನ ಕವಿಯು ಹೇಳುವ ಗುಣಕಾಂಕಿಯವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಇದೇ ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ—, ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಈಶ್ವರನೇ ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾಗವರ್ಮಛಂದಸ್ಸಿನ "ಇಂದುಧರನುಮೆಗೆ ಪೇಳ್ದಾ...." (ಛಂ ಕಾವ್ಯಕಲಾ-ಪು. ೭. ಪ. ೩೦) ಈ ಕಂದಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು.

(2) ತನ್ನ ಯಸತಿಗುಸುರಿದ ನೀಶ್ವರಾಂಕ ಸತ್ಕವಿರಾಯಂ (ಪು. ೧. ಪ. ೧.)

(3) ಈ ವಿಷಯವು ಮ1ರಾ॥ ಕಿಟ್ಟೆಲ್‌ಸಾಹೇಬರ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಬರೆದಿದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಿಲ್ಲ.

(4) ಪು. ೨೦-೨೭ ಪ. ೧೬೨-೧೧೮,

(5) ಪು. ೩೬-೩೭ ಪ. ೧೬೪-೧೬೯.

(6) ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವನು.

(7) ಮುನ್ನುಡಿ ಪು. iv ಟಿಪ್ಪಣಿ

"ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ" [1] ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸತಕ್ಕ ಅದ್ವೈತಮತದವನು ಎಂದು ಊಹಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರಿಬರುವುದು. ಶೈವರಾದ ವೈದಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಡತಕ್ಕ ಶಿವಸ್ತುತಿಗೂ, ವೀರಶೈವರು ಮಾಡತಕ್ಕ ಶಿವಸ್ತುತಿಗೂ ತುಂಬಾ ಅಂತರವುಂಟು. ವೈದಿಕಮತದವರು ಶಿವನನ್ನೂ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ ಸಮಾನ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಗೌರವಿಸುವರು. ವೀರಶೈವರು ಮಾತ್ರ ಶಿವನಿಗಿಂತಲೂ ವಿಷ್ಣುವು ತುಂಬಾ ಕೆಳಗಿನ ದರ್ಜೆಯವನು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವರು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಸ್ತುತಿಯ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಕವಿಯಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾದುವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದುದುದರಿಂದ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕವಿಯ ಸ್ವಂತವಾದುವೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನು [2] ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯು ವೀರಶೈವನಲ್ಲದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ.

ಈ ಕವಿಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾಗಲಿ, ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಲಿ ಯಾವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, "ಬಿಳಿಗಿಯರಸರ ವಂಶಾವಳಿ" ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಈತನೇ ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲವಕಾಶವಿರುವುದು. [3] ಈ. ಬಿಳಿಗಿಯರಸರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೬೦ರಿಂದ ೧೭೫೦ರ ವರೆಗೂ, ಬಿಳಿಗಿ (ಧೌತಾಪುರ) ಐಸೂರು, ಗುತ್ತಿ, ಪೆನಗೊಂಡೆ, ಈ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕೆಳದಿ–ಮತ್ತು ಇಕ್ಕೇರಿ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಧೀನರಾಗಿಯೂ, ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕೆಳದಿ, ನೃಪವಿಜಯ, ಮತ್ತು ಬಿಳಿಗಿಯರಸರ ವಂಶಾವಳಿ, ಇವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯು ಬಿಳಿಗಿಯರಸ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದುದರಿಂದ, ಐಸೂರು, ಅಥವಾ ಗುತ್ತಿ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ತೋರಿಬರುವುದು.

ಇನ್ನು ಈ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಈ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥರಚನೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈತನಿಗಿಂತ ಈಚೆಯ ಯಾವ ಕವಿಗಳೂ ಈತನನ್ನು ತಂತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

---

(1) ಕವಿ. II ಪು. ೧೫೦.

(2) ಶ್ರೀವರನುತ ರಾಜೀವಭವಾರ್ಚಿತ... ನಿತ್ಯಾನಂದಶಿವಾ (ಪು. ೩೬. ಪ. ೧೬೪.)

(3) ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಛಂದೋದೋಷವು (ಕಂದದಲ್ಲಿ ಎರಡುಗಣದ ಲಘುಗಳು ಒಂದು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು.) ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇರುವುದು. ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಕಾರರು ತಮ್ಮ ಅಥವಾತಮ್ಮ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣವಾಗಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಈತನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ 3 ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಸಿಗೂ, ಲಯಗ್ರಾಹಿವೃತ್ತಕ್ಕೂ, ಉದಾಹರಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೧.

ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಅ	
ಅಕ್ಷರನಕ್ಷಯದಕ್ಷ	೨೩-೧೧೮
ಅಚನಜರೇಖಾದಿ	೩೮-೧೭೪(೫)
ಅಜನಚರವಿಡದೆ	೧೨-೬೧
ಅಧಿಕತರರೂಪಸಂಯುತೆ	೨೨-೧೧೨
ಅಲುಹೆಯುಮೆಂಬಕ್ಕರ	೩೪-೧೫೧
ಅಱಿಯಲ್ ಪ್ರಾಸಿನಪದ	೨೬-೧೩೩
ಆ	
ಆಕಾರಾದಿನಳಿವಕ್ಕುಂ	೩೮-೧೭೫(೬)
ಆಶೀರ್ವಾದದೊಳುರ್ವಿ	೩೯-೧೭೯(೮೦)
ಆಶೀರ್ವಾದದೊಳುರ್ವಿಯುಂ	೧೦-೫೬
ಇ	
ಇಂತರಿಭಗಣಕ್ಕಾವಗ	೭-೩೮
ಇಂದುಗಂಣಾಂತ್ಯದಿ	೭-೩೪
ಇಂದುಪುರಬಾಣ	೩೪-೧೫೫
ಇಂದುವಿನಿಂ ಲೇಸಕ್ಕುಂ	೧೩-೬೭
ಇನಗಣದಮುಂದೆ ತಗಣ	೭-೩೬
ಇನವಾರಂ ಜಗಣಂ	೨-೧೦
ಈ	
ಈಸುಸ್ವರವರ್ಣಗಳಿಂ	೨೭-೧೩೬
ಉ	
ಉಸಿರಳಿದತನುವಿನೊಳ್	೩೨-೧೪೨
ಋ	
ಋತುಸಪ್ತೈಕಾದಶ	೩೮-೧೭೬(೭)
ಎ	
ಎಂಟುಗಣಸಲುವುದರಸಿಗೆ	೯-೫೧
ಎರಡಕ್ಕರಲಘು	೨೪-೧೨೩
ಎರಡುಭುಜಂರವಿಚಂದ್ರಗೆ	೩-೧೨
ಐ	
ಐಕಾಂಬಕ ಪವಮಾನಗೆ	೩-೧೧
ಐಕಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ	೧೬-೭೯
ಒ	
ಒಂದಕ್ಕರ ಗುರುವಾಗಲ್	೩೧-೧೪೦
ಒಂದುಂ ಜನನಂ	೨೦-೧೦೫
ಒಂದೆನಿಸಿದ ಸುಪ್ರಾಸಿನ	೩೧-೧೩೯
ಒತ್ತಕ್ಕರ ಮುಂದಿರಲದು	೨೬-೧೩೨
ಒಪ್ಪಿಸಿ ವರ್ಣಸ್ವರ	೨೫-೧೨೮
ಒರ್ವರ ಸೊಲ್ಲಿಂ ಪಲವರ	೧೫-೭೮
ಕ	
ಕಂದದ ಪಾದಾಂತ್ಯಾಕ್ಷರ	೩೫-೧೫೭
ಕಂದದ ಮೊದಲಪದಕ್ಕುಂ	೩೩-೧೫೮
ಕಚಟಪರಂ ವಿಪ್ರಕುಲಂ	೧೬-೮೪
ಕಮಲಾಪೋವರಕಮಲಂ	೧೭-೯೦
ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಮುಂ ಕವಿಗಳ್	೨-೬
ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಮುಂಭುವನ	೧-೨
ಕವಿತಾರಂಭಕೆ	೨-೫
ಕವಿತೆಗೆ ಗಣಮೆಂಟಱೊಳಂ	೩೮-೧೭೦(೧)
ಕವಿತೆಯ ಗಣಮೆಂಟಱೊಳಂ	೧೧-೫೮
ಕಾಮಿತವೀವ	೨೩-೧೧೬
ಕುಂಭಿಲಚರ್ಮಧರಂ	೨೧-೧೧೦
ಕ್ರಮದಿಂ ತಾಂ ಗಣಪತಿ	೪-೨೦
ಕ್ರಮದಿಂ ಮದಗಜ	೫-೨೩

ಗ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಗಗನಗಣಾಗ್ರದೊಳಂ	೬-೨೮
ಗಣಮೆಂಟಕ್ಕಂ ಕ್ರಮದಿಂ	೩-೧೫
ಗಣಮೆಂಟುವಿಪ್ರಜಾತಿಗೆ	೪-೨೨
ಗಿರಿಶಂ ಧೂರ್ಜಟಿ ಶರ್ವಂ	೩೪-೧೫೪
,,	೧೧-೫೯
ಗುರು ಲಘು ನಡುವಿರೆ ಜರ	೧೨-೬೨
ಗುರುಲಘುಮೂಱಿರೆ	೨-೮
ಗುರುವಕ್ಕುಂ ಮುಂತೊತ್ತಕ್ಕರ	೧೦-೫೨
ಗುರುಲಘುಗಳಾಱು	೨೪-೧೨೨

ಚ

ಚರಣಂಗಳು ಪದಗಳು	೧೮-೯೩
ಚರಣಂಗಳೊಳೆರಡನೆಯ	೩೧-೧೩೮
ಜರಜರಗಣಮಿಟ್ಟಗ್ರದೆ	೧೨-೬೪
ಚರಣಂಗಳ್ ನಡೆವೆಡೆ	೨೪-೧೨೧

ತ

ತಗಣದ ಮುಂದಿಡೆ ಯಗಣ	೬-೩೨
ತದಿಗೆ ತ್ರಯೋದಶಿ	೧೮-೯೪
ತಿಳಿಯಲ್ ದೀರ್ಘ	೨೫-೧೨೭
ತೊಳವಿಂದಮು? ನೊಂದುಗ್ರಂ	೭-೩೭

ದ

ದಿನಕರನಿಂ ಕೇಡಕ್ಕುಂ	೧೩-೬೬
ದೇವಗಣ ಚಿತ್ರವರ್ಣಂ	೯-೫೦

ಧ

ಧರೆಗಿಂದೀವರಸಖನುಂ	೩-೧೩
ಧರೆ ಜಲವನಲಾನಿಲ	೧೬-೮೩
ಧರೆಯಿಂ ಶ್ರೀ ಜಲದಿಂ	೧೦-೫೪
ಧರೆಯುಂಜಲಹಿಮಕಿರಣಂ	೧೦-೫೫

ನ

ನಗಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲಕ್ಕಂ	೪-೨೧
ನಗಣದ ಯೊತ್ತಿಡೆ ಸಗಣವ	೫-೨೭
ನಗೆನಯುನದಡಿಗಳರುಣಂ	೧೭-೮೯

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ನಭಗಣಮೆರಡಿಡೆ	೬-೩೦
ನಯದಿಂ ಗುರುವೆಂಬುದು	೧೧-೫೭
ನಲ್ಲಳೆ ಪದವಿಡುವ ಗಣಂ	೧೧-೬೦
ನವಜನರ ಕುಱಿತು	೩೪-೧೫೨
ನಾಯಕಿ ಸಖಿದೂತಿ	೧೬-೮೦
ನಿಜದಿಂ ಬಂದೊಡೆ ಸಿಂಗಂ	೧೮-೯೧
ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಚರಣನಾಲ್ಕಕೆ	೨೬-೧೩೪
ನುತಿಸಲ್ ಕವಿ	೧-೧
ನೊಂದಳ್ ಬೆಂದಳ್	೧೭-೮೭

ಪ

ಪದದರ್ಥ	೧೫-೭೪
ಪದಿನೈದುಂ ಪ್ರಾಸುಗಳಾ	೨೩-೧೧೯
ಪನ್ನೆರಡುಮಾತ್ರೆ ಮೊದಲೊಳ್	೩೪-೧೫೩
ಪರಮಗುಣಾರ್ಣವ	೩೭-೧೬೮
ಪರುಸಂ ತಾಂಗಿದ ಕರ್ಬುನ	೮-೪೧
ಪರುಸಂ ಸೋಂಕಲು	೧೪-೭೩
ಪಲ್ಲವದೊಳೊಂದುನುಡಿ	೧೫-೭೬
ಪಲ್ಲವಿಯೊಳನ್ವಯಕ್ರಿಯೆ	೧೫-೭೫
ಪಾಕಶಾಸನಾದಿದೇವ	೩೭-೧೬೬
ಪೀತಂ ನೀಲಂ ಗೌರಸಮೇತಂ	೮-೪೨
ಪೊಗೆವಣ್ಣಂ ತಗಣಂ	೯-೪೭
ಪ್ರಸ್ತುತಸುರಮುಕುಟ	೨೩-೧೧೭
ಪ್ರಾಸೆರಡುಂ ಕೂಡಲ್	೨೬-೧೩೧

ಬ

ಬರೆಯಲ್ ವ್ಯಂಜನ	೨೫-೧೨೪
ಬಾಲಶಶಿಧರ	೩೭-೧೬೭
ಬಿಂದುವಿಸರ್ಗಂ ವ್ಯಂಜನ	೧೦-೫೩
ಬಿಳಿದ ಹವರ್ಣಂ ಭಗಣಂ	೯-೪೯

ಭ

ಭಾವಿಸಿ ಪದಪದ್ಯಂಗಳೊಳಾವಗ	೮-೪೦
ಭಾವಿಸೆ ಪದಪದ್ಯ	೧೬-೮೧
ಭಾವಿಸಿ ಪದಪದ್ಯಂಗಳಿ	೩೮-೧೭೧(೨)
ಭೇದಿಸಿ ಪ್ರಪರಾವಳಿ	೩೩-೧೫೦

ಮ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಮಗಣಮದು ಪೀತವರ್ಣಂ	೮-೪೩
ಮಗಣಂ ಭೂಮಿ	೩೭-೧೭೦(೧೬೯)
ಮಗಣಮ ಮೊದಲಿಟ್ಟಗ್ರದಿ	೫-೨೫
ಮಗಣಸಗಣದಲಿ	೧೨-೬೩
ಮಗಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲಕ್ಕಂ	೧೬-೮೨
ಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಾಸುಂ.	೨೧-೧೦೮
ಮದನಹರಸಾಮಜಾಸುರ	೨೨-೧೧೪
ಮಯಜಗಣಂಗಳ್	೩೬-೧೬೨
ಮಯರಸತಭಜನಗಣಕಂ	೩-೧೬
ಮಯರಸತಜಭನ	೩-೧೪
ಮಲಪಫಬಭಮುಂ	೩೩-೧೪೯
ಮಾರಾರಿಯದ್ರಿಜಾಕುಚ	೨೦-೧೦೩
ಮಾರ್ಗಳ್ ದಿನಕರಶಶಿ	೨೧-೧೦೬
ಮಿತವಪ್ಪೆರಡುಂ	೨೨-೧೧೩
ಮೂಡಲ್ ನಗಣಮದಕ್ಕುಂ	೪-೧೮
ಮೂಱುತ್ತರೆಯಿಷ್ಟ	೧೪-೭೦
ಮೂಲದೊಳೊಂ(ಲಿ)ದಿರೆ	೧೮-೯೬
ಮೆಱೆವುದು ಮೊದಲಕ್ಕರ	೨೩-೧೨೦
ಮೊದಲಕ್ಕರಂ ಸೊನ್ನೆಯ	೧೫-೭೪
ಮೊದಲೆರಡುಪಾದ	೩೫-೧೬೦
ಮೊದಲೊಳ್ ಗಣಗಳ	೨-೯
ಮೊದಲೊಳ್ ದೀರ್ಘಂ	೨೫-೧೨೫
ಮೊದಲಕ್ಕರದೊಳ್	೨೬-೧೩೦
ಮೊದಲಕ್ಕರದಿಂ ಮುಂದಣ	೧೯-೯೯
ಮೊದಲೊಳ್ ವಿಪ್ರಾಕ್ಷರ	೩೯-೧೭೮(೯)
ಮೊದಲಳ್ ವೊತ್ತಕ್ಕರ	೨೬-೧೩೫

ಯ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಯಗಣಂ ನೀಲಾಭಂ	೮-೪೪
ಯಗಣದ ಮುಂದಿಡೆ	೫-೨೬
ಯಗಣದೆಡೆಯಲ್ಲಿ	೬-೨೯
ಯರಜಗಣಂಗಳ್	೩೬-೧೬೧
ಯರಜಗಣಮೂಱು	೩೫-೧೫೬
ಯಸಮಜತಗಣ್ಮೈ	೩೬-೧೬೩

ರ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ರಗಣಮತಿಗೌರವರ್ಣಂ	೮-೪೫
ರಗಣಮದಗ್ನಿಯೊಳಿರ್ಕುಂ	೪-೧೯
ರಗಣವೇಱಿಟ್ಟು	೧೩-೬೫
ರಗಣಾಗ್ರದಿ ತಗಣಂ	೬-೩೩
ರಾಜಿಸುವರಕ್ತವರ್ಣಂ	೯-೪೮
ರಾಜಶೇಖರತ್ರಿದಶರಾಜ	೩೬-೧೬೭

ಲ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಲಕ್ಷಣಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ	೧-೩
ಲಘುಬಿಂದುಗೂಡಿ ಸ್ತ್ರೀ	೨೫-೧೨೯
ಲಕ್ಷಣದಿ ಪದಮನುಸಿರ್ದೊಡೆ	೧೪-೭೨
ಲಿಂಗತ್ರಯವಚನತ್ರಯ	೧೫-೭೭

ವ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ವರದೀರ್ಘಂ ಬರೆ	೩೩-೧೪೮
ವರಪದ್ಯದ ಮೊದಲಕ್ಕರ	೩೨-೧೪೪
ವಿಧಿಸಿದ ಬಹುಸುಪ್ರಾಸಿನ	೩೨-೧೪೩
ವಿಧುಗಣದ ಮುಂದೆ	೭-೩೫
ವಿಧುಮುಖಿ ಮದನನ	೨೨-೧೧೧
ವ್ಯಾಘಾತಪರಿಘವಜ್ರ	೧೪-೭೧
ವೀಣಾಮಧುಕರ	೧೯-೯೮

ಶ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಶಂಬರರಿಪುಮರ್ದನ	೨೧-೧೦೯
ಶರಕುಸುಮಭೋಗ	೧೪-೬೮
ಶರಕುಸುಮಭೋಗಭಾಮಿನಿ	೩೫-೧೫೯
ಶರಭಮಜಭೇದ	೩೦-೧೩೭
ಶಾರದೆಬರಲಾದಿಯೊಳಾ	೧೯-೯೭
ಶುಭಜಯಮುನ್ನತಿ	೧೭-೮೬
ಶ್ರೀಕಾರಂ ಸ್ಥೈತಾಗಿರೆ	೩೮-೧೭೨(೩)
ಶ್ರೀಕಾರಾಸ್ಪದಮಾಗಿರೆ	೧೮-೯೫
ಶ್ರೀವರನುತರಾಜೀವ	೩೬-೧೬೪
ಶ್ರೀವಿಮಲಕರವಿಶ್ವರೂಪ	೩೭-೧೬೯

ಷ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಷಷ್ಠಿ ಪದಿಮೂಱು ಸಪ್ತಮಿ	೧೪-೬೯

ಸ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಸಕ್ಕದಕಂ ನಡೆ	೧-೪
ಸಗ್ಗದ ಸರಸಿಜಭವ	೨೦-೧೦೪
ಸದಮಲಸುಜ್ಞಾನೋದಧಿ	೨೦-೧೦೨
ಸರಸಿಜವಕಾರಾದಿಂ	೩೨-೧೪೫
ಸರಸಸಮಾಯತ	೨೨-೧೧೫
ಸರಸಿಜಸಖಗಣದಗ್ರದಿ	೬-೩೧
ಸಾಸಕ್ಕದುರು	೨೧-೧೦೭
ಸಿಂಗಗಜವೃಷಭಹಯಕಂ	೨೦-೧೦೧
ಸಿಂಗದೊಳತಿಸಂಪದವು	೧೮-೯೨
ಸಿಂಗರಹಾಸ್ಯಮುರ್ವಿಗೆ	೪-೧೭
ಸಿತಚಂದ್ರನಾಗೆ ಶುಭ	೭-೩೯
ಸುರಪುರಸುವರ್ಗ	೧೭-೮೮
ಸೊಂಕಿಲ್ಲದ ಬಿಡುನುಡಿ	೨-೭
ಸ್ವರಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ	೧೭-೮೫
ಸ್ವರವಡಿಯೆಂದುಂ	೩೩-೧೪೬
ಸ್ವರವರ್ಗಾಖಂಡಪೋಲಿಕೆ	೩೩-೧೪೭
ಸ್ವರವರ್ಣಸಹಿತ	೩೮-೧೭೭(೮)
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಂ ಭನಯುಗಣ	೫-೨೪
ಸ್ಥಿರದುಷ್ಪ್ರಾಸಿಂ ದುರ್ಗುಣ	೩೧-೧೪೧

ಹ

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.
ಹರಶಿರಗಳ್ಭೂತಂಗಳ್	೩೮-೧೭೩(೪)
ಹರಿಕರಿವೃಷಭತುರಂಗಮ	೧೯-೧೦೦
ಹರಿತಸವರ್ಣಂ ಸಗಣಂ	೯-೪೬
ಹಿಂದಿರಲು ದೀರ್ಘ ಲಘು	೨೫-೧೨೬

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೨.

I ನಾಗವರ್ಮನ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ
ಮ|| ರಾ|| ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಸಾಹೇಬರು ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾದಿಕದಿಂದ
ಗ್ರಂಥಾವಯವದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿರುವ **ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ಪದ್ಯಗಳು.**

ಛಂದೋಂಬುಧಿಯ ಪು. ಸಂ.	ಛಂದೋಂಬುಧಿಯ ಪ. ಸಂ.	ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಸಾಹೇಬರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ	ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪು. ಸಂ.	ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪ. ಸಂ.
11	34	v 14 ಗುರುಲಘು ಮೂಱಿರೆ....	2	8
12	35	v 15 ಮಗಣಂ ಭೂಮಿ....	37	169
		,,	38	171
12	ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಡೆ	v 12 ಭಾವಿಸೆ ಪದಪದ್ಯಂ....	16	81
		,,	33	172
,,	,,	v 30 ಶ್ರೀಕಾರಂ ಸೈತಾಗಿರೆ....	18	95
13	36	ಆಶೀರ್ವಾದ	10–56	
,,	37	ನಲ್ಲಳೆಪದ	11–60	
15	,,	v 4 ಮೊದಲಕ್ಕರದಿಂ	19–99	
15	42	ಹರಿಕರಿವೃಷಭ....	19	100
15	42 ರೇಖಾಂ	II 5 ಒಂದಂಜಂ...........ಕೊಂದಂಗ		
		v 42 ನಂದಂಗಿ...........ಬಂದಂಶಿ (Bull)	20	105
		ಪಾಶಃಸಂ........ವಾಸಃಪ....		
		ನಾಶಃಪಂ........ಲಾಸಃಪಿ. (Goat)	ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿದೆ.	
		ದುಷ್ಕರಪ್ರಾಸ (ದುಸ್ತರಪ್ರಾಸ)		
		ಪ್ರಸ್ತುತ........ನ್ಯಸ್ತಪ....		
		ದ್ವಿಸ್ತರ........ಹಸ್ತಂಶಿ....	23	117
16	43	ನಿಜದಿಂ ಬಂದೊಡೆ....	18	91
16	43 ರೇಖಾಂ	II 7 ಸದಮ........(Lion)	20	102
		8 ಮಾರಾರಿ.......(Elephant)	20	103
		9 ಒಂದಂಜ.......(Bull)	20	105
		10 ಸನ್ಮಾಗರ್ಾ......(Monster)		
		11 ಪಾಶಃಸಂ......(Goat)		
		12 ಸಗ್ಗದ......(Horse)	20	104

21	65	II 20	ಅರಸರೊಳಿಲೆ ನೀಂ....	ಇಲ್ಲ *	
81	269	II 46	ಪುರುಹೂತ ಗಣಂಗಳಾಱುಂ...	ನಲ್ಲ *	
,,	270	,, 47	(ಸೀಸ) ತಿಂಗಳಂ ತಳೆದಿತ್ತ......	ಇಲ್ಲ *	
82	271		(ಆಟಗೀತೆ) ವಿಗತದುಷ್ಕೃತಾಂಗ—		
84	271		ಧೀರಜನರಿಂ ಶ್ರುತಿವಿಚಾರಪರರಿಂ...	ಇಲ್ಲ ‡	
88-89	283		ಗಿರಿಶಂ ಧೂರ್ಜಟಿಶರ್ವಂ	34	154
90	286	Iv ಪ್ರ v 57	ಪನ್ನೆರಡುಮಾತ್ರೆ......	34	153
116	318	Iv 55	ಶರಕುಸುಮಭೋಗ	35	159
,,	ರೇಖಾಂ	Iv 56	ಆಱಡಿಯಾಱಕ್ಕೊಪ್ಪುವ	ಇಲ್ಲ *	

II ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು.

ಪದ್ಯಾದಿ	ಪು. ಪ.	ಮುದ್ರಿತ ಕವಿಜಿಹ್ವಾ ಪು. ಪ.
ಛಂದವನಱಿಯದ	7 ರೇಖಾಂ 1	
ಗುರುವಕ್ಕುಂ	9-34	10-52
ಬಿಂದುವಿಸರ್ಗಂ	9-35	10-53
ನಯದಿಂ ಗುರುವೆಂಬುದು	9-36	11-57
ಗುರುಲಘುಮೂ	10-37 ರೇಖಾಂ 2	2-8
ಧರೆಯಿಂ ಶ್ರೀ ಜಲದಿಂ	11-42	10-54
ಆಶೀರ್ವಾದದೊಳುರ್ವಿ	11-43	10-56
ಧರೆ ಜಲನಿಶಾಕರಂ	12-44	10-55
ಕವಿತೆಯ ಗಣಮೆಂಟಱೊಳುಂ	12 ರೇಖಾಂ 2	11-58
ಮಯರಸತಜಭನ	ಹಸ್ತಪ್ರತಿ 37-13 ರೇ 10 ಆದಬಳಿಕ	3-16
ಮೂಡಲ್ ನಗಣಂ	13-ರೇ 10 ಆದ ಮೇಲೆ 38	4-18
ರಗಣಮದಗ್ನಿಯೊಳಿರ್ಕುಂ	14 ರೇ 12 ಹಸ್ತ 39	4-19
ಎರಡುಭುಜಂ ರವಿ	14-ರೇ 12 ಹಸ್ತ-40	3-12
ಇನನಿಂದಂ ಕೇಡಕ್ಕುಂ	14-ರೇ 12 ಹಸ್ತ 41	13-67 ರೇಖಾಂ
ಇಂದುವಿನೊಳ್ ಲೇಸಕ್ಕುಂ	14 ರೇ 12 ಹಸ್ತ 42	13-67
ಅಜನಜರವಿಡದೆ	13 ರೇ 11 ಹಸ್ತ 46	12-61; 38-174
ಆಕಾರದಿನಱುವಕ್ಕುಂ	14-ರೇ 12	38-175
ಋತುಸಪ್ತೈಕಾದಶ	14-ರೇ 13	39-176

---

* ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗವು ಗಳಿತವಾಗಿದೆ.

‡ ಇದು ಬಿಳಿಗಿಯರಸರ ವಂಶಾವಳಿಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.

ನಲ್ಲಳೆ ಪದವಿಡುವೆಡೆ	15–ರೇ 1	11–60
ಹರಿಕರಿವೃಷಭ	16–ರೇ 3	19–100
ನಿಜದಿಂ ಬಂದೊಡೆ ಸಿಂಗಂ	16–ರೇ 4 * ಹಸ್ತ–30	18–91
ಸಿಂಗದಿನತಿಸಂಪದ	16–ರೇ 4 ರ ಮುಂದೆ ಹಸ್ತ 31	18–92
ದ್ವಿಪ್ರಾಸಂ ಸುಭಗಂ	18–ರೇ 19	ಇಲ್ಲ k.
ಅರಸರೊಳೆಲೆ	18–ರೇ 20	,,
ಶ್ರೀಕಾರಂಮೊದಲಾಗಿರೆ	65–219 (18) ಆದಬಳಿಕ ಹಸ್ತ–19	18–95 (ಅಪ್ರಕರಣಸ್ಥ) 38–177
ಕಚಟಸರವಿಪ್ರಕುಲಂ	66–222 (13) ಆದಬಳಿಕ ಹಸ್ತ–12	16–84 (ಅಪ್ರಕರಣಸ್ಥ)
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಂ ಮಯಗಣ	66–222 (10) ಆದಬಳಿಕ ಹಸ್ತ–13	5–24
ಗಿರಿಶಂ ಧೂರ್ಜಟಿ ಶರ್ವಂ	69–228	34–154 11–59
ಪನ್ನೆರಡುಮಾತ್ರೆ ಮೊದಲೊಳ್	70–ರೇ 1	34–153
ಶರಕುಸುಮ ಭೋಗಭಾಮಿನಿ	81–ರೇ 3	35–159

* ಮದ್ರಾಸ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಗವರ್ಮ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯ–ಸಂಖ್ಯೆ.

III ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಯಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ನಾಗವರ್ಮಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ಪದ್ಯಗಳ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದ್ಯಗಳು.

ನಾಗವರ್ಮಛಂದಸ್ಸಿನ	ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ.
ಪುಟ ಸಂ. ೧೨-೧೩	ಪು. ಕಂ.

ಮಗಣಂ ಗುರು ಮೂಱಾಗಿರೆ | ೮-೪೩
ಸೊಗಯಿಪುದದು ಧವಳವರ್ಣ ಧರೆಯಧಿದೈವಂ ||
ಮಿಗೆ ಭೂಸುರಕುಲಮದು ತಾ |
ನಗಣಿತಯಶಮಕ್ಕುಮದಱಿನಂಬುಜವದನೇ || ೩ ||

ಮೊದಲ ಲಘುವಾಗೆ ಯಗಣಂ | ೮-೪೪
ಮುದದಿಂದಂ ನೀಲವರ್ಣ ಶೂದ್ರಕುಲಂ ತಾ ||
ನಧಿದೈವಂ ವರುಣನೆನಿಸುವು |
ದೊದವಿದ ಸಿರಿಯಕ್ಕು ಮದಱಿನಂಬುಜವದನೇ || ೪ ||

ಗುರುವೆರಡರ ಮಧ್ಯದೆ ಲಘು | ೮-೪೫
ವಿರಲುಂ ತಾಂ ರಗಣ ರಕ್ತವರ್ಣಂ ಶಿಖಿ ಮ ||
ತ್ತಿರಲಧಿದೈವಂ ಪಿತೃಗಳೊ |
ಳಿರಲದು ತಾಂ ಶೋಕ ತಾಪ ರುಜೆ ಲಲಿತಾಂಗೀ || ೫ ||

ಅಂತಗುರುವಾಗೆ ಸಗಣಮ | ೯-೪೬
ದೆಂತೆನೆ ತಾಂ ಧೂಮ್ರವರ್ಣ ಮಾರುತ ದೈವಂ ||
ಮುಂತೆಸೆವ ಕುಲಮೆ ಭುಜಗನು |
ಮಂತಾಗಿರೆ ದೇಶವಿಭ್ರಮಂ ಮೃಗನಯನೇ || ೬ ||

ಕಡೆಯ ಲಘುವಾಗೆ ತಗಣಂ | ೯-೪೭
ಪಡೆವೊಡೆ ತಾಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ ಪೌಷ್ಕರದೈವಂ ||
ಗಡ ಭೂತಕುಲಮದಾಗಿರೆ |
ಕಿಡುಗುಂ ಸಂಪತ್ತು ಸರ್ವಹಾನಿಗಳಕ್ಕುಂ || ೭ ||

ಮಧ್ಯಗುರುವಾಗೆ ಜಗಣಮ | ೯-೪೮
ದುದ್ಯತಬಂಧೂಕವರ್ಣ ಭಾಸ್ಕರದೈವಂ ||
ಶುದ್ಧರ್ಷಿಕುಲಮಾಗೆ ಸ |
ಮುದ್ಧತದಿಂ ಕೆಡುಗು ಕಾರ್ಯಮಬ್ಜದಳಾಕ್ಷೀ || ೮ ||

ಆದಿಗುರುವಾಗೆ ಭಗಣಂ । ೯–೪೯
ಭೇದಿಪೊಡದು ಸ್ಫಟಿಕವರ್ಣ ವೈಶ್ಯಂ ಕುಲದಿಂ ॥
ಆದರಿಸೆ ಚಂದ್ರ ದೈವಂ ।
ಮೇದಿನಿಯೊಳಗರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಬ್ಜದಳಾಕ್ಷೀ ॥ ೯ ॥

ಮೂಱುಲಘುವಾಗೆ ನಗಣಂ । ೯–೫೦
ತೋಱಲ್ಕೆ ಸುವರ್ಣವರ್ಣ ಬಾಹುಜಕುಲ ತಾಂ ॥
ಸಾಱುತಿರಲಿಂದ್ರದೈವಂ ।
ನೂಱುಪ್ಪತ್ತಬ್ದ ತನಕ ಸುಖದಿಂ ಬಾಳ್ಗುಂ ॥ ೧೦ ॥

IV ತೆಲುಂಗುಭಾಷೆಯ ಛಂದೋಗ್ರಂಥಗಳ ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕವಿಜನಾಶ್ರಯ ಪು. ಸಂ. II

ತೇಟ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮೃಗಶಿರಯುತ್ತರ ಚಿಲಗು ಸ್ವಾತಿ । ೩–೧೪
ಸರವಿ ರೇವತಿ ಪೂರ್ವಕಾಷಾಢ ಕೃತ್ತಿ ॥
ಕಯುನು ಬುಷ್ಯಮಿ ಯನೆಡು ನಕ್ಷತ್ರಪಙ್ಕ್ತಿ ।
ಕದಿಯು ಮ ಭ ಜ ಸ ನ ಯ ರ ತ ಗಣಮುಲಕುನು ॥ ೩೨ ॥

ಕಂ ॥ ಧರಣಿಜ ಶಶಿ ರವಿ ಬುಧಗುರು । ೩–೧೬
ಸುರರಿಪುಗುರು ಮಂದಫಣುಲು ಸೊರಿದಿಗ್ರಹಂಬುಲ್ ॥
ಪೊರಿ ಮ ಭ ಜ ಸ ನ ಯ ರ ತ ಗಣ ।
ಸರಣಿಕಿ ಛಂದೋಮತಂಬು ಚರ್ಚಿಂಪಂಗ ॥ ೨೭ ॥

ಮಗಣಂಬು ಶೂದ್ರಕುಲಜಮು । ೪–೨೧
ಭಗಣಂಬಗು ವೈಶ್ಯಜಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತುಲ್ ॥
ಸಗಣಯಗಣಮುಲು ರಗಣಮು ।
ಜಗಣಮು ನೃಪಜಾತಿ ಯಂತ್ಯಜಂಬುಲು ನತಲ್ರ ॥ ೨೮ ॥

ಇಲ ದಗಣ ರಗಣ ಜಗಣಂ । ೫–೨೪
ಬುಲು ಪುರುಷಗಣಮುಲು ಭಗಣಮುನು ಯಗಣಂಬುಱ ॥
ಲಲನಾಗಣಮುಲು ನಗಣಮು ।
ಪೊಲುಪಮಗಣ ಸಗಣಮುಲು ನಪುಂಸಕಗಣಮುಲ್ ॥ ೫೪ ॥

ಏಗಣಮು ಗದಿಸೆ ನಗಣಂ । ೮–೪೨
ಬಾಗಣಮು ಸಮಸ್ತಮಂಗಳಾವಾಪ್ತಂಬೈ ॥
ರಾಗಿಲ್ಲು ನಿನುಮು ಪರುಸಮು ।
ಯೋಗಂಬುನ ಬಸಿಡಿವನ್ನೆ ನೂನಿನಕರಣೀ ॥ ೫೧ ॥

ಗಾರುತ್ಮತಗೋರೋಚನ |
ಸಾರಂಗ ಪಿಶಂಗ ಕುಮುದ ಚಂದನರಕ್ತಾಂ || ೮-೪೨
ಭೋರುಹ ಕನಕ ಪ್ರಭಲುನು |
ನಾರಯ ಮಗಣಾದಿ ಯಗು ಗಣಾವಲಿ ವೊಲ್ಚುṟ || ೨೬ ||

ಶ್ರೀಕಾರಮು ಗಲಪದ್ಯಮು |
ಪ್ರಾಕಟಮುಗ ಲಚ್ಚಿ ಯೊಸಗಿ ಪತಿ ಕನವರತಾ || ೧೮-೯೫
ಸ್ತೋಕ ಜಯಮು ಲೊನ ಗೂರ್ಚುನು |
ಮಾಕರುಣಾರಕ್ಷಿತಾಂಗ ಮಲ್ಲಿಯರೇಚಾ || ೫೨ ||

ಅಪ್ಪಕವೀಯಂ–II–267

ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ ಬುಲು ಪ್ರಾಣಮು |
ಲೆಲ್ಲನು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಮುಲು ಮಹಿನಿ ಸ್ವರಮುಲತೋ || ೧೮-೯೫
ಹಲ್ಲುಲು ನಪುಂಸಕಂಬುಲು |
ಪೊಲ್ಲ ಲಗುಂ ಗಕಾರಮುಖ್ಯಮುಲು ನಳಿನಾಕ್ಷಾ || ೨೬೭ ||

ಕವಿಜಿಹ್ವಾ

V ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಕಂಠಪಾಶ [1] (ಅಮುದ್ರಿತ)

(ಗಣಾನಾಂ ದೇವತಾಃ)

ಮಗಣಪ್ರಮುಖಗಣಾನಾಂ ವರ್ಣಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಸ್ವದೇವತಾ ಭೇದಾತ್ |
ಭೂಮಿಸ್ತಟಿಲ್ಲತಾಭಾ ಸಲಿಲಂ ಮಲ್ಲೀಪ್ರಸೂನಸಾಕಾರಂ ||
8-42 ರಿಂದ 50 ರವರೆಗೆ ಪೀತಂನೀಲಂ. ವಹ್ನಿಃ ಕನಕಸವರ್ಣೋ ಹರಿನೀಲಾಭಃ ಪುನಸ್ಸಮೀರಃ ಸ್ಯಾತ್ |
ಆಕಾಶಮುತ್ಪಲಾಭಂ ಖರಕಿರಣೋಽಯಂ ಜಪಾಪ್ರಸೂನಾಭಃ ||
ಚಂದ್ರಶ್ಚಂದ್ರಸಮಾನಾ ಹರಿತಾಳಾಭಾಭಿಧೀಯತೇ ಪುರುಷಃ |
ಸ್ವಚ್ಛಂ ವಿಯತ್ ಮರುತ್ಕೃಷ್ಣಃ ರಕ್ತೋಽಗ್ನಿರ್ವಿಶದಂ ಪಯಃ ||
ಪೀತಾ ಭೂಮಿಃ ಪಂಚಭೂತಾನ್ಯೇಕೈಕಾದರತಾ ವಿದುಃ || ೯ ||

16-83 ಧರೆಜಲ } ಭೂಜಲವಹ್ನಿಸಮೀರಣ ಗಗನಾದಿತ್ಯಾಮೃತಾಂಶು ಯಜಮಾನಾಃ | [2]
ಅಷ್ಟೌ ಯೇ ಶಿವದೇಹಾಃ ಕ್ರಮಶೋ ಗಣದೇವತಾಃ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾಃ ||

---

1. ಇದು ಮದರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರದ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರೆರಿಯಲ್ಲಿರುವ R. N. 2629 ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ೨೬ ಪದ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಗ್ರಂಥವು "ಆದೌ ಸ್ವರಾಃ ಷೋಡಶ........ಪಂಚಾಶದೇವ ಪ್ರವದಂತಿ ವರ್ಣಾ" ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ. ಗಣವಿವೇಕ, ಗಣದೇವತೆಗಳು, ಗಣಗ್ರಹಗಳು, ಮಿಳಿತಗಣಫಲ, ಗಣತಾರೆಗಳು, ಗಣರಾಶಿಗಳು, ಪುರುಷಾದಿ ಜಾತಿಗಳು, ವರ್ಣವಿಚಾರ, ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುವ "ಭೂವರ್ಣಾಃ ಸುಖಸಂಪದೀಪ್ಸಿತ........ಶುಭಾಶುಭಫಲಂ ಶ್ರೋತುರ್ದಿಶನ್ತ್ಯನ್ವಹಂ" ಎಂಬ ಪದ್ಯ. ಇವನ್ನು ಹೇಳಿ ಇತಿ ಕವಿಕಂಠಪಾಶಃ ಎಂದು ಸಮಾಪ್ತಿವಡೆದಿದೆ.

2. ಈಶ್ವರಕವಿಯು ಯಜಮಾನ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮಾ–ಎಂದು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರುವನು.

3–16 ಮಯುರಸ ಬುಧಶುಕ್ರ } ಬುಧಕವಿಕುಜರವಿಜಾ ಗುರುರವಿಚಂದ್ರಾಃ ಕ್ರಮಾದ್ಗ್ರಹಾ ಸ್ತೇಷಾಂ ॥

3–14 ಮಯುರಸ } [1] ಗಣತಾರಾಃ ಕ್ರಮಾಜ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ ಚ ಕೃತ್ತಿಕಾ ॥
ಸ್ವಾತೀಪುಷ್ಯೋತ್ತರಾ ಚೈವ ಮೃಗಮೂರ್ಧಾ ಚ ರೋಹಿಣೀ ॥ ೧೮ ॥

5–24 ಭಗಣೋಯುಗಣೋಯುವತಿಃ ಮಗಣಸ್ಸಗಣಶ್ಚ ನಪುಂಸಕೌ ಕಥಿತೌ ॥
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಂ ರಗಣೋ ನಗಣಸ್ತಗಣೋಜಗಣಃ ಪುರುಷಾಃ ಪ್ರಭುರಾಜ ಸರೂಪಾಃ ॥೨೧॥

(2) ಕವಿಕಂಠಪಾಶ–(ಅಮುದ್ರಿತ) [2]

ಉರ್ವೀಮಸ್ತ್ರಿಗುರುಃ ಶ್ರಿಯಂ ವಿತನುತೇ ನಸ್ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ತ್ರಿಲೋ ಜೀವಿತಂ ।
10–54 ರೋಗ್ನಿಮಧ್ಯಲಘುರ್ವ್ಯಥಿಂ ಚ ಪವನೋ ದೇಶಭ್ರಮಂ ಸೋಂತ್ಯಗುಃ ॥
ಧರೆಯಿಂ ಯೋವಾಯ್ಯಾದಿಲಘುರ್ಧ್ಯತಿಂ ದಿನಮಣಿರ್ಮಧ್ಯೇ ಗುರುರ್ಜೋರುಜಂ ।
ತೋದ್ವ್ಯೋರಂತ್ಯಲಘುಃ ಕ್ಷಯಂ ಮುಖಗುರುರ್ಭಸ್ತ್ವಾರಕೇಶೋ ಯಶಃ ॥ ೧೩ ॥

3–14 ಮಯುರಸ } [3] ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಮೋ ಭರಣಿರ್ನೋ ಭೋಮೃಗೋ ಯಶ್ಚೈವ ವಾರುಣಂ ।
ಜಸ್ಯಾತ್ ಪುನರ್ವಸೂ ರೇಚ ಕೃತ್ತಿಕಾ ಸ್ವಾತಿರೇವ ಸಃ ॥
ತಗಣಶ್ಶ್ರವಣಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಆನುಕೂಲ್ಯಂ ಗಣಾಧಿಪೈಃ ॥

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೩.

ರಸರತ್ನಾಕರಗ್ರಂಥದ ನಡುವೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಗ್ರಂಥದ
ಒಂದು ಓಲೆಯ ವಿಷಯ.

I. ೧೦೪ ನೆಯ ಓಲೆ.

ಪತ್ತುನಿಘಂಟಿನ ಶಬ್ದದ ।
ಬಿತ್ತರಗಳನಱಿದು [ಪೇಳೆ] ಕಾವ್ಯಾರ್ಥಗಳಂ ॥

984 50

1. ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರ, ರೋಹಿಣಿ ಈ ಮೂರೂ ಶ್ರವಣ, ಪುನರ್ವಸು, ಭರಣಿ ಎಂದು ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

2. ಇದು ಮದ್ರಾಸ್ ಲೈಬ್ರೆರಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಳಪತ್ರಾತ್ಮಕಗ್ರಂಥ N. 1701. ಮತ್ತೊಂದು ಇದೇ ಆನುಪೂರ್ವಿಯುಳ್ಳ ಗ್ರಂಥ N. 2013 ಇವೆರಡು ಪ್ರತಿಗಳೂ "ಅಥ ಭುವನಪುರುಷಾಣಾಂ ಶುಭಾ ಶುಭಫಲಂ ಗಿರಾಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ॥ ಗಣವರ್ಣಜಾತಿಭೇದೈಃ ಪಿಂಗಳ ಮುನಿನೋಕ್ತಮವಲೋಕ್ಯ" ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ಗಣಗಳ ಫಲ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಅಕ್ಷರಗಳ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯ, ಅಂಗಗಳು, ವರ್ಣಫಲ, ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪರಂಪರೆ, ಅಕಾರಾದಿವರ್ಣಗಳ ದೇವತೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, "ಇತಿ ಪಿಂಗಳೋಕ್ತಕವಿಕಂಠಪಾಶ ಸ್ಸಮಾಪ್ತಃ" ಎಂದು ಸಮಾಪ್ತಿವಡೆದಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಹೆಚ್ಚುಭಾಗವು ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಅಕ್ಷರವಿಚಾರವೇ ಇದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆ. ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರವಿಚಾರವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದೆ.

3. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಸಂಜ್ಞೆಯು ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಇದೆ.

OM, N36
N39.4

1 ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟೊಲಿದು ತಿಳಿ ನೀಂ |
ಮತ್ತಂ ಜಾತಿಗಳನೆಲ್ಲ ಮದನ............ [|| ೫೯ ||]

1 ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ ಭೇದ |
ಪ್ರಕರಮನಱುವತ್ತುನಾಲ್ಕುವಿದ್ಯದ ತೆಱನಂ ||
ಸುಕರವಚೋರಚಿತಸುಭಾ |
ವಕತನವಂ ಬಲ್ಲೊಡವನೆ ಸತ್ಕವಿ ಕೆಳದೀ || ೬೦ || 2

ಸುರಮುರ ಸುಮನಸರನ್ನಂ |
ಸರಸಿಜಮೊಗ ಕುಂಭಿಕುಂಭಮೊಲೆಗಳ್ ಮತ್ತಾ ||
ವರಕುಮುದಂಗಳೊಪ್ಪುವ |
ತರುಣಿಯೆನುತ್ತುಸಿರ್ದೊಡರಿಸಮಾಸಗಳೆಂಬರ್ || ೬೧ ||

ನಗೆ ನಯನ ವಡಿಗಳರುಣಂ |
ಮೊಗಶಶಿ ನೀಳ್ದ ಕೇಶ ಪಲ್ಲವಿಗಳ್ ತಾ ||
ನುಗುರ್ದೀಧಿತಿ ನಡೆಯಿಭಗತಿ |
ಸೊಗಯಿಸುಗೊರ್ವಳಿಗೆನಲ್ಕೆ ದೋಷವಿದೂರಂ || ೬೨ ||

ನಲ್ಲಳೆ ಪದವಿಡುವಗಣಂ |
ಪಲ್ಲವದೊಳ್ ಧರೆ ಜಲಮಿಂದು ನಾಕಾದಿಗಳಂ (ಣಂ) ||
ಬಲ್ಲರೆ ಬಗೆ[ವುದು]ಕವಿಜನ |
ಮಲ್ಲಂ ನಾಗುಗನ ವಚನರಚನಾಮೃತದೊಳ್ || ೬೩ || *

---

1. ಇದು ಕಂದಪದ್ಯವು, ಕಂದಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಗಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವು. ಈ ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಣ ಗಣದ ಕೊನೆಯ ಮಾತ್ರೆಯೊಂದನ್ನೂ, ಮುಂದಣ ಗಣದ ಆದಿಯ ಮಾತ್ರೆಯೊಂದನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಕೂಡದೆಂದೂ ವಿಧಿಯುಂಟು. ಈ ಕಂದದ ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ (ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟೊಲಿದು) ಚಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ೨ ಮಾತ್ರೆಗಳು, ತ್ತ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯು, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯೂ, ಮುಂದಣಗಣದ ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯೂ ಸೇರಿ ಗೊ(ಟ್ಟೊ) ಎಂಬ ಒಂದು ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದು ದುಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ವೀರಶೈವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಈ ಬಗೆಯ ಗಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವರು. ಕೆಳದಿನೃಪವಿಜಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿವೆ. ಈಶ್ವರಕವಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

2. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಯಾವ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಗಳುಕೂಡ ಮಿಶ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

* ಇದು ಗ (ಮುದ್ರಿತ) ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೬೦ ನೆಯ ಕಂದವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೬೩ ನೆಯ ಕಂದವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದು ಗ ಪ್ರತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಪದ್ಯವು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ನಾಗವರ್ಮನ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ನಂದಿಯ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲೂ ದೊರಕುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಠಭೇದಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುವು. ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ —ನಾಗುಗ— ಎಂದು ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು.

ಕವಿತೆಗೆ ಗಣವೆಂಟಱೊಳಂ |
ದಿವಿಭೂಮಿಯು ಚಂದ್ರತೋಯಮಿವು ದೇವಗಣಂ ||
ರವಿಶಿಖಿ ಪವನಂ ವ್ಯೋಮಂ |
ಕವಿತೆಗೆ ಕರಕಷ್ಟವಾದಿಯೊಳ್ ಕೇಳಬಲೇ || ೧೪ || 1

ಸಸಿಪುರ ಬಾಣಾದ್ರಿಯೊಳಂ |
ವಿಷಯದೆ ಪೋ? ಮಧ್ಯಗುರುಗಳಾದರೆ ಕಂದಂ ||
ಪುಸಿಯಲ್ಲ ಗ(ಂ)ಡ ನಿಲ್ಲದ |
ಸಸಿವದನೆಗೆ ಗರ್ಭವಾದಡಂತದು ಕಿಡುಗುಂ || ೧೫ || 2

3 ಇಂದುವಿನಿಂ ಲೇಸಕ್ಕುಂ |
ಕುಂದದೆ ಸುರಗುರುವಿನಿಂದೆ ಸಂಪದಮುಕ್ಕುಂ ||
ಚಂದ್ರಮುಖಿ ಶುಕ್ರವಾರದಿ |
ಕಂದಂ ಪದಗೀತಪದ್ಯ ಮಾಯ(ಲ್ಕ ?)ಕ್ಕುಚಿತಂ || ೧೬ ||

4 ದಿನಕರನಿಂ ಕೇಡಕ್ಕುಂ |
ವನಜಾನನೆ ಸೌಮ್ಯನಿಂದೆ ಸಂಪದಮುಕ್ಕುಂ ||
ಕನಕನೊಳು(ಂ) ರುಜೆಯಕ್ಕುಂ |
ಶನಿವಾರದಿ ಮರಣಮಕ್ಕುಮಂಬುಜವದನೇ || ೧೭ ||

ಷಷ್ಠಿ ಪದಿಮೂಱು ಸಪ್ತಮಿ |
ಯಷ್ಟಮಿ ಪತ್ತೈದಿವಱೊಳಗಮೊಂದೆರಡಱೊಳಂ ||
ತುಷ್ಟಿಕರಂ ಪದಮಾಯಲ್ |
ಕಷ್ಟಂ ವುಳಿದಾದ ತಿಥಿಯೊಳೀವುದು ಪದನಂ || ೧೮ ||

ಗೀತಪದಂ 5 ....ಭೃಗುಜವಾರದೊಳ್.... || ೧೯ ||

.......ಬಿಂದು......ಬಿಂದುವಿಸರ್ಗಂ.......... || ೨೦ ||

6 ಶ್ಲೋಕ || ಯುಗಾರ್ಥಂ ಪಲರಗ್ನೇಯಂ ಗಜಅರ್ಥಂ ಪದಮುಚ್ಯತೇ? |
ಮಾತ್ರಾನೇಮಗಣಂದ್ರುಷ್ಟಾ? ಯಿತ್ಯಯಿತೇ ಪದಲಕ್ಷಣಂ?|| ೨೧ ||

---

1. ಇದು ಮುದ್ರಿತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೫೮ ನೆಯ ಕಂದವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥವೊಂದೇ ಆದರೂ ಶಬ್ದಗಳು ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಪಾಠಭೇದಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. 2. ನಾಗವರ್ಮ—ಛಂ. ಪುಟ ೨೦ ರೇಖಾಂಕಿತ ಪದ್ಯ ಸಂ. ೨೧ ಪಾಠಾಂ—ಪುಸಿಯಲ್ತೆ......ಗರ್ಭಮಾದ ತೆರದಿಂ........ 3. ಮುದ್ರಿತ-ಪು ೧೩-ಕಂ ೬೭. 4. ಮು-೧೩-೬೬ 5. ಕೊನೆಯ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಓಲೆಯು ಮುರಿದುಹೋಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯ ಆದಿಯ ಸಾಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ತ್ರುಟಿತವಾಗಿದೆ. 6. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಬರೆದು ಅದಕ್ಕೂ ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ಬರೆದಿದೆ.

[1] ಚರಣಂಗಳ್ ನಾಲ್ಕವಱೊಳ್ |
ಪರಿಕಿಸೆ ಕರ್ತಂಗೆ ಕವಿಗೆ ಲೇಖಕನಪ್ಪಂ ||
ಗಿರದಕ್ಕುಮಪಾಯಂ ತಿಳಿ |
ಚರಣಾಂತ್ಯದೆ ವೋದುವಂಗೆ ದುಷ್ಕರಮಕ್ಕುಂ || ೭೨ ||

[2] ಅಚನಜರವಿಡಿದು ಮೊದಲೊಳ್ |
ವಚನಾಂತ್ಯಜ ಅದ್ರಿರಿತು ಸರಯೇಕಾದಶದೊಳ್ ||
ಸಚಗಟ ಹಯಮಿವು ಬಾಹ್ಯಂ |
ಪ್ರಚುರತ್ರಯಮಱಿದು ಪೇಳು ಲಕ್ಷಣಮಱಿದುಂ || ೭೩ ||

[3] ಕವಿಕಂಠಪಾಶ

[4] ಮಗಣಂ ಗುರು ಮೂಱುಂ ತಾ |
ಮಗಣಿತದಾದ್ರವ್ಯ(ದ್ಯುಮ್ನ?)ವರ್ಣ ಧರೆಯಧಿದೈವಂ ||
ಮಿಗೆ ಭೂಸುರಕುಲ ದೈವಂ |
ಅಗಣಿತ ಸಿರಿಯಿಂದೆ ಬಾಳ್ವರಂಬುಜವದನೇ || ೧ ||[5]

ಮೊದಲ ಲಘುವಾಗೆ ಯಗಣಂ |
ಮುದದಿಂ ತಾಂ ನೀಲವರ್ಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲಕಂ ||
ಅಧಿದೈವವರುಣ ಧನ ದಾ |
ನ್ಯದಿನಭಿವೃದ್ಧಿಗಳ[ನಾಂತು]ಸುಖದಿಂ ಬಾಳ್ಗುಂ || ೨ ||

ಗುರುವೆರಡರ ಮಧ್ಯದೆ ಲಘು |
ವಿರಲಂತದು ರಗಣ ರಕ್ತವರ್ಣಾಧಿದೈವಂ ||
ಮರುತಸಖ ಪಿತೃಕುಲಮಾ |
ಗಿರಲಂತದು ಮರಣಬಾಧೆ ತಪ್ಪದು ನಿರತಂ || ೩ ||

ಅಂತ್ಯಗುರುವಾಗೆ ಸಗಣಂ |
ಪಿಂತಿರಲುಂ ವ್ಯೋಮವರ್ಣ ಮರುತಂ ದೈವಂ ||
ಇಂತೆಸೆವ ಭೂತಕುಲ ತಾ |
ನಂತಾಗಲು ದೇಶಭ್ರಮಣ ಕ್ಲೇಶಾಯಾಸಂ || ೪ ||

---

1. ನಾಗವರ್ಮ ಛಂ-ಪು ೧೪-ರೇಖಾಂ, ||17|| 2. ಮುದ್ರಿತ ೬೧-, ನಾಗವರ್ಮ ಪು, ೧೩ ರೇಖಾ-||-ಹಸ್ತಲಿಖಿತ-ಪ. ೪೬. 3. ಈ ವಿಷಯಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಕಂಠಪಾಶದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವಾಗಿರಬಹುದು. 4. ನಾಗ—ರೇಖಾ. ಪು ೧೨-ಪ-೩ 5. ಇಲ್ಲಿಂದ ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ ೧ ಎಂದು ಅರಂಭಿಸಿದೆ.—ಹಿಂದಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ೭೩ ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಪ್ರಕರಣವು ಮುಗಿದ ಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ "ಕವಿಕಂಠಪಾಶ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಕಡೆಲಘುವಾಗಿರೆ ತಗಣಂ ।
ಜಡಮತಿ ತಾಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ [1] ವ್ಯೋಮಂ ದೈವಂ ॥
ಗಡ ಭೂತಕುಲಮದಾಗಲು ।
ಕೆಡುಗುಂ ಸಂಪತ್ತು ಸರ್ವಶೂನ್ಯಮದಕ್ಕುಂ ॥ ೫ ॥

ಮಧ್ಯಗುರುವಾಗೆ ಜಗಣಂ ।
ಪದ್ಧತಿ ಬಂಧೂಕವರ್ಣ ಭಾಸ್ಕರ ದೈವಂ ॥
ಶುದ್ಧ ಋಷಿಕುಲಮದಾಗೆ ಸ ।
ಮುದ್ಧ [2] ತದಿಂ ಶೋಕತಾಪ ರುಜೆ ಲಲಿತಾಂಗೀ ॥ ೬ ॥

ಆದಿಗುರುವಾಗೆ ಭಗಣಂ ।
ಭೇದಿಪೊಡದು ಸ್ಫಟಿಕವರ್ಣ ವೈಶ್ಯ ಗುಲಕ್ಕುಂ? ॥
ಆದರದಿ ಚಂದ್ರದೈವ ಶು ।
ಭೋದಯದಿಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ [3] [............ ॥ ೭ ॥]

(II. ೯೯ ನೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಓಲೆ)

..........................ರುಣಂ ಶ್ರುತಮ್ ।
ನ ಕೀರ್ತಿಂ ನ ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಕಾವ್ಯತಾ ನ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ [4] ॥ ೧ ॥
ಟೀಕು. ಜಕಾರವಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಲ್ಲ.

ಝುಕಾರೋ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಸ್ತು ಯಮಸ್ತಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ ।
ತತ್ಫಲಂ ಮರಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪ್ರಬಂಧೇ ನ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೨ ॥
ಝುಕಾರ ಆದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಲ್ಲ.

---

1. ಧೂಮಂ. 2. ಮುದ್ಭವ 3. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಓಲೆಯು ಮುಗಿದಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳೇ ನಾಗವರ್ಮಛಂದೋಂಬುಧಿಯ ೧೨-೧೩ನೆಯ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಪಾಠಭೇದಗಳು ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿವೆ. ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಮಗಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಣಗಳ ಗುರುಲಘುಸ್ವರೂಪ, ವರ್ಣ, ಕುಲ, ಅಧಿದೈವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುವು. ಈಗ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಗಳ ಗುರುಲಘುಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ವರ್ಣ, ಕುಲ; ಅಧಿದೈವ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇವುಗಳ ಹೋಲಿಕೆಗಾಗಿ-ಛಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೨ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡ ಈ ಬಗೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಂಥವೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವುಂಟು.

4. ಗಂಥದ ಆದಿಭಾಗವು ದೊರಕದಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ಲೋಕಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ೧ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಈಶ್ವರಕವಿಯು ಕವಿಕಂಠಪಾಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಗಳ ಬಣ್ಣ. ಮತ್ತು ಅಧಿದೇವತೆ, ಅವುಗಳ ಶುಭಾಶುಭ ಫಲಗಳು ಇಷ್ಟನ್ನುಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಕವಿಯು ಇವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಾಗಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

[1] **ಟ**ಕಾರಃ ಪಾಟಲಾಕಾರಃ ದೈವತಂ ವರುಣಾಲಯಃ |
ಫಲಂ ನ ಕಿಂಚಿತ್ತಸ್ಯಾದೌ ಕಾವ್ಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೩ ||
ಟ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವ ನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಲ್ಲ.

ಠಕಾರೋ ಹೇಮವರ್ಣಸ್ತು ಮರುತ್ತಸ್ಯಾಧಿ ದೈವತಮ್ |
ಅಲಂಕಾರಫಲಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಬಂಧೇಷು ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೪ ||
ಠ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವ ನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು.

ಡಸ್ತು ವರ್ಣೋऽತಿ ಧೂಮ್ರಸ್ಸ್ಯಾತ್ ಗರುತ್ಮಾನಧಿದೇವತಾ |
ಅಚಲಃ ಪ್ರೋಕ್ತಸಂಯುಕ್ತಃ ಶ್ರಿಯೋಯೋಗೋ ನ ಸಂಶಯಃ || ೫ ||
ಡ ಎಂಬಕ್ಷರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು.

ಢಕಾರೋ ಮಿಶ್ರವರ್ಣಸ್ತು ಸ್ವರ್ಣಾದ್ರಿಸ್ತಸ್ಯ ದೇವತಾ |
ಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ತತ್ಫಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತಂ ಚ ಕಾವ್ಯೇ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೬ ||
ಢ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವ ನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು.

ಣಕಾರಃ ಪೂರ್ವವರ್ಣಸ್ತು ಭಾನುಸ್ತಸ್ಯಾಧಿದೈವತಮ್ |
ಸಂತಾಪಃ ಪ್ರಬಲಃಪ್ರೋಕ್ತಃ ನ ಕಾವ್ಯಾದೌ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೭ ||
ಣ ಕಾರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಲ್ಲ.

ತಕಾರಸ್ತಾಮ್ರವರ್ಣಸ್ತು ವರಣಸ್ತ್ವಧಿದೈವತಮ್ |
ತತ್ಫಲಂ ತ್ವಶುಭಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕಾವ್ಯಾದೌ ನ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೮ ||
ತಕಾರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ.

ಥಕಾರಃ ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಸ್ತು ಧನದಸ್ತ್ವಧಿದೇವತಾ |
ನರವಾಹನಭಾಗ್ಯಾಪ್ತಿಃ ಫಲಂ ಕಾವ್ಯೇ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೯ ||
[2] **ಥ** ಎಂಬಕ್ಷರ ಲೇಸು.

---

1. ಞ ಎಂಬಕ್ಷರವು ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

2. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಷರದ ವಿಷಯವು ಪ್ರಾಮಾದಿಕವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಥ ಎಂದಿದೆ. ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ದ ಎಂದಿದೆ. ಥಕಾರವೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆಯೋ, ದಕಾರವೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆಯೋ ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಥಕಾರದ ಟೀಕೂ, ದಕಾರದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶ್ಲೋಕವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಥಕಾರಃ ಪದ್ಮರಾಗಾಭಃ ಪದ್ಮಾ ತಸ್ಯಾಧಿ ದೇವತಾ |
ಮಂಗಳಂ ತತ್ಫಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತಚ್ಚ ಕಾವ್ಯೇ ಶುಭಪ್ರದಮ್ || ೧೦ ||
ಥ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು.

ನಕಾರಃ ಪೂರ್ವವರ್ಣಸ್ತು ಯಮಸ್ತದಧಿದೇವತಾ |
ತತ್ಫಲಂ ವಿಲಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಕಾವ್ಯಾದೌ ನ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೧೧ ||
ನ ಕಾರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ.

ಪ ಕಾರಃ ಪೀತವರ್ಣೋಽಯಂ ಭಾರತೀ ದೇವತಾ ಶ್ರುತಾ |
ಚತುರೋಕ್ತಿಫಲಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಬಂಧೇ ತತ್ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೧೨ ||
ಪಕಾರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು.

ಫಕಾರಸ್ತಾಮ್ರವರ್ಣಸ್ತು ದೇವತಾ ಸರ್ವಮಂಗಲಾ |
ಪ್ರವೃದ್ಧಿಸ್ತು ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಬಂಧೇಷು ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೧೩ ||
ಫ ಎಂಬಕ್ಷರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು. [1]

ಭ ಸ್ಸ್ಯಾತ್ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣಸ್ತು ಸುಕೃತಂ ತ್ವಧಿದೇವತಾ |
ಕೃತರಾಜ್ಯಂ ಪತೀನಾಂ ತು ತತ್ಕಾವ್ಯೇಷು ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೧೪ ||
ಭಕಾರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು.

ಮಕಾರಃ ಪೂರ್ವ(ಸ್ವರ್ಣ ?)ವರ್ಣಸ್ಸ್ಯಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಸಂಮತಾ ? |
ಸತತಂ ಶಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಬಂಧೇ ತತ್ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೧೫ ||
ಮಕಾರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು.

ಯಕಾರಃ ಶ್ಯಾಮಲೋಽರೂಪಃ ಕುಬೇರಸ್ತ್ವಧಿದೇವತಾ |
ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಸತತಂ ಚೈವ ಪ್ರಬಂಧೇಷು ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೧೬ ||
ಯಕಾರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಲೇಸು.

ರಕಾರೋ ಮಿಶ್ರವರ್ಣೋಽಯಂ ಸೂರ್ಯಸ್ತಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ |
ಸದಾರೋಗಸ್ತು ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಃ ಕಾವ್ಯಾದೌ ನ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೧೭ ||
ರ ಎಂಬಕ್ಷರವನಾದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಲ್ಲ.

---

1. ಇಲ್ಲಿ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಬಕಾರವು ಗಳಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರುವುದು

ಲಕಾರೋ ತ್ವಲಸದ್ವರ್ಣಃ? ದೇವತಾ ನೈರುತೋಚ್ಯತೇ? |
ಸತತಂ ಸುಫಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಕಾವ್ಯೇ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್|| ೧೮ ||[1]

III. ನಂದಿಯ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನದ ಪದ್ಯಗಳು.

ನಲ್ಲಳೆ ಪದವಿಡುವೆಡೆಯೊಳ್ |
ಪಲ್ಲವದೊಳ್ ಪದದೊಳುಭಯಗಣಸಮವಾಗಲ್ ||
ಸಲ್ಲಲಿತಕೀರ್ತಿ ಬರ್ಪುದಿ |
ದಲ್ಲದೊಡಾಕೃತಿಗೆ ಹಾನಿ ತಪ್ಪದೆ ಬರ್ಕುಂ || ೧ ||

ಪ್ರಾಸವೆನಲ್ಕೆರಡನೆಯದು |
ಭಾಸುರತರದಾದಿವರ್ಣ ವಡಿ ಮೇದಿಯೊಳ್ ||
ಪ್ರಾಸವದು ಚರಣಕೆಲ್ಲಕೆ |
ಲಾಸವು ಕೇಳ್ ವಡಿಯು ಪಾದಪಾದಕೆ ಸಖಿಯೇ || ೨ ||

ವಪಯೋರಭೇದಮೆಂಬುದ |
ನುಪಮಿಸಲರಿದೆಂದು ತಿಳಿವುದುರ್ವೀತಳದೊಳ್ ||
ಚಪಲಾಕ್ಷಿ ಕೇಳು ಪೇಳುವೆ |
ನಿಪುಣದಿ ನೀಂ ಕೇಳ್ವುದೀಗ ನೀರಜಗಂಧೀ || ೩ ||

---

1. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಓಲೆಗಳು ದೊರಕಿದ್ದರೆ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಗ್ರಂಥವು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಎರಡು ಓಲೆಗಳುಕೂಡ ಗ್ರಂಥವು ಮುದ್ರಿತವಾದಮೇಲೆ ದೊರಕಿದುವು. ಈ ಓಲೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನಕ್ಕೆ ಮೂಲವು ಕವಿಕಂಠಪಾಶವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಂದಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಕವಿಕಂಠಪಾಶದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಪ್ರಕೃತಗ್ರಂಥದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿ ಸಂವಾದಿಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ (೩) ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ತೆಲುಗು ಛಂದೋಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ಈ ಕವಿಕಂಠಪಾಶವೇ ಮೂಲವೆಂಬುದನ್ನೂ ಮರೆಯಕೂಡದು. ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯ ಛಂದೋಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಆಂಧ್ರಭಾಷಾಪಂಡಿತರಾರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. (ಮುಂದೆ ಗ್ರಂಥವಿಲ್ಲ, ಓಲೆಯು ಮುಗಿದಿದೆ.)

SEYDA-K-KĀDI NOṆḌI-NĀṬAKAM

(A Tamil Mono-Drama)

EDITED WITH NOTES
AND
AN ENGLISH INTRODUCTION

BY

S. MUHAMMAD HUSAYN NAINAR
M.A., LL.B., PH.D. (LONDON)
Head of the Department of Arabic, Persian and Urdu
University of Madras

PREFACE

This edition of *Seyda-k-Kādi Nonḍi Nāṭakam* is prepared from the only manuscript found in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras. Although no other copy is available so far, the editor had the advantage of collating it with a printed copy of the same work. This printed copy was issued with two other small works altogether comprising 58 pages.

The first work *Ayya nainān Kātal* (ஐயநயினான் காதல்) covers 1-27 pages ; the second *Seyda-k-Kādi Nonḍi Nāṭakam* (செய்தக்காதி நொண்டி நாடகம்) 28-52 pages ; the third Ilmu-nisā-v-enṟa-pāḍal (இல்முநிசா வென்ற பாடல்) 53-58 pages. All these three works were edited by Makhdūm Muḥammad Pulavar of Kayalpattanam as the third edition and printed by M. Sabhāpati Mudaliyar in Kalvi Vilakkam Press, in the month of Rajab 1281 A.H. (Jan. 1865 A.D.).

It is to be regretted that four pages 42-47 are missing from the printed copy of the *Seyda-k-Kādi Nonḍi Nāṭakam* and the present editor had to depend entirely on the manuscript copy for these portions of the text.

Sometimes the book and the manuscript are at variance. The variations are indicated with the following signs in the present edition. The stanzas that are not found in the book are marked thus ( ). The stanzas that are missed in the manuscript are indicated thus [ ]. The sign * is given before some words whose readings cannot be ascertained correctly.

The manuscript is clear and legible, though not free from the idiosyncracies of the scribe.

The editor has to acknowledge with many thanks the kindness of Rao Sahib M. Raghava Ayyangar, who has courteously allowed him the use of the printed copy of the *Nonḍi Nāṭakam.* He has also most materially helped the editor in the preparation of this work. His assistance in collating the printed copy with the palm-leaf copy was very valuable. The editor is also indebted to Mr. R. P. Sethu Pillai who along with Rao Sahib M. Raghava Ayyangar interpreted to the editor the metrical devices employed by the author of the *Nonḍi Nāṭakam,* and read through carefully

all the proofs. To both of these the editor owes many valuable emendations, corrections and suggestions.

An attempt is made to collect in an Appendix the poems in praise of Seyda-k-Kādi sung by different Tamil poets. Twelve such stanzas are taken from *Peruntokai* (பெருந்தொகை) with the kind permission of Rao Sahib M. Raghava Ayyangar. The reference to other poems the editor owes to Rao Sahib S. Vaiyapuri Pillai and Pandit S. Somasundara Desikar.

University Buildings,
1st December, 1939.

S. Muhammad Husayn Nainar.

INTRODUCTION.

The Muslims, who from the eleventh century onwards, began to pour into Hindusthan from the north-west, chose to settle down in the country and make it their own home. The contact and intercourse, which, in consequence, followed between the two peoples, whether in times of peace or war, covering a period of nearly eight hundred years, have inevitably produced far-reaching effects on the language and literature of the country. While this Islamic influence pervaded the Deccan from the end of the thirteenth century, it did not spread through the Indian peninsula till after the middle of the seventeenth century in the reign of Awrangzēb (1658-1707) which witnessed the high watermark of the Muslim power in India. But the Indian peninsula had trade intercourse with pagan Arabia and Persia from the earliest times. The Arabs who had had dealings with the Tamils for trade purposes before the advent of Islam, brought also with them the religion of Islam to the land of the Tamils and the west coast. Thus the influence of the Islamic Arabia which was purely commercial and missionary, was at work from the seventh century onwards in the extreme south of India, though it did not manifest itself as a power till the political influence reached it from the north of India in the end of the seventeenth century.

During these centuries of Islamic influence in India every language in the country was gradually permeated with words and expressions of the language of the ruler in a varying degree according to the nature of the contact. The Tamil language is no exception to it. It received a number of Arabic and Persian words in the classical commentaries.[1] This fashion continued and it may be observed that from the seventeenth century a certain percentage of Arabic and Persian words had come to stay in the spoken as well as written language of the Tamils,[2] while a few references to Muslim culture and thought also had become familiar to Hindu writers in the Tamil land. The accompanying work illustrates this fact.

The work is entitled *Seyda-k-Kādi pēril Nondi Nāṭakam* (the *drama of a lame man in praise of Seyda-k-Kādi*).

1. சாதர்-சிலப். கடலாடு 88. அடியார்க்கு நல்லார் உரை. நங்குரம்-சீவிக சிந்தாமணி - 2231 நச்சினார்க்கினியர் உரை.
2. See R. P. Sethu Pillai, *Tamil—Literary and Colloquial*, University of Madras, 1939.

Nondi nāṭakam is a mono-drama in which a lame man speaks about himself or more correctly it is a dramatic composition for a single performer, who narrates his own life in a long poem.

The writer of this kind of work begins with a prayer to God or holy person. Then he sings the praise of God or the person in whose honour the poem is composed. Then the lame man appears on the stage in conventional actor's panoply and tells in detail his genealogy, bravery and his training in the art of stealing. To this he links an erotic prelude, bewails the violence of his love and complains of penury which love dalliance and the society of women have reduced him to. His abject condition incites him to a career of adventure in search of wealth. He steals a horse and in this adventure his foot and hand are cut off. Then he roams about till his limbs are restored by the intervention of some miraculous power.

A number of *nondi nāṭakams* answer exactly to this description, which is regarded by the Tamils as the invariable model, the only variation being in the *deux ex machina* invoked to enable the hero to recover his lost limbs.

This form of poetry is not in accordance with the traditional literary ideals of the Tamils, and scholars deeply versed in Tamil literature are reluctant to recognise it as serious literature. But the important feature of this form is its peculiar lilt and the ease with which it lends itself to expressions by all writers. Hence it has continued to exist side by side with old forms.

This kind of drama is very popular with unsophisticated villagers. Even to-day such dramas are played in villages as in old times. The actor appears on a platform put up temporarily with bamboos and coconut leaves, and all the villagers, men, women and children sit facing the actor and enjoy the tamasha.

The accompanying text is a drama of the lame man who sings in honour of Seyda-k-Kādi. It was composed about the end of the seventeenth century by a poet who must have been a new convert to Islam.[3] There are clear evidences in his poem to establish this fact. His references to Islamic ideas and culture are rudimentary. In the course of invocation to God, the praise of the Prophet and the great leaders in Islam, his reference to 'Umar is not historically correct. He says that 'Umar condemned to

3. P. T. Srinivasa Ayyangar says the author was a Tamil Muslim poet. See *The Journal of Oriental Research*, Vol. III, p. 28.

death his own son and paternal uncle for misbehaviour,[3a] and does not mention the incident which induced the Caliph to prescribe this extreme punishment. But historically no act of tyranny is recorded against the Caliph. He was rigorous in imposing the legal penalty for relaxation of manners, especially drunkenness. Even Governors were deposed because of their weakness for wine. The Caliph did not shrink from commanding stripes to be inflicted even on his own son[4] and boon companions for the use of wine.

The author's references to other Caliphs Abū Bakr, 'U<u>th</u>mān and 'Ali are not in the elevated style which may be expected of a man born in the faith of Islam. But his allusions to Hindu thought and culture flow naturally without cônscious design. The various stanzas in the text would show that the author might have been well versed in Hindu lore before his conversion to Islam.

The author begins with an invocation to God. He describes God as the One Lord who is formless and at the same time not formless. He then praises the feet of the Prophet Muḥammad who was like a cloud-like umbrella to the world, then Abū Bakr who gave his daughter in marriage to the Prophet. 'Ā'i<u>sh</u>a, the 'Mother of the Faithful' is likened by the author to lotus-seated Lakshmi. Then he praises 'Umar who put to death his son and paternal uncle for misbehaviour, then 'U<u>th</u>mān who collected the verses of the Qurān in the form of a book, then the brave 'Alī, possessor of the horse *dul-dul* and the sword *<u>dh</u>ul-faqār,* then Ḥasan and Ḥusayn, sons of 'Alī, the *Tiger of Allāh,* and then the supreme *guru* Muḥiyyu'd-Dīn.

It is noteworthy that Tamil Muslim poets composed their poetical works in accordance with the traditional literary form by beginning with a prayer to God and then leaders and teachers in religion. They do not have conscientious objections to introduce allusions from Hindu thought and studies. As the present day writers are more punctilious the old practice of references to non-muslim ideas and literature is fast disappearing.

In every stanza of the invocation, the author announces that his object is to sing the praise of Śeyda-k-Kādi. His full name is

3a. See *Text stanza* 4, p. 2.

4. Mawlānā <u>SH</u>iblī relates on the authority of Ma'ārif ibn Qutayba that Abū <u>SH</u>aḥma, son of 'Umar, died on account of the pain caused by flogging. See <u>SH</u>amsu'l-'Ulamā <u>SH</u>iblī Nu'mānī *al-Fārūq*. 1908, p. 154.

SHaykh 'Abdu'l-Qādir Vijaya Raghunatha Periyatambi Marakkāyar.

Śeydakādi, Śayda-k-Kādi, Śīda-k-Kādi or Śīda-k-Kāli is a corruption of SHaykh 'Abdu'l-Qādir.[5] Arabic names and words undergo great change in the mouth of the Tamils ; sometimes the process of transformation is not evident on the face of it.[6] This SHaykh 'Abdu'l-Qādir was a Marakkāyar. The word Marakkāyar is a shortened form of Marakkalarāyar (மரக்கலராயர்) and has no connection with the Arabic word *markab* (boat) and the story told in that context.[7] The Marakkāyars are Tamil-speaking Muslims and they are passionately attached to their language. They are distinct from other Muslims of the Tamilnad in the observance of certain marriage customs.[8] They belong to the *shāfi'ī* sect, while a large majority of other Tamil Muslims are *ḥanafis*.

SHaykh 'Abdu'l-Qādir who is panegyrized in this poem was a generous patron of his age. He was conspicuous for his munificence to Tamil poets, both Hindu and Muslim. Consequently an unique assemblage of literary talent mustered in Kīlakkarai. There was, first of all, 'Umar Pulavar, in the opinion of all, the greatest of Muslim poets. His Śīrāppurāṇam makes an extraordinary impression upon Tamil scholars, especially upon his co-religionists and the commanding influence of his reputation decides what should henceforth be the standard of poetical taste in the Tamil Muslim world. There were also Kandaswami Pulavar, and Paḍikkasu Pulavar, the celebrated Hindu poets of the day. Thus many masters of poetry and men illustrious in literature gathered around SHaykh 'Abdu'l-Qādir Marakkāyar whose virtues and liberality they celebrated in a series of splendid eulogies.[9]

The fame of Śīda-k-Kādi and the feeling of the casual poor are well brought out by the following line very familiar among the Tamils :

'செத்தும் கொடை கொடுத்தான் சீதக்காதி'

5. P. T. Srinivasa Ayyangar thinks that it is the corruption of Sayyid 'Abdu'l-Qādir. See *Journal of Oriental Research*, Volume III, p. 24.
6. Maymsan : Muḥammad Ḥusayn.
Sēmbra: SHaykh Mīrān.
Atrām: 'Abdu'l-Raḥmān.
7. See Thurston : *Castes and Tribes of Southern India*, Vol. 5, pp. 1-2.
8. *Ibid*.. Vol. 5, pp. 4-5.
9. See Appendix.

Śīda-k-Kādi was the friend and disciple of S͟Hayk͟h Ṣadaqatullāh, the scholar-saint of Kīlakkarai, d. 1115 A.H. This saint was renowned for his learning and piety and held in very high esteem in South India. It was during his period a new phase opened in the progress of Islam in the Tamil country. He stirred up great zeal for Islam and people readily sacrificed their own interest or indulgence for the glory of Allāh and the good souls. Tradition has it that 'Umar composed his 'Śīṟappurāṇam' at the instance of the saint Ṣadaqatullāh who taught him the body of traditions and facts about the life of the Prophet. That 'Umar was his disciple may be inferred from the stanza* where he invokes the blessings of the saint.

There is also a belief current among the Tamil Muslims that Paḍikkasu Pulavar who came under the influence of the saint became a believer in Islam in secrecy.

The fame of this saint reached Hindusthan and Awrangzēb 'Ālamgīr Pādshāh was attracted by the reports of his piety and sound scholarship in Arabic. It is said that the Mug͟hal Emperor at Delhi had correspondence with the saint at Kīlakkarai, and invited him to the capital city. As the saint refused to comply with the request, the Emperor offered to appoint him as his *k͟halīfa* (representative) in the South. The saint again declined the honour. But the great 'Ālamgīr Pādshāh who had profound admiration for Ṣadaqatullāh persisted and sent in another request † that at least one of his sons be appointed to the post. This time the saint agreed and nominated 'Allāmah Muḥammad Labbai Ṣāḥib, one of his sons, as *qāẓī* in Madura.

The saint had in one of his letters to the Emperor made mention of the exemplary character and munificence of his friend Śīda-k-Kādi. On reading this news the 'Ālamgīr Pādshāh requested S͟Hayk͟h Ṣadaqatullāh that S͟Hayk͟h 'Abdul-Qādir (Śīda-k-Kādi) may be sent to Bengal as the Emperor's *k͟halīfa*. Śīda-k-Kādi com-

*"நம்மையா ளுடையான் வேத நபிதிரு வசனந் தீனோர்
சம்மதித் திடப்பா ரெல்லாந் தழைக்கவே விளக்கஞ் செய்தோர்
இம்மையு மறுமை யும்பே றிலங்கிய சதக்கத் துல்லா
செம்மல ரடியி ரண்டுஞ் சிந்தையி லிருத்தி னேனே."

சீறாப்புராணம் — கடவுள் வாழ்த்து. 17

† It is said that the copper-plate grant of the Emperor is available at Kīlakkarai.

plied with the wishes of the saint, took up his appointment as the representative of the Mughal Pādshāh in Bengal and stayed there for some time. As the new environment and the climate did not suit him he resigned his post. After he returned to his own city he sent the Emperor a rosary of pearls as big as the berry Solanum puvesecens (சுண்டைக்காய்). In return for this the Emperor sent Śīda-k-Kādi sandalwood, ink and tea as presents.[10]

Although it is not possible to arrive at the exact date of Śīda-k-Kādi yet his period is easily ascertained. He was a great friend of Vijaya Raghunatha Tevar, popularly known as Kilavan Setupati (1674-1710) whose reign was admirable in many respects. He was very famous for his bravery in war. It was he who rescued Chokkanatha Nayakar, the king of Madura, from the slavery to Rustam KHān[11] who had usurped all real power. As a reward for this service Chokkanatha gave Setupati the title of Pararaja kesari (Lion to other kings). He appointed Raghunatha, his brother-in-law, as chief of Pudukottah with the title of Raghunatha Tondaman and became the founder of the State of Pudukottah. He severed his connection with Madura, became an independent ruler about 1792,[12] and thus founded the line of Setupati rajas of Ramnad who have been great patrons of Tamil poets.

Śīda-k-Kādi was a great friend of this Setupati. It is said that he assisted the Setupati with money and materials in the construction of the Ramnad fort.[13] It is supposed by some that he was the minister or chief adviser to the Setupati;[14] but it would be more correct to say that Śīda-k-Kādi held the status of an ambassador of the Ramnad State, for he was the most influential person of his times. He was a merchant prince from Kayal; his munificence had earned for him a name through the length and breadth of the country. Further, his influence with the saint Ṣadaqatullāh and through him with the Mughal Emperor must have induced the Setupati to secure his services as a representative of his State in its dealings with the Mughals or the East India Company. That Śīda-k-Kādi must have been very intimate with the Setupati is indicated by the title Vijaya Raghunatha Periya Tambi for it was the custom with the rajas to invest their favourites with their own

10. See *Islāmia Nēsan*, a defunct Tamil Magazine, Dec. 1909.
11. See *History of the Nayaks of Madura*, by R. Satyanatha Aiyar, 1924.
12. *Ibid.*
13. See *Ramnad Manual*, p. 232.
14. *Journal of Oriental Research*, Vol. III, part I, p. 26.

names and titles. Tambi, meaning in Tamil, younger brother, an affectionate surname, is attached generally to proper names among the Tamils.

This outline of Ṡīda-k-Kādi's biography is given so that it may be helpful for appreciating the theme of the poem.

After the introductory verses the actor appears on the stage dressed in conventional manner. He is his own herald and announces that he is there to sing the praise of Vijaya Raghunatha Periya Tambi. He succeeds in interesting the audience by giving a description of his dress and other preparations for the purpose. It is noteworthy that the style affords an excellent example of Tamil poetry made sonorous by the blending of Arabic and Persian words and it has a good deal of character and humour. These foreign words have also a considerable historical interest in giving us an idea of the scope of their influence.

The actor dances and sings saying that he will kick all those who will not bow before his patron.

After these preliminaries he begins his autobiography giving an account of his love affairs and the troubles to which his passion has put him, and thus attracts human interest. Then he recounts his journey from place to place in search of adventure till he reaches Jinji at the time when the war between the Mughals and the Mahrattas was in full blaze.

With the fall of Golkonda (21st September 1687) a year after the conquest of Bijapur, Awrangzēb thought that his work in the Deccan had been completed and the long dream of the Mughal Emperors since the days of Akbar seemed at last to have been fully realised. No rival Muslim power was left in the Deccan and all India now bowed to the sceptre of Delhi. At this stage Awrangzēb underrated the Mahratta danger. Perhaps he thought that with their capital and the royal family in his hand[15] the state of the Mahrattas had been thoroughly annihilated. But he was yet to take a proper measure of the Mahrattas. Soon after the execution of Sambhaji by the orders of Awrangzēb in August 1689 the prin-

15. After the fall of Rajgadh, the widow of Sambhaji and her son Sivaji (Sahu) were captured by dhul-Faqār KHān and conveyed to the Mughal camp where they were treated with kindness by the daughter of Awrangzēb.

cipal Mahratta leaders repaired to Rajgadh when it was determined in consultation with Yessu Bai the widow of Sambhaji, that Ramaraja[16] should be declared king on behalf of Sahu, her son, who was six years old. It was also resolved that the new king should move about from place to place along the line of forts from Rajgadh to Vishalgadh in order to distract the attention of the Mughals. But after the capture of Rajgadh by the Mughals Ramaraja was advised by his councillors to make good his way to Jinji as soon as possible before this move should be suspected by the Mughals. At the end of 1689, Ramaraja reached in safety the fort of Jinji, about 80 miles south-west of Madras.

After his arrival at Jinji Ramaraja maintained all the forms of government which had the effect of strengthening his cause and attracting a large crowd of men to his new capital which became a centre of Mahratta activity.

The aim of Ramaraja was reported to be " to divert the Mughal army from his kingdom of Poona and join with several Hindu Nayaks and raise a considerable army to retake the Golkonda and Bijapur kingdoms ".[17]

As Ramaraja experienced great financial difficulties, the ministers at Jinji looked round to raise money from the European settlements on the east coast. According to the Diary and Consultation Book of 1689 (p. 97) the *subadar* of Jinji demanded 3,000 *hun* as an advance or loan from the English factory at Kunimedu and a like amount from the French and Dutch factories lying within his jurisdiction. They also extorted money gifts from the Indian merchants. As these sources brought in very little money the Mahratta government offered to sell the fort of Devanampattnam (Fort St. David) with a gun-shot of land round it to the European companies who began to bid for it. The French and the Dutch tried to lower its value to the English and wished to possess it for themselves. But the English who understood that the possession of the fort would be very useful and profitable to themselves settled the price at 51,500 *chakrams*,[18] or 1,08,150 rupees, after skilful haggling. The agreement was entered into with Santa Ballaji, the

16. This Ramaraja was the son of Suryabai, the widow of Sivaji. After the execution of his mother he was kept in internment by his half-brother Sambhaji in the fort of Rajgadh.

17. *Madras Diary and Consultation Book*, 14th Nov. and 6th Dec. 1689.

18. A *chakram* is a small gold coin worth two rupees and one-tenth while the value of the *hun* varied from 3½ to 4½ Rupees.

subadar of Kunimedu, who came to Madras on behalf of Ramaraja to negotiate the sale of the fort. Then the English dispatched two commissioners Messrs. Thomas Yale, and Charles Barwell to arrange matters with Ramaraja and procure the *farmān* signed. Ramaraja granted the *farmān* by the end of August 1690 which gave the Devanampattnam fort, and the random-shot of the land around it with all privileges including the government of the country with their own laws and customs and the liberty of coinage.[19]

While the arrival of Ramaraja put the European companies in a flutter, it meant for the Mughals the rise of a new centre of the Mahratta power. The Emperor Awrangzēb deputed DHul-Faqār KHān immediately after his return from Rajgadh to pursue the Mahratta king to the east coast in June 1690. The approach of DHul-Faqār KHān has been recorded in the Diary and Consultation Book of September 1690. "A letter was received from DHul-Faqār KHān, general of the Mughal forces against Ginjee and son to Asad KHān the grand Vazier Lord High Chancellor to the Mughals, wherein amongst other things he importunately desired the English to supply him with 200 maunds of gun-powder and 500 soldiers, which, if we deny him will be resented and they will conclude we side with Ramaraja and complain to the Mughal against us thereof, to the hazarding of our peaceful settlement and trade overseas. Having been obliged to be friendly towards him, it was ordered that 200 maunds of powder alone should be sent as soldiers could not be spared." By February 1691 DHul Faqār KHān granted a cowle to the English confirming their privileges enjoyed by them before, in consideration of the services to the Mughals by their supply of gunpowder.

Ramaraja had sent his own troops with the contingent of his allies Tanjore Tirmbak Rao, and Echappa Nayakan[20] northwards into the Carnatic plateau to prevent the Mughal general's descent into the eastern plains, but the terror of his name was too great and they returned without doing anything.[21]

The coming of DHul-Faqār KHān crowned with his great victory at Rajgadh and the capture of Sambhaji's entire family as well

19. *Madras Diary and Consultation Book*, August 1690, pp. 64-65.
20. Echappa Nayakan was later on won over by DHul-Faqār KHān who secured for him a *manṣab* of six *hazārī* and a *jagir* of three lacs of *hun* in the Carnatic.
21. J. Sarkar: *History of Awrangzeb*, Vol. V, p. 69.

as his unbroken series of successes in the Cuddappah and Arcot districts at first created a consternation at Jinji. Ramaraja left that fort for some safer refuge in the Carnatic nearer his ally, the Raja of Tanjore, and the English at Fort St. David. The Diary and Consultation Book of September 1690 (p. 72) says "that Ekoji is sending a considerable supply of horse, men and money to Ramaraja to keep the Mughals at bay".

Ramaraja wrote in October 1690 requesting Elihu Yale, Governor of Fort St. George (1687-1692), to grant help whenever necessary in consideration of the grant of the *farmān* of Fort St. David. According to *Kaep* 279, in October DHul-Faqār KHān even wrote to the French to prevent Ramaraja's escape by sea in an English ship.[22] The miserable country from Jinji to the sea-coast continued to be pillaged by the camp followers of both sides. People fled for safety to the south in Tanjore territory and to the European factories on the coast. The population of Pondicherry doubled in the course of one year rising to 60,000 souls.[23]

By April 1691 the Mughal army before Jinji had become so large and well provisioned that the people around expected a speedy fall of the fort. But in reality the siege had made little progress as a complete blockade of such a strong fort was beyond their power. In November 1690 reinforcements reached Ramaraja from three Mahratta chiefs who came with 2000 horse and took charge of the defence works at Chakrakulam in the lower fort. In February 1691 Ramaraja returned to Jinji to defy the Emperor from within his stronghold for several years. The Raja of Tanjore aided him throughout the siege with men, money and provisions, partly on account of the family tie and partly from cession of territory.

It is clear from the foregoing account that the siege of Jinji must have been a stirring event of the day. The duration of the siege (1689-1697) and activities connected with it must have been very much discussed everywhere by the people in the south. As this was the first Mughal siege of considerable importance known to the Tamils, it was a novelty for them; the interest in the new comers, namely, the Mughal army, and the great consternation aroused by the siege must have caught the attention of all types of people. Perhaps the author of the poem wanted to write on this great event utilizing it for his own ends. He sends the hero to

22. J. Sarkar: *History of Awrangzeb*, Vol. V, p. 69.
23. *Ibid.*, p. 70.

Jinji and through him has contributed in his own way some interesting materials which help us in our historical studies.

The hero of the poem who is the head of the Kallars, reaches Jinji and describes thus the fort. "I saw the fort of Jinji. The crescent moon crawls on its turrets. I saw the *pettah* in front of it; its many streets, flat-roofed sheds, and bazaar streets.[24] At Jinji, great among the far-famed cities, lived the son of Sivaji Raja, the lion to his foes, at whose feet the enemies prostrate. He was a stern upholder of justice. He was gifted with a beaming face and an attractive personality. He was addicted to the pleasures of life."[25] Sūlupu Kān (the Tamil form of D͟Hul-Faqār K͟Hān) is described by the hero as a magnificent cloud, Makka Isma'īl K͟Hān as a lion-like lord, and Dawūd K͟Hān as the lord of men. Then Echappa Nayakan and a number of Mug͟hal commanders who led contingents are mentioned. Their names are: Nādir K͟Hān, 'Abbās K͟Hān, Qatlū K͟Hān, S͟Hāh-Bāz K͟Hān, Ṣafdar K͟Hān, Ṣamad K͟Hān, Aḥad K͟Hān, Bahlūl K͟Hān, Imām K͟Hān, 'Alī Mardān K͟Hān, Nawāz K͟Hān, K͟Hān-i-K͟Hānān, Malik Samandar K͟Hān, Muḥammad K͟Hān. As these names are very much Tamilised, the discovery of their original form is purely a matter of conjecture based upon a similarity of sounds. Of these names only 'Alī Mardān K͟Hān appears in history books. The rest can be checked only with the help of official dispatches if they are available.

"These men", says the hero of the poem, "gathered together by the order of Awrangu-seyku-sāhibu (Awrangzēb) ruler of Agarai (Agra); the Wazirs proceeded to collect tributes from the whole of southern regions. They had strong and fierce elephants, 60,000 horse and *bundeli* soldiers. As they advanced, the northern mountain trembled; the enemies became giddy; pregnancies of women came to a premature end. They encamped with their army at Vellore which they captured and also Wandewash. Elated by their victory they encountered the valiant army of Santosh Vairoji Gorpade and scattered them. After collecting tributes from their enemies, they marched towards Jinji to the accompaniment of drums of the Rajas whose lances bore the marks of enemy's blood, and encamped there. They pitched their tents, which resembled the mountain-peak at Jinji surrounded by eight

24. For a description of the fort of Jinji, see K͟Hāfī K͟Hān, *Muntak͟hab-al-Lubāb* and *South Arcot District Gazetteer*, I, 347-48, also *Manual*, 413.

25. The regent Prahlad Ṅiraji threw Ramaraja into a life of debauchery (Martin) and kept "the young king constantly intoxicated by the habitual use of *ganja* and opium" (Wilks).
See J. Sarkar: *History of Awrangzeb*, Vol. 5, p. 64.

hills and planted their standards. Herds of fierce elephants surrounded the hills like rows of black mountains. Bushes and thickets were lopped off, forests were cleared, and horses were tied. Herds of camels and bulls that carried baggages were tethered in many rows. Patrols were placed, Vaḍugars (Telugus) and Kannadas were encamped in topes and mutts. The kings in tents were surrounded by the army like the sea that encircles the earth. The *tulukkas,*[26] speaking an unknown tongue, had come like an overflowing sea. Fearing that these *tulukkas,* would be rude to them or take them as captives the Mahrattas ran away. They did not mind their homes, their tape-cots, cushions, pillows, and standing brass lamps. They deserted their cattle and children who could not run along with them, and sought refuge in forests. Some carried on their hips their dearly loved babes; cowards concealed themselves with a desire to plunder by stealth. Some others roamed about here and there in search of their beloved children. The number of such people cannot be counted!

There were some who gave themselves up to feelings of sorrow shedding bitter tears, cursing the Mughals, and roamed in the forest like wandering birds and suffered from hunger. Yet others cursed their own fate, halted in mutts and spread their cloth on the floor preparing to sleep. There were also some who could not escape; when they were caught they bewailed their lot and joined their palms in supplication. In this manner all kinds of people, in great distress, left their homes. I entered everyone of these and looked round as a tiny rat in a tiger's den. I could not get any booty on account of my adverse fate. So I resolved to steal one of the horses from the camp of Sūlupu Kān (DHul-Faqār KHān). I provided myself with a wand, smoking bowl made of coconut shell, a small mat, an axe, a round file, peacock feathers, conch, and a cord of black wool. I dressed myself in rags, tied a waist-band and thus looked red like a fierce tiger. I smeared ashes on my body and thus disguised myself as a mendicant. Then I proceeded to the army quarters. I passed through several streets seeing the tents. Suddenly I saw at a distance headman and watchman. Then I saw the tents of the Wazir especially those of Sūlupu Kān, and Echappa Nayakan whose pavilions were crowded with a number of *lādas* and *faqirs.* When I saluted them hiding my foul thoughts, they asked me *Āw, Kahān jāte* (Come on! where do you go?)

26. *Tulukkas,* literally Turks, but used wrongly in Tamil for Muslims generally.

I replied : *Āp bulāte te, men Āyā* (You called me, I came).

Then they said : *Kāwre khāna* (Eat food).

I thought that this was a good job, went and sat there. Orders were given to serve churned ganja water in a vessel. I thought that it was the dispensation of the Creator, knelt in silence, pronounced *bismillāh* and drank it. They served with unstinting hand meat and bread. I ate all in the orthodox manner without any hesitation. As a result of the intoxication of the *bhang*, my eyes grew red, tongue and teeth became dry. I became giddy and confused. I folded up my legs and arms and lay in a corner. By the gracious charity of Echappa Nayakan whose breast is adorned with a sweet-smelling garland of flowers, the men who serve food came after sunset, and called me with kindness. I got up, went with my vessel, and ate to my heart's content. Then I went to sleep and woke up in the morning.

I noted carefully every street in the camp and learnt intimately the details about the people who lived there. I cultivated friendship with many and understood the secrets of the place. I found out the residence of the head-watchman. Thus in a period of fifteen days I got so much used to the place that I became one with those in the camp.

I learnt the language of the horse-grooms. I selected the new moon night to steal the horse of Sūlupu Kān. On that night I got aside like a winged ant, hid myself till midnight when I woke up, tightened my belt and came out. I found every one in the camp asleep. I entered the tent stealthily without noise and approached the horse of Sūlupu Kān which looked as if it were a statue of emerald. I bowed to the horse by touching its hoof and put the reins into its foaming mouth, cut off its tether and led the horse outside. Just then a wicked dog barked and the noise awakened the guards. Immediately they ran hither and thither in search of the horse. I abandoned the animal and concealed myself in a bag and rolled aside. When they sighted the horse they thought that the thief who had escaped must be near by and began to search for him turning the night into day by lighting innumerable torches. Then I thought it not prudent to remain in the bag ; I got out of it, and hid myself in a stack of firewood, where a black scorpion stung me on the shoulder. Like a Brahmin woman who had lost the salted meat which she had kept in secret, I could not cry out. I rolled on in agony and fell into a dirty pit. There they caught me. I was washed and taken to the presence of Dāwūd K͟Hān. He sent me to Sūlupu Kān who consulted the

qāẓīs regarding the punishment for theft, and then issued orders to cut off my leg and arm. The order was immediately carried out by the barber who cut off my right leg and left arm. The whole day I suffered from excruciating pain. Just then Mamu Naynappillai Marakkāyar had come to Jinji from Chennapatnam[27] (Madras). He heard about the theft and the punishment meted out to me and came to see me."

The author of the poem does not mention the business which took Naynappillai Marakkāyar to Chennapattanam and thence to Jinji. It may be guessed from the entry in the Madras Diary and Consultation Book, (30th January 1690, p. 7) that Mamu Naynappillai Marakkayar might have gone to Madras as a representative of Śīda-k-Kādi Marakkāyar, his brother, to conduct trade negotiations on behalf of Setupati with the East India Company for opening a settlement on the Madura coast. But it is difficult to explain why he went to Jinji from Madras. Perhaps Naynappillai Marakkayar being a merchant might have gone to Jinji with a view to open a business with the Mughals or the Mahrattas. Or, the author of the poem might have introduced this Marakkayar abruptly for a final solution in the play, and hence it may be a mistake to attach any historical significance to his presence at Jinji.

To return to the story of the lame man, "Naynappillai Marakkayar asked me, 'Who are you?', 'which is your place?' I replied, 'I am a *kallan* from Solaimalai'. He said, 'Savās' (SHādbāsh)." Then he gave me money to buy lime fruit and oil,[28] and said, "After the wound is healed, present yourself before Periya Tambi Marakkāyar (Śīda-k-Kādi) and then all your difficulties will vanish."

"In three days' time the pain decreased and the wound also healed in due course. Then I bought a horse with the money given me by Naynappillai Marakkāyar. I left Jinji on an auspicious day, passed through Valikondapuram, Ariyalur, Puducottah, Tirumarudur, Tondi, Manakkudi, Tiruppalai-k-kudi, Wadi, Devipattanam and finally reached Ramnad, the capital of Setupati Raghunathan. I halted there for the night. Next morning I

27. Rao Sahib M. Raghava Ayyangar is of opinion that this is the earliest mention of the name *chennapattanam* in Tamil literature.
See *Madras Tercentenary Commemoration Volume*, 1939, p. 66.

28. Lemon and salt dipped in hot oil are an excellent fomentation for wounds.

appeared before the house of Periya Tambi Marakkāyar and learnt that he was at Kīḻakkarai. So, I left Ramnad, crossing rivers and tanks, passed through topes and reached Kīḻakkarai where Mamu Naynappillai Marakkāyar introduced me to Śīda-k-Kādi. I saluted him. He made enquiries of me as if I was his old acquaintance, and spoke encouraging words to me. He thought that I would lead a good life if converted to Islam, presented me with 1000 gold coins and sent me kindly before Ṣadaqatullāh to learn the *kalima*. I entered the *kutbapalli* (Cathedral mosque) and saluted the saint Ṣadaqatullāh. Immediately he taught me the *kalima*. Then I learnt the various forms of Muslim prayer and practised the observances of a good Muslim.

In course of time I was advised to go on a pilgrimage to Makka. I took leave of Ṣadaqatullāh and Śīda-k-Kādi, boarded a merchant vessel and went to Kōḻikūḍu (Calicut). There I changed ship and took another for Makka. I visited Ka'batullāh where I saw the assembly of *s͟harīfs, sayyids* and *'ālims*. I stayed in Makka for some days and then I left for Madina which place I reached after 20 days. I visited the tomb of the Prophet (the place where his holy feet touched the ground) and circumambulated it. I stayed there saying prayers and making humble supplications to the Prophet. Then I fell asleep. When I woke up I found my lost limbs restored. This transformation surprised me very much. I concluded that it was the result of my faith in Islam. I worshipped Allah and praised the Prophet."

University Buildings,
Madras.

S. M. H. N.

பிஸ்மில்லாஹிர்ரஹ்மானிர்ரஹீம்[1]

செய்தகாதி[1a]பேரில்

நொண்டி நாடகம்

காப்பு

கண்டவர்கள் கொண்டாடும் கன்னன் வகுதை[2]யில்வாழ்
மண்டலிகன் பெரியதம்பி மரைக்காயன் அருளுதித்தோன்
கொண்டவர்கள் கலிதீர்க்குங் குருசெய்த காதிதன்மேல்
மொண்டிநா டகத்தைப்பாட முதல்வனே காப்புத்தானே.

சிந்து

1. திருவுலாவிய வகுதைநகர்வரு
கருணைவாரிதி தருமகுணநிதி
செய்தகாதியென் றெய்து காமனையே கொண்டாடவே

உருவமேயெனி லுருவமேயல
தருவமேயெனி லருவமலதெனு
மொருவனே துணை யொருவனே துணையே —தந்தானனு.

2. நகுலனற்குண சுகுணனன்கொடை
முகிலெனுங்கரன் பெரியதம்பி
நராதிபன்செய்த காதிதன்புகழே கொண்டாடவே

முகில்கவிந்திடு கவிகைகொண்டருள்
முகம்மதாம்நபி[3] யிருசரண்களை
முழுதுமன்பொடு தொழுதிறைஞ்சுவனே —தந்தானனு.

---

1. பிஸ்மில்லாஹி — இந்த வசனத்தை உச்சரித்த பிறகுதான் முஸ்லிம்கள் எக்காரியத்தையும் தொடங்குவார்கள். இதன்பொருள் 'அருளாளனும், அன்புடையோனுமாகிய அல்லா(ஹ்)வின் திருநாமத்தால்' இக்காரியத்தைத் தொடங்குகிறேன் என்பதாகும்.

திருக்குர்ஆனின் ஒன்பதாவது சூராவைத் தவிர மற்றச் சூராக்கள் (அத்தியாயங்கள்) இந்த வசனத்தைக்கொண்டே தொடங்குகின்றன.

1a. செய்தகாதி—ஷைக் அப்துல் காதிர்.

2. வகுதை—இப்பெயர் பக்தாத் பட்டணத்தைக் குறிக்கிறது. தென்னாட்டிலுள்ள முஸ்லிம்களுள் ஒரு சிலர் பக்தாத் பட்டணத்திலிருந்து தென் இந்தியாவிற்கு வந்ததாக ஒருசாரார் கூறுகின்றனர். தமிழ் நாட்டு முஸ்லிம்களில் சிலர் தம்பெயருக்குமுன் வகுதை என்பதைச் சேர்த்துக்கொள்ளுவது இதற்குச் சான்றாகும்.

3. முகம்மதுநபி நாயகம் கி. பி. 570-632.

3. காவிப்புதுமலர் வாவிக்கரைகயல்
தாவிக்குலவிய காயற்றுரைசெய்த
காதிக்கினியசொல் லோதித்துதி செய லேகொண்டாடவே

பூவிற்றிருமகள் போலத்தருமக[4]
ளாரைத்திருநபி யாருக்குதவும
பூபக்கரை[5]யிசை நாவிற் புகழுவனே —தந்தானனு.

4. தருவிஜயரகு நாதப்பெரிய
தம்பியையிய லிசைகளாலே
தருசெழுந்தமி ழுதனிலன்பொடு தான்கொண்டாடவே

அருமைமகனெடு தாதைக்கிளேவனே
முறைமைதவறின தாலேவதைசெயும்
அரசருமரை[6]யென் னுவினிற் புகழ்வேன் —தந்தானனு.

5. திக்கிலெழுபா ருக்குளிசைபூ
ரிக்கவளர்கா ரிக்கைநிகர்மலர்
செய்தகாதியென் றெய்துகாமனே யேகொண்டாடவே

மிக்கமறைநூ லுக்குளுரைதேர்
தக்கவிசுலா மிற்றலைமைசெய்
வெற்றியுதுமா னை[7]ப்புகழுவனே —தந்தானனு.

---

4. மகளார்—ஆயிஷா நாயகம்.

5. அபூபக்கர்—இஸ்லாமாவதற்குமுன் இவர் பெயர் அப்துல் கஃபா என்பது. அபூபக்கர் என்ற பெயர் நபிகள்பிரானுல் இவருக்கு அளிக்கப்பட்டது. இவர் இஸ்லாமிய ஏகாதிபத்தியத்தின் முதல் கலீபாவாக விளங்கினர். கி. பி. 632 முதல் 634 வரை அரசு செலுத்தினார். இவர் ஒழுக்கத்தில் மிகச் சிறந்தவர். அல்-ஸித்தீக் (வாய்மையாளர்) என்று இவர் பாராட்டப்படுகிறார்.

6. உமர்—இவர் அபூபக்கருக்குப்பின் இரண்டாம் கலிபாவானுர் (கி.பி. 634—644). இவர் காலத்தில்தான் இஸ்லாமிய ஏகாதிபத்தியம் கிழக்கிலும் மேற்கிலும் பரவிற்று. அபூஉபைதா, காலித் இப்னு வலீத் என்னும் இவர்கள் கிரேக்கர்களே விரியா, பினிஷியா முதலிய இடங்களில் முறியடித்தனர். ஸஅத் இப்னு அபிவக்காஸ், நுஃமான் முதலிய படைத்தலைவர்கள் இராக் பிரதேசத்தை ஜெயித்து பாரசீக ராஜ்யத்தைக் கைவசப்படுத்தினர். அம்ரு இப்னுல் ஆஸ் எகிப்து பிரதேசத்தையும் முஸ்லிம் குடையின்கீழ் நிலைநாட்டினர். இன்னும் முஸ்லிம் படைகள் வியக்கத்தக்க முறையில் வெற்றிபெறுவதற்குச் சாதனமாய்ச் சில நிலையங்களை ஸ்தாபித்ததனுல், உமர் இஸ்லாமியசரித்திரத்தில் மிகக் கீர்த்தி வாய்ந்தவர்.

7. உதுமான்—கலீபா உமர் அவர்களுக்குப்பின் மூன்ரும் கலீபாவானுர் (கி.பி. 644—656). இவர் காலத்தில்தான் திருக்குர்ஆன் இப்பொழுதிருக்கிறபடி தொகுக்கப்பட்டது.

6. காயல் நகர்கன தானனுலகுப
காரனெமதுச காயனுயர்செய்த
காதிதனதும காஅதிபுகழ் கொண்டாடவே

வாயுவெனுமதி வேகதுலுதுலு[8]
வானபுரவியும் வாளு[9]முடையவர்
வலிமை கொண்டவர் அலி[10]சரண்டுணேயே —தந்தானனு.

7. அதிக குணவரன் மதுரமொழியர்க
ளழகுமதனவேள் பெரியதம்பிமேல்
அருமைமிகுதரு தமிழ்சொரிந்தே கொண்டாடவே

மதினநகர்வாழ் புலியெனலியருள்
மதலேயெனவரு மசனேயுசனே[11]யென்
மனதிலன்பொடு தொழுதிறைஞ்சுவனே —தந்தானனு.

8. [மருமலர்ப்புயன் றருமசற்குண
வள்ளலாகிய தெள்ளுமாமணி
வகுதையார்செய்த காதிமன்புகழ் கொண்டாடவே

---

8. துல்துல்—நபிநாயகம் அவர்களின் குதிரையின் பெயர். இக்குதிரையை நபிகள்பிரான் அலியாருக்குக் கொடுத்தார்.

9. அலியாரின் பெயர்பெற்ற வாள் துல்பகார் எனப்படும்.

10. அலி—இவர் நான்காம் கலீபா (கி. பி. 656—661). இவர் நபிகள்பிரானின் திருமகள் பாத்திமாநாயகத்தை மணஞ்செய்துகொண்டார். நபிகள்பிரானின் வபாத்துக்குப்பின்பு அலியாரே கலீபாவாக இருக்கத் தகுதியுடையவரென்பது ஒரு சாரார் கருத்து. இவர்கள் ஷீஆ வகுப்பார் என்று அழைக்கப்படுகிறார்கள். அலியார்க்கு அஸதுல்லா (அல்லா(ஹ்)வின் புலி) என்ற பட்டப்பெயரும் உண்டு.

11. ஹஸன், ஹுஸைன் என்னும் இருவரும் அலியார்க்கும், பாத்திமா நாயகத்துக்கும் பிறந்த குழந்தைகள். அலியார்க்குப்பின் ஹஸன் கலீபாவாகப் பட்டம்பெற்றுச் சிலகாலத்தில் தம் பதவியினின்று நீங்கவே அபூஸுப்யான் குமாரர் மூஆவியா கலீபாவானார்.

ஹுஸைன் அவர்கள் ஹிஜ்ரி 61-ம் ஆண்டில் கர்பலாவில் முஆவியாவின் குமாரர் எசீது என்பவரால் ஷஹீது செய்யப்பட்டார். முஹர்ரம் மாதம் முதற் பத்துத் தினங்களில் இவருண்டய ஷஹாதத்தைப்பற்றி ஷீஆக்களால் துக்கம் கொண்டாடப்படுகிறது.

குருவினுத்தம சருவசற்சனக்
கோன்முகியித் தீன்[12]சரண்களைக்
குறியிெனுடுகண்சிரசில் வைத்துக்கொண்டேனே] —தந்தானனு.

நொண்டியின் சபையுலா

விருத்தம்

தன்மமும் பொறையுங் கொண்ட சற்குண னிதிபோல் வந்த
மன்மதன் வச்ர நாட[13]ன் வகுதைவாழ் செய்தகாதி
பொன்மக ணிர்த்த மாடப் பூமகள் புகழ்கொண் டாட
நன்மைசேர் கொலுவி னெண்டி நயத்தொடுந் தோன்றி னனே.

சிந்து

1. இங்கிலம்புகழ்பிர தாபன் —விஜய
இரகுநா யகப்பெரிய தம்பிம கீபன்
கன்னுவ தாரன்புகழ் பாடி —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.

2. ஆலிக்கும் வீரதண்டை கட்டி —அதற்
கண்டையிற் பலகறை வெண்டயமுங் கட்டிக்
காலுக்குப் பந்தமுங் கட்டி —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.

3. அந்தமாய்ச் சருபந்து[14] கட்டி —மெய்யி
லகலாத்து[15]ம் சகலாத்து[16] டகலாவு[17]ங் கட்டிக்

---

12. இவர்திருநாமம் அப்துல் காதிர் ஜீலானி என்பது. இவர் காதிரிய்யாக் கூட்டத்தின் ஸ்தாபகர். இவருக்கு முஹிய்யுத்தீன் (மார்க்கத்தை உயிர்ப்பிக்கிறவர்) என்ற பட்டப் பெயர் மிகவும் பொருத்தமானதே. இஸ்லாம் மார்க்கத்துக்கு இவர் இணையற்ற கைங்கரியங்கள் செய்திருக்கின்ருர். தமிழ் நாட்டில் முஸ்லிம்களிடையே இவர் பெயர் பரவியிருக்கிறது. முஹிய்யுத்தீன் மாலை, முஹிய்யுத்தீன் காரணச் சரித்திரம் முதலிய தமிழ் நூல்கள் இவர் பெருமையை எடுத்துரைக்கின்றன. இவர் பக்தாத் பட்டணத்தில் ஹிஜ்ரி 561-ம் (1165 A D.)-ம் ஆண்டில் அடக்கம் செய்யப்பட்டார்.

13. வச்ரநாடு—இதன் விவரம் தெரியவில்லை.

14. சர்பந்ந், P. தலைக்கவசம்.

15. அகலாத், P. அக்லியூன் அல்லது அகிலூன். இது திமிஷ்க் பட்டணத்திலிருந்து ஏற்றுமதி செய்யப்பட்ட ஏழு வருணப் பட்டாடை; செடி கொடி போட்டு நெய்யப்பட்டது.

16. சகலாத், P. (சகில்லாத், சகிலாத், சகல்லாத்). சிவப்பு நிறமான துணி, சிவந்த ஆடை; இதைச் சிலர் துருக்கி வார்த்தை என்று கருதுகின்றனர்.

17. டகலா, H. தக்லா. பருத்திப் பஞ்சை ஊட்டிச் செய்யப்பட்ட அங்கி வகை.

கந்தைக்குப் பாயமுங் கட்டி —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.

4. (மெய்யிற்குங் குமவாடை பூசி —நொண்டி
விருதான வழிக்கெல்லாம் மவுத்துவம் பேசி
கையிற்குஞ் சமுமெடுத்து வீசி —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.)

5. பரிசையொடு பெரியகத்தி கொண்டு —பாசிப்
பருவமயிர் காட்டிவீசை திருத்திவீசை முறுக்கி
கருதலர் வாயடங்கக் குத்தி —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.

6. புதுமலர்க் குங்குமத்தார் சூடி —காயற்
போசன்செய்த காதி புகழைக்கொண் டாடிக்
கதையோடு காவியங்கள் பாடி —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.

7. [கண்ணுடி போற்பரிசை பதித்து —நொண்டி
கால்வீசி வட்டமிட்டு மேன்மீசை திருத்தி
சுண்ணும்புக் கல்லுப்பல்லுக் காட்டி —நொண்டி
தொங்தோமென் றுடிக்கொளத் துசங்கட்டினனே.]

8. (வல்லாண்மை மந்த்ரவித்தைக் குள்ளன் —எங்கும்
வலைபுகுந்த நரிபோல வந்திருக்கு முள்ளன்
கல்லிலே நாருரிக்குங் கள்ளன் —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.)

9. ஆனைமா ருட்டஞ்செயுந் தீரன் —இசுலா
மானபேர்க் கெல்லாம ருமைக்கு மாரன்
கானிலங்குங் குங்குமப்பூந் தாரன் —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.

10. (எத்தலமு மெச்சுபிர சண்டன் —வீர
தீரர்பட் டாணிகள் ராவுத்தர் கண்டன்
கர்த்தனைத் தொழுவோர்க்குத் தொண்டன் —நொண்டி
களரிக்கு ளாடக்கங் கணங்கட்டி னனே.)

11. வாதாடும் பேர்களைத் தடுப்பேன் —எதிர்
மாற்றலர் மூக்கிற்றும்பைச் சாற்றையும் விடுப்பேன்
வேதாந்த குருவைக்கை யெடுப்பேன் —கள்ள
விச்சைக்குப் பத்திரட்டி பிச்சையுங் கொடுப்பேன்

12. தேச மெழுகடலுஞ் செல்வேன் —என்றுங்
திண்டுமுண்டு கொண்டவண்ட நொண்டிகளைக் கொல்வேன்
பாச முறுஞ்சமயம் வெல்வேன் —செல்வப்
பார்த்திபன் செய்தகாதி கீர்த்தியையுஞ் சொல்வேன்.

13. குபிரான[18] பேர்களைத் துணிப்பேன் —என்றுங்
கோதற்ற தீனோ[19]ர்கள் பாதத்தைப் பணிவேன்
அபிராம தீனெறியிற் புகுவேன் —நசு
ருணி[20]கள் மார்பில்முளை யாணிகள் அறைவேன்.

14. கன்னன் செய்த காதிபுகழ் துதிப்பேன் —அவன்
கால்கும்பி டாரைநொண்டிக் காலால் மிதிப்பேன்
என்னைவணங் கும்பேரை மதிப்பேன் —விரு
திட்டுச்சண்டை யிடுவார்மு னெட்டிக் குதிப்பேன்.

சுய சரிதை

ஓடுங்காப்புலி செஞ்சிநகர் புகுதல்

விருத்தம்

உரைப்பருந் தமிழ்ப்பா வாண ருயிரையுங் காத்து நீண்ட
திரைப்பெரும் புவனங் காத்துத் தீனவர் குலமுங் காத்த
வரைப்பெரும் புயத்தான் காயல் மன்னவன் செய்த காதி
துரைப்பெருஞ் செல்வம் பாடித் துதித்திடு நொண்டி நானே.

சிந்து

15. மாலைக் கறுப்பழகன் —சொக்கர்
மச்சுன னாகிய அச்சுதவேள்
சோலைக் கிரிதனிலே —கள்ளத்
*துங்க னெனுஞ்சேமன் வங்கிசத்தில்

16. இல்வாழ்க்கை கொண்டபிரான் —கள்ளர்க்
கெல்லாந் தலைமையாம் வல்லாளன்
கல்லாவிற் பால்கறப்போன் —வணங்
காப்புலி சேயொடுங் காப்புலிநான்

---

18. குபிரான பேர்—முஸ்லிமல்லாதவர்.
19. தீனோர்—இஸ்லாம் மார்க்கத்தைத் தழுவியவர். A. தீன்—மார்க்கம்.
20. நஸ்ரானி—கிறிஸ்தவர்கள்.
* தொங்கலெனுஞ் (பி-ம்)

17. நானு விதக்களவும் —மாய
நஞ்சுக ளாகிய வஞ்சனையு
மானு பரன்சேமன் —கற்று
வைத்துப் பதுக்கிய பொத்தகமும்

18. அகலாத வித்தையெல்லாம் —படித்
தாளானே னுனெல்லாக் கோளாறும்
வகையாய்த் தெரிந்தபின்பு —நம்மை
வாழ்விக்குஞ் சொக்கரைச் சேவிக்கவே

19. வேணு மெனநினைந்தே —தமிழ்
மீனவன் கூடலிற் போனபின்பு
தாணு த்ரியம்பகனே —நீயே
தம்பமென் றேன்கொடிக் கம்பமுன்னே

20. முன்னேனைத் தெண்டனிட்டேன் —அந்த
மூவர் பிரான்கோயிற் றேவடியாள்
பொன்னுரும் பூண்முலையாள் —கஞ்சப்
போதகச் சண்பகக் கோதையுடன்

21. கோதை யபிராமி —முத்துக்
குங்குமக் கோதையாள் சங்குமுத்து
சீதை சிவகாமி —பொன்னின்
சின்னச் சவுந்தரி யன்னமுத்து

22. முத்துமாலை மீனுட்சி —சேர
முன்னடங் தாள்நான் பின்தொடர்ந்தேன்
கத்தூரி வாணுதலாள் —என்னைக்
கண்டாள் திருமணி மண்டபத்தில்

23. பத்திசேர் தூணருகே —நின்று
பார்த்தா ணமக்கிவள் வாய்த்தாளென்றே
கொத்துலாம் பூங்குழலாள் —தமிழ்க்
குங்குமக் கோதைம ருங்கிற்சென்றேன்

24. சென்றேனைக் கைப்பிடித்தாள் —எந்தத்
தேச முமக்கென்று பேசிக்கொண்டாள்
நன்ருச்சு தெனம்கிழ்ந்தே —என்தன்
நாட்டைச்சொன் னேன்வாரும் வீட்டுக்கென்ருள்

25. என்றுள் அருந்துமென்றுள் —கையி
லாகுந்தந் தாளிலைப் பாகுந்தந்தாள்
மன்று ரறிந்திடவே —இறு
மாப்புட னேமனே போய்ப்புகுந்தேன்

26. புகுந்தேனை யாதரித்தாள் —தங்கள்
பூறுவ சிநேகம்போற் சோறுதந்தாள்
மிகுந்த பரிமளமும் —உடல்
மீதினிற் பூசச்சவ் வாதுந்தந்தாள்

27. தாளத் துணைமுலையாள் —வாயிற்
றம்பலந் தந்தாள்க ரும்பதுபோல்
ஆளே யதென்னசொல்வேன் —குளி
ராட்டிக்கொண் டேமச்சு வீட்டிற்சென்றேன்

28. வீட்டிற் பரிமளமுங் —கட்டில்
மெத்தையுஞ் சுற்றிய சித்திரமும்
பூட்டுந் திரைத்துகிலுஞ் —சொக்கப்
பொற்கட்டி யாற்கட்டு மேற்கட்டியும்

29. கட்டு விதானமெல்லாம் —நானே
கண்டிருந் தேன்மனங் கொண்டிருந்தேன்
பட்டு ரவிக்கைக்குள்ளே —வைத்த
பச்சிள நீர்தந்தா ளுச்சிதமாய்

30. உச்சி நகம்பதித்தே —இத
ழுண்டுகொண் டேன்சுகங் கண்டுகொண்டேன்
மெச்சிச்சவ் வாசெனவே —கட்டி
மேவிக்கொண் டாள்குரல் கூவிக்கொண்டாள்

31. கொண்டாடி முத்தமிட்டாள் —மிகக்
கொஞ்சிச் சரசத்தின் மிஞ்சிக்கொண்டாள்
கண்டாசை கொண்டவர்போல் —என்னைக்
கைகலந் தாளதில் மெய்மறந்தேன்

32. மெய்வேர்வை மாறுமுன்னே —பாக்கு
வெற்றிலே யும்புகைச் சுற்றுந்தந்தாள்
கைவேர்வை யும்மருந்தும் —பல
காரத்து டன்கூட்டிச் சேரத்தந்தாள்

33. தந்த மருந்தாலே —மெத்தத்
தள்ளாடித் தள்ளாடி யுள்ளானேன்
சிந்தை தடுமாறி —ஒட்டுச்
சிட்டுப்போல் நானகப் பட்டுக்கொண்டேன்

34. கொண்ட பயல்போல —மெள்ளக்
குங்குமக் கோதையாள் சிக்கிக்கொண்டாள்
உண்ட மருந்தாலே —கையி
லுள்ளதெல் லாங்கள்ளி கொள்ளைகொண்டாள்

35. கொள்ளை கொடுத்தவர்போல் —வந்த
கோப்புங்கண் டேனெடுங் காப்புலிநான்
தள்ளத்தள் ளத்திரிந்தேன் —அவள்
தாய்ப்புலிக் குள்ளானேன் ஈப்புலிபோல்

36. புலிபோல வீறிடுவாள் —வாடா
போருக்கென் பாள்போடா ஊருக்கென்பாள்
கலியோ விதிப்படியோ —சொக்கர்
கற்பனை யோமாமி சற்பனையோ

37. சற்பமுங் கீரியும்போல் —மாமி
சன்னமிட் டாளூரிற் கன்னமிட்டேன்
பொற்பூ டணம்புடவை —கண்ட
பொன்னையெல் லாங்கொண்டு முன்னம்வைத்தேன்

38. வைத்தேன் மனங்குளிர்ந்தாள் —வெறு
வாய்க்கிலை யுங்கெட்ட தாய்க்கிழவி
அத்தை வகைக்காரி —பின்னும்
ஆதரித் தாளதி லேதரித்தேன்

39. தரித்தே னெருமாதம் —அங்கே
சஞ்சரித் தாள்வல்லி பஞ்சரித்தாள்
சிரித்தே முகம்பார்த்தாள் —ஒரு
சின்னச் சிறைவேணு மென்னச்சொன்னாள்

40. சொன்ன வசனமெல்லாம் —அவள்
தோத்திர மாய்ச்சொன்ன மாத்திரத்தே
பொன்னே மடமயிலே —இதோ
போறேன் சிறைகொடு வாறேனென்றேன்

41. கொண்டுவாறே னென்றெழுந்தேன் —குயில்
கூச்செறி யப்பெரு மூச்செறிந்தாள்
பெண்டுபோற்க ணீர்சொரிந்தாள் —மனம்
பேதலித் தாளென்மேற் காதலித்தாள்

42. காதல்கொண் டாரெனவே —என்னைக்
கட்டிச் சிணுங்கிக்கும் பிட்டுக்கொண்டாள்
பேதை முகம்வாடி —ஒரு
பேச்சும்விட் டாள்பெரு மூச்சும்விட்டாள்

43. தொழுது கடன்கழித்தாள் —அவள்
தோத்திர மாய்நின்ற மாத்திரத்தே
பொழுது விடியுமுன்னே —நீரும்
போய்வாரு மென்றவள் தாயுஞ்சொன்னாள்

44. சொன்ன படிதுணிந்தேன் —ஈசர்
சொக்கரை யுந்தொழு தக்கணமே
பின்னற் கருங்குழலாள் —ஆசை
பின்னிழுக்க விதி முன்னிழுக்க

45. இழுக்கொன்றும் பாராமல் —காக
மேவின துங்குயில் கூவினதும்
ஒழுக்கமென் றேநினைந்தே —சென்றங்
கொல்லையி லேதிண்டுக் கல்லில்வந்தேன்

46. வந்தேன் கடைத்தெருவே —அங்கே
வங்கண மாக்கண்டேன் சிங்கணனைச்
சந்தோஷ மாச்சுதென்றே —சோறுந்
தண்ணீருந் தந்தவ னுண்ணுமென்றான்

47. உண்டேன் பசிதீர்ந்தேன் —அவ
ளைத்தாசை யாலங்கே நித்திரையுங்
கொண்டே னெழுந்திருந்தேன் —கோழி
கூப்பிடு முன்வேளை வாய்ப்பெனவே

48. வேறொன்றும் பேசாமற் —போனேன்
வென்றிச் சிரகிரி கண்டுசென்றேன்
ஏறொன்று வெம்பரியார் —செவ்வந்
தீசரைக் கும்பிட்டுப் பூசைசெய்தேன்

49. செய்யாருங் காவேரி —யாடிச்
சீரங்க மானம காரங்கத்தில்
ஐயர் பதங்தொழுதேன் —தொழு
தஞ்சாறு நாளங்கே சஞ்சரித்தேன்

50. சரித்ரமெல் லாங்கேட்டே —என்னைச்
சந்தித்துப் பேசவே சிந்தித்துக்கொண்
டொருத்தன் றிருப்பதியான் —அந்த
ஊரில்வந் தானவன் பேருஞ்சொன்னான்

51. போரான கள்ளனென்றே —அவன்
பேச்சுக்கொண் டேதுணை வாய்ச்சுதென்றே
நீரா ரெனப்பகர்ந்தேன் —அந்த
நேரத்தில் தன்வழி சாரச்சொன்னான்

52. சொற்கேட் டகமகிழ்ந்தேன் —ஒரு
சோடா விருவருங் கூடிக்கொண்டோம்
பொற்கோ புரவாசல் —தன்னிற்
போய்நின்று சத்தியஞ் செய்துகொண்டோம்

53. கொண்ட திருவரங்கம் —எனுங்
கோவடி மைத்தொழிற் றேவடியாள்
தண்டா மரைமுகத்தாள் —என்னுஞ்
சந்த்ர கலாவதி சிந்தாமணி

54. சிந்தை களிகூர —ரொக்கஞ்
செங்கையி லேபணை யங்கொடுத்தோம்
அந்திப் பொழுதுதனிற் —சென்றாங்
காளுக்கோர் தேவடி யாளைத்தொட்டோம்

55. தொட்ட கலவியிலே —என்னைத்
தோய்ந்தவள் கண்டுங்கிச் சாய்ந்துவிட்டாள்
கிட்டுர மாய்நினைந்தே —கடு
கித்ரையிற் சொக்குப்பொ டித்தூவி

56. தூவியன்ன மென்னடையாள் —இட்ட
தோடுஞ் சவளியும் பாடகமுங்
கோவைமுத்து மாலையுடன் —முத்துக்
குச்சு வச்ரக்கொப்புக் கச்சுடனே

57. உடைமையுண் டானதெல்லாம் —சேர
ஒக்கச் சுருட்டிய டக்கிக்கொண்டு

திடமா யெழுந்துவந்தேன் —அந்தத்
திருப்பதிக் கள்ள விருப்பிடத்தே

58. இருபேருங் கைகலந்தே —மனம்
ஏங்கிக் கலங்கிக்கண் தூங்கிவிட்டான்
சரிசாம வேளையிலே —அவன்
றன்னையு முச்சவென் றந்நேரம்

59. மேலான சொக்குப்பொடி —போட்டு
வீட்டுக் கிராணத்திற் பூட்டிவிட்டேன்
நாலா வகைப்பணியும் —அந்த
நள்ளிருட் சாமத்திற் கொள்ளைகொண்டேன்

60. கொள்ளைப் பணிகளெல்லாங் —கட்டிக்
கூட்டியே மாராப்புப் போட்டுக்கொண்டு
மெள்ள வெழுந்துவந்தேன் —அந்த
வீதிவிட் டேசெஞ்சிப் பாதையிற்போய்

61. போனே னிராவழியே —கள்ளப்
போர்கடந் தேன்கண்ண னூர்[21]கடந்தேன்
கூனு மதிதவழுஞ் —செஞ்சிக்
கோட்டைகண் டேன்வாசற் பேட்டைகண்டேன்

62. கண்டேன் பலதெருவும் —கடைக்
காவண மும்வீதி யாவணமும்
கொண்டாடு மாரியம்மன் —கோயிற்
கோசிகன் போல்வந்த பூசகனைக்

63. கனமா யுறவுகொண்டேன் —தோளிற்
கட்டிக் கொடுவந்த பொட்டணமும்
மனமே திடமறிந்து —வைத்து
வைத்தங்குச் சோறும மத்திக்கொண்டேன்

64. மத்யபா னங்கொடுப்பான் —சோறும்
வாய்ப்புட னேதரச் சாப்பிடுவேன்
நித்யகா லமுஞ்சுகித்தேன் —என்னை
ரெச்சித்துப் பிள்ளைபோல் வச்சுக்கொண்டான்
—தனனுதானனு தானு.

---

21. கண்ணனூர் (S. கந்தபுரம்) சீரங்கத்திலிருந்து சுமார் ஐந்து மைல் தூரத்தில் உள்ளது. இது, ஹோய்சாலா பட்டயங்களில் திரிவிக்ரமபுரம் என்று குறிக்கப்பட்டிருக்கிறது. இப்பட்டணம் ஹோய்சாலா அரசன் சோமேசுவரன், அவன் மகன் இராமநாதன் ஆகிய இவர்களின் தலைநகராக விளங்கிற்று.

அபரங்குசேகுவின் சேனை செஞ்சியிற் பாளயமிறங்கியது

விருத்தம்

வைத்தவ னிருகண் போல வளர்த்தெனைக் காக்கு நாளில்
முத்தலம் புகழுஞ் செஞ்சி முதுநக ராமு ராஜன்
அத்தல மிழந்த வாறு மபரங்கு சேகு சாய்வு
கைத்தலப் பரிமாக் கொண்டு கலந்ததும் விளம்பு வேனே.

65. கசரத துரகதத்தான் —காயலில்
விசய ரகுநாதப் பெரியதம்பி
புசபல ரணசூரன் —புகழ்வளர்
திசைகளி லுயர்செஞ்சி நகர்தனிலே

66. மாருடத் துரைகளிலே —மதகரி
யேறுன சீகோஜி ராயன்[22]மைந்தன்
தேருர்கள் பணிசரணன் —திசையெங்கும்
வீருன மனுநெறி விளங்குபிரான்

67. செகமண்ட லிகர்கண்டன் —செவ்விமதி
முகமண் டலசுகந்த மோகமதன்
மகிபதி சுகலளிதன் —வாதாடும்
இகல்மரு வலர்புலி ராமுராயன்[23]

68. வெங்கோப வாரணத்தான் —விகசித
பங்கே ருமுக பாக்கியவான்
சங்க்ராம கெம்பீரன் —தரணியிற்
செங்கோல் மனுமுறை செலுத்துமன்னாள்

---

22. சிவாஜி ராஜா.

23. ராமுராஜன் சிவாஜியின் புதல்வர். இவருடைய தாய் இறந்தபிறகு சிவாஜியின் மற்ெருரு புதல்வராகிய சாம்பாஜி என்பவர் ராமராஜாவை ராஜகட்டத்தில் சிறைசெய்து வைத்திருந்தார். முகலாய சக்கிரவர்த்தி ஔரங்கஜேப் அவர்கள் சாம்பாஜியை வென்ற பிறகு 1689-ம் ஆண்டில் அவருக்குக் கொலைத் தண்டம் விதித்தார். சாம்பாஜி இறந்தபின் 1689-ம் ஆண்டின் கடைசியில் ராமராஜா மஹாராஷ்டிரர்களின் அரசராகத் தேர்ந்தெடுக்கப்பட்டார்.

ராமராஜா முகலாயருக்குப் பயந்து செஞ்சியில் போயிருந்தார். துல்பகார் கான் ஒரு பெரும் படையுடன் வந்து செஞ்சிக் கோட்டையை ஏறக்குறைய ஏழு வருடங்கள் முற்றுகை போட்டுப் பிடித்தார். ஆனுல் ராமராஜா தப்பி ஓடி விடவே முகலாயர் எண்ணம் முற்றும் பலிக்கவில்லை.

69. துரைமுகில் சூலுபுகான்[24] —சிங்கத்
துரைபதி யாமக்க யிசுமாலுகான்[25]
நரபதி தாவுதுகான்[26] —எசப்ப[27]
நாயக்க னுதிறுகா ன[28]ப்பாசுகான்[29]

---

24. துல்பகார்கான்—இவர் முகலாய வீரர்களுடன் தக்ஷிணதேசத்தின் மீது படையெடுத்துச் சென்று வெற்றிமாலை சூடிக் கீர்த்திபெற்ற படைத்தலைவர். இவர் இராஜரீகத்திலும் கைதேர்ந்த நிபுணர். சிவாஜியின் இரண்டாவது குமாரர் ராம ராஜா செஞ்சியிலிருந்தபோது அக் கோட்டையை முற்றுகை போட்டு ஜெயித்தவர். இவருடைய வாழ்க்கையின் வரலாற்றைக் கீழ்க்கண்ட நூல்களில் விரிவாகக் காணலாம்.

J. N. ஸர்க்கார்: ஔரங்கஜேபின் சரித்திரம். வால்யம் 5, பக்கங்கள் 70—109; பீல்: ஓரியண்டல் பயாகிரபிகல் டிக்ஷனரி.

25. மக்கா இஸ்மாயில்கான்—இவர் ஷெர்கான் லோதியின் புதல்வர்களுள் ஒருவர். இவர் ஆதில்ஷா கோல்கொண்டாவில் அரசு செலுத்தியபோது சேனையின் தளகர்த்தராக இருந்தார்; பிறகு வாலிகண்டபுரத்திற்குக் கவர்னராகவும் இருந்தார். ஔரங்கஜேப் சக்கிரவர்த்தி கோல்கொண்டாவை ஜெயித்த பிறகு மக்கா இஸ்மாயில்கான் முகலாயருடன் சேர்ந்துகொண்டார்.

26. தாவூத்கான் பானீ என்னும் பட்டாணி ஆபீஸர் கிலுருகானின் புதல்வர். இவருடைய பெயர், தக்ஷிணதேசத்தில் பல பழங்கதைகள்மூலமாக இந்நாள்வரை நிலவுகிறது. இவர் ஔரங்கஜேப் சக்கிரவர்த்தியின்கீழ் பல வருஷங்கள் சேவகம் செய்திருக்கிறார். தக்ஷிண தேசத்தின்மீது துல்பகார்கான் படையெடுத்து வந்தபோது அவருக்கு அடுத்தபடியாக தாவூத்கான் படைத்தலைவராக இருந்தார்; பிறகு கர்நாடகப் பிரதேசத்தில் நிஜாமாகவும் இருந்தார். இவர் சரிதை விரிவாக 'தூஜக்கெ வாலாஜாஹி'யில் கூறப்பட்டிருக்கிறது. (S. M. H. நயினர் தூஜக்கே வாலாஜாஹி. இங்க்லிஷ் மொழிபெயர்ப்பு. சென்னை சர்வகலாசாலை மூலமாக 1934-ல் பிரசுரஞ் செய்யப்பட்டது.)

27. ஏசப்பன்—எச்சப்ப நாயக்கன். இவர், விஜயநகரத்திலிருந்த ஹிந்து ராஜ்யத்தைச் சேர்ந்த பிரதானிகளின் வம்சத்தைச் சேர்ந்தவர். இவருடைய முன்னோர்கள் கனோஜிலிருந்து வந்த ராஜபுத்திரர்கள் என்றும் சொல்லிக்கொள்வார்கள். குதுப் ஷாஹி துரைத்தனத்தில் இவர் சேனை சேகரம் செய்பவர்களில் ஒரு தலைவராக நியமிக்கப்பட்டார். கோல்கொண்டா பிடிக்கப்பட்டபோது கடப்பை ஜில்லாவில் முஹம்மது சாதிக் என்பவருடன் ஒற்றுமையாய் இருந்து முகலாயர்களை எதிர்த்துப் போர் செய்தார். அதற்குப்பின் முகலாயருடன் சேர்ந்து உறவாடினார். பிறகு செஞ்சியில் ராமராஜாவுடன் சேர்ந்துகொண்டார். பிறகு ராம ராஜாவிடமிருந்து பிரிந்து தனியாகச் சிலகாலம் இருந்தார். துல்பகார்கான் அவருக்குக் கர்நாடக பிரதேசத்தில் மூன்று லக்ஷம் வராகன் வருமானம் வரக்கூடிய ஜாகீரும் மன்ஸபும் வாங்கிக் கொடுத்து எச்சப்ப நாயக்கனைத் தன் வசப்படுத்திக்கொண்டார். செஞ்சிக் கோட்டையில் முற்றுகை நடந்து கொண்டிருந்தபோது முகலாயச் சக்கிரவர்த்தி ஔரங்கஜேப் அவர்களுக்கு எச்சப்ப நாயக்கன் ஒரு கடிதம் எழுதினார். அதில் துல்பகார்கான் ராமராஜன் என்ற மஹாராஷ்ட்ர அரசனுடன் கூடிச் சதியாலோசனை செய்வதாக எழுதப்பட்டிருந்தது. இக்கடிதத்தை துல்பகார்கானின் தந்தை அஸத்கான் என்ற பிரதான மந்திரி தடுத்துவிட்டார். பிறகு எச்சப்ப நாயக்கன் தர்பாரில் இருந்தபோது திடீரென்று துல்பகார்கான் அவரைக் கைதுசெய்து ராஜத்துரோகத்திற்காகக் கொலை செய்துவிடும்படி கட்டளையிட்டார்.

28. நாதிர் கான். 29. அப்பாஸ் கான்.

70. தத்துலுகான்[30] சவ்வாசுகான்[31] —லாடமனத்
தாடாள சதிரிசிங் காடாவுடன்
சுத்தவீர சுத்தருகான்[32] —சூலுபு
*துமுசதி திமிசதி திசமுது[33]கான்

71. தீசுத ஹௌருதுகான்[34] —பூலேகான்[35]
தீனயி மாமு[36]கா னலிமருகான்[37]
மதியூகி நவ்வாசுகான்[38] —கானுகான்[39]
மலுக்கு சந்தருகான்[40] மகம்மதுகான்[41]

72. ஆகரை[42] நகர்புரக்கு —மனுபதி
[43]அபரங்கு சேகுசாய் வருட்படியே
சேகர மாகக்கூடி —ஒசிருகள்[44]
தெக்கண திசைமுற்றுந் திறைகொள்ளவே

73. அடல்மத கரியுடனே —அறுபதி
னாயிரங் குதிரையும் பொந்தலியரும்
வடவரை கிடுகிடென —அடையலர்
மலங்கிட வேகெற்பங் கலங்கிடவே

---

30. கத்லூ கான்.
31. ஷாத்பாவ்ஷ் கான் Coll. ஷாபாவ்ஷ் கான். ஷபாவ்ஷ் கான்.
32. சப்தர் கான்.
33. சமத் கான்.
34. அஹத் கான்.
35. பஹ்லூல் கான்.
36. இமாம் கான்.
37. **அலிமர்தான் கான்**—இவர், காஞ்சிபுரத்தில் பௌஜ்தாராக இருந்தார்; துல்பகார்கான் என்பவருக்குக்கீழ்ப் படைத்தலைவராக இருந்து பல போர்கள் நடத்தினர். துல்பகார்கான் தஞ்சாவூர், திருச்சிராப்பள்ளி முதலிய பிரதேசங்களில் இருந்த ஜமீன்தார்களிடம் கப்பம் வசூல்செய்யச் சென்றபோது அலிமர்தான் கானும் கூடச் சென்றிருந்தார்.
38. நவாஜ் கான்.
39. கானெ கானன்.
40. மலிக் சுமந்தர் கான்.
41. முஹம்மத் கான்.
42. ஆக்ரா-முகலாய சக்ரவர்த்திகளின் தலைநகரம்.
43. ஔரங்கஜேப் சாஹிபு-முகலாய சக்ரவர்த்தி (1658—1707).
44. P. வஜீர்—மந்திரி.

74. வந்திறங்கி வேலூருடன் —அணிவந்த
வாசியுங் கொண்டாரந்த வாசியினல்
சந்திரோய் வயிரோயி[45] —கோரப்படைத்
தளத்தைத் துரத்திரண களத்துடனே

75. குறுகலர் திறையிடவே —நடந்தொரு
கூட்டத் துடனேசெஞ்சிக் கோட்டையின்மேல்
கறைபடி வேலரசர் —பேரிகை
கறங்கிடப் பாளைய மிறங்கிடவே

76. தாடாண்மை யுடனேவந்து —செஞ்சித்
தலைவரை சுற்றுமட்ட குலவரைபோற்
கூடார மும்மடித்தே —படங்குகள்
கோட்டி நிசான்[46]களு நாட்டினரே

77. கடகரித் திரள்களெல்லா —நிரைநிரை
கருங்கிரி யெனச்சுற்றி நெருங்கிடவே
மிடைதருஞ் செடியறவே —காடுகள்
வெட்டினுர் குதிரையுங் கட்டினுரே

78. ஒட்டகைத் திரளுடனே —சுமையெடுத்
தொருதிர ளாய்வந்த எருதுகளும்
கட்டினு ரணியணியாத் —துரைமக்கள்
காவலும்வைத் தார்களச் சேவலுக்காய்

79. வடுகரும் கன்னடியருஞ் —சோலைதொறு
மடங்க டொறுமிருந்தா ரிடம்பெறவே
தொடுகடல் வளைந்ததுபோற் —பாளையங்
தொகுத்தினி தரசரும் வகுத்தனரே

80. [47]நரபதி தளமல்லவே —யொட்டி[48]ரெட்டி[49]
[50]நாலுகொண்ட [51]கோலகொண்ட தளமல்லவே
பெருகிய கடலதுபோல் —வந்ததெல்லாம்
பேச்சறி யாத்துலுக்க ராச்சேனவே

81. சூட்சம தாத்துலுக்கர் —இனிப்போய்த்
துடிப்பா ரேசிறை பிடிப்பாரே
யாட்சிமனம் வெறுத்ததென்றே —எதிர்த்தமர்
ஆடினு ரென்றுகூடி யோடினுரே

---

45. சந்தா வைரோஜி கோர்பரே மகாராஷ்டிர சேனுதிபதிகளில் ஒருவர்.
46. P. நிஷான்—கொடி.
47. விஜயநகர வேந்தர்களின் பெயர்.
48. ஒட்டர் தேசத்தரசர் (ஒரிஸா மன்னர்).
49. இரட்டி அரசர்கள்.
50. நால்கொண்டா ராஜ்யம்.
51. கோல்கொண்டா ராஜ்யம்.

82. வீட்டையும் பாராமல் —கச்சுக்கட்டில்
மெத்தையுந் தழுவணையுங் குத்துவிளக்கும்
மாட்டையும் பாராமல் —நடந்தோடி
வாராத மக்களையும் பாராமல்

83. காட்டினிற் புகுவாரும் —வாஞ்சித்த
கைக்குழந்தை யொக்கலையி டுக்குவாரும்
தேட்டத்தி லிச்சையுடனே —மனத்தினில்
திடமற்றுப் பதுங்கியே கிடப்பாரும்

84. அருமைக்கு ழந்தைகளையே —தப்பவிட்
டலைவாரு மெண்ணத் தொலையாதே
பொருமிப் பொருமி யழுதே —தமைக்கொண்டு
போவாரு முகிலரை நோவாரும்

85. அலைந்திடும் பட்சிபோலே —காட்டிற்சென்
றலைவாரும் பசியினு லுலைவாரும்
தலைவிதி யிதுவெனவே —மடங்களில்
தரிப்பாருந் தூங்கமுந்தி விரிப்பாரும்

86. தப்பவகை யில்லாமல் —அகப்பட்டுத்
தவிப்பாருஞ் செங்கை குவிப்பாரும்
இப்படிச் சனங்களெல்லாம் —மனதுநொந்
தேங்கிக் குடிவலசை வாங்கினரே

87. போனவ ரகந்தோறும் —போய்ப்பார்த்தேன்
புலியில்லா மனையதி லெலிபோலே
நானதெல் லாமறிந்தேன் —விடுதிக்குள்
நண்ணினேன் மனத்திலொன் றெண்ணினேனே

88. காலவிப ரீதத்தினுல் —நமக்கினிக்
கைக்கான சிறையொன் றுஞ் சிக்காதென்றே
சூலுபு கான்ராயன் —பாளையத்தில்
துரகத மொன்றுகொண்டு வரநினைந்தேன்

89. கோதடி தானெடுத்தேன் —கஞ்சாக்
குடுக்கை கக்குட்படு தடுக்குடனே
மாதடி கோடாலி —குண்டாரம்
மயிற்பீலி விரிசங்கு சக்ரமுடன்

90. கம்பளிக் கயிறுடனே —இடுப்பினிற்
கந்தையுங் கமர்பந்தும்[52] கட்டிக்கொண்டேன்
வெம்புலி போற்சிவந்தேன் —தவசிகள்
வேஷமாய் வெண்ணீறு பூசிக்கொண்டேன்

91. ஆண்டிகள் வேஷங்கொண்டேன் —எண்ணாமல்
அடர்ந்தேறிப் பாளையத்தில் நடந்தேனே
வேண்டிய வீதிகண்டேன் —அவரவர்
விடுதியெல் லாங்கண்டேன் சடுதியிலே

92. கடைத்தலை வீதியிலே —மணிய
காரியக் காரர்தலை யாரிகளும்
திடத்தொடு மிருக்கக்கண்டேன் —துரைகளோ
சீருக ளிருக்குங்கூ டாரங்கண்டேன்

93. (நலம்புனை சூலுபுகான் —கூடாரத்
தாசார வாச லதுவுங்கண்டேன்
ஈடற்ற படைநெருங்கும் —வங்கார
எச்சப்ப நாயக்கன் வாசல்கண்டேன்)

94. கூடார வாசலிலே —லாடர்கள்[53]
கூட்டமும் பக்கீரு[54]க் கூட்டங்களுஞ்
சோடாக விருக்கக்கண்டேன் —மனத்தினிற்
சூழ்ச்சியாய்க் கையெடுத்துத் தாழ்ச்சிசெய்தேன்

95. ஆவுக்காஞ் சாத்தெயென்றார் —சாய்புநான்
ஆபுலக்கா புலத்தி லாயோ மென்றேன்[55]
காவுரே காணா[56] வென்றார் —இதுநல்ல
கருமமென் றேசென் றருகிருந்தேன்

96. கடைபடுங் கஞ்சாத்தண்ணீர் —பாத்திரத்திற்
கட்டளையிட் டார்பிரமன் கட்டளையென்றே

---

52. கமர் பந்து—P. கமர் (அரை) + P. பந்த் (கட்டுதல்) = அரைக்கச்சு.

53. லாடர்—லாட தேசத்தவர். குஜராத், பம்பாய் மாகாணத்தின் சில பாகம் ஆகிய இவற்றிற்கு லாடதேசமென்பது பழம்பெயர்.

54. A. பகீர்—ஒரு நாள் உணவு உள்ளவனுக்கு பகீர் (ஏழை) என்று பெயர். ஒன்றுமில்லாதவனுக்கு A. மிஸ்கீன் (யாதுமற்றவன்) என்று பெயர்.

55. U. ஆவ் கஹான் ஜாதே (வா, எங்கே போகிறாய்?) ஆப் புலாதெதெ இஸ்லியெ ஆயா (நீங்கள் கூப்பிட்டதால் வந்தேன்).

56. U. காவ் ரெ கானா—(சோறு சாப்பிடு).

இடையூறு பேசாமல் —மண்டிபோட்
டிருந்து விசுமிச்சொல்லி[57] யருந்தினனே

97. கறிகளும் ரொட்டிகளும் —அவரவர்
கையார மெய்வழக்கஞ் செய்தார்களே
அறிவுள பெரியவர்போல் —நானுமதை
ஆசாரத் துடன்கொண்டேன் கூசாமலே

98. கலக்கிய வங்கி[58]வெறியால் —கண்சிவப்புங்
கலந்திட நாவும்பல்லு முலர்ந்திடவே
மயக்கமுந் தியக்கமுமாய்க் —காலுங்கையும்
மடக்கி யொருபுறத்தில் முடக்கினனே

99. கிறுகிறென் றேமயங்கிக் —கோதடியிற்
கிடந்தேன் சூரியனு மடைந்தானே
நறுமலர்த் தொடைமார்பன் —எச்சப்ப
நாயக்கன் புண்யச காயத்தினுல்

100. போனகக் காரர்வந்து —வண்டகம்
போஞ்செய ராவென்[59]ருர் வாஞ்சையுடன்
ஈனமிலா தெழுந்திருந்தேன் —பாத்திரம்
எடுத்தேன் பந்தியிற்சென் றடுத்தேனே

101. கூண்டிருந் தசனஞ்செய்தேன் —பசியினிற்
குறைந்த வயிறனைத்தும் நிறைந்திடவே
வேண்டிய சோற்றையுண்டு —வயிறு
வீங்கியே கண்களுந் தூங்கினனே

102. விடிந்தபின் னெழுந்திருந்தேன் —பாளைய
வீதியு மவரவர் சேதிகளும்
உடந்தையாய்ப் பார்த்தறிந்தேன் —அங்கங்
குறவுகொண் டவரவர் திறவுங்கண்டேன்

103. கோப்புகள் தனையுங்கண்டேன் —பட்டாணிக்[60]
கூட்டமு நாட்டமுங் குறிப்புங்கண்டேன்

---

57. பிஸ்மில்லா(ஹ்) சொல்லி.
58. H. பங்க் = குடிவகை.
59. இது தெலுங்கு வசனம். சாப்பிட வா என்பது பொருள்.
60. பட்டான்—வடமேற்கு எல்லைப்புறத்தில் வசிக்கிற ஜாதியார். இவர்கள் இஸ்லாம் மார்க்கத்தைச் சார்ந்தவர்கள். இவர்களுக்கு 'அப்கான்' என்ற பெயரும் உண்டு. இந்தியாவில் ரோஹில்கண்டு பிரதேசத்திலும், மற்றும் சில பாகங்களிலும் இக்கூட்டத்தார் வசிக்கிருர்கள்.

காப்புகள் தனையுங்கண்டேன் —தலையாரி
காவலும் படுக்கையுங் களமுங்கண்டேன்

104. அறிந்திடும் பழையவர்போல் —ஆளோடே
ஆளாகப் பதினைந்து நாளிருந்தேன்
மறந்திகழ் சூழுபுகான் —ஏறிய
வாசியி லுத்தமத் தேசிதனைக்

105. காத்திருந் தேவல்செய்யும் —பயல்கள்வங்
கணமாச் செனக்கது குணமாச்சே
தோத்திர மாக்குதிரைப் —பாஷையுந்
தொழிலையும் பரிசித்தேன் வழிவசமாய்

106. வாசியைக் களவுகொள்ள —இன்றமா
வாசி யிருட்டுவந்து வாய்ச்சுதென்றே
ஈசலைப் போலொதுங்கித் —தனித்தோ
ரிடத்தே சென்றுநான் படுத்தேனே

107. ஒளித்தே படுத்திருந்தேன் —பேசாமல்
ஊமனைப் போலநடுச் சாமத்திலே
விழித்தேன் எழுந்திருந்தேன் —கச்சைக் கட்டை
மெல்ல விறுக்கிக்கொண்டேன் சல்லடத்தைக்

108. கண்ணுக்குத் தெரியாத —குளிசமுங்
கட்டிக்கொண் டேன்திலத மிட்டுக்கொண்டேன்
எண்ணிக்கை யில்லாமல் —பாளையத்
திறங்கின பேரெல்லா முறங்கக்கண்டேன்

109. மாயமா யொண்டியொண்டிப்போய் —இதுநல்ல
வாய்ப்பென்று கூடாரம் போய்ப்புகுந்தேன்
தேயத்திற் கிடையாத —உத்தமத்
தேசியைப் பிடிக்கவு பாயமிட்டேன்

110. மரகத மலைதனையே —உருச்செய்து
வைத்துக் கடைந்தெடுத்த சித்திரம்போல்
குரகதத் தருகு சென்றேன் —காலைத்தொட்டுக்
கும்பிட்டேன் மேலைத்தொட்டு முகந்தடவித்

111. திரள்மணிக் கடிவாளம் —வாயினிற்
செறித்தேன் வாயினுரை தெறித்திடவே

குரசுக்குள் மேலான —தளைவிட்டுக்
குறிப்பாய்க் கழுத்தினில் தெறிப்பும்விட்டேன்

112. முறுக்கிட்ட பாசாளங் —தனைவிட்டு
முறுக்குப் போட்டுச்சுக சுறுக்குடனே
சறுக்காமல் விழிப்புடனே —கைக்கச்சைத்
தாங்கி வெளியில்மெள்ள வாங்கினனே

113. வெளிக்கொண்ட குதிரையின்மேல் —அடியேன்
மேற்கொள்ள வேண்டுமென் றுக்ரமித்தேன்
கழிக்கம்புச் சோணங்கிநாய் —விழித்தென்னைக்
கலைத்திட வொருசத்தங் குலைத்திடவே

114. சடுதியிற் குலைத்ததென்றே —உறங்கிய
சாணிப்[61] பயல்களும்பட் டாணிகளும்
திடுதிடென் றோடிவந்தே —குதிரையைத்
தேடினர் சுற்றும்பிற்று மோடினரே

115. தக்காது குதிரையென்றே —விட்டொளிக்கத்
தலமற்று நடக்கப் பலமுமற்றுப்
[62]பக்காழிப் பொதியெடுக்குந் —துருத்திக்குள்
பதுங்கிக்கொண் டொருபுற மொதுங்கினனே

116. பறிபட்டுத் தேடினபேர் —முறுக்கிட்டுப்
பாயும் புரவிநின்ற சாயல்கண்டே
தெறிபட்ட கள்ளனையே —பதனமாத்
தேடும் வழிக்காவல் போடுமென்றார்

117. பந்தமும் பகல்வத்தியுந் —தீவட்டியும்
பார்த்த திசையெலாங்கண் பூத்திடவே
அந்தவல் விருட்டை யெல்லாம் —பட்டப்பக
லாக்கினர் திசையெங்கும் நோக்கினரே

---

61. H. சானி—யாசகன்.

முகலாயர் சேனையில் இராணுவசேவகர்களேயன்றிப் பிறரும் கூடியிருப்பது வழக்கம். வணிகர் தம் பண்டம்பாடிகளுடனும், குடியானவர் தானிய தவசங்களுடனும் படைகள் செல்லும் இடமெல்லாம் செல்வார்கள். இராணுவ சேவகர்களுக்குப் படி அளக்க முகலாயசர்க்காரால் நியமிக்கப்பட்ட தானிய வியாபாரிகளும் இருப்பார்கள். இன்னும் ஹகீம்களும், மாந்திரிகர்களும் கூடவே செல்வார்கள். இவர்கள் எல்லோரும் தத்தம் தொழிலில் கவனமாயிருப்பார்கள். இவர்களை அண்டிப்பிழைக்க யாசகர்பலர் செல்வார்கள். இவர்கள் தேக வலிமையுடையவர்களாய்த் தம் வாழ்நாளெல்லாம் குடும்பத்தோடு படைகளுடனே கழிப்பார்கள்.

62. H. பகால்—தண்ணீர் எடுப்பதற்குத் தோலினுற் செய்யப்பட்ட பை.

118. (தெற்றிய குடிசைகளும் —புல்லுக்கட்டும்
திரைகளும் காணக்கொப் பரைகளுடன்
சுற்றிய விடுதிகளும் —இடம்பெறச்
சோதித்தா ரென்றுமனம் பேதித்தேனே)

119. துருத்திக்குட் பதுங்கிக்கொண்டு —கிடப்பது
துறையல்ல தப்புவது முறையெனவே
பொருத்தமுற் றெழுந்திருந்தே —ஓடிப்போய்ப்
பொடுபொ டெனவிறகு நடுவொளித்தேன்

120. துணிவுட னொளித்திருந்தேன் —சாய்ந்திடுந்
தோட்கட்டி லொருகருந் தேட்கொட்டவே
அணிகெட்டுத் தடுமாறித் —தேள்விடம்
ஆற்றுமல் மதியையுந் தோற்றேனே

121. எரித்திடுங் கடுப்பதனல் —படபடென்
றீரல் துடித்திடக்கண் ணீர்சொரிந்தேன்
(ஒருத்தனுய் அலேந்திருந்தேன் —பாப்பாத்தி
உப்புக்கண்டம் போக்கடித்த ஒப்புப்போலே

122. மறுமொழி பேசாமல் —கச்சைக்குள்
மருந்திருந் ததுமெடுத் தருந்தாமல்
குறுகுறென் றேவிழித்தேன் —கள்ளனேத்தேள்
கொட்டின தென்றபேர் மட்டுமாச்சே

123. கறுப்புக்கண் டால்வருவார் —துருக்கர்
கபடரென் றேநினேத் தவிடம்விட்டேன்
சுறுக்குடன் கிடந்துருண்டேன் —நான்செய்த
துர்ச்சனத்துக் கானகர்ம லட்சணம்போல்

124. ஐயையோ நெருஞ்சிமுள்ளும் —முனேக்கல்லும்
அழுத்தி முதுகுநெஞ்சைக் கிழித்திடவே
கைகால்கள் பதறிக்கொண்டே —உருண்டுருண்டு
கலக்கத்தி லேவிழுந்தேன் சலக்கத்திலே

125. தாழ்ந்துருண் டோடிவந்தே —எதுங்கெட்ட
சதுக்கான குழியிலே சொதுக்கெனவே
வீழ்ந்தவன் கள்ளனென்றே —காரியம்
வெற்றிதா னெனவந்து சுற்றினரே

126. சுற்றிலே வளைந்துகொண்டே —துருக்கரும்
தொடுகட லெனவந்த வடுகருடன்
பற்றுவான் தொங்கச்சிக்கிளு —விடமோக்க
பட்டிவச்சி கட்டிவைச்சி கொட்டுகொட்டென்பார்[63]

127. சோராயெ பக்டுரேயரே —வெட்டி
சோது மது[64]நிரை வாதி*யென்பார்
ஏலாத களவுசெய்தான் —கள்ளனிவன்
எந்தகக ரத்திருந்து வந்தானென்பார்

128. குச்சுச்சூளே மகனிவன்தான் —குதிரையை
உச்சிக்கொள்ள வந்தானென்று கச்சுப்பிச்சென்பார்
எச்சுப்போய்க் கிடக்கிருனென்பார் —இனிக்கரை
யேற்றுமென்பார் யார்பொறுப்பார் நாற்றமென்பார்

129. மூக்கைச் சுளித்துக்கொள்வார் —முகமாறி
மூச்செறிந் திவனுக்கு வாய்ச்சுதென்பார்
காக்கை களும்பொருந்தா —நாற்றத்தைக்
கண்டா னிவன்பொறுத்துக் கொண்டானென்பார்

130. துடக்கென்று பாராமல் —அடியேன்
துலைக்குழிக் கழுதைபோற் சலக்கத்திலே
கிடக்கிற சமயத்திலே —முட்டுக்
கீழ்க்கையிட் டொருபயல் தூக்கினனே

131. முட்டுக் காளவாய்போலே —தீண்டாமல்
முழுகச்சொன் னுருடல் கழுவிக்கொண்டேன்
கட்டிக்கொண் டெனைக்கொடுபோய் —நான்செய்த
காரியம் சொல்லித்தலை யாரிமுன்னே

132. விட்டிவன் பதனமென்றுர் —அவனொரு
வீட்டுக்குள் ளேயடைத்துப் போட்டுவைத்தான்
கட்டோடே கிடந்துருண்டே —விடிந்திடுங்
காலைக்குள் ளேசிறைச் சாலைக்குள்ளே

---

63. இது தெலுங்கு வசனம். 'கள்ளன் அகப்பட்டால் விடவேண்டாம்; பிடித்து வந்து கட்டி வைத்து அடி அடி' என்பது பொருள்.

64. U. சோர் ஆயா பக்டொ; அரே சோட் மத் (திருடன் வந்தான்; அடே! விடாதே. அவனைப் பிடி).

133. பெரியோர் பெருந்தலையார் —இல்லாமல்
பேயும் நாயுமயிர் பிடித்திழுத்துத்
தரியா தெனைநடத்திக் —கொண்டுபோய்த்
தாவூது கான்முன் னேவிடுத்தார்

134. பட்டாணி ராவுத்தர்மார் —துரைமக்கள்
பாளையக் காரர்கள் அனைவோரும்
அட்டாள தேசத்துண்டோ —கள்ளனிவன்
அடக்கமும் ஒழுக்கமும் பாருமென்பார்

135. எல்லோரு மொருமுகமாய்க் —கூடிவந்
திருக்கிற சமயத்தி னெருக்கத்திலே
நில்லாமல் தூரத்துமென்பார் —தவறுசெய்
நெறிகேடன் தன்முகத்தில் அறையுமென்பார்

136. வெட்டவா ளுறைவிடுவார் —கோபித்து
மிதிப்பார் சவுக்கெடுத்து வீசுமென்பார்
கிட்டவா வெனவுதைப்பார் —ஏதென்று
கேட்பார் நல்லபலன் கிடைத்ததென்பார்

137. ஆரிவன் காணுமென்பார் —நேற்றெல்லாம்
ஆண்டியாய்த் திரிந்தவன் காணுமென்பார்
பாரிவன் துணிவையென்பார் —ஆள்விட்டுப்
பார்க்கப் படாதிவன் மார்க்கமென்பார்

138. உடந்தையாய்த் திரிந்தானென்பார் —அளவிட்டு
ஒட்டைக்காட்டில் முழக்கம்பு வெட்டுவானென்பார்
திடந்தனைப் பாருமென்பார் —மணலையுந்
திரிப்பான் கல்லில்நா ருரிப்பானென்பார்

139. களவுசெய் பாதகனைத் —துரைமக்கள்
கண்ணாரப் பார்க்கவு மொண்ணுதென்பார்
பிளவுசெய் தெறியுமென்பார் —வாஞ்சித்த
பேரைப் பொறுபொறென்று பூரையிட்டு

140. மரகத மலையதிபன் —தாவுதுகான்
மறுமொழி பேசாமல் முறுவல்செய்தார்
நரபதி சூலுபுகான் —சமுகத்தில்
நடத்தும் இவனையப்பால் கடத்துமென்றார்

141. ... ...
... ...
சுந்தர மகராயன் —சூலுபு
துரையுடை சமுகத்துக் கெனைநடத்திக்

142. கொண்டுபோய் முன்னேவிட்டு —நான்செய்த
கோலத்தை யுந்திருட்டுச் சாலத்தையும்
பண்டுபார்த் ததைப்போலப் —படிப்படி
பகர்ந்தா ரவர்முகம் பார்த்தேனே

143. கொதிக்க திக்குலத்தென்றார்[65] —சாய்புரீர்
கோபஞ்செயா தேயும்நான் காபரெ[66]ன்றேன்
எதுக்கோ சிரித்துக்கொண்டார் —இருந்தவர்
எல்லாரு மெனைப்பார்த்துச் சவ்வாசென்றார்

144. சிரித்துத் தலையசைக்கவே —நமக்கினிச்
சீவனுக் கழிவில்லை யெனநினைந்தேன்
தரித்துத் திடமாய்நின்றேன் —காதிமார்[67]
தன்னை யழைத்திவனுக் கென்னவென்றார்

145. காதிமா ரெல்லாரும் —பொறுக்கானிற்[68]
காணு முறைமை கடக்காமலே
கோதிலா தறிந்துணர்ந்தே —இவன்றனைக்
குறிப்புடன் காலுங்கையும் அறுத்திடென்றார்[69]

146. சொன்னமொழி தனைக்கேட்டுச் —சூலுபுகான்
துரந்தரன் முத்திரைமோ திரந்தனையே
*தலையாரி கையிற்கொடுத்தே —இவன்றனைச்
சாகாமல் காலுங்கையு மறுத்திடென்றார்

147. சொன்னகட் டளைப்படியே —அடியேனைத்
துடித்திடக் கையைக்கட்டிப் பிடித்துக்கொண்டு

---

65. இந்த உருது வசனம் மிகவும் சிதைந்துள்ளது. நீ யார்? எங்கிருந்து வந்தாய்? என்ற பொருளைக் குறித்துநிற்கிறது.

66. A. காபிர்—முஸ்லிமல்லாதவர்.

67. A. காதி + T. மார் = முஸ்லிம் நியாயாதிபதி. ஸிவில், கிரிமினல் முதலிய வழக்குகளையெல்லாம் விசாரணைசெய்து தீர்ப்புச் சொல்லுகிறவர்.

68. A. புர்கான்—முஸ்லிம்களின் வேத புத்தகமாகிய திருக்குர்ஆனின் மற்றொரு பெயர். பொய்யினின்றும் உண்மையைப் பிரித்தறிவிக்கக் கூடியது என்பது பொருள்.

69. திருடினவனுடைய கைகள் இரண்டையும் வெட்டிவிடு என்று திருக்குர்ஆனில் கூறப்பட்டிருக்கிறது. (குர்ஆன் 5 : 37).

முன்னும்பின்னு மாகவென்னைச் —சவுக்கடி
மூட்டிக் கடைத்தெருவே கூட்டிச்சென்றார்

148. காதினி லறையறைந்து —கழுத்துக்கும்
காலுக்கும் எருக்க மாலையிட்டு
வீதி தொறும்நடத்திக் —கண்டவர்கள்
விலக்கவும் கேளாமல் அலக்கழித்தார்

149. கோட்டைக்கப் புறமகற்றி —அவரவர்
குழுவும் கடைத்தெருவில் வெளியும்விட்டுப்
பேட்டைத் தெருவில் விருத்தி —அம்பட்டப்
பிரமனை யழைப்பித்தார் அரமனையார்

150. கருவி பிரமனெடுத்தே —கூர்மைகள்
காட்டக்கற் சாணையில் தீட்டிக்கொண்டே
வரையும் குறிப்புங்குறித்துச் —சுருக்குடன்
வலக்காலும் இடக்கையும் வாங்கினனே

151. ஆக்கினைக் களரிக்குள்ளே —அங்ஙனே
அயர்ந்து களைதாங்கி மூச்சொடுங்கி
நாக்கொடு வாய்குழறி —உடலம்
நடுங்கிப் பதைபதைத் தொடுங்கிவிட்டேன்

152. துலங்கிய சோலைமலை[70] —தனிலுள்ள
தோழ ருடனிருந்து வாழாமல்
இலங்கிய மதுரையிற்போய் —சொக்கரைக்கை
யெடுத்த பலன்நமக்குக் கிடைத்ததென்றே

153. அழுது புலம்பிப்புலம்பி —விதிப்படி
யாச்சு தெனவேபெரு மூச்செறிந்து
பொழுது புகுதுமளவும் —வேதனையால்
புரண்டு புழுதிமண்ணி லுருண்டுருண்டு

154. விதியால் மதிமயங்கிக் —கிடக்கிற
வேளை தனிலேயர்தப் பாளையத்தில்
பதியா யிருக்கிறபேர் —வந்துவந்து
பார்ப்பாரு மேனென்று கேட்பாருமே

---

70. சோலைமலை (அழகர் கோயில்). இக்கோயில் மதுரைக்கு வடக்கே பத்துமைல் தூரத்தில் உள்ளது.

155. ஈனக் கள்ளனிவன்தான் —காலுங்கையும்
இழந்தா னிதுதிரு வுளந்தானென்
றதிசயம்* பார்க்கவந்து —சுற்றிச்சுற்றி
யலைவாரும் எண்ணத் தொலையாதே

156. அந்தச் சமயத்திலே —வகுதை
அவுதல் காதி[71]பிள்ளை சுதனுனேன்
மந்தரத் திண்புயத்தான் —கன துரை
மாமுநயி னுப்பிள்ளை[72] மகராசன்

157. வெம்பிய மதகரியான் —காயல்
விசைய ரகுநாதப் பெரியதம்பி[73]
தம்பித் துணையெனவாழ் —குங்குமத்
தாம மிலங்குபுய மாமுநயினுன்

158. சென்னபட் டணத்திருந்து —செஞ்சியில்
செருக்குட னேவந் திருக்கையிலே
அங்கர் தனிலடியேன் —களவுசெய்
தாக்கினைப் பட்டவென்னைப் பார்க்கவந்தார்

159. வந்துநின் றேதெனவே —எனையந்த
மண்ட லாதிபதி கண்டிரங்கி
எந்தவூ ரெந்தத்தேசம் —நீயாரென்
றியம்பினர் மனதினில் நயம்பெறவே

160. வார்த்தையெலாங் கேட்டபோதே —சோலை
மலைக்கள்ள னென்றுநான் தலத்தைச்சொன்னேன்
பார்த்தபோது சவ்வாசென்றே —எலுமிச்சம்
பழத்துக்கு மெண்ணெய்க்கும் பணங்கொடுத்தார்

161. ஏதுமற்ற பரதேசி —இவனைக்கை
யேற்றுப் பரிகரித்துப் பார்த்திடென்றே
தீதற்ற பண்டிதர்க்கு —நூறுபொன்னுங்
திட்டமாய்ச் சம்பளமுங் கட்டளையிட்டுக்

---

71. A. அப்துல் காதிர்.

72. இவர் சீதக்காதி மரக்காயரின் இளைய சகோதரர். இவர் முழுப் பெயர் மாமூன் நயினுப்பிள்ளையாக இருக்கலாம்.

73. இது சீதக்காதியின் பட்டப் பெயர். இப்பெயரின் விவரத்தை இந் நூலின் முகவுரையுட் பார்க்க.

162. காயத்தை யாற்றிக்கொண்டு —கீழக்
கரைக்குப் பெரியதம்பி மரக்காயர்
வாயிற் றலத்தில்வந்தால் —உன்னுடைய
வறுமை தொலைந்திடுமென் றுறுதிசொல்லிக்

163. கனதுரை மாமுநயினைப் —பிள்ளையென்மேற்
கருணை புரிந்தெழுந் தருளியபின்
எனைவோருங் கூடியிருந்தே —காய்ச்சியொத்
திட்டா ரதில்மருந்து கட்டியபின்

164. பத்தியந் தவறாமல் —சோறும்
பசியறிந்து கொடுத்தார் ருசிபெறவே
முத்திரைப் பதமாகக் —கெடுவிட்டு
மூன்றுநா ளைக்குள்ளே கடுப்பாற்றிக்

165. காயமு நாளுக்குநாள் —குணமாய்க்
கருந்தழும் பேறவே மருந்துகட்டித்
தாயென உபசரித்து —நோய்தீரத்
தற்காத்து ரட்சித்தார் மிக்காகவே

166. நடுத்தலம் புகழ்மதவேள் —மாமு
நயினை மகிபதி கையினாலே
கொடுத்திடும் பணத்தாலே —நானொரு
குதிரையும் வாங்கிக்கொண்டேன் சதிருடனே

167. ஆளொன்று கூட்டிக்கொண்டேன் —செஞ்சியில்வந்
தலைந்த பாவமெலாந் தொலைந்ததென்றே
நாளொன்றும் கேட்டுக்கொண்டேன் —சீக்கிரத்தில்
நடந்தேன் தொலைவழி கடந்துசென்றேன்

168. வாலிகொண்ட புரங்கடந்து —அரியலூர்
வழியும் புதுக்கோட்டை வெளியும்விட்டுச்
சோலியொன்றும் பாராமல் —திருமரு
தூருங் கடந்துதொண்டி யூரில்வந்தேன்

169. கோதற்ற தொண்டிகடந்தேன் —நல்லமணக்
குடியுந் திருப்பாலைக் குடியும்விட்டேன்
பாதைக்குள் வாடியும்விட்டேன் —தேவி
பட்டணமும் வந்துகண்டே னிட்டமுடனே

170. திருந்தலர் பணிபாதன் —நரபதி
செகபதி சேதுபதி ரகுநாதன்[74]
பொருந்தமனு முறைசெய்யும் —ராமநாத
புரத்தில்வந் தன்றிரவு தரித்திருந்தேன்

171. வர்த்தக மன்னியர்சூழ் —பெரியதம்பி
மரக்காய ராசார வாசல்வந்தேன்
சுத்தவீர ரணசூரன் —செய்தகாதி
துரையெங்கே யென்றேன்கிழக் கரையிலென்றார்

172. அத்தலந் தனைக்கடந்தே —கண்மாயுப்
பளத்தையுங் கண்டுதிருக் குளத்தில்வந்தேன்
வைத்தபனை மரத்துக்குங் —காலுக்கும்
*வாரைக் குளத்தில்மூழ்கிக் கரையேறிக்

173. கணத்தினில் வழிகடந்தேன் —பாலையாறுங்
கடந்தே நொண்டிநொண்டி நடந்தேனே
மணற்சரி வதனைக்கண்டேன் —சாலையும்
வாய்ப்பான சிங்காரத் தோப்புங்கண்டேன்

174. கொடிக்கால் மணலுங்கண்டேன் —செம்பொன்
குடம்வைத்த வேகாந்தர் மடமுங்கண்டேன்
[கடைத்தலை வீதிகண்டேன் —லெப்பைமார்[75]
காலிமா[76] ரோதும்பள்ளி வாயில்கண்டேன்]

175. விருதுமன் னியர்கண்டன் —காயல்
விசய ரகுநாதப் பெரியதம்பி
கருதலர் திறையளக்கும் —வாசலைக்
கண்டேன் மனங்களி கொண்டேனே

176. சந்திக்க வந்திருக்குங் —துரைமக்கள்
தானா பதித்தலைவர் யூகிகளும்
மந்திரிப் பிள்ளைமாரும் —கணக்கரும்
வருக்கரும் மன்னியரும் வன்னியரும்

177. நிரப்பிடு மாசாரத்தே —நானுமந்த
நெருக்கத்தி லொருபுற மிருக்கச்செய்தே

---

74. கிழவன் சேதுபதி என்று விளங்கிய இரகுநாத சேதுபதி (கி. பி. 1674—1710).

75. தமிழ் முஸ்லிம்களுக்கு மார்க்கக் கிரியைகளை நடத்தி வைக்கிற புரோகிதர்.

76. A. காலி + T. மார்—முஸ்லிம் நியாயாதிபதி.

திருப்பாற் கடல்போலேனை —ரட்சித்த
சீமான் அவுதல்காதி மாமுநயினுன்

178. வரக்கண் டெழுந்திருந்தே —கும்பிட்டேன்
மார்க்கண்டன் போலிரென்று வாழ்த்திக்கொண்டேன்
இரக்கஞ்செய் தெனைநோக்கி —என்பிளாய்
எப்போ என்றார்நா னிப்போவென்றேன்

179. செங்கைமுகில் மாமுநயினுன் —நல்லதென்று
சேகுக்கண்டு[77] மன்னவன்முன் பாகச்சென்றார்
தங்களிலே யிருபேரும் —ரகசியங்
தனைப்பேசி மரக்காயர் சமுகத்திற்போய்

180. சேகுக்கண்டு மரக்காயர் —என்னுடைய
சேதிசெய்த காதிதிருக் காதிலுரைத்தார்
ஆகட்டென்று முடிதுளக்கி —அவனையிங்
கழையுமென் றுளேயவ ரனுப்பினரே

181. ஆனவர்கள் வந்துசொலவே —நமக்கினி
அட்டபோகங் கிட்டுமினித் திட்டமெனவே
கானுலா வியதொடையான் —செய்தகாதி
கதிர்ப்பிர பைதங்குஞ் சவுக்கையின்மேல்

182. பிறைநுத லியர்மதவேள் —மீராப்
பிள்ளை[78] மரக்காயர் வள்ளலுடன்
திறமுள அதிசூரர் —பலபல
செய்திகள் யோசனை செய்திடவே

183. வாரிசை செய்துநயினு[79] —னுடைசுதன்
வாலமன் மதனைப் போலிருக்க
மாரதர் தொழுசரணன் —குட்டி
மாப்பிள்ளை யொருபுறம் மகிழ்ந்திருக்க

184. மாதர்கள் மதரூபன் —எனவரு
மாப்பிள்ளை மாமுநயி னுப்பிள்ளையும்
பூதர புயசயிலன் —சேகுக்கண்டுப்
பூபதி யுடனொரு புறத்திருக்கச்

---

77. A. ஷைக் + A. கனி. 78. P. மீரான் + T. பிள்ளை.
79. A. சய்யித் + T. நயினுன்.

185. சந்தமுத் தமிழ்தேறுங் —கல்வித்
தலைவர் மகிழ்உமறுப் புலவரு[80]டன்
செந்தமிழ்க் கந்தசாமிப் —புலவ[81]னுஞ்
சீராட் டெனத்தமிழ் பாராட்டவே

186. (துரைமக்க ளருகிருக்க —மறுமன்யர்
சூழ்ந்துகை வாய்புதைத்துத் தாழ்ந்துநிற்கத்
திரைசுற்று மணித்தவிசில் —சருவந்து
சிறந்திடக் கிளைவந்து நிறைந்திருக்க

187. கரணிக்கர் நிறைந்துநின்றே —அருட்கடைக்
கண்பார்த்து வாய்புதைத்துக் காரியஞ்சொல்லச்
சரணிற் சலாமுரைத்தே —தீவாந்தச்
சத்திரரும் வர்த்தகரு முத்திரஞ்சொல்ல

188. குச்சரியர் வச்ரமணியும் —நகைகளும்
கொண்டுவந்து தெண்டனிட்டுக் கண்டுவணங்க
எச்சரிக்கை சாமியென்றே —பக்கலில்
இராசதக் காரர்நின்று வாசகஞ்சொல்ல)

189. மத்தளமுங் கைத்தாளமுந் —தம்பூரு
வாத்தியங்கள் கொண்டுபலர் கீர்த்தனஞ்செய்ய
முத்தமிழ் தான்தெரிந்தே —சமுகத்தில்
முதுதமிழ்க் கவிராசர் பதமுரைக்க

190. இலகிய கமலமகள் —சாந்த
இலட்சுமி யும்வீர லட்சுமியுங்
கலைமக ளுருவதன —சுவாமியென்
கர்த்த னெனப்பணிந்து நிர்த்தமிடத்

191. திருப்பாற் கடல்போலும் —சமுகத்தில்
திரைபோ னிரைசா மரையெறியத்
தருப்போற் கொடைகொடுக்கும் —வட்டாவில்
தாம்பூல முந்துகிலுந் தாங்கிநிற்க

192. (சங்கநிதி பத்மநிதிபோல் —நிதிவாரிச்
சடையாம விருகையுங் கொடைகொடுக்க

---

80. உமறுப்புலவர் நபிநாயகம் அவர்களின் ஜீவிய சரிதையைப் புராணமாக ஏறக்குறைய ஐயாயிரம் பாட்டுக்களில் பாடியுள்ளார். இதற்குச் சீறாப்புராணம் என்று பெயர். இதன் விரிவை இந்நூலின் முகவுரையிற் பார்க்க.

81. கந்தசாமிப்புலவர் திருப்பூவணப் புராணம், திருஆப்பனூர்ப் புராணம் முதலியன பாடியவர்.

இங்கிதசௌளந் தரியமின்னூர் —ஆலாத்தி
யேந்தி யிருபுறமுஞ் சேர்ந்துநிற்க

193. நிறைந்தகலை மதிவந்தே —சமுகத்தில்
நின்றதென்ன வெள்ளைவட்ட மொன்றுநிழற்றச்
சிறந்தசிங் காதனத்தில் —செய்தகாதி
சிலைமத னைப்போலக் கொலுவிருந்தான்

194. இருந்தசமு கத்திற்சென்றேன் —உடல்பூரித்
திளகி மனநன்றாய்த் தளதளத்துக்
கருந்தடங் கண்ணியர்வேள் —செய்தகாதி
கன்னுவ தாரனைப் போலிருந்தான்)

195. விஞ்சையர்க் கனுகூலன் —காயல்
விசைய ரகுநாதப் பெரியதம்பி
கஞ்சமலர்ச் சரணத்தைக் —கண்ணாரக்
கண்டு களிகூர்ந்து தெண்டனிட்டேன்

196. (அடைக்கலங் காத்தபெருமான் —மன்னவர்க்
கரசு நிலைநிறுத்துஞ் செய்தகாதி
கடைக்கண்ணு லருட்பார்வையைக் —கண்ணாரக்
கண்டு களிகூர்ந்து தெண்டனிட்டேன்)

197. தெண்டனிட்டு வணங்குகின்றேன் —செய்தகாதி
திருவுள மகிழ்ந்தரு ளகங்குளிர்ந்து
பண்டு பழகினவர்போல் —அடியேன்
பாட்டைச் செவிதாழ்த்துக் கேட்டனரே

198. கேட்டு மனதிலிரங்கி —அடியேன்
கிலேசந் தவிரநல்ல வாசகஞ்சொல்லி
நாட்டிற் றிரிந்துபிழைப்பான் —இவன்றனை
நாமிசு லாமாக்கு[82] வோமெனவே

199. தாராள மாகினைந்தே —அடியேன்
தன்கையி லாயிரம் பொன்கொடுத்துப்
பேரான சதக்கத்துல்லா[83] —முன்பாகப்
பேதமில் லாக்கலிமா[84] வோதச்சொல்லி

82. இஸ்லாம் மதத்தில் சேர்ப்போம்.
83. சதககதுல்லா—இவரைப்பற்றிய செய்திகளை இந்நூல் முகவுரையிற் காண்க.
84. இஸ்லாம் மார்க்கத்தில் சேர்ந்துகொள்ளுகிறவர் சொல்லவேண்டிய விசுவாசப்பிரமாண வாசகம். லாயிலாஹ இல்லல்லாஹு முஹம்மதுர் ரசூலுல் லாஹி. (அல்லாஹ்வைத் தவிர வேறு கடவுளில்லை. முஹம்மது அல்லாஹ்வின் திருத்தூதர்).

200. பரிவுசெய் தெனையனுப்பக் —கொத்துவாப்
பள்ளி[85] வா சலில்வந் துள்புகுந்தேன்

எரிகதிர் மணித்தவிசில் —(ஆலின்க[86]
ளெல்லா ருடன்சதக்கத் துல்லாவைக்
201. கண்டுதொழு திறைஞ்சிநின்றேன்) —இசுலா
... ...
... ...
மாக்குமெனை யென்றொரு வாக்குச்சொன்னேன்

202. சடுதியில் சதக்கத்துல்லா —கலிமாத்
தானுஞ்சொன் னாரதை நானுஞ்சொன்னேன்
[அடைவொடு கலிமாவின் —பொருள்கள்
அனைத்தையுஞ் சொன்னாரென்றன் மனத்திருத்தி]

203. படித்த பறுது[87]சுன்னத்து[88] —நவிலுடன்[89]
பாத்திகா[90] வோதிச்சி ன்னாள்திரிந்தேன்
முடித்துக் கதா[91]தொழுதேன் —இவனல்ல
முசிலே[92] யெனச்சொல்லி யிசுலாத்தில்

---

85. வெள்ளிக்கிழமையிலும், வருஷம் இரு முறை ரமலான் நோன்பு முடிந்த மறுநாளிலும், துல்ஹஜ் மாதம் 10-ம் நாளிலும் முஸ்லிம்கள் திரளாகக் கூடித் தொழும் இடம்.

86. A. ஆலிம்—அறிந்தவர்.

87. A. பர்லு—அல்லாஹ்வின் கட்டளைப்படி நிறைவேற்ற வேண்டிய தொழுகை முதலிய கடன்கள்.

88. A. சுன்னத்-நபிகள்பிரான் நடந்துகாட்டிய முறைகளைப் பின்பற்றுதல்.

89. A. நபில்—மிகுந்த புண்ணியம் கிட்டவேண்டுமென்ற கருத்துடன் செய்யும் கிரியைகள்.

90. A. பாதிஹா—தொழுகை முடிந்த பின்னரும் நற்காரியங்கள் செய்யு முன்னரும் அல்லாவை வேண்டிக்கொள்ளுதல்.

91. A. கலா—கடன் தொழுகையை நிறைவேற்றுதல். விபரம் தெரிந்த வயதிலிருந்து அநுதினமும் ஐந்து வேளை தொழுவது ஒவ்வொரு முஸ்லிமின் கடமை. இவ்விதம் செய்யாதவர்கள், தங்கள் வாழ்நாளில் எச்சமயத்திலேனும் மார்க்கக் கிரியைகளைச் சரிவர நடத்தவேண்டுமென்ற மனஉறுதியுடன் ஐந்து வேளைத்தொழுகையைக் கடைப்பிடித்தால், முன் செல்லாகவேண்டிய தொழுகைக்காக அநுதினமும் கொஞ்சம் கொஞ்சமாக அந்தக் கடன்தொழுகையை நிறைவேற்றுதல்.

92. முஸ்லிம்.

204. தொழுகையுஞ் செக்காத்துடன்[93] —நோன்பையும்[94]
தொடுத்த படிபிடித்து முடித்திடுநாள்
பழுதற்ற கசு[95]செய்யவே —போவென்றார்
பக்கத்தி லேயிருந்தோர் மக்கத்திலே[96]

205. சொற்படி யுற்பனமாய்ச் —சதக்கத்
துல்லா வுடன்சலாமுஞ் சொல்லிக்கொண்டேன்
சற்குண நிதியனேயான் —செய்தகாதி
தாமரைத் தாளுக்குச்ச லாமுரைத்தேன்

206. கன்னுவ தாரனேயா —செய்தகாதி
காரியக் காரர்கள் வீரியமாய்ப்
பொன்னாலே வாழ்க்கைதனில் —தொழில்செய்யப்
போறபத் தாசினி லேறிக்கொண்டேன்

207. அணிபெறு பத்தாசிலே —ஏறி
ஆட்க ளுடன்பொன்னால் வாழ்க்கைசென்றே
திணிசுடர்ப் புரிசைசுற்றுங் —கோழிக்கூட்டிற்
செப்பமுடன் சென்றுமறு கப்பலேறி

208. கடற்றுறை வழிகடந்தே —இறங்கிமக்
காவுங் காபத்துல் லாவுங்[97]கண்டேன்
இடத்தினி லெப்பைமாரும் —எல்லார்க்கு
மீவுகள் கொடுக்குஞ்ச ரீவு[98]களும்

209. அறபிகள் செய்து[99]களும் —செயிகு[100]க
ளாலின்க ளோதும்பள்ளி மோதீன்[101]களுந்
திறமுட னிருக்கக்கண்டேன் —யாவர்க்கும்
செப்ப முடன்சலாம் செப்பினனே

---

93. ஏழைவரி.

94. ரமலான் மாதத்தில் முப்பது நாள் பகலில் உபவாசமிருத்தல்.

95. A. ஹஜ்—புண்ணிய க்ஷேத்திரங்களாகிய மக்கா, மதினா என்னும் இடங்களுக்கு யாத்திரை செய்தல்.

96. நபிகள் நாயகம் பிறந்த நகரம்.

97. கஃபதுல்லா—மக்காவில் இருக்கிற புராதனப் பள்ளிவாசல்.

98. A. ஷரீப்—தலைமைக்காரர்.

99. A. சய்யித்—நபிகள்பிரானின் திருப்புதல்வி பாத்திமாநாயகத்தின் பின்சந்ததியார்.

100. A. ஷைக்—போற்றத்தக்க முதியோர்.

101. A. முஅத்தின்—பள்ளிவாசலில் நிகழும் ஐந்துவேளைத் தொழுகையில் ஒவ்வொரு வேளையும் தொழுகைக்குக் கூப்பிடுகிறவர்.

210. மக்கமுங் கவா[102]வையுங் —கடந்தந்த
வரிசைத் தலங்களெல்லாந் தெரிசித்தபின்
மிக்கபொறுக் கான்படியே —அடியேன்
மேலோனைத் தொழுதொரு பாலிருந்தேன்

211. அய்யமில்லா தத்தலத்தில் —ஓதி
அருந்தவம் புரிந்தங்கே யிருந்ததற்பின்
மைதவழ் முகிற்குடையார் —அரசுசெய்
(மதினா[103] தனக்கிரு பதுநாளில்

212. போனேன் மதினாவில் —மதினாப்
புரிசையெல் லாங்கண்டேன் வரிசையுடன்
தானே யகமகிழ்ந்து —திருவடி
சார்ந்த தலத்தைக்கண்டு சேர்ந்தேனே

213. செல்லைக் குடைதரித்தோர் —மதினாச்
செகமெலாம் புகழ்மக மதுநயினார்[104]
சொல்லிற் சுவபதிபோல் —வாஞ்சையாய்த்
துலங்கிய மாளிகை வலஞ்சுற்றினேன்

214. சுற்றிவந் தெதிரே நின்றேன் —அவிடத்தில்
துய்யோன் மறையோதுஞ் செய்துகள்முன்னே
வெற்றிச் சலாமுரைத்தேன் —அவிடத்தில்
மேலோனைத் தொழுதொரு பாலிருந்தேன்

215. வரிசை நபியிறசூல்[105] —முகம்மது
மந்தார முகிற்குடைக் கொந்தாலத்தை
அருகிலே சென்றநபியைப் —போற்றி
ஆத்திரந் தீர்ந்திடத் தோத்திரஞ்செய்தேன்

216. படியேழ் புகழ்நபியை —அவுதுல்லா
பாலக ராமிற சூல்நபியை
அடியேன் மனக்குறையும் —போகவென்
னாத்திரந் தீர்ந்திடத் தோத்திரஞ்செய்தேன்)

---

102. A. கஃபா.

103. மதீனா—நபிகள்பிரான் காலத்திலும், அவர்களுக்குப்பின் நான்கு கலீபாக்கள் காலத்திலும் விளங்கிய முஸ்லிம் ஏகாதிபத்தியத்தின் தலைநகரம்.

104. A. முஹம்மது + T. நயினார்—முஹம்மது நபி.

105. A. நபி—(அறிவிக்கிறவர்) + A. ரசூல் (தூதர்).

217. போற்றித் துவா[106]வோதியே —பரவசமாய்ப்
புத்தி மயங்கியொரு நித்திரைசெய்தேன்
ஏற்றுக் கவுலா[107]க்கியே —எனக்குமுன்
னிருந்த காலுங்கையும் வளர்ந்திடவே

218. சுறுக்கா வெழுந்திருந்தேன் —எங்களிற
சூலரு ளாற்கையுங் காலுங்கண்டே
குறிப்பா யதிசயித்தே —ஈமான்[108]
கொண்ட பலன்கைம்மேல் கண்டேனே†

219. [காயலின் மகராயன் —செய்த
காதியைத் திசைநோக்கிக் கையெடுத்தேன்
தாயென வுபசரித்த —மாமுநயினர்
தன்னையு நினைந்தே தாழ்ச்சிசெய்தேன்

220. அறபுக் கரையுமக்கமு —மரச
ரவர்வாழி யவர்குல முறைவாழி
குறைசி[109]க் கிளையும்வாழி —செயிதுக்
கூட்டமும் வாழிபுறுக் கான்வாழி

221. ஆழிசூழ் புவிவாழி —செருவில்
அரிய துரைசேது பதிவாழி
கீழக் கரைவாழி —சிங்கக்
கேசச் சதக்கத்துல் லாவாழி

222. தீனவர் குலம்வாழி —செய்தகாதி
செல்வமுங் கல்வியுந் தினம்வாழி
ஆனமதி மூன்றுமழை —பெய்தே
அனைவோரும் வாழிரப்பில் ஆலமீனே[110].]

---

106. A. துஆ—அல்லாஹ்வை இரங்கி வேண்டுதல்.
107. A. கபூல்—ஏற்றுக்கொள்ளுதல்.
108. A. ஈமான்—நம்பிக்கை.

† "நாயனை வணங்கிக்கொண்டு—இறசூல்
நபியையும் புகழ்ந்துகொண் டதிசயித்தேன்"
இந்த அடிகள் ஏட்டில் அதிகமாக உள்ளன.

109. A. குறைஷி—நபிநாயகம் அவர்களின் குலத்தின் பெயர்.
110. A. றப்பில் ஆலமீன்—எல்லா உலகங்களையும் காத்தருளும் ஆண்டவன்.

அனுபந்தம்

சீதக்காதியைப் படிக்காசுப்புலவர் பாடியவை

1. காய்ந்து சிவந்தது சூரிய காந்தி கலவியிலே
தோய்ந்து சிவந்தது மின்னார் நெடுங்கண் டொலைவில்பன்னூல்
ஆய்ந்து சிவந்தது பாவாணர் நெஞ்ச மனுதினமும்
ஈந்து சிவந்தது மால்சீதக் காதி யிருகரமே.

2. ஓர்தட்டி லேபொன்னு மோர்தட்டி லேநெல்லு மொக்கவிற்குங்
கார்தட் டியபஞ்ச காலத்தி லேதங்கள் காரியப்பேர்
ஆர்த்தட்டி னுந்தட்டு வாராம லேயன்ன தானத்துக்கு
மார்தட் டியதுரை மால்சீதக் காதி வரோதயனே.

3. நேசித்து வந்த கவிராசர் தங்கட்கு நித்தநித்தம்
பூசிக்கு நின்கைப் பொருளொன்று மேமற்றைப் புல்லர்பொருள்
வேசிக்குஞ் சந்து நடப்பார்க்கும் வேசிக்கு வேலைசெய்யுந்
தாசிக்கு மாகுங்கண் டாய்சீதக் காதி தயாநிதியே.

4. ஈயாத புல்ல ரிருந்தென்ன போயென்ன எட்டிமரங்
காயா திருந்தென்ன காய்த்துப் பலனென்ன கைவிரித்துப்
போயா சகமென் றுரைப்போர்க்குச் செம்பொன் பிடிபிடியாய்
ஓயாம லீபவன் மால்சீதக் காதி யொருவனுமே.

5. என்னனைக் கன்றமுத்தனை குனிக்கு மிறையனை யனைக்குமேயன்று
மன்னனைக்கன்றிப்பின்னனைக் குதவாவன்புளால் வருந்தி வாடுவனோ
முன்னனைக்கொன்று பின்னனைப்புரந்த முதுபகையவன் பிதாவுருமற்
கன்னனைக்கொன்றுவிசயனைப்புரந்தகவுத்துவாகாயலாதிபனே.

சீதக்காதி இறந்தபோது படிக்காசுப்புலவர் பாடிய கையறம்

*6. பூமா திருந்தென் புவிமா திருந்தெனிப் பூதலத்தில்
நாமா திருந்தென்ன நாமிருந் தென்னநன் னாவலர்க்குக்
கோமா னழகமர் மால்சீதக் காதி கொடைமிகுந்த
சீமா னிறந்திட்ட போதே புலமையுஞ் செத்ததுவே.

7. விண்ணுக்கு மண்ணுக்கும் பேராய் விளங்குதே வேந்தனெனுங்
கண்ணுக் கினிய துரைசீதக் காதி கமலநிகர்
தண்ணுக் கிசைந்த வதனசந் த்ரோதய சாமியிந்த
மண்ணுக்கு ளேயொளித் தான்புல வோர்முகம் வாடியதே.

---

* இப்பாட்டு நமச்சிவாயப்புலவர் பாடியதென்பர். (தனிப்பாடல்).

8. தேட்டாளன் காயற் றுரைசீதக் காதி சிறந்தவச்ர
நாட்டான் புகழ்க்கம்ப நாட்டிவைத் தான்றமிழ் நாவலரை
ஓட்டாண்டி யாக்கி யவர்கடம் வாயி லொருபிடிமண்
போட்டான் அவனு மொளித்தான் சமாதிக் குழிபுகுந்தே.

9. மறந்தா கிலுமரைக் காசுங்கொ டாமட மாந்தர்மண்மேல்
இறந்தாவ தென்ன இருந்தாவ தென்ன இறந்துவிண்போய்ச்
சிறந்தாளுங் காயற் றுரைசீதக் காதி திரும்பிவந்து
பிறந்தா லொழியப் புலவோர் தமக்குப் பிழைப்பில்லையே.

ஷை வள்ளலை நமச்சிவாயப்புலவர் பாடியவை

10. மைப்போ தகமும் வளநாடுஞ் செந்தமிழ் வாணர்க்கருள்
கைப்போ தகமனை யான்சீதக் காதியைக் காத்திருந்த
அப்போ தறிந்திலம் இப்பாழ்ம் பணத்தின் அருமையெல்லாம்
இப்போ தறிந்தனம் ஈயாத லோப ரிடத்திற்சென்றே.

11. தடக்கும்ப கிம்புரிக் கொம்ப சலப்பெருந் தந்திபட
நடக்குந் துரங்கத் துரைசீதக் காதிநன் னாட்டினல
வடக்குங் குமக்கொங்கை மின்னே யவன்றெரு வாயிலிலே
கிடக்குங் கலியும் பராராச ரத்ன கிரீடமுமே.

(தாய் சோதிடரை நிந்தித்துரைத்தல்)

12. மாகத்தத் தும்புக ழான்பகை வேந்தர் மகுடம்பொடி
யாகத்தத் தும்பரி யான்சீதக் காதி யணிமலரின்
ஏகத்தத் தும்பி யிசைபாடு மார்பனி லென்மகட்கோர்
மோகத்தத் துண்டென்று சொன்னு ரிலைமுன் மொழிந்தவரே.

(பாலனைப் பழித்தல்)

13. வேளா மழகன் றுரைசீதக் காதியென் வீட்டிலொரு
நாளா கிலும்வரக் காண்கில னேயெந்த நாளுமவன்
தோளா லணையுஞ் சுகவாலி பத்தைத் துணிக்கவொரு
வாளாய்ப் பிறந்தனை யேமக னேயென்ன வாயுனக்கே.

சீதக்காதி பேரில் தாசி பாடியது

14. தினங்கொடுக்கும் [1]கொடையானே
தென்காயற் பதியானே [2]சீதக் காதி
இனங்கொடுத்த [3]வுடைமை யல்ல
[4]தாய்கொடுத்த வுடைமையல்ல [5]எளியா ளாசை

1. கையானே. 2. செய்தக்காதி. 3. தனமல்ல. 4. ஆய்கொடுத்ததனமுமல்ல. 5. எளியேனித்தம்.

மனங்கொடுத்து மிதழ்கொடுத்து மபிமானந்
தனைக்கொடுத்தும்[6] மருவி ரண்டு
[7]தனங்கொடுத்த வுடைமையெல்லாங் கள்ளர்கையிற்
பறிகொடுத்துத் தவிக்கின் றேனே.

15. பத்தாய மீதுங் கடாரங்க டோறும் பணத்தைவைத்துச்
செத்தா ரவர்நரர் தாமல்ல வேசெய்தக் காதியென்போன்
உத்தாய மீதுந்தன் கையா லிறைத்தும் ஒருபணமும்
வைத்தா னிலையென்றும் வைத்தான்றன் கீர்த்தியை மாத்திரமே.

தலைவன் பொருளீட்டற்குக் கப்பலேறிப் போயினனாக,
தலைவி அவன் பிரிவாற்றாது வருந்திக்கூறல்.

16. தரைகண்ட மட்டும் படர்ந்தண்ட கோளமுந் தாவியெங்கும்
உரைகண்ட கீர்த்தி பெறுஞ்சீதக் காதி யுலகினில்வெண்
டிரைகண் டெழுங்கடன் மீதேதன் வங்கத்தைச் செல்லவிட்டுக்
கரைகண் டவனினங் காணேனென் னுசைக் கடற்கரையே.

---

6. வளருங்கும்ப.
7. தனங்கொடுத்துந் தேடுதனம் பறிகொடுத்தே இப்படியான்.

பெயரகராதி

அப்பாஸ்கான்
அபூபக்கர்
அலி
அலிமர்தான் கான்
அப்துல்லா
அஹத் கான்
இமாம் கான்
உதுமான்
உமர் கலீபா
உமர்ப் புலவர்
எச்சப்ப நாயக்கன்
ஔரங்குஜேப்
கத்லூ கான்
கந்தசுவாமிப் புலவர்
கானெ கானுன்
குட்டி மாப்பிள்ளை
சதக்கத்துல்லா
சந்தா வைரோயி
கோர்பரே
சப்தர் கான்
சமத் கான்
சிகோஜி ராயன்
துல்பகார் கான்
சைய்யிது நயினுன்
சேதுபதி ரகுநாதன்
தாவூது கான்
நவாஜ் கான்
நாதிர் கான்
பஹ்லூல் கான்
பிரமன் அம்பட்டன்
மக்கா இஸ்மாயீல் கான்
மலிக் சுமந்தர் கான்
மாமு நயினுப் பிள்ளை
மீராப்பிள்ளை மரக்காயர்
முஹம்மது நபி
முஹம்மது கான்
முஹிய்யுத்தீன்
ராமு ராயன்
விசய ரகுநாத பெரிய
தம்பி மரக்காயர்
ஷாத்பாஷ் கான்
ஷைக் அப்துல் காதிர்
ஷைக் கனி மரக்காயர்
ஹசன்
ஹுசைன்

இடப் பெயரகராதி

அரியலூர்
ஆக்ரா
கண்ணனூர்
காயல்
காவேரி
கீழக்கரை
கோல் கொண்டா
கோழிக்கூடு
சிரகிரி
சீரங்கம்
செஞ்சி
சென்னபட்டணம்
சோலை மலை
திண்டுக்கல்
திருமருதூர்
திருப்பாலைக்குடி
தேவிபட்டணம்
தொண்டி
நால் கொண்டா
மக்கம்
மணக்குடி
மதினா
மதுரை
பாலையாறு
புதுக்கோட்டை
ராமநாதபுரம்
வச்ரநாடு
வகுதை
வந்தவாசி
வாடி
வாலிகண்டபுரம்
வேலூர்

அரிய வழக்குச் சொற்கள்

அகலாத்து
ஆக்கினைக்களரி
ஆலிம்
இசுலாமாக்குதல்
இறசூல் நபி
ஈமான்
உச்சிக் கொள்ளுதல்
ஒட்டைக்காடு
கமர் பந்து
கலிமா
களச்சேவல்
கஃபா
கபூலாக்குதல்
காலிமார்
குச்சரியர்
குபிரான பேர்
குறைசிக்கிளை
கைலாகு
கொத்துவாப்பள்ளிவாசல்
சக்காத்து
சகலாத்து
சதிர்
சரீவு
சருபந்து
சலக்கம்
சவுக்கை
சாணிப்பயல்கள்
சுக சுறுக்கு
சுன்னத்து
சைய்யிது
சைய்யிதுக் கூட்டம்
சோணங்கி நாய்
தக்லா
துடக்கு
துவா ஓதுதல்
தீனவர்
தீனோர்கள்
நசுருணிகள்
நபியிறசூல்
நபில்
நிஷான்
பகீர்
பகால்
பத்தாசு
பற்லு
பாசாளம்
பாதிஹா ஓதுதல்
பிஸ்மி, விசுமி
புர்க்கான்
பொந்தலியர்
பொருக்கான்
முசிலை
மெய்வழக்கஞ் செய்தல்
மோதின்
ராசதக்காரர்
லாடர்கள்
லெப்பைமார்
வட்டா
வருக்கர்
வெள்ளை வட்டம்
றசூல் நபி
றப்பில் ஆலமீன்
ஷைக்
ஹஜ்

PUBLICATIONS OF THE MADRAS UNIVERSITY

(Text-books, Calendars and Question Papers have been omitted.)

Name of Publications	Price Rs. A. P.
*1. **Some South Indian Villages,** by Dr. G. Slater. Available at the Oxford University Press, Madras ... ... each	5 0 0
2. **Sources of Vizianagar History,** by Dr. S. Krishnaswami Aiyangar, available from the Superintendent, Govt. Press, Mount Road, Madras ... ... each	4 8 0
3. **Dravidic Studies,** (available from the Superintendent, Govt. Press, Mount Road, Madras).	
Volume I	0 2 0
Volume II	0 8 0
Volume III	0 12 0
Bound Vols. I-III	2 4 0
4. **History of Sri Vaishnavas,** by Mr. R. Gopinatha Rao	0 10 0
5. **Psychological Tests of Mental Abilities,** by Dr. A. S. Woodburne	2 8 0
†6. **The Nayaks of Madura,** by Mr. R. Satyanatha Ayyar, available at the Oxford University Press, Madras ...	8 0 0

TO BE HAD OF

MR. M. R. APPADURAI, NO. 57, ANDERSON STREET, GEORGE TOWN, MADRAS.

Name of Publications	Price Rs. A. P.
7. **A Study of the Optical Properties of Potassium Vapour,** by Dr. A. L. Narayan	1 12 0
8. **Absorption Spectra and their Bearing on the Structure of Atoms and Molecules,** by Dr. A. L. Narayan	0 8 0

* Not in stock.

† Members of the staff of colleges will be offered copies of the book for sale at Rs. 2 per copy.

Name of Publications	Price Rs. A. P.
9. **Investigations on the molecular scattering of light,** by Dr. K. R. Ramanathan	1 12 0
10. **The Kavari, the Mukari and the Sangam Age,** by Mr. T. G. Aravamudan	2 4 0
11. **Dravidic Studies—No. IV on the Octaval System of Reckoning in India,** by Dr. Mark Collins	0 12 0
12. **Stone Age in India,** by Mr. P. T. Srinivasa Aiyangar, M.A. ...	1 0 0
13. **Anatomical and Taxonomic Studies of some Indian fresh and Amphibious Gastropods,** by Mr. H. Srinivasa Rao, M.A., D.SC. ...	1 4 0
14. **India through the Ages,** by Dr. Jadunath Sirkar, KT., M.A., PH.D. ...	1 8 0
15. **Political Theory of the Govt. of India,** by Mr. M. Ruthnaswami, M.A., C.I.E. ...	1 0 0
16. **Ante-natal, Natal, Neo-natal, mortality of infants,** by Dr. A. Lakshmanaswami Mudaliar, M.D., L.R.C.P.	2 0 0
17. **History of Pallavas,** by Mr. R. Gopalan, M.A.	5 0 0
18. **Industrial Welfare in India,** by Mr. P. S. Lokanathan, M.A.	4 0 0

This is a critical study of the work and achievement of the three great agencies of the workers' welfare—the State, the employer and organized labour. The first part deals with industrial legislation and the second describes the Welfare Work carried on by the employers, emphasis being laid on the need for a new orientation in the relationship between the employers and workers. In the third part a history of the Trade Union Movement is given.

19. **Critical Survey of the Malayalam Language and Literature,** by Mr. A. Krishna Pisharoti	0 8 0
20. **Records of the Indian Museum, Vol. XXXI, Part I,** by Mr. K. S. Padmanabha Ayyar ...	1 0 0

Name of Publications	Price Rs. A. P.
21. **Restricted Relativity,** by the Rev. D. Ferroli, S.J., D.SC. ...	... 4 0 0
22. **Kuchalavirtham and Krishnavilasam,** by Mr. C. Achuta Menon, B.A. ...	... 1 0 0
23. **Hindu Administrative Institutions,** by Mr. V. R. R. Dikshitar ...	... 6 0 0
24. **Tamil Sangam Age,** by Mahamahopadhyaya S. Swaminatha Ayyar	... 1 0 0
25. **Agastiya in the Tamil Land,** by Mr. K. N. Sivaraj Pillai, B.A. ...	... 1 0 0
26. **Purananutrin Palamai,** by Mr. K. N. Sivaraj Pillai, B.A. ...	... 0 12 0
27. **Rasa and Dhvani,** by Dr. A. Sankaran, M.A., PH.D. ...	... 1 12 0
28. **Sivadvaita Nirnaya,** by Mr. S. S. Suryanarayana Sastri, M.A., B.SC.	... 2 8 0

In this work, Srikantha's commentary is analysed and considered in great detail. The work is published critically with a translation, introduction, and notes in English.

29. **Sivadvaita of Srikanta,** by Mr. S. S. Suryanarayana Sastri	... 5 0 0

A critical exposition of the philosophy of Srikantha, otherwise known as Nilakantha Sivacarya, the author of Saiva commentary on the *Vedanta Sutras*. The first chapter determines Srikantha to be possibly a contemporary of Ramanuja. Chapters II-IV give an account of his philosophy, under the heads of Preliminaries, Criticism of Rival Theories, Brahman, the Jiva, and Release. The last chapter is an estimate.

30. **Taittiriya Pratisakhya,** Ed. by Pandit V. Venkatarama Sharma	... 2 0 0
31. **Essay on the Origin of South Indian Temple,** by Dr. N. Venkataramanayya ...	... 1 8 0
32. **Samkhya Karika,** by Mr. S. S. Suryanarayana Sastri	... 2 0 0

University Publications—(*continued*)

	Name of Publications	*Price* Rs.	A.	P.
33.	**Indian Currency System, 1835-1926,** by Sir J. C. Coyajee	5	0	0
34.	**Political Theory of Imperialism,** by Prof. K. Zachariah	0	8	0
35.	**Vishnu Puranam,** Ed. by Mr. K. Ramakrishniah.			
	Ordinary bound	1	8	0
	Calico "	2	8	0
36.	**Kavirajamarga,** Ed. by Mr. A. Venkata Rao	1	8	0
37.	**Sphotasiddi,** by Mr. S. K. Ramanatha Sastri	3	0	0
38.	**Problems of World Economy,** by Prof. V. G. Kale	2	0	0
39.	**Linganuasasana,** Ed. by Pandit V. Venkatarama Sarma ...	1	8	0
40.	**Evolution of Hindu Administrative Institutions in S. India,** by Dr. S. K. Aiyangar	6	0	0
41.	**Mauriyan Polity,** by Mr. V. R. R. Dikshitar	6	0	0
42.	**Studies in Cola History and Administration,** by Mr. K. A. Nilakanta Sastri	4	0	0
43.	**Historical Inscriptions in S. India,** by Robert Sewell. Ed. by Dr. S. K. Aiyangar ...	10	0	0
44.	**New Light on Fundamental Problems,** by Dr. T. V. Seshagiri Rao Naidu	3	0	0
45.	**Chronology of the Early Tamils,** by Mr. K. N. Sivaraja Pillai	5	0	0
46.	**Civilization as a Co-operative Adventure,** (Principal Miller Lectures of 1931) by Prof. A. R. Wadia. (Reprinted from the *Journal of the Madras University*)	0	8	0
47.	**The Anatomy and Mechanism of the Tongue of Rana Lexadactyla,** by Mr. C. P. Gnanamuthu (Thesis for the Maharaja of Travancore Curzon Prize, 1931) ...	1	0	0

	Name of Publications	*Price* Rs. A. P.
48.	**An Indian Federation,** by Diwan Bahadur A. Ramaswami Mudaliar, M.L.A. (Reprinted from the *Journal of the Madras University*)	0 12 0
49.	**Some Aspects of Vayu Purana,** by Mr. V. R. R. Dikshitar. (Reprinted from the *Journal of the Madras University*) ...	1 0 0
50.	**A Report on the Modi MSS. in the Tanjore Palace Library,** by Mr. R. S. Shelvankar	1 0 0
51.	**Vijayanagar—The Origin of the City and the Empire,** by Dr. N. Venkataramanayya	2 0 0
52.	**Samkhya Karika Studied in the Light of the Chinese Version (Bulletin No. 1),** by Mr. S. S. Suryanarayana Sastri. (Reprinted from the *Journal of the Madras University*) ...	1 0 0
53.	**Paranar,** by Mr. V. Venkatarajalu Reddiyar ...	2 8 0
54.	**Prabhavati Pradyumnam,** by Mr. P. Lakshmikantam	0 8 0
55.	**Subadraharanam,** by Mr. V. T. Sreemanavikrama Panikkar ..	1 0 0
56.	**Rasaratnakara by Salva,** Ed. by Mr. A. Venkata Rao	2 4 0
57.	**Abidhana Vastu Kosha** Ed. by Mr. A. Venkata Rao and Mr. H. Sesha Ayyangar	3 8 0
58.	**Pushpadanta Puranam,** Ed. by Mr. A. Venkata Rao and Mr. H. Sesha Ayyangar	4 0 0
59.	**Rig Vedanukramani of Madhava Bhatta, Vol. I,** Ed. by Dr. C. Kunhan Raja	3 8 0
60.	**The Unadi Sutras in various recensions,** Ed. by Mr. T. R. Chintamani—Part I ...	3 0 0
	" " " II ...	2 8 0
	" " " VI ...	3 0 0

Name of Publications	*Price* Rs. A. P.
61. **Sahitya Ratnakara,** by Mr. T. R. Chintamani (Reprinted from the *Journal of the Madras University*) ...	1 0 0
62. **The Challenge of the Temporal Process,** Principal Miller Lectures for 1933—by Dr. A. G. Hogg	0 8 0
63. **Purpose and Progress,** Principal Miller Lectures for 1934—by the Rev. John Mackenzie	0 8 0
64. **Considerations on some Aspects of Ancient Indian Polity,** Sir Subrahmanya Ayyar Lectures, 1914—by Rao Bahadur K. V. Rangaswami Ayyangar (Second Ed.)	2 0 0
65. **Inter-Statal Law,** The Law affecting the Relations of the Indian States with the British Crown—by Sirdar K. M. Panikkar (Sundaram Ayyar—Krishnaswami Ayyar Lectures for 1933-34)	1 0 0
66. **The Colas,** by Mr. K. A. Nilakanta Sastri	
Vol. I.	8 0 0
Vol. II.	10 0 0
67. **The Matsya Purana—A Study,** by Mr. V. R. R. Dikshitar	1 0 0
68. **Vishnumayanatakam,** by Mr. K. Ramakrishnayya	2 8 0
69. **Studies in Dravidian Philology,** by Mr. K. Ramakrishnayya	2 0 0
70. **Brhati,** Ed. by Mr. S. K. Ramanatha Sastri	
Part I	5 0 0
Part II	2 8 0
71. **The Rg Veda Bhashya of Skandaswamin (First Astaka)—** Ed. by Dr. C. Kunhan Raja	6 0 0
72. **Raghunathabhyudaya of Ramabhadramba,** Ed. by Mr. T. R. Chintamani	1 0 0

No.	*Name of Publications*	*Price* Rs.	A.	P.
73.	**Burhan's Tuzuk-i-Walajahi,** Ed. by Mr. S. Md. Hussain Nainar, Part I ...	5	0	0
74.	**Katyayana Pratisakhya,** Ed. by Pandit V. Venkatarama Sarma ...	4	0	0
75.	**Critical Studies on Katyayana's Sulka Yajurveda Prati Sakhya,** by Pandit V. Venkatarama Sarma ...	4	0	0
76.	**Problems in Filariasis.** (Maharaja of Travancore Curzon Lectures, 1934-35), by Dr. T. Bhaskara Menon, M.D.	1	0	0
77.	**The Siddhantalesasangraha of Appayya Diksita,** Ed. by Mr. S. S. Suryanarayana Sastri			
	Vol. I, ...	5	0	0
	Vol. II. Roman and Sanskrit Text ...	3	0	0
	Sanskrit Text	1	8	0
78.	**Studies in the History of the Third Dynasty of Vijayanagara,** by Dr. N. Venkataramanayya ...	5	0	0
79.	**Prakatarthavivaranam, Vol. I,** Ed. by Dr. T. R. Chintamani	6	0	0
80.	**Ballads of North Malabar, Vol. I,** by Mr. C. Achuta Menon, B.A.	3	0	0
81.	**A Critique of Difference** (A free English Rendering of the Bhedadhikkara of Narasimhasramin), by Mr. S. S. Suryanarayana Sastri and Mr. T. M. P. Mahadevan	1	0	0
82.	**Sandhi** (A historical treatment of the Principles of Euphonic Combination in Telugu), by Mr. K. Ramakrisnaiya, M.A.	1	8	0
83.	**Some Trends of Modern Public Finance with Special Reference to India.** Sir William Meyer Lecture, 1934), by Rao Bahadur K. V. Rangaswami Ayyangar ...	2	8	0
84.	**Economic Conditions in Southern India (A.D. 1000-1500). Vols. I.and II,** by Dr. A. Appadorai ...	10	0	0
85.	**Kapilar,** by Mr. V. Venkatarajulu Reddiar ...	2	0	0

	Name of Publications.	*Price.* Rs.	A.	P.
86.	**Origin and Early History of Saivism in India,** by Mr. C. V. Narayanan	5	0	0
87.	**Dutch Beginnings in India Proper,** by Mr. T. I. Poonen	1	0	0
88.	**Studies in Tamil Literature and History,** by V. R. Ramachandra Dikshitar	5	0	0
89.	**The Marriage Customs and Songs of the Syrian Christians of Malabar,** by Dr. P. J. Thomas (reprinted from the Indian Languages Number of the University Journal, April 1936)	0	8	0
90.	**Tamil Literature under the Later Cholas,** by Srimati T. N. Thanu Ammal (reprinted from the Indian Languages Number of the University Journal, April 1936)	0	8	0
91.	**Nanartha Dipikai,** by S. Anavaratavinayakam Pillai.	6	0	0
92.	**Sri Sivagara Yogin's Siva-Neri Prakasam,** by S. Anavaratavinayakam Pillai	1	8	0
93.	**Diwan-i-Bedar,** by Md. Husain Mahvi Siddiqui ...	2	8	0
94.	**The History of the Poets of Southern India and the Deccan,** by Moulvi Muhammad Monawar Gowar Saheb Bahadur	2	0	0
95.	**Karyajiyita Vrtti,** by Mr. P. Krishnan Nair.			
	Vol. I	4	0	0
	Vol. II	6	0	0
96.	**Namartha Sangraha of Ajayapala,** by Dr. T. R. Chintamani	1	8	0
97.	**Humanism and Indian Thought,** by Mr. A. Chakravarti (Principal Miller Lectures 1935) ...	0	8	0
98.	**Indian Political Theories,** by Sir C. P. Ramaswami Ayyar. (Rt. Hon'ble V. S. Srinivasa Sastri Lectures 1936-37). ...	0	8	0

University Publications—*(continued)*

Name of Publications	Price Rs.	A.	P.
99. **Opthalmology in its Relation to Clinical Medicine,** by Rao Bahadur Dr. K. Koman Nayar (Maharaja of Travancore Curzon Prize Lectures (Medicine, 1936-37). ...	0	8	0
100. **A Critique of Nicolai Hartmann's Ethics,** by Mr. P. V. S. Narayana, M.A., B.L. ...	1	8	0
101. **Grammatical Essays,** by Mr. V. Venkatarajulu Reddiar ..	1	0	0
102. **A Critique on Nannichodadeva's Kumarasambhava,** by Mr. S. Lakshmipati Sastri (Bulletin). ...	2	0	0
103. **Navanadhacharita,** by Gaurana, Edited by Mr. K. Ramakrishnayya ...	3	0	0
104. **Sarasvatikanthabharana of Bhojadeva,** Edited by Mr. T. R. Chintamani ...	6	0	0
105. **Nayaviveka of Bhavanatha Misra,** Edited by Mr. S. K. Ramanatha Sastri ..	3	0	0
106. **Waqiat-i-Azfari,** by Md. Hussain Mahvi Siddiqui ...	2	8	0
107. **Purattirattu, 2nd Edition** by Mr. S. Vaiyapuri Pillai ...	2	8	0
108. **Vararucaniruktasamuccaya,** by Dr. C. Kunhan Raja ...	2	0	0
109. **The Economic Results of Prohibition in the Salem District,** by Dr. P. J. Thomas ...	1	0	0
110. **Individual and Social Progress,** by Mr. Hari Das Bhattacharyya ...	0	8	0
111. **Diwan-i-Azfari,** by Mr. Muḥammad Ḥusayn Maḥvī ...	1	8	0
112. **Velugotivarivamsavali,** by Dr. N. Venkata Ramanayya ...	2	0	0
113. **Kayataram,** by Mr. S. Vaiyapuri Pillai ...	2	8	0
114. **Pre-Historic Civilization of the Indus Valley,** by Mr. K. N. Dikshit ...	2	0	0
115. **Administration and Social Life under the Pallavas,** by Dr. C. Minakshi ...	5	0	0
116. **Foreign Notices of South India,** by Mr. K. A. Nilakanta Sastri ...	4	8	0

Name of Publications.	*Price.* Rs.	A.	P.
117. **Indian Agricultural Statistics,** by Dr. P. J. Thomas and Mr. N. Sundararama Sastry ...	3	0	0
118. **Aunadikapadarnava of Perusuri,** by Dr. T. R. Chintamani ...	4	0	0
119. **Source of the History of the Nawwabs of the carnatic,** Part II by Dr. S. Muhammad Husayn Nainar ...	5	0	0
120. **Dravidic Pronouns,** by Mr. V. Venkata Rajulu Reddiar ...	1	0	0
Tamil Lexicon:			
Vol. I—Part I	4	0	0
" " II	4	0	0
" " III	2	0	0
Vol. II—Part I	2	0	0
" " II	2	0	0
" " III	2	0	0
" " IV and Vol. III—Part I ...	2	0	0
Vol. III—Part II	2	0	0
" " III	2	0	0
" " IV	2	0	0
" " V	2	0	0
Vol. IV—Part I	2	0	0
" " II	2	0	0
" " III	2	0	0
" " IV	2	0	0
Vol. V—Part I	2	0	0
" " II	2	0	0
" " III	2	0	0
" " IV	2	0	0
Vol. VI—Part I	2	0	0
" " II	2	0	0
" " III	2	0	0
" " IV	2	0	0
" " V	2	0	0
Tamil Lexicon Supplement, Part I	2	0	0
" " " II ...	2	0	0
" " " III ...	1	4	0

Note:—200 complete sets are offered at half the published price.

Printed by G. Srinivasachari, at G. S. Press, Narasingapuram Street, Mount Road, Madras, and published by the Registrar, University of Madras.